

HERALDIKAI SZÓTÁR.

I.

MAGYARNYELVŰ RÉSZ.

A

ablak, fenestra (f), fenêtre (f), Fenster (n).

ablakról, világos, ha elütő színű, fenestratus, ajouré, mit erleuchteten Fenstern.

abroncsos, compactus, cintré, cerclé, bereift.

aczel (csiholó), chalybs ignarius (m), fusil (m), briquet (m), Feuerstahl (m).

adománylevél, litterae donationales, lettre de donation, Belehnungsbrief.

adományozás, donatio, donation, Belehnung.

Aeskulap-bot, bâton d'Esculape (m), Aeskulapstab (m).

ág, germen (n), pertica (f), ramus (m), branche (f), perche (f), Zweig (m), Ast (m).

ágacska, caliculus (m), surculus (m), chicot (m), Aestchen (n).

agancs, cervi cornua (pl), ramure (f), Hirschgeweih (n).

agancsos, ramosus, ramé, mit Ge-
weih.

agár, leporarius canis (m), vertragus (m), lévrier (m), Windhund (m).

ágas, gabalus (m), littera pythagorica (f), pairle (f), Deichsel (f), Gabel (f), Schächerkreuz (n).

ágaskodó, adrepens, elatus, erectus, exiliens, insitiens, irruens, intentus ad praedam, saliens, sublatus, cabré debout, effaré, levé, rampant, ravis-
sant, saillant, aufgerichtet, aufrecht, sich bäumend.

ágaskodó, szembe, contra exiliens, contre rampant, aufrecht zugewendet.

ágon ülő, insidens, foratus, perché, am Ast sitzend.

agarak (vadkané), dentes falcati apri (pl), broches (pl.) défenses (pl), Hauer (pl).

ágyú, bombardá (f), tormentum bel-
licum (n), canon (m), Kanone (f).

ajtó, fores (f), porte (f), Thür (f).

ajtón állók mestere, janitorum ma-
gister (m), Obersthürhüter (m).

ajtó-sarkvas, lamina (f), bris d'huis, gond (m), Thürangel (f).

alabárd, alabarda (f), bipennis (f), securis amazonica vel romana (f), hallebarde (f), Helmbarte (f), Helle-
barde (f).

álarcos, personatus, masqué, maskirt.

alélt, el-, expirans, pâmé, Schmach-
tend.

állat, animal (n), animal (m), Thier
(n).

állított, sorba állított, ordinatus, posi-
tus, situs, rangé, geordnet, gestellt.

álló, (állatról csak, ha mind a négy
lábán áll), immotus, arrêté, auf allen
Vieren stehend.

alma, malum (n), pomum (n), pomme
(f), Apfel (m).

almafa, malus (f), pomier (m), Apfel-
baum (m).

alul, unten, vágott paizs alsó része,
alvó, dormiens, dormant, schlafend.

ángolna, anguilla (f), anguille (f),
Aal (m).

ángy, glos (f), femme du frère aîné du
mari (f), Ehefrau des älteren Bru-
ders des Ehemanns (f).

angyal, angelus (m), ange (m) En-
gel (m)

anya,¹ mater (f), mère (f), Mutter (f).
anyai nagybátya, avunculus (m),
 oncle (m), Mutterbruder (m).
anyai nagyanya, avia materna (f),
 grande mère maternelle (f), Gross-
 mutter mütterlicherseits (f).
anyai rokon, cognatus(m), cognat(m),
 Verwandter mütterlicherseits (m).
anyós, socrus (f), belle-mère (f),
 Schwiegermutter (f), lásd: napa.
apa, pater (m), père (m), Vater (m).
apáca, monacha (f), asceteria (f),
 virgo coenobialis (f), religieuse (f),
 nonne (f), Nonne (f).
apai dédapa nőtestvére, amita ma-
 xima (f), soeur de l'arrière grand-
 père paternel (f).
apai féltestvér, frater carnalis (m).
apai nagyanya, avia paterna, grande
 mère paternelle, Grossmutter väter-
 licherseits (f).
apai nagyapa, avus (m), grandpère,
 Grossvater (m).
apai nagybátya, patruus (m), oncle
 (m), Oheim (m).
apai szépapának nőtestvére, abamita(f),
 soeur du bisayeul (f), Schwester des
 Altvaters (Urgrossvaters) (f).
apai szépanyának nőtestvére, ab-
 matertera (f), soeur de l'arrière
 grande mère (f), Schwester der Alt-
 mutter väterlicherseits (f).
apai szépapának fivére, abpa-
 truus (m), frère du bis-ayeul pater-
 nel (m), Bruder des Grossältervaters
 väterlicherseits (m).
apai szépapának nőtestvére,
 amita major (f), soeur du bis-ayeul
 paternel (f), Aelter vaterschwester
 (f).
apai rokon, atyafi, agnatus(m), agnat
 (m), Verwandter väterlicherseits (m).
apátúr, abbas (m), abbé (m), Abt (m).
após, socer, socerus (m), beau-père
 (m), Schwiegervater (m), lásd: ipa.

apród, famulus (m), page (m), Knappe
 (m).
arany (sárga), aurum, or (jaune), Gold
 (gelb).
aranygyapjú, chrysomallum (n), phri-
 xaea ovis, toison d'or (m), Goldenes
 Vlies (n).
aranyos, deauratus, d'or, golden.
aranyossárga, luteus, jaune d'or,
 goldgelb.
árbocszobogója, vexillum nauticum
 (n), banderole (f), Wimpel (m).
Argusfej, Argus, tête d'Argus (f),
 Arguskopf (m).
ásó, ligospala (f), bêche (f), Spaten (m).
Áspiskigyó, Aspis (f), aspice (m), Nat-
 ter (f).
asztalnok, aulae regiae familiaris (m),
 écuyer tranchant (m), Truchsess (m).
asztalnokmester, dapiferorum magi-
 ster (m), Obersttruchsess (m).
átfúrt, orbiculo perforatus, perfora-
 tus in orbem, pertusus, terebratus,
 cléché, percé, durchbohrt.
átszúrt, protensus, durchgesteckt.

B

babérlevél, folium laureum (n), feuille
 de laurier, Lorbeerblatt.
babos, compunctus, inustus, pointillé,
 gepunktet, punktirt, mit Punkten
 besät.
bagoly, bubo (m), noctua (f), ulula
 (f), chouette (f), duc (m), Eule (f),
 Uhu (m).
bajnok, pugil (m), pugnator (m),
 champion (m), Faustkämpfer (m).
bajnokmester, lásd: herold és címer-
 mester.
bak, (égi jegy), capricornus (m), cap-
 ricorne (m), Steinbock (Gestirn).
bakkecske, caper (m), hircus (m),
 bouc (m), Bock (m).
bal, sinister, senestre, links.
balkar, brachium sinistrum (n), senes-
 trochère (m), Linkarm (m).

¹ A rokonsági neveket lásd a szöveghez mellé-
 kelt „Vérségfakón”.

bálna, balaena (f), cetus (m), baleine (f), Wallfisch (m).
balra néző, spectans ad sinistram, contourné, Linksgekehrt.
balta, ascia (f), securis, hache (f), Axt (f), Beil (n).
baltácska, cestra (f), securicula (f), hachet (m), Beilchen (n).
bán, banus (m).
banka, upupa (f), huppe (f), Wiedehopf (m).
baraczk, őszi-, persicum (n), pêche (f), Pfirsich (f).
bárány, agnus (m), agneau (m), Lamm (n).
barázda - billegető, motacilla (f), hoche-queue (f), Bachstelze (f).
barázdás, striatus, engrêlé, dornengestreift.
bárd, ascia (f), acies (f), hache d'arme (f), Axt (f), Beil (n).
bárd, **hajító**-, dolabra (f), dolabrum (n), hache (f), Wurfparte (n).
barlang, antrum (n), caverna (f), cavus (m), latebra (f), spelunca (f), caverne (f), creux (m), Höhle (f).
barna, aquilini coloris, brun, braun.
báró, baro (m), baron (m), Baron (m).
basiliskus, basiliscus (m), basilic (m), Basilisk (m).
bástya, turris (f), bastion (m), Bastei (f).
bástyaköz, aggeris facies inter duo propugnacula, courtine (f), Kurtine (f).
beborító, befedő, betakaró, supercurrens, brochant sur le tout, überdeckend.
beékelt, insitio per triangulum, enté, eingekeilt, eingeproft.
befödött, lásd: tetős.
begombolt (ruháról), globulis committatus, boutonné, mit Knöpfen.
béka, rana (f), grenouille (f), Frosch (m).
béka, **varas**-, bufo (m), crapaud (m), Kröte (f).
béka, **teknős**-, testudo (f), tortue (f), Schildkröte (f).

békó, compes (f), pedica (f), entraves (pl), Fessel (f).
bélyegjegyek, stigma (n), marques (pl), Marken (pl), Hausmarken (pl), Handelszeichen (pl), Stempel (m).
berámázott, marginatus, bordé, bordirt.
berkenyefa, sorbus (f), alisier, ou alizier (m), Arlesbeerbaum (m).
beszegett, marginatus, bordé, gesäumt.
beszövétt, besät, lat. és fran. neveit lásd: kivert alatt.
betakaró, befedő, supercurrens, superinductus, supergradiens, brochant sur le tout, überdeckend.
betűjelvény, devise littérale.
betűk, literae (pl), siglae (pl), lettres (pl), Buchstaben (pl).
bibornok, cardinalis (m), cardinal (m), Kardinal (m).
biborszinű, amaranthus, molochinus, ostrinus, puniceus, purpureus, pourpre, violet, purpur, amarantfarben.
bika, taurus (m), taureau (m), Stier (m).
bilincs, anus (m), compes (f), pedica (f), entraves, fer aux pieds, Fessel (f), Fusschelle (f).
bimbós, (rózsabokorról), baccatus, boutoné, mit Blüthen.
birsalma, cotoneum (n), malum cydonium (n), coing (m), Quitte (f).
birsalmafa, malus cydonia (f), cognassier (m), Quittenbaum (m).
bivaly, bubalus (m), buffle (m), Büffel (m).
bivalyszarv, (elefánt-ormány), promuseis, proboscides (pl), trompes (pl), Büffelhörner (pl). (Elephanten-Rüssel).
bizanczi, besanus (m), bisanticum, bysantius (m), besant (m), Münze (f).
bizanczi emberi arccozal, besanus figuratus, besant figuré (m), Münze mit Gesicht.
bogácskóró, carduus (m), chardon (m), Distel (f).

boglár, fibula (f), boucle (f), Kropf (m),
 böggöly, asilus (m), oestrus (m), taon
 (m), Bremse (f).
 bogrács, ahenum (n), caldarium (n),
 chaudière (f), Kessel (m), Pfanne (f).
 bogyó, bacca (f), baie (f), Beere (f).
 bojt, panniculum (n), houppe (f),
 Quaste (f).
 bokréta, servia (f), sertum (n), bou-
 quet (m), Blumenstrauß (m).
 bölönbika, nádibika, ardea spuria
 (f), butior (m), butor (m), Rohrdom-
 mel (f).
 bomba (ágyú- és mozsár lövedéke),
 bomba (f), bombe (f), Bombe (f).
 bőr, cutis (f), peau (f), Haut (f).
 borjú, vitulus (m), veau (m), Kalb (n).
 borona, erpica (f), hurpex (m), occa
 (f), herse (f), Egge (f).
 borostyán, hederá (f), lierre (m),
 Epheu (m).
 borsó, pisum (n), pois (f), Erbse (f).
 borz, melis (f), taxus (m), blaireau (m),
 Dachs (m).
 borzas, surrectus, hirsutus, hirtus, his-
 pidus, sentus, hérissoné, Borstig (a
 macskáról).
 bőrzeke, collarium (n), buffle (m),
 Koller (m).
 bot, baculus (m), clabula (f), bâton
 (m), Stock (m).
 bot, pásztor-, scipio (m), houlette (f),
 Schäferstab (m).
 bot, püspöki-, baculus pastoralis (m),
 crosse (f), Bischofsstab (m).
 bot, liliomos kormánypálca, (sti-
 lizált liliomban végződő), bâton fleur-
 delisé (m), Glevenstab (m).
 bot, zarándok-, baculus peregrinan-
 tium (m), peregrini baculus (n), via-
 toris scipio (m), bourdon de pèlerin
 (m), Pilgerstab (m).
 botrog, pagurus (m), crabe (m), Krabbe
 (f).
 bozót, boscuá (f), buscus (m), bos-
 quet (m), Busch (m).
 бүккфа, fagus (f), hêtre (m), Buche (f).

bundabőrök, pelles (pl), pannes (pl),
 Felle (pl), Pelzwerk.
 buvármadár, mergus (m), plongeon
 (m), Tauchervogel (m).
 buzogány, clava (f), masse d'armes
 (f), massue (f), Streitkolben (m),
 Keule (f).

Cs, Cz

csáklya (kajmacs), contus (m), hama
 (f), harpago (m), uncus (m), croc (m),
 crochet (m), grappin (m), harpeau (m),
 Enterhacken (m), Feuerhacken (m).
 csap, epistomium (n), Zapfen am Fass
 (m).
 csapórács (emelcsős kapu), cataracta
 (f), herse sarrasine (f), Fallgatter
 (m).
 csapórácsos, cataractatus, coulissé,
 mit Fallgatter.
 császár, imperator (m), empereur (m),
 Kaiser (m).
 csatakiáltás, alactriomachia (f), ala-
 lagnus gentilicius, clamor militaris,
 clamor praeliaris, cri, cri d'armes, cri
 de guerre (m), Feldgeschrei (n).
 csatlózott, enclavé, geschäftet.
 csatt, fibula (f), boucle (f), Schnalle,
 Spange (f).
 cséphadaró, flagellum (n), tribula (f),
 fléau (m), Dreschflegel (m).
 cserezsnye, cerasum (n), cerise (f),
 Kirsche (f).
 cserezsnyefa, cerasus (f), cerisier (m),
 Kirschenbaum (m).
 cserezsnyefa, vad-, chamaecerasus
 (f), créquier (m), Wilderkirschbaum
 (m).
 csérje, arbuscula (f), arbrisseau (m),
 Bäumchen (n), Staude (f).
 csérjés, boscuá (f), buscus (m), bosquet
 (m), Busch (m).
 csésze, scutella (f), écuelle (f), Schale
 (f), Napf (m).
 csiga, csigaház, limax (n), limaçon
 (m), Schnecke, Schneckenhaus.
 csík, fasciola, fascia augustior, taenia

- emblematica, divise (f), Streif (m), schmale Binde (f).
csikó, pullus equi (n), poulain (m), Fohlen (n).
csillag, aster (m), stella (f), étoile (f), Stern (m).
csillagféreg, lásd: macskagém.
csizma, aestivale, cothurnus (m), botte (f), Stiefel (m).
csizma, a melyet a régiek színészei viseltek, cothurnus (m), brodequin (m), housilles, Koturnus (m).
csobolyó, lagena (f), baril (m), Läßgel (n).
csóka, monedula (f), choucas (m), Dohle (f).
csónak, barca (f), barica (f), cumba (f), cymba (f), cymbula (f), scapha (f), barque (f), canot (m), esquif (m), nacelle (f), Boot (n), Kahn (m), Nachen (m).
csonka kacsá, anaticula (f), canette (f), kleine Ente, gestümmelte Ente (f).
csonka oroszlán (nyelv, fog és köröm nélküli oroszlánról), leo inermis (m), lion morné (m), gestümmelter Löwe (m).
csonka rigó, merula (f), mutila merula (f), merlette (f), gestümmelte Amsel (f).
csont, os (n), os (m), Knochen (m).
csöpp, gutta (f), goutte (f), Thräne (f), Tropfen (m).
csörgős (ragadozó madárról, ha lábain csörgő van), grilleté, beschellt.
csörgősapka, Beutelstand.
csőrös, rostratus, becqué, geschnabelt.
csótár, dorsualia (f), ephippii stragulum (n), phalerae (pl), housse (f), housseau (m), Schabracke (f),
csótáros, dorsualiatu, housse, mit Schabracke.
csücs, cuspis (f), pointe (f), Spitze (f).
csúffá tett, (négy lábú állatokról, ha nemzörészük elütő színű), viléné.
csuka, lucius (m), brochet (m), Hecht (m).
csuklya, cuculla (f), cucullus (m), galeus (m), capuchon (m), capuce (f), haperon (m), Kaputze (f), Gugel (f).
csuklyás, calyptatus, chaperonné, mit Gugel.
csurgó, lira (f), cornière (f), Dachrinne (f).
czédrusfa, cedrus (f) cèdre (m), Cedernbaum (m).
czédula, schedula (f), cédule (f), Zettel (m).
Centaurus, centaurus (m), centaure (m), Zentaur (m).
czikkczakkos, vagy többszörösen megtört, cochleatus, crispatus, sinuatus, vivré, Zickzackförmig.
czikkely, conus (m), petalon triganon (n), pinnula trigonia (f), scalenon clypeare (n), giron (m), Ständer (m), lásd: gerezd
czikkés, conatum, conconnatum, coniseratum, inangulatum, mangulatum, pinnulatum, gironné, geständert.
czímer, arma (pl), insignia (pl), stemma (n), schema (n), tesseræ symbolicae, armes, armoiries, blason, Wappen (n).
czímer (adományozott, leveles), arma vel insignia donationalia, armoiries de donation, Briefwappen.
czímer (ál), symbolum adulterinum spurium, armoiries fausses, unterschobenes Wappen.
czímer, (beszélő), tesseræ loquentes, armes parlantes, Redende- oder Namenwappen.
czímer (bővített vagy javított), armoiries chargées
czímer (családi, nemzetségi), tesseræ gentilitiae, armoiries de famille, armoiries de Maison, Geschlechtswappen.
czímer (emlékeztető), insignia paronomastica, armoiries allusives.
czímer (fölségi), armoiries de souveraineté ou de domaine, Herrschaftswappen.
czímer, (gáncsos-), tesseræ postula-

- ticiae, armoiries enquerantes, armes à l'enquerre.
- czímer** (gúnyos, tréfás), Spottwappen.
- czímer** (házassági), insignia matrimonii, armoiries d'alliance, Allianz-wappen, Heiratswappen.
- czímer** (igaz), symbolum scutarium verum legitimumque, armoiries vrais, unbescholtene Wappen.
- czímer** (igény), insignia praetensionis, armoiries de prétention, Anspruchswappen.
- czímer**, (jogos), symbolum legitimum, armoiries légitime, rechtmässiges Wappen.
- czímer**, (kegyúri vagy oltalom-), insignia patrocini, armoiries de patronage, Schutzwappen.
- czímer** (kétés), tesserae postulaticiae, arma investigatoria, armoiries à l'enquerre, armoiries enquerantes, Rätselwappen.
- czímer**, (oltalom-), lásd: kegyúri czímer.
- czímer**, (önjogulag felvett), insignia assumpta, armoiries d'assumption.
- czímer** (örökségi), insignia successionis, armes de succession, Successionswappen.
- czímer** (országos), armoiries d'État, Staatswappen.
- czímer** (pót), insignia substitutionis, armoiries de substitution, Substitutionswappen.
- czímer** (szabályos), symbolum regulare, armoiries régulières, regelmässiges Wappen.
- czímer**, (szabálytalan), symbolum irregulare, armoiries irrégulières, unregelmässiges Wappen.
- czímer** (szégyen), armes diffamées, armes déchargées, armes abaissées, Schandwappen,
- czímer** (talányos), insignia paronomastica (pl), armoiries allusives (pl), Rätselwappen.
- czímer** (tar), tesserae plenae, vel planae, armoiries pleines, lediges Wappen.
- czímer** (testületi), insignia societatis, armoiries de communauté, Gemeinschaftswappen.
- czímer** (tisztleti vagy engedményes), insignia concessionis, insignia gratiae, armoiries de concession, Gnadenwappen.
- czímer** (tisztsegi, vagy méltósági), insignia dignitatis, armoiries de dignité, Amtswappen.
- czímer** (tört), scutarium praefractum, armoiries brisées, Wappen mit Beizeichen.
- czímer** (törzs), scutarium purum, armoiries pleines ou pures, Hauptwappen des Hauses.
- czímerállvány**, stylobates (m), pedestal (n), Piedestal (n).
- czímerjelvény**, signum lemmaticum (n), devise (f), Sinnbild (n).
- czímerképek**, imago scutaria, tesserae icones, figures naturelles et artificielles (f), pièces (f), gemeine Figuren.
- czímerkirály**, pater patrolus (m), roi d'armes (m), Wappenkönig (m).
- czímeres könyv**, armorial (m), Wappenbuch (n).
- czímerfödél**, timbrum (n), timbre (m).
- czímerpalást**, **czímerköpenyeg**, papilio (f), volet (m), manteau (n), mantelet (m), Wappenmantel (m).
- czímert leírni**, cz. leírás, blasonia, scuta explicare, explicatio, blasonner, Blasoniren.
- czímermester**, facialis (m), heroldus (m), paterpatratus (m), héraut, Herold (m).
- czímersátor**, conopeus (m), tentorium (n), umbraculum (n), pavillon (m), Wappenzelt (n).
- czímertan**, scientia heraldica (f), science du blason (f), Wappenwissenschaft (f).
- czinege**, parus (m), mésange (f), Meise (Kulandra-Lerche) (f).
- cziprusfa**, cyprus (f), cyprès (m), Zipressenbaum (m).

- czirkalom**, circinus (m), compas (m), Zirkel (m).
czitrom, citreum malum (n), citron (m), Zitrone (f).
czitromfa, citrus (f), citronnier (m), Zitronenbaum (m).
czoboly, sabellinus (m), zibelin (m), Zobel (m).
czölöp, cippus (m), columna (f), palus (m), statumen (n), publica (f), vacerra (f), pal (m), Pfal (m).
czölöp, áttört-, palus cavus, pal vidé, leerer Pfal.
czölöp, csonka-, semipalus, pal re-traité, verstützter Pfal.
czölöp, diszített-, palus impressus vel ferens, pal chargé, belegter Pfal.
czölöp, felül rövid-, palus abassatus, semipalus, pal re-traité, oben verstützter Pfal.
czölöp, hegyes-, palus cuspidatus, pal éguisé, fussgespitzter Pfal.
czölöphely, regio palaris (m), point du pal (m), Pfalstelle (f).
czölöp, homorú-, pal flanqué, eingebogener Pfal.
czölöp, görcsös vagy bütykös, Astpfal.
czölöp, keskeny-, palus angustior, virga, verge, Stab.
czölöp, koczkás-, pal échiqueté, geschachter Pfal.
czölöp, lebegő-, palus accisus, pal alaisé, schwebender Pfal.
czölöp, meglékelt-, palus finestratus, pal ajouré, pal percé, ausgebrochener Pfal.
czölöpmentén, palatim, en pal, Pfalweis.
czölöp, ruta-, palus fusatus, pal fuselé, Rautenpfal.
czölöp, szarufás-, palus cantheriatus, pal chevronné, Pfalmit Sparren belegt.
czölöp, szétölt-, pal déjointé, Kantenpfal, abgesetzter Pfal.
czölöp, többszörösen megtört-, pal vivré, Zickzackpfal.
- czomb**, crus (n), jambe (f), menschl. Bein (n).
czomb, hármás-, triquetra, trois jambes, Schenkel im Dreipass.
- D**
- dákos**, pugio (m), dague (f), Dolch (m), Degen (m).
damaszkozott, topiario opere descriptus, topiarium opus, damascena, pinctura encastica, diapré, damascirt.
dámvad, dama (n), daim (m), Dammhirsch (m).
dárda, hajító-, jaculum (n), javelot (m), Wurfspiess (m).
daru, grus (m), grue (f), Kranich (m).
dédanya, abavia (f), mère de l'arrière grande mère (f), Zweitaltmutter mütterlicherseits (f).
dédapa, abavus (m), père de l'arrière grandpère (m), Zweitaltvater (m).
délczeg, (lóról, ha se nyereg, se kantár nincs rajta), gai.
delfin, delphinus (m), dauphin (m), Delphin (m).
delta, delta.
denevér, vespertilio (m), chauve-souris (f), Fledermaus (f).
dinnye, cucumelo (m), pepo cucumis (m), melopepon (n), melon (m), Melone (f).
dió, nux (f), noix (f), Nuss (f).
diófa, nux (f), noyer (m), Nussbaum (m).
díszhely, regio honoraria (f), lieu d'honneur (m), Ehrenstelle, Bruststelle (f).
díszített, ornatus, orné, geziert, geschmückt.
dob, tympanum (n), sambuca (f), tymbale (f), Pauke (f).
domb, collis (m), tertre (m), colline (f), monticule (f), Hügel (m).
domború, illitus in orbem, arrondi, abgerundet.
döngölő, fistuca (f), hie (f), Pflasterramme (f).

dsida, hasta, lancea, sarissa (f), veru (n), verrutum (n), bocquet (m), lance (f), Lanze, Picke (f).

dsida paizs, arrêt de lance (m), Handschützer auf der Lanze (m).

duda, cornu bullatum (n), utriculus (m), cornemuse (f), musette (f), Sackpfeife (f).

E

ébenfa, ebenus (f), ébène (f), Ebenholz (n).

ecset, pecten setaceus (m), penicillus (m), pinceau (m), Borstenpinsel (m).

egér, mus (m), souris (f), Maus (f).

égerfa, alnus (f), aune (m), Erlenbaum (m).

égitestek, astra (pl), météores (pl), Himmelskörper (pl).

égő, ardens, ardent, brennend.

egyből a másba, ex altero in alterum, de l'un à l'autre, mit des Schildes abwechselnden Farben.

egy és kétszer három, (több egy-nemű dolog helyzetének megjelölése) unus, tres, tres, un, trois trois, Eins, Drei und Drei.

egyház, aedes (f), ecclesia (f), église (f), Kirche (f).

egy, kettő, kettő, egy, (több, egy-nemű dolog helyzetének megjelölése), (1, 2, 2, 1) unus, duo, duo, unus, un, deux, deux, un, eins, zwei, zwei, eins.

egymásba font, entrelacé, ineinandergeschlungen.

egymás fölött ellenkező irányban álló (állatok), adossé, gegenwendet (bei Thieren übereinander).

egymás mellett, juxta se, nuda juxta positio, posé en fasce, rangé en fasce, nebeneinander.

egymás mellé állított (paizsról, oszlopról), accolé, zusammengestellt, anstossend.

egymásnak támasztott, innixus, appuyé, anlehnd.

egymással szembe fordított, adversus, zugewendet.

egymással szembe néző, frontem obversus, zugewendet.

egyszarvú, monoceros (m), licorne (m), Einhorn (n).

ék, (a paizs valamelyik szélétől, kisebb vagy nagyobb hegyes szög alatt kiinduló vonalak által keletkezik s hegye az említett szögek szerint vagy a paizs ellenkező oldaláig ér vagy pedig csak a paizsmező valamely pontjáig. Nem tévesztendő össze a czikkel, a mely szintén háromszög alakú, de határai a paizs valamely szélétől és valamely szögletéből kiinduló vonalak, a melyek a paizs középpontján érintkeznek) cuspis, cuneus (m), pile (f), emmanche (f), emmanchure (f), Spitze (f).

ék, balharántos, cuspis obliqua, pile mise en barre, schrägrechte Spitze.

ék, baloldali-, cuspidatum versus medium, latus sinistrum, pile sénestre mise en fasce, linke Flankenspitze.

ék, felfordított-, contra cappatus, pile versée, gestürzte Spitze.

ék, harántos-, cuspis obliqua, pile mise en bande, schräglinke Spitze.

ék, jobboldali-, cuspidatum versus medium latus dextrum, pile en fasce, rechte Flankenspitze.

eke, aratrum (n), sulcus (m), charrue (f), coutrier (m), Pflug (m).

elefánt, elephas (m), éléphant (m), Elephant (m).

elefántcsont, ebur (n), ivoire (m), Elfenbein (n).

elemek, elementa (pl), éléments (pl), Elemente (pl).

elfordult, aversus, contourné, abgewendet.

ellátva, munitus, assorti, muni, versehen.

előbukkanó, ortum ducens, exiens, issant, hervorgehend.
előtörő, egrediens, prodiens, prospiciens, prorumpens, mouvant, hervorbrechend.
előtünő, exiens, ortum ducens, mouvant, hervorgehend.
elül, (a hasított paizs jobboldali része), flanc dextre, vorne
elválasztott, avulsus, abgerissen.
ember, homo (m), homme (m), Mensch (m).
emberi törzs, homo umbilicotenus, mediterraneus, Rumpf (m).
emberi törzs csonka karral, umbilicotenus mutilus imago, buste aux bras tronqués ou mutilés, Rumpf mit Armstummeln.
eper (fai), morum (n), mûre (f), Maulbeere (f).
eper, fragum (n), fraise (f), Erdbeere (f).
eperbokor, fragaria (f), fraisiert (m), Erdbeerenpflanze (f).
eperfa, morus (f), meurier (m), Maulbeerbaum (m).
épület, aedificium (n), édifice (m), Haus (n), Gebäude (n).
ércz, aes (n), métal (m), Erz (n).
erdei kocza, porca fera (f), laie (f), Bache (f).
erdő, silva (f), bois (m), Wald (m).
eres (levélről), nervée, geädert.
érsek, archiepiscopus (m), archevêque (m), Erzbischof (m).
erszény, crumena (f), marsupium (n), succellum (n), bourse (f), Geldbeutel (m).
eső, pluvia (f), pluie (f), Regen (m).
északi szél, **Boreász**, Boreas, Borée, aquilon, Nordwind.
evet, sciurus (m), écureuil (m), Eichhörnchen (n).
evetbőr, petasites velles, pelles ariæ, pelles variae, pellitus petasus, scutarius petasus, vair, Feh, Eisenhütlein.
evetbőr, apró-, minor petasus, menu vair.

evetbőr, egymás fölé állított, petasites palares, varium pali instar, vair en pal, Pfalfeh.
evetbőr, fordított, petasites inverso situs, varium deorsum, vair renversé, Sturzfeh.
evetbőr, hasított, vair parti, gespalt Feh.
evetbőr, le-s fölállított, varium pali instar alternis tincturis, petasites duplices, vairs contre voire, vairs en pointe, Buntfeh.
evetbőr, nagy-, maximus petasus, varium vellus, beffroi, grosses Feh.
evetbőr, összefordított, varium contrarium, ex adverso positum, contra petasatus, contre vairé, Gegenfeh.
evező, remus (m), aviron (m), rame (f), Ruder (m).
ezüst, fejér, argentum (n), argent (m), Silber (n).
ezüstös, deargentatus, argent, silbern.

F

fa (élő), arbor (f), arbre (m), Baum (m).
fácska, arbuscula (f), arbrisseau (m), Bäumchen (n), Staude (f).
fácán, phasianus (m), faisan (m), Fasan (m).
fajdkakas, tetrao, urogallus (m), coq de bruyère (m), coq de bois (m), Auerhahn (m).
fáklya, facula (f), fax torchia, funale (n), torche (f), flambeau (m), Fackel (f).
fal, murus (m), mur (m), Mauer (f).
falcsúcs, fastigium murale (n), pignon (m), Mauergiebel (m), lásd: házcsúcs.
fal, elő-, promurale (n), avant mur (m), Vormauer (f).
falevelek, folia (pl), feuilles (pl), Blätter (pl).
fark, cauda (f), queue (f), Schweif (m).

- fark**, **kettős**-, duplicatus ad nodum, queue fourchue, Doppelschweifig.
- fark** (kettős), bifidus, fourcheté, Doppelschwanz.
- fark** (kettős, szőrös s harántosan álló), bifida et in decussim trajecta cauda, Doppelschwanz, gebüschelt u. schräg sich kreuzend.
- farkas**, lupus (m), loup (m), Wolf (m).
- farkasfogó**, cami (talán helyesebben hami-) lupis, Wolfsangel (f).
- farkaskasza**, novacula (f), ronsard (m), Wolfseisen (n).
- farkas**, **kölyök**, lupulus (m), lupi catulus (m), louveteau (m), junger Wolf (m).
- farkas**, **nöstény**-, lupa (f), louve (f), Wölfin (f).
- fátörzs**, truncus (m), tronc (m), Baumstamm (m).
- fátörzs** (csonka), truncus (m), estoc (m), gestümmelter Baumstamm, (m).
- fattyúszál**, spuria (f), lineola (f), baculus extinctus, baculus perpetuus (m), filet de bâtarde (m), Bastardstaab (m).
- fecske**, hirundo (f), hirondelle (f), Schwalbe (f).
- fedél**, tegmen, tegmentum (n), toit (m), Dach (n).
- fedett**, lásd: tetős.
- fegyver**, arma (pl), arme (f), Waffe (f).
- fegyverderék**, amiculum armorum (n), sagulum (n), sagum (n), thorax (m), cotte d'arme (f), Waffenrock (m).
- fegyveres**, armatus, armé, bewaffnet.
- fegyvernök** (paizshordó), scutarius (m), écuyer (m), Schildträger (m).
- fej**, caput (n), chef (m), tête (f), Kopf (m).
- fejedelem**, princeps (m), prince (m), Fürst (m).
- fejér**, candidus, cygneus, blanc, weiss.
- fejéres**, albicans, blanchâtre, weisslich.
- fejetlen**, acephalus, décapité, kopflos, ohne Kopf.
- fejsze**, lásd balta.
- fejű**, **bekötött**-, cochleatus, tortillée, mit Kopfbinde.
- fejű**, **letépett**-, avulso capite, mit abgerissenem Kopfe.
- fekete**, ater, atrus, furvus, niger, pul-lus, pullatus, sabuleus, sabularius color, sable, Schwarz.
- fekvő**, accubans, cubans, jacens, couché, péri, liegend.
- fél**, dimidius, demi, halb.
- felemelt**, **kinyújtott**, péld. a karról, porrectus, erhoben, ausgestreckt.
- feleség**, marita (f), épouse (f), Gemahlin (f).
- felfordított**, inversus, in verticem, abjectus, pronus, renversé, verkehrt, gestürzt.
- felhő**, nubes (f), nuage (m), Wolke (f).
- félíg vágott**, **a paizstalp felé félig hasított és ismét félíg vágott**, transverse sectum per gradus, mi coupé, mi parti vers la pointe et recoupé, getheilt mit Stufen.
- felkantározott**, frenatus, bridé, gezäumt.
- felkonczott**, (állatról), deartuatus, démembré, zerstückelt.
- felröppenő**, evolans, erectis ad volandum alis, essorant, flugbereit.
- felszerelt**, apparatus, instructus, équipé, ausgerüstet.
- felül**, (vágott paizs felső része), chef (m), oben.
- fémek**, metalla (pl), métaux (pl), Metalle (pl).
- féniksz**, phoenix, phenix, Phönix.
- fentő**, (nyilvessző vasa, hegye), carbunculus globatus (m), ray, rais, Strahl (m).
- fényes**, illuminatus, allumé, erleuchtet.
- fenyő**, pinus (f), pin (m), Tanne (f).
- fenyőfa**, abies (f), sapin (m), Tanne (f).
- fenyőtoboz**, nux pinea (f), pomum pineum (n), pomme de pin (f), Tannenapfen (m).
- férj**, maritus (m), épou (m), Gemahl (m).

fésű, pecten (m), peigne (m), Kamm (m).
fige, ficus, (f), figue (f), Feige (f).
findsa, patera (f), crater (m), tasse (f),
 Schaale (f).

fitestvér, frater (m), frère (m), Bruder (m).

fitestvér (egy atyától, egy anyától),
 frater germanus (m), frère (du même
 père et de la même mère), Bruder
 (v. derselben Mutter und denselben
 Vater).

födött, tectus, couvert, bedeckt.

födeles, tectus, essoré, bedacht (a ház-
 ról mondják, ha teteje más színű).

fő, födött-, caput contactum, chef cou-
 vert, bedecktes Haupt.

fog, dens (m), dent (f), Zahn (m).

fogantyú, ansa (f), manche (m), Oese
 (f), Heft (m), Griff (m), lásd: markolat.

fogantyúcska, ansula (f), petitman-
 che (m), Henckelchen (n).

fogantyús, manicatus, emmanché, Be-
 stieft.

fogaskerék, lásd kerék.

fogazott, dentatus, denticulatus, in den-
 tes figuratus, guttatus, serratus, den-
 telé, endenté, gezahnt, gezähnt.

fogazott vágás, sectio denticulata,
 Zahnschnitt.

fogó, forceps, tenailles (pl), Zange (f).

fogolymadár, perdix (f), perdrix (m),
 Rebhuhn (n).

fóka, phoca (f), phoque (m), Seelöwe (m).

fokhagyma, allium (n), ail (m), Knob-
 lauch (m).

fokosbalta, runcina (f), maillet (m).

földi testek és elemek, sublunaria
 et elementaria (pl), figures naturelles
 inanimées (pl), Erdkörper (pl).

földteke, globus (m), sphère (f), monde,
 Globus (m).

fölhajtott, replicatus, succinctus, re-
 troussé, aufgestülpt.

fölnyársalt, trajectus, enfilé, durch-
 gespiest.

fölötte elfutó, supercurrens, darüber-
 laufend.

folyam, lásd: hullámos pólya.

folyó, fluens, coulant, fließend.

fonal, hariolus (m), filet (m), Faden
 (m).

fonott, vinctus, entrelacé, geflochten.
főpap, praelatus (m).

fordított, aversus, contourné, gekehrt.

fordított, szemközt-, adversus, af-
 fronté, zugewendet.

forgó, plumatilis crista, penna, aig-
 rette (f), plumage (m), panache (m),
 Federbusch (m).

forrás, fons (m), fontaine (f), Quelle (f).

főudvarmester, siniscalcus (m), sé-
 néchal (m), Obersthofmeister (m).

főúr, magnas (m), magnat (m), Mag-
 nat (m).

fú (a szélről), expirans, blasend v. Wind.

fű, gramen (n), herbe (f), Gras (n).

fűgefa, ficus (f), arbor fici (f), figuier
 (m), Feigenbaum (m).

függentyű, lacinia pendula (f), pen-
 dant (m), Latz des Turnierkragens
 (m).

függő lámpa, lampada (f), lampas
 (f), lampe pendante (f), Ampel (f).

fulánk, aculeus (m), aiguillon (m)
 Stachel (m).

fülemüle, luscinia (f), philomela (f),
 rosignol (m), Nachtigall (f).

fűrész, serra (f), scie (f), Säge (f).

fűrészvas, fascia in modum serrae (f),
 feuille de scie (f), Sägeblatt (n).

fürj, coturnix (f), quacila (f), caille (f),
 Wachtel (f).

fürtös, hajas, crinitus, criné, chevelu,
 behaart.

furulya, fistula (f), tibia (f), flûte (f),
 Flöte (f).

füstély, fustis (m), massue (f), Keule (f).

füstölgő, fumens, fumant, rauchend.

füstölő, tömjénező, thuribulum (n),
 acerra odoraria (f), cassolette (f),
 Rauchfass (n).

futó, currens, courant, laufend.

futó, (a szarvasról), fugitivus, cursu
 velox, élané, laufend.

fütykös, lásd: fustély
 füvek, herbae (pl), plantes (pl), Pflanzen (pl)
 fúvó, follis (m), soufflet (m), Blasebalg (m).
 füzér, sertum (n), guirlande (f), Guirlande (f).
 füzfa, salix (f), saule (m), Salweide (f).

G, Gy

gabona, frumentum (n), seges (f), blé (m), froment (n), Korn (n).
 gabonaszár, culmus (m), chalumeau (m), chaume (m), Halm (m).
 gadócz, asellus (m), aigrefin (m), Schellfisch (m).
 galagonyabokor, alba spina (f), aubépine (f), Hagedornstrauch (m).
 galamb, columba (f), colombe (f), pigeon (m), Taube (f).
 gallér, collum (m), millus (m), col (m), Kragen (m).
 gálya (háromevezős), triremis (f), galère (f), Dreiruderer (m).
 gally, ramulus (m), branche (f), Ast (m).
 gallyas, reticulatus ex truncola, ex trunco ramosa, ramos undique truncatus referens, geastet.
 gallytalan, ébranché.
 gém, ardea (f), héron (m), Reiher (m).
 gereblye, rastellum (n), rastrum (n), râteau (m), Harke (f).
 gerely, hajító dárda, verutum (n), spiculum (n), angon (m), javelot (m), javeline (f), Wurfspiess (m).
 gerezd, lásd: czikkely.
 gesztenye, castanea (f), châtaigne (f), Kastanie (f).
 gesztenyefa, castanea (f), châtaignier (m), Kastanienbaum (m).
 gloriás, diadematus, diadémé, mit Glorie bescheint.
 gólya, ciconia (f), cigogne (f), Storch (m).
 golyó, globus (m), tufa (f), boule (f), Kugel (f).

golyóban végződő, orbiculatus, bourdonné, mit Kugeln besteckt.
 golyós, globatus, pommeté, mit Kugeln besätzt.
 gomba, fungus (m), bolet (m), Pilz (m).
 gombolyag, glomus (m), peloton (m), Knäuel (m).
 gombos, clavatus, bouclé, cloué, Beuckelt.
 göngyöleg, lásd: tekeres.
 görbe, curvus, courbé, gekrümmt.
 görbe, anché (csak a kardról).
 gránátalma, granatum (n), punicum malum (n), pomme de grenade (f), Granatapfel (m).
 grif, griffus (m), gryps (m), griffon (m), Greif (m).
 gróf, comes (m), comte (m), Graf (m).
 guggolva, ülve, desidens, sessus, incurvatus, accroupi, gekrüpft.
 gúnár, anser (m), jars (m), Gänse- rich (m).
 guzsaj, colus (f), conucula (f), quenouille (f), Spinnrocken (m), Kunkel (f).
 gyalu, dolabra (f), doloire (m), Hobel (m).
 gyámolított, sabductus, suffultus, soutenu, unterstützt.
 gyapjú, arany-, vellus aureum (m), toison d'or (m), goldene Vliess (n).
 gyászkötélék, cingulum laqueatum (n), cordelière (f), Schnüre.
 gyémánt, adamas (m), diamant (m), Diamant (m).
 gyep, gramen (n), terrasse (f), gazon (m), Gras (n).
 gyermek, puer (m), pusio (m), enfant (m), Kind (n).
 gyertya, candela (f), cera (f), chandelle (f), bougie (f), Kerze (f).
 gyertyatartó, candelabrum (n), candelabre (m), chandelier (m), Armleuchter (m), Leuchter (m).
 gyík, lacerta (f), lézard (m), Eidechse (f).
 gyökér, radix (f), racine (f), Wurzel (f).

gyöngy, margarita (f), perle (f), Perle (f).

gyümölcs, fructus (m), fruit (m), Frucht (f).

gyümölcsös, (fáról), fruité, befruchtet.

gyűrű, anulus (m), lunula (f), ungulum (n), bague (f), Ring (m).

gyűrűske, anellus (m), annelet (m), kleiner Ring (m).

H

háborgó (a tengerről), agitatus, agité, bewegt.

habosmál, pelles alutae (pl), double (f), Grauwerk (n), Fehwammen, Futter (n).

hadaró, tribula (f), flagellum (n), fléau (m), Dreschflegel (m).

hagyma, bulbus (m), cepula (f), cepa (f), ciboule (f), oignon (m), Zwiebel (m).

haj, capillus (m), crinis (m), pilus (m), capillamentum (m), cheveux (pl), chevelure (f), Haupthaar (n).

hajás, fürtös, crinitus, criné, chevelu, behaart.

hajító dárda vasa vagy hegye, dardae ferrum (n), spiculum (n), fer de javelot (m), Wurfspießseisen (n).

hajlott, deflexus, penché, geneigt.

hajó, navis (f), navire (m), Schiff (n).

hajtóka, caesitium (n), rabat (m), Stulp (m), Aufschlag (m).

hal, piseis (m), poisson (m), Fisch (m).

halom, collis (m), colline (f), Hügel (m).

hamis, ál, adulterinus, faux.

hamuszín, cinericius, cendré, aschfarben.

hangya, formica (f), fourmi (f), Ameise (f).

hangyaboly, formicarum cuniculus (m), fourmillière (f), Ameisenhaufen (m).

harang, campana (f), clocca (f), cloche (f), Glocke (f).

harangos torony, turris sacra (f), clocher (m), Glockenthurm (m).

haránt, obliquus, oblique, schräg.

harántosztás, sectio diagonalis, tranché, rechtsgeschragt.

harántosztás, bal-, sectio diagonalis sinistra, taillé, linksgeschragt.

harántosztás, keresztbe, quadrifidus in decussim, quadripartitum in decussim, quadripartitum in pallium, écartelé en sautoir, Schräggeviert.

harczos, pugnator (m), champion (m), combattant (m), guerrier, ha lóháton van: franc (m), Kämpfer (m).

hárfa, cithara (f), nablium (n), nabla (f), harpe (f), Harfe (f).

harkály, picus (m), pic (m), Specht (m).

három, három, három, tres, tres, et tres, trois, trois et trois, drei, drei und drei.

három, egy, tres unus, trois un, drei eins.

három, egy, három, tres, unus, tres, trois, un et trois, drei, eins und drei.

három és kettő kettő, tres duo duo, trois deux et deux, drei zwei und zwei.

három, kettő, egy, tres, duo et unus, trois, deux et un, drei, zwei und eins.

három és négy, tres et quatuor, trois et quatre, drei und vier.

háromkarimás ráma, Dreipass.

háromszög, delta (f), triangulum (n), trigonum (m), triangle (m), Dreieck (n), Spickel.

harpia, harpya (f), harpie (f), Harpie (f), Jungfrauenadler, lásd: patvar is.

hárs, tilia (f), tilleul (m), Linde (f).

hasadék, rima (f), lézarde (f), Spalt, (m), Riss (m), Ritze (f).

hasítás, sectio palaris, partition (f), Spaltung (f).

hasított, hasítva, ad perpendiculum sectus, bipartitus, partitus, parti, gespalten.

- hasított, többszörösen-,** palé, mehrfach gespalten.
- hasított és félig vágott,** perpendiculariter et ad dextram (sinistram) horizontaliter sectum: tripartitum in partes inaequales, parti micoupé, gespalten und halbgetheilt.
- hasított, félig-,** semipartitus, miparti, gespalten bis zur Hälfte, halbgespalten.
- hasított, hátul harántosan osztott,** perpendiculariter sectum pars posterior linea diagonali dextra divisa, parti mi tranché, gespalten und schrägrechts durchschnitten.
- hasított elől vágott,** perpendiculariter sectum, pars anterior transverso divisum, micoupé parti, halbuquer und in die Länge getheilt.
- háttal álló, (két állatról),** dorso in dorsum obversus, tergum obvertentes, acculé, adossé, abgewendet.
- hattyú,** cygnus (m), olor (m), cygne (m), Schwahn (m).
- hátul, (hasított paizs baloldali része),** hinten.
- házcsúcs,** lásd: falcsúcs.
- hegedű,** fidula (f), violon (m), Fiedel, (f), Geige (f).
- hegy,** mons (m), montagne (f), Berg (m).
- hegy, hármass-,** colliculum tricupitum (n), tricollis, montagne à trois coupleau (f), Dreiberg (m).
- hegyes,** acutus, pointu, zugespitzt.
- hegyes, alul-, (p. czölöp vagy kereszt)** in spicum mucronatus, fiché, en pied fiché, piedifiché, fussgespitzt.
- hegye valaminek,** acus (f), pointe (f), Spitze (f).
- hegytető,** culmen (n), cacumen (n), sommet (m), Bergspitze (f).
- héja,** milvus (m), milan (m), Weihe (f).
- helym,** cassida (f), cassis (f), galea (f), heaume (m), Helm (m), lásd: sisak.
- helytartó,** vicarius (m), vicaire (m), Statthalter (m).
- heraldika,** armorum scientia (f), ars heraldica, ars tesseraria (f), science héraldique, science du blason (f), Heraldik (f).
- heraldikai műszavak,** nomina scutarii symboli (pl), termes de blason (pl.) heraldische Kunstausrücke (pl.).
- heraldika művészete,** ars heraldica (f), ars héraldique (m), Heraldische Kunst (f).
- herczeg,** princeps (m), dux (m), duc (m), Herzog (m).
- hermelin,** armenius, hermionius, pontica, ponticum vellus, hermine (f), Hermelin (m).
- hermelin, visszás-,** antihermionius, contra ponticum, contre hermine, Gegenhermelin (m).
- herold,** caduceator (m), fecialis (m), héraut (m), Herold (m), lásd: bajnokmester.
- herold-pálcza,** caduceus, (m), caduceum (n), caducé (m), Heroldstab (m).
- hevederes,** cingula vinctus, sanglé, begurtet.
- hézagozott,** glutinatus, mâconné, gefugt, gemauert.
- híd,** pons (m), pont (m), Brücke (f).
- hídboltozat,** arcus (m), fornix in ponte (m), arche (f), Brückenbogen (m).
- hímes,** lásd: damaszkozott.
- hímgömbös,** (a rozsárról), gemmata, globosa, boutoné, besaamt.
- hiteles hely,** locus credibilis (m).
- hiuz,** lynx (f), linx (m), Luchs (m).
- hó,** nix (f), neige (f), Schnee (m).
- hód,** bibracte, castor (m), bièvre, Biber (m).
- hold,** luna (f), lune (f), Mond (m).
- holdarcz luna expresso vultu humano** figuratus, croissant figuré, Mond mit Angesicht.
- holdsarló, (ha szarvai fölfelé állanak)** croissant (m), Halbmond (m).
- holdsarló (felfordított),** croissant versé, ou renversé, gestürzter Halbmond.

holdszarló. (fogó), luna sinistrum
latus, croissant contourné, abnehmen-
der Halbmond.

holdszarló, (növekvő), (ha szarvai a
paizs jobb oldala felé vannak for-
dítva) Luna crescens (f), croissant
tourné (m), zunehmender Mond (m)

holdtölte, luna (f), lune en plein (f),
Vollmond (m).

hölgyemenyét, hermelin, mustella
alba (f), ponticus (m), hermine (f),
Hermelintier (n).

holló, corvus (m), corbeau (m), Rabe (m).

homlokvért (lóé), frontale ferreum,
(equi cataphracti equitis) chanfrein
(m), Rosssirne (f).

hordócska, tonnácska, barillus (m),
baril (m), Fässchen (n).

horgony, anchora (f), ancre (f), Anker
(m).

horgony, kicsi, négyágú-, anchora
(f), grappin (m), kleiner Anker mit
vier Hacken.

horgonykötél, gumène, Ankertau (m).

horgonyos, anchoratus, geankert.

horig, hamus (m), hameçon (m), Angel-
hacken (m).

hullám, unda (f), onde (f), Welle (f).

hullámos (vonat), linea undulata,
ligne ondée, mit Wellenschnitt.

hüllők, amphibii, reptilia, reptiles, Am-
phibien (pl).

húros (hangszerekről), chordatus,
cordé, besaitet.

húros-rigó, turdus (m), grive (f),
Drossel (f).

husvéti bárány vagy istenbáránya,
agnus paschalis (m), agneau pascal
(m), Osterlamm (n).

I, J

idegen, nagyon-, nem rokon, alie-
nissimus (m), nicht Verwandt.

igény czimer, insignia praetensionis
(pl), armes de prétention (pl), An-
spruchswappen.

ij, arcus (m), arc (m), Bogen (m).
ing, camisia (f), chemise (f), Hemd (n).
ipa, lásd: após.

irha, aluta (f), peau (f), Fell (n).

ispán, fő-, comes parochialis (m),
comte suprême (m), Obergespan (m).

istenbáránya, lásd: husvéti bárány.

ítélőmester, protonotarius (m).

izzó, ardens, ardent, brennend.

járom, jugum (n), joug (m), Joch (n).

jávorszarvas, alces (f), élan (m), Elch
(m), Ellentier (n).

jégmadár (mesebeli, de hattyú is),
alcyon (m), Eisvogel (m).

jegy, megjegyzett, signatus, mar-
qué, bezeichnet.

jelmondat, épigraphe (f), devise (f),
Devise (f), Wahlspruch (m).

jobb, dexter, dextre, rechts.

jobbkar, dextera (f), dextrochère (m),
Rechtarm (m).

jobbra néző, spectans ad dextram,
rechtsgekehrt.

jobbról kísért, addextré, rechtsbe-
gleitet. lásd: kísért.

juh, ovis (f), brebis (f), Schaf (n).

K

kacsa, anas (f), canard (m), Ente (f).

kád, butina (f), cadus (m), labrum (n),
lacus (m), caque (f), cuve (f), Bütte
(f), Tonne (f), Wanne (f).

kagyló, concha (f), putamen (n), co-
quille (f), moule (f), Muschel (f).

kagyló, a melynek belseje látszik,
coquille vannet, Muschel die das
Innere zeigt.

kagyló, tengeri, concha (f), conque
marine (f), Meermuschel (f).

kajszibaraczk, melica (f), abricôt (m),
Aprikose (f).

kakas, gallus (m), coq (m), Hahn (m).

kakuk, cuculus (m), coucou (m), Ku-
kuk (m).

kalap, causea (f), petasus (m), pileus
(m), chapeau (m), Hut (m).

- kalap, vas-, pileus ferreus (m), chapeau de fer (m), Eisenhut (m).
kalapács vagy pöröly, malleus (m), marculus (m), martellus (m), marteau (m), Hammer (m).
kalapács (bodnáré), tudes (m), maillet (m), Böttcherhammer (m).
kalász, spica (f), épi (m), Aehre (f).
kamarásmester, fő-, cubicularium regalium magister (m), grand chambellan (m), Oberstkämmerer (m).
kámzsza, cucullio (m), cuculla (f), palliolum (n), chaperon (m), capuce (f), capuchon (m), Kaputze (f).
kanál, cochleare (n), cuillère (f), Löffel (m).
kancsó (boros), amphora (f), urna (f), cantharus (m), baquet (m), Weinkrug (m).
kanczellár, cancellarius (m), chancellor (m), Kantzler (m).
kandalló, focus (m), caminus (m), cheminée (f), Kamin (m).
kanna, canna (f), crater (m), cruche (f), coupe (f), pinte (f), pot (m), Kanne (f).
kannácska, cantharus (m), burette (f), kleine Schenkkanne (f).
kanonok, canonicus (m), chanoine (m), Domherr (m).
kanonoksüveg, armutia (f), aumuce (f), aumusse (f), Mütze (f).
kantár, kantárszár, frenum (n), frein (m), Zaum (m), Zügel (f).
kánya, milvus (m), milan (m), Weihe (f).
kapa, ligo (m), houe (f), pioche (f), Hacke (f).
kapocs, fibula (f), boucle (f), Kropf (m).
káporna, capella (f), fanum (n), delubrum (n), sacellum (n), chapelle (f), Kapelle (f).
káposzta (olasz), colis (m), caulis (m), chou (m), Kohl (m).
káposztafej, brassica (f), chou (m), Kohlkopf (m).
kappan, capo (m), chapon (m), Kapaun (m).
káptalan, capitulum (n), chapitre (m), Capitel (n).
kaptár, alveus (m), ruche (f), Bienenkorb (m).
kapu, porta (f), porte (f), Pforte (f).
kapu, emelcsős-, cataracta (f), herse sarrasine (f), Fallgatter (n).
kapu, rácsos-, fores clatratae, porta reticulata (f), herse, Gatterthor (n).
kar, armus (m), brachium (n), bras (m), Arm (m).
kárász coracinus (m), corassin (m), Karausche (f).
kard, (görbe), acinaces (m), badelaire (m), sabre (m), Türkensäbel (m).
kard, (egyélű, rövid, széles, egyenes), pugio (m), coutelas (m), breiter, kurzer, einschneidiger Säbel.
kard, (egyenes), framea (f), épée (f), Schwert (n), lásd: pallós.
kardkötő, balteus (m), balteum (n), baudrier (m), Wehrgehänge (n).
kardmarkolat, capulus (m), poigné de l'épée (m), Degengriff (m).
karimás-ráma, három-, négy-, Dreipass, Vierpass.
karmos, armé.
karó, palus angustior, palus coarctatus, virga (f), pal étreci (m), vergette (f), Stab (m), Stock (m), Ruthe (f), in die Länge gezogener Faden (m), schmaler Pfal (m).
karó, postellus (m), poteau (m), Pfosten (m).
karom, falcula (f), ongle (m), Krallen (f).
karos gyertyatartó, candelabrum (n), candelabre (m), Armleuchter (m).
karperecz, armilla (f), dextrocherium (n), armille (f), Armband (n).
kárpit, siparia (f), velum (n), courtine (f), Vorhang (m).
kartus, (barokkrámás paizs), voluta (f), helix (f), cartouche (m), Kartusch (f).
kastély (várkastély), castellum (n), château (m), Kastell (n), Schloss (n), Burg (f).

kasza, falx (f), faux (f), Sense (f).
kaszavas, falx (f), ranchier (m), Senseneisen (n).

Katalinkerék, roue de Saint Catherine (f), Katharinenrad (n).

kecske, caprix (m), capra (f), hardus (m), chèvre (f), Ziege (f).

kecskebak, caper (m), bouc (m), Bock (m).

kefe, setaceum (n), brosse (f), Bürste (f).

kehely, calix (m), calice (m), Kelch (m).

kék, azureus, caesius, coelestinus, caeruleus, cyaneus, flavus, glaucus, janthinus, sapphirinus, venetus, azur, Blau.

kemencze, fornax (f), fourneau (m), Ofen (m).

kémény, fumarium (n), infumibulum (n), cheminée (f), Schornstein (m).

kender, cannabis (f), chanvre (m), Hanf (m).

kengyel, stapes (m), stapia (f), étrier (m), Steigbügel (m).

kengyelszj, lorum ephippii vel stapedis (n), stapulum (n), étrière (f), Steigbügelriemen (m).

kerék, rota (f), roue (f), Rad (n).

kerékagy, gumphia (f), orbila rotarum, rotarum modiolus (m), moyeu (m), Radnabe.

kerék, fogas-, roue d'engrénage (f), roue à dents (f), Zahnrad (n).

kerékkötő (fékező), sufflumen (n), enrayoir (m), Bremse (f), Hemmschuch (m).

kerék, liliomos-, escarbunculum (n), pyropus (m), escarboucle (m), Glevenrad (n).

kereszt, alul hegyes-, crux spiculata (f), crux in imo acuminata (f), croix fichée (f), Fusspitzkreuz (n).

kereszt, apostoli-, crux patriarchalis (f), croix double (f), croix patriarchale (f), ungarisches Kreuz (n), Lothringer-Kreuz (n), Apostolisches Kreuz (n), Patriarchenkreuz (n).

kereszt, áttört-, crux perforata (f), croix ajourée (f), durchbrochenes Kreuz (n).

kereszt, avelláni-, crux avellana (f), croix coquerelle (f).

kereszt, büttykös-, crux truncata (f), croix noueuse (f), knotiges Kreuz (n).

kereszt, csáklyás-, crux hamata (f), croix d'hameçons (f), croix hameçon-née (f), Hackenkreuz (n).

kereszt, csigás-, croix recercelée (f), Schneckenkreuz (n).

kereszt, csillag-, crux stellata (f), croix étoilée (f), Sternkreuz (n).

kereszt, élére csiszolt-, geschliffenes Kreuz (n).

kereszt, félmankós-, crux semipatibulata (f), croix demi potence (f), halbgekrücktes Kreuz (n).

kereszt, fény sugaras-, crux flamman (f), croix flambant (f).

kereszt, firenzei-, crux in florem exiens (f), croix florencée (f), Florentiner Kreuz (n).

kereszt, föltámadás-, crux resurrectionis (f), crux paschalis (f), crux triumphalis (f), croix de resurrection (f), croix pascale (f), croix triomphale (f), Auferstehungskreuz (n).

kereszt, gömbös végű-, crux in globulos terminata (f), crux globata (f), croix moussue (f), croix pomme-tée (f), Apfelkreuz (n).

kereszt, görög-, crux graeca (f), crux aequalis (f), crux aequalis marginem non tangens (f), croix grecque (f), griechisches Kreuz (n).

kereszt, háromszög végű-, crux triangularis (f), croix triangulaire (f), croix aiguillée (f), Dreispitzenkreuz (n).

kereszt, hegyes végű-, crux acuminata (f), croix retranchée (f), zuge-spitztes Kreuz (n).

kereszt, horgonyos-, crux anchorata (f), croix ancrée (f), Ankerkreuz (n).

- kereszt, jeruzsálemi-**, crux hierosolymitana (f), croix de Jérusalem (f), hierosolymitanisches Kreuz (n).
- kereszt, kacsaringós végű-**, crux circinata (f), croix recercelée (f), umgebogenes Gabelkreuz (n).
- kereszt, kalvária-**, croix de Calvaire (f), Passionskreuz (n).
- kereszt, keresztvégű-**, crux brachiata, recruciata (f), croix recroisetée (f), Wiederkreuz (n).
- kereszt, kétkigyós-**, crux serpentina bicapitibus constans (f), croix gringolée (f), Doppelschlangenkreuz (n).
- kereszt, kettős-**, lásd: apostoli kereszt.
- kereszt, kettős, alul kampós-**, croix, patriarchale terminée en pointe en anille (f).
- kereszt, kigyós-**, crux serpentina (f), croix guivrée, Schlangenkreuz (n).
- keresztje, Krisztus-**, crux passionis (f), croix de passion (f), croix du Christ (f), Passionskreuz (n).
- kereszt, közönséges-**, crux plana (f), vel simplex (f), croix (f), gemeines Kreuz (n).
- kereszt, léczes-**, Stabkreuz.
- kereszt, legállyazott-**, crux ramosa, (f), croix écotée (f), Astkreuz (n).
- kereszt, lékes-**, crux fenestrata, crux plinthotheta (f), croix ajourée en coeur (f), mittendurchbrochenes Kreuz (n).
- kereszt, lépcsős-**, crux graduata (f), croix perronnée (f), Stufenkreuz (n), Absatzkreuz (n), Schwellenkreuz (n).
- kereszt, lilimos-**, crux liliata (f), croix florencée (f), croix fleuronée (f), croix fleur-de-lisée (f), Glevenkreuz (n).
- kereszt, lóherés-, vagy Lázár-**, crux trifoliata (f), crux Sti. Lazari, croix trefflée (f), Kleeblattkreuz (n), Lazaruskreuz (n).
- kereszt, magas- vagy latin-, vagy kínszenvedések keresztje**, crux latina, crux alta (f), crux exaltata (f), crux passionis, croix latine (f), lateinisches Kreuz, Hochkreuz (n).
- kereszt, malomvasas-**, crux molaris (f), croix en fer de moulin (f), Mühl-eisenkreuz (n).
- kereszt, máltai-**, crux Melitensis (f), croix de Malte (f), Malteserkreuz (n).
- kereszt, mankós-**, crux patibulata (f), croix potencie (f), Krückenkreuz (n).
- kereszt, mantuai-**, lásd talpaskereszt.
- kereszt, olvasó-**, crux talentata (f), croix paternôtrée (f), Münzkreuz (n).
- kereszt, ormós-**, crux pinnata (f), croix bretessée (f), Zinnenkreuz (n).
- kereszt, pápai-**, crux trabe triplici (f), croix patriarchale à triple traverse (f), dreifaches Patriarchenkreuz (n).
- keresztben rámás kereszt**, crux laterariis lineis praecincta (f), croix resarcellée (f), von Innen eingefasstes Kreuz (n).
- kereszt, rámás-**, crux fimbriata (f), crux marginata (f), croix bordée (f), eingefasstes Kreuz (n).
- kereszt, ruta- vagy rombos-**, crux rombis completa (f), croix lozangée (f), Rautenkreuz (n).
- kereszt, rutavégű-**, crux in rhombi figuram desinens (f), croix aiguisée (f), Rautenförmiges Kreuz (n).
- kereszt, sarlós végű-**, crux lunis terminata (f), croix croissante (f), Halbmondkreuz (n).
- kereszt, sodrott-**, crux chordata, croix cordée (f), croix câblée (f), Seilkreuz (n).
- kereszt, szarufásan megtört-**, crux exaltata in cantherii formam (f), croix rompue en chevron (f), sparrenweise gebogenes Kreuz (n).
- kereszt, Szt.-András-**, crux Andreana (f), croix de Bourgogne (f), Andreas-kreuz (n).
- kereszt, Szent Antal-**, crux Seti Antonii (f), croix de Saint Antoine (f), tau, Antoniuskreuz (n), Plattkreuz (n).

kereszt, Szent Antal-féle lebegő, béquille de Saint Antoine (f), schwebendes Antoniuskreuz (n).

kereszt, talpas-, crux pedata (f), crux patula (f), pax, croix pattée, Tatzenkreuz (n).

kereszt, toulouse-i, crux Tolosana (f), croix de Toulouse (f), croix vidée clechée et pommeté (f), tolosanisches Kreuz (n).

kereszt, üres-, crux evacuata (f), croix vidée (f), leeres Kreuz (n).

kereszt, (villás), crux furcata (f), croix fourchée (f), Gabelkreuz (n).

kereszt, visszásan mankós, crux contra patibulata (f), croix contre potence (f), Doppelkrückenkreuz mit Halbkücken (n).

kereszt, zarándok-, crux columnaris (f), croix bourdonnée (f), Pilgerkreuz (n).

keresztbe állított, in cruce effictus, cruciatus, en croix, gekreuzt.

keresztbe állított harántpólyák, en sautoir, Schragenstellung.

kerítés, saepes (f), haie (f), Zaun (m).

kerubinfő (angyalfej két szárnyal), chérubin (m), Cherubskopf (m).

kés, saxum (n), culter (m), couteau, coutelas, (m), Messer (n).

kés, szőlőnyeső-, falcula (f), serpe (f), Hepe, Winzermäusser (n).

keselyű, gyrofalcus (m), girare, vultur (m), vautour (m), Geyer (m).

keskenyített, diminué, vermindert.

keszeg, tengeri pirosszárnyú-, rubellio (m), rouget (m), Rothfeder (m).

keszkenő, vagy fátyol, (a mely a nők mellét takarja,) fascia pectoralis (f), guimpe (f), Brustschleier (m), Brusttuch (n).

két arcú, à deux faces, mit zwei Gesichtern.

kéve, fasciculus (m), manipulus (m), merges (f), botte (f), faiseau (m), gerbe (f), Bündel (n), Garbe (f).

kéz, manus (f), main (f), Hand (f).

kéz, a melynek teteje látszik, contre appaumé, verkehrt (v. d. den Rücken zeigenden Hand).

kezek, parolázó-, manus fidei (f), foi, Treuhand (f).

kezyű, chiroteca (f), gant (m), gan-telet (m), Handschuh (m).

kígyó, anguis (m), boa (f), coluber (m), colubra (f), serpent (m), guivre (f) couleuvre (f), Schlange (f).

kígyó czölöpmentén, serpens (n) guivre (f), (ha olyan mint a Garay-czímerben), bisse (f).

kígyó, a mely kacskaringósan fölfelé áll, boa (f), colubra (f), bisse (f), Schlange, aufrechte, deren Leib mehrere Wellenlinien macht.

kígyó, a melynek teste karikába formált s farkát szájában fogja, plié en rond (serpent), Ewigkeitschlange (f).

kígyó, szárnyas, sárkánykígyó, amphistera (f), amphistère, Amphistère.

kikanyarított, excavatus, incisus, échancré, ausgebogt.

kinyújtott, porrectus, ausgestreckt.

király, rex (m), roi (m), König (m).

királyné, regina (f), reine (f), Königin (f).

kisafa, palanga tractoria (f), palonneau (m), palonnier (m), Lenkscheit, (n), Ortscheit (n).

kisért, adjungens, comitatus, sociatus, addextré, cantonné, coticé, cotoyé, begleitet.

kisért, balról, senestré, linksbegleitet.

kisért, jobbról-, addextré, rechtsbegleitet.

kitépelt, evulsus, eradicatus, extirpatus, arraché, ausgerissen, entwurzelt.

kiterjesztett szárnyú, expansas alas habens, éployé, ausgebreitet.

kivert, consitus, obsitus, sparsus, seminatus. semé, bestreut.

klastrom, claustrum (n), cloître (m), Kloster (n).

- kobak**, lagena cucurbitina (f), gourde (f), Kürbisflasche (f).
- kócsag**, erodius (m), ardea (f), héron Reiher (m).
- kocsány**, szőlő-, caulis (m), tige (f), sarment (m), Ranke (f).
- koczka**, faxillus (m), quadra (f), carreau (m), dé (m), Würfel (m).
- koczka, játék-**, alea (f), tessera lusoria (f), cubus lusorius (m), dé (m), Würfel (m).
- koczkás**, quadris contectus, latriculatus, latrunculus, tessellatus, vermikulatus, échiqueté, geschacht.
- koczkás**, (kilencz, három sorban), alveolis alternatis descriptus, équipolé, neunfachgeschacht.
- ködmön**, cotta (f), colobium (n), pellicium (n), colletin de cuir (m), Lederwams (m).
- kohó**, fornax (f), fournaise (f), Schmelzofen (m).
- köldök**, umbilicus (m), nombril (m), Nabel (m).
- köldökhely**, umbilicus areae (m), abîme, Nabelstelle (f).
- köles**, panicum miliaceum (n), millet (m), Hirse (f).
- kolompos** (tehénről stb.), tintinnabulo instructus, clariné, beglockt.
- kolostor**, claustrum (n), cloître (m), Kloster (n).
- kölyü**, lásd mozsártörő.
- komló**, humulus lupulus (m), houblon (m), Hopfen (m).
- kompass**, boussole (f), Compass (m).
- kongós**, bataillée, beklöpfelt, a harangról, ha kongója elütő színű.
- könny**, lacryma (f), larme (f), Thräne (f).
- könyv**, liber (m), livre (m), Buch (n).
- köpenyeg**, pallium (n), manteau (m), Mantel (m).
- kopja**, lásd dsida, lóndsza.
- kopó**, canis sagax (m), brachet (m), braque (m), Bracke (m), Spürhund (m).
- koponya**, calva (f), crâne (m), Schädel (m).
- koponya**, állati-, mussaire, Thierkopf ohne Haut und Fleisch.
- koporsó**, feretrum (n), sepulcrum (n), cercueil (m), Sarg (m).
- kör**, circulus (m), cercle (m), Kreis (m).
- korbács**, flagellum (n), fouet (m), Geißel (f).
- korcsolya**, grallae (f), crepidae glaciales, patin (m), Schlittschuh (m).
- kőrísfa**, fraxinus (f), frêne, Esche (f).
- korlát**, prothyrum (n), objex (f), repagulum (n), clathrum (n), barrière (f), Zaun (m).
- kormánypálcza**, sceptrum (n), sceptre (m), Zepter (m).
- kormánypálcza**, liliomos-, lásd: bot.
- körömhántókés**, scalprum (n), bute (f), Wirkeisen (n).
- korona**, corona (f), couronne (f), Krone (f).
- korona**, magyar-, corona sancti Stephani, couronne de Saint Etienne, Heil. Stephanskronen.
- korona ódon-**, couronne à l'antique, Zackenkrone.
- korona**, pápai-, tiara, triregnum, tiare (f), Tiara (f).
- korong**, discus (m), liba (f), disque (m), Scheibe (f).
- korsó**, urna (f), hydria (f), aiguière (f), cruche (f), Krug (m).
- korszovágy**, lásd fegyverderék.
- körte**, pirum (n), poire (f), Birne (f).
- körtefa**, pirus (f), poirier (m), Birnbaum (m).
- körülvet**, circumdatus, entouré, environné, umgeben.
- kos**, aries (m), béliér (m), Widder (m).
- kos**, faltörő-, aries (m), béliér (m), Widder (m), Sturmbock (m).
- kosár**, corbis (f), corbeille (f), Korb (m).
- koszorú**, sertum (n), couronne (f), Kranz (m).
- koszorú**, ruta-, corolla rutacea (f), Rautenkrantz (m).
- koszperd** l. egyenes kard.

kova, lapis ignaris (m), pierre à feu (f), Feuerstein (m).
kukorikoló (kakasról), cucurens, chantant, Krähend.
kulcs, clef (f), clavis (f), Schlüssel (m).
kulcs, tolvaj-, clavis adulterina (f), clavis suffixa, fausse-clef (f), passepar-tout (m), Dietrich (m).
küllő, radius rotæ (m), ray (f), Rad-speiche (f).
küllő, carbunculus radiatus (m), ray ou rais d'Escarboucle (f), Speiche, Rad-speiche (f).
külső díszek, ornements extérieurs (pl), atour (m), Prachtstücke (pl).
kúp, fastigium (n), coupeau (m), Giebel, Gipfel (m).
kupa, cubella (f), cupa (f), coupe (f), Kübel (m).
kürt, buccina (f), cor (m), Horn (n).
kurtina, aggeris facies inter duo propugnacula (f), courtine (f), Kurtine (f).
kurtított, decurtatus, alézé, verkürzt, abgeledigt.
kúszó, ascendens, gravissant, kletternd.
kút, puteus (m), puits (m), Ziehbrunnen (m).
kútosó, fistula (f), syphunculus (m), tubus (m), tuyau (m), Brunnenrohr (n).
kutya, canis (c), chien (m), Hund (m).

L

láb, pes (m), pied (m), Fuss (m).
láb, szárnyas-, main d'aigle (f), Klauflügel (m).
lábás, pedatus, patté, mit Füßen.
lábatlan, apedes, captam pede, sans pieds, ohne Füße.
labda, pila (f), balle (f), Ballen (m).
labirintus, labyrinthus (m), dédale (m), Labyrinth (m).
lábravaló (alsó), femoralia (pl), perizoma (n), subligar (n), caliga (f), caleçon (m), Unterhose (f).

lábszár, crus (n), jambe (f), Bein (n).
lábtó, scala (f), échelle (f), Leiter (f).
láda, cista (f), scrinium (n), trucea (f), bahut (n), caisse (f), coffre (m), Kiste (f), Truhe (f).
lámpás, lucerna (f), lampe (f), Lampe (f).
láncz, catena (f), chaîne (f), Kette (f).
lánczra vert, enchainé, angekettet.
lándsa, lancea (f), hasta (f), sarissa (f), veru (n), verrutum (n), bocquet (m), lance (f), pique (f), Lanze (f).
láng, flamma (f), flamme (f), Flamme (f).
lángoló, flammans, inflammatus, flam-bant, brennend.
lant, hárfa, chelys (f), lyre (f), harpe (f), Leier (f), Harfe (f).
lapát, pala (f), batillum (n), pelle (f), Schaufel (f).
lapoczka, ala (f), omoplate (f), épaule (f), Schulter (f).
lapoczka, rostélyos-, palmula lusoria (f), reticulum (n), palette (f), Ball-schlägel (m).
lazacz, salmo (m), saumon (m), Salm (m).
lebegő, (p. ha egy czölöp, vagy bármínő mesteralak, két vége le van metszve s nem ér a paizs széleig), accisus, abscissus, decurtatus, restrictus, alaisé, raccourci, schwebend, abgeledigt.
lécz, lásd keskeny pólya.
lefejezett, acephalus, décapité, enthauptet.
lefelé hajlított, affaisé, abwärtsgebo-gen.
legelő, legelve, pascens, paissant, aesend.
légy, musca (f), mouche (f), Fliege (f).
legyező, flabellum (m), éventaille (m), Wedel (m).
lékelt, fenestratus, ajouré, percé, mit-ten ausgebrochen.
lekerekített, illitus in orbem, arrondi, abgerundet.

legallyazott, truncatus, verstutzt
lenyesett, exaratus, verstutzt.

lenyugvó (napról), occidens, couchant,
 untergehend

leopárd (m), leopardus (m), leopard
 (m), Leopard (m).

leopárdos oroszlán, leoparditus
 (fecialis), lion léopardé, leopardirter
 Löwe.

lépcső, scala (f), escalier (m), Treppe
 (f).

lépcsőfok, gradus (m), degré (m),
 Stufe (f), Treppe.

lépcsős, per gradus, Stufenschnitt.

lepény, globus, placenta (f), tourteau,
 Kugel, Kuchen.

lepényes bizanczi, libum byzan-
 tinum, tourteau-besant.

leszakított, (letépett), decerptus, ar-
 raché, abgerissen, abgeschnitten.

levelek, folia (pl), feuilles, Blätter (pl).

leveles, foliaceus, foliosus, feuillé, be-
 blättert.

liba, anser (m), oie (f), Gans (f).

liget, buscua (f), buscus (m), bosquet
 (m), Busch (m).

lilaszín, ferrugineus, Lila.

liliom, heraldikai-, lilium francicum
 (n), fleur de lis (f), heraldische Lilie
 (f).

liliom, firenzei-, lilium florentinum, lis
 de Florence (f), Florentinische Lilie
 (f).

liliom, kerti, lilium explicatum (n),
 lis (f), Gartenlilie (f).

liliom, vágott-, lilium inferiore parte
 abscissum, captum pede lilium, fleur
 de lis au piéd coupé, fleur de lis au
 piéd perdu, fleur de lis au piéd
 nourri, halbe Lilie.

lilimosbot, baculus liliatus (m), bā-
 ton fleurdelisé (m), Glevenstab (m).

ló, equus (m), cheval (m), Pferd (n).

ló, (hadimén), palafredus (m), pale-
 froi (m), Zelter (m).

ló, ágaskodó, erectus equus (m), che-
 val cabré (m), Pferd, bäumend.

ló, csótáros, cheval caparaonné (m),
 cheval houssé (m), Pferd mit Scha-
 bracke.

ló, szilaj-, equus liber (m), cheval-gai
 (m), Pferd ohne Sattel und Zaum.

lobogó, (hajó), signum nauticum (n),
 pavillon (m), Flagge (f).

lóggó, dejectus, accisus, alézé, rac-
 courci, abgeschnitten, schwebend,
 verkürzt.

lóhere, trifolium (n), triphyllum (n),
 trèfle (m), Kleeblatt (n).

lóherelevél, trifolia (f), Kleeblatt (n).

lombtalan, foliis egens, éfeuillé, blät-
 terlos.

lovag, eques (m), chevalier (m), Ritter
 (m).

lovászmester, fő-, agazonum ma-
 gister (m), grand écuyer (m), Oberst-
 stallmeister (m).

lövő - rések, saculatoria fenestrella
 (pl), archières (pl), Schiesscharten
 (pl).

lúd, lásd liba.

M

macska, cattus (m), felis (f), chat (m),
 Katze (f).

macskagém, asterias (m), héron (m),
 eine art Reiher, lásd: csillagféreg.

madár, avis (f), oiseau (m), Vogel (m).

madár, ragadozó-, avis rapax (f),
 oiseau de proie (m), Raubvogel (m).

magyal, aquifolium (n), houx (f),
 Stechpalme (f).

majom, simia (f), simius (m), singe
 (m), Affe (m).

mákfej, codia (f), codion (n), pavot
 (m), Mohnkopf (m).

makk, glans (f), gland (m), Eichel (f).

makkos, glandarius, églanté, Eicheln-
 tragend.

mál, diphtherae (f), pannes, fourrures,
 Grauwerk, Bauchfell (n).

malomkerék, rota molaris (f), rota

molendaria (f), roue de moulins (f), Mühlrad (n).
malomkőguzsaly, ferrum molendinare (n), anille (f), nylle (f), Mühl-eisen (n).
mandola, spicum (n), amande (f), Mandel (f).
mandola, (mandola a héjában), amygdala (f).
mandolafa, amygdalus (f), amandier (m), Mandelbaum (m).
mankó, croca (f), patibula(pl), béquille (f), potence (f), Krücke (f).
mankós, patibulatus, potencé, gekrückt.
mankós, összefordítottan, repatibulatus, repotencé mit Gegenkrücken.
markolat, ansa (f), capulus (m), manubrium (n), mauche (m), poignée (f), Degengriff (m).
markolatos, manubriatus, embouté, (ha a markolat más színű), emmanché, garni (kardról), begriff.
márna, barbellus (m), bar, (m), barbeau (m). Barbe (f).
Mars-jegye, (planéta), signum Martis, Marszeichen (des Planeten).
mászó, ascendens, kletternd.
mázok, tincturae (pl), pigmenta (pl), émaux, (pl), Tincturen (pl).
medve, ursus (m), ours (m), Bär (m).
meghajlott, arqué, gebogen.
meghalt, mortuus, defunctus, décédé, gestorben.
megnemesítés, nobilitatio, anoblissement, Erhebung in den Adelstand.
megrakott, distinctus, ferens, impressus, incumbens, inscriptus, oneratus, chargé, ancoché (ha az fjon nyíl van), beladen, belegt.
megvasalt (lőről), soleatus, ferré, beschlagen.
méh, apis (f), abeille (f), Biene (f).
méhkás, alvear (n), alveare (n), alvearium (n), alveus apiarius (m), ruche (f), Bienenkorb (m).

mellét tépő (pelikánról), rostro pectus mordens, ensanglanté, Brust aufreissend.
mellvért, pancerea (f), plastron (m), Brustharnisch (m).
menő, ambulans, gradiens, incedens, passant, schreitend.
mentézett, trabeatus, manteié, Mantelzug, bei aufsteigender Spitze.
meny, nurus (f), belle-fille (f), Schwiegertochter (f), Schnur (f).
menyét, mustella (f). belette (f), Wiesel (m).
mennykő, fulmen (n), foudre (f), Donnerkeil (m).
Merkuriusbot, caduceum (n), caducée (f), Merkurstab (m).
mérleg, trutina (f), balance (f), Waage (f).
mesebeli állat, figure chimérique, Fabelthier.
mesteralakok, icones faciales, figurae honoribiles (pl), honoraria scuti hieroglyphica, (pl), honorifica scuti symbola (pl), pièces honorables (pl), Heroldsfiguren (pl), Ehrenstücke (pl).
mező, paizsmező-, aequor (n), alveolus (m), alveus (m), spatium (n), humus (m), plaga (f), planities, arena (f), campus (m), champ (m), Feld (n).
mirtusfa, myrtus (f), myrte (f), Mirtenbaum (m).
mogyoró, avellana (f), aveline (f), Haselnuss (f).
mogyoró-bokor, abellana (f), nux abellana (f), corylus (f), coudrier (m), coudre (m), noisetier (m), Haselnussstrauch (m).
mogyorófa, corylus (f), nux Abellana (f), noisetier (m), Haselnussbaum (m).
mogyorófa barkája, panula (f), chaton de noyer (m), Kätzchen des Haselnussstrauches (n).
mostohaanya, neverca (f), marâtre (f), belle-mère, Stiefmutter (f).

mostohafű, privignus (m), beau-fils (m), Stiefsohn (m).
mostohaleány, privigna (f), belle-fille (f), Stieftochter (f).
mozsár, mortarium (n), mortier (m), Mörser (m).
mozsártörő, pistillum (n), pilon (m), Mörserkeule (f).
műalakok, icones artefactae (pl), figures artificielles (pl), künstliche Figuren (pl).

N

nád, sás, arundo (f), scirpus (m), carex (f), juncus (m), jonc (m), roseaux (m), Binse, (f), Schilf (n), Rohrkolben (m).
nádály, hirudo (f), sanguisuga (f), sangsue (f), Blutegel (m).
nádbuzogány, tipha (f), masse de roseau (n), Rohrkolben (m).
nádi-bika, crecopolus (m), ardea notha (f), butior (m), butor (m), Rohrdommel (f).
nádorispán, comes palatinus (m), comte palatin (m), Palatin (m).
nadrág, rövid, bracca (f), femorale (n), haut-de-chausses (m), culotte (f), kurze Hose.
nagyanya, avia (f), grande-mère (f), Grossmutter (f).
nagyapa, avus (m), grand père (m), Grossvater (m).
nagybátya, avunculus, patruus (m), oncle (m), Onkel (m).
nagynéne, amita (f), tante (f), Tante (f).
nagyságos, magnificus (m), baron (m), Freiherr (m).
nagyszülők, majores (pl), ayeuls (pl), Grossältern (pl).
nap, sol (m), soleil (m), Sonne (f).
nap, alkonyodó, sol occiduus, soleil couchant, untergehende Sonne.

nap, déli. sol adultus, Mittagsonne.
nap, felkelő, soleil levant, aufgehende Sonne.
nap, mellék- vagy vak-, parelium (n), paralie (f), Nebensonne (f).
nap, komor-, ombre de soleil.
napa, lásd: anyós.
napraforgó, tournesol (m), souci (m), Sonnenblume (f).
narancs, malum aureum (n), orange (f), Orange, Pomeranze (f).
narancsfa, malus aurea (f), malus assyrica (f), oranger (m), Orangenbaum (m), Apfelsinenbaum (m).
narancsszín, croceus, crocinus, orange, orangefarben.
négy, három és egy, quatuor, tres et unus, quatre, trois et un, vier, drei und eins.
négy és három, quatuor et tres, quatre et trois, vier und drei.
négy, három, kettő és egy, quatuor, tres, duo et unus, quatre, trois, deux et un, vier, drei, zwei und eins.
negyedelt, quadripartitus, quadrifidus, quadrifaria sectione divisum, écartelé, écartelé en croix, geviert.
negyedelt, haránt-, quadripartitus in decussim, quadripartitus in palium, écartelé en sautoir, schräggeviert.
négykarimás ráma, Vierpass
négy részre osztott, kacsARINGÓSAN, in pinulas rotundatas quadripartitus, écartelé en giron arrondis.
négyyszög, scutula (f), quadrangulum (n), quadrangle (m), carré (m), Viereck (n).
négyzet, quadratum (n), carreau (n), Viereck (n).
nemes levél, litterae, lettre de noblesse (f), Adelsbrief (m).
nemesi korona, couronne de gentilhomme, Adelskrone.

- nemesség**, nobilitas (f), noblesse (f), Adel (m).
- nemesség bizonyítás**, preuves de noblesse, Adelsprobe.
- nemzedék**, progenies (f), prosapia (f), progéniture (f), Sippe (f).
- nemzedékrendi tábla**, arbor consanguinitatis, arbre généalogique (m), Stammbaum (m).
- néne**, ős-, amita magna (f), grandetante (f), Grossvaterschwester (f).
- nospolyafa**, mespilus (f), néflier (m), Mispelbaum (m).
- nőtestvér**, soror (f), soeur (f), Schwester (f).
- nővekvő**, cooriens, exiens, exurgens, emergens, meditulliotenus, eminens, enascens, oriens, nascens, issant, naissant (naissant és issant között az a különbség, hogy az előbbinél az emberből vagy állatból több látszik mint az utóbbinál), wachsend.
- nővekvő**, kettő, szembe nézve, contra exiens, zugewendet wachsend.
- nővény**, planta (f), herba, plante (f), Pflanze (f).
- nyak**, collum (n), cou (m), col (m), Hals (m).
- nyakfodor**, fraga (f), fraise (f), Halskrause (f).
- nyakravaló**, monile (n), collare (n), focale (n), collier (m), Halsband (n).
- nyakravalós, örvös** (állatokról), milatus, colleté, behalsbandet.
- nyárfa**, populus (f), peuplier (m), Pappelbaum (m).
- nyárs** veru (n), obelus (m), broche (f), Spiess (m).
- nyársbak**, palum crispatum (n), valum crispatum (n), cheval de frise (m), Spanischerreiter (m).
- nyél**, caulis (m), manche (m), Schaft (m).
- nyeldekklő**, gurgulis (m), gorge (f), gosier (m), Gurgel (f).
- nyeles**, (lándsza, dsida, alabárd stb.), manubriatus, colleté, füté, emmanché, (emmanché ha a nyél elütő színű), beschafte.
- nyelves**, (ha valamely elütőszínű állat nyelvét kiölti), linguatus, lingulatus, langué (csak madarakról, négylábúakról és a sasról lampassé), bezung.
- nyereg**, sedile (n), ephippium (n), selle (f), Sattel (m).
- nyergelt, felszerszámozott**, instructus, équipé, gesattelt.
- nyest**, martes (f), fouine (f), Marder (m).
- nyíl**, arundo (f), jaculum (n), sagitta (f), flèche (f), Pfeil (m).
- nyíl, rövid-**, (a számszerű lövedéke) tragula (f), carreaux (m), garrot (m), Bolzen (m), aculum arcubalistae (n), d'arbalète (f).
- nyílt**, apertus, ouvert, geöffnet, offen.
- nyilvas**, cuspis sagittae (f), echinus (m), spiculum (n), fer de flèche (m), Pfeileisen (n).
- nyilvas**, melynek széle fogasos, phéon (m), Pfeileisen mit einem gezahnten Rand.
- nyírfa**, betula alba (f), bouleau (m), Birke (f).
- nyírfajd**, tetrao tetrax (m), coq de bois (m), Birkhahn (m).
- nyúl**, lepus (m), lièvre (m), Hase (m).
- nyúl, tengeri-**, cuniculus (m), lepus caniculus (m), lapin (m), connin (m), Kaninchen (n).
- nyúl, üdő-**, lièvre en forme, sitzender Hase.

O

- odu**, spelunca (f), creux (m), Höhle (f).
- ököl**, manus in pugnum contracta, pugnus (m), poignet (m), Faust (f).
- ökölvívó**, pugil (m), Faustkämpfer (m).
- ökör**, bos (c), boeuf (m), Ochse (m).

olajbogyó, oliva (f), olive (f), Oelbaumfrucht (f).
 olajfa, oliva (f), olivier (m), Oelbaum (m).
 oldal, latus (m), pleura (f), flanc (m), Flanke (f).
 olló, forfex (c), ciseaux (pl), Scheere (f).
 oltár, altare (n), autel (m), Altar (m).
 olvasó, corolla precatoria (f), precaria (f), rosarium (n), patenôtre, chapelet (m), rosaire (m), Rosenkranz (m).
 ölyv, accipiter (m), faucon (m), épervier (m), Falke (m), Sperber (m), Habicht (m).
 ördög, diabolus (m), diable (m), Teufel (m).
 ormó, pinna muralis (f), créneau (m), Zinne (f).
 ormó, bevágott-, créneau entaillé, Welschzinne.
 ormó, hatszögletű-, guelfe, sechs-winklige Zinne.
 ormós, mind a két szélén, utrimque pinnatus, bretenessé, Wechselgezintt.
 ormós, pinnatus, crénéle, gezintt.
 ormós, talpával összefordítottan-, pinnatus utrimque, Gegenziunen.
 ormózott, viisszásan-, undique contra pinnatus, contre bretenessé.
 oromdisz (sisakdisz), abscessio scuti coronaria (m), acroterium (n), apex galeae (m), conus (m), galeatum fastigium (n), cimier (m), Helmschmuck (m), Helmzier, Kleinod (n).
 oroszlán, leo (m), lion (m), Löwe (m).
 oroszlán, nőstény-, leaena (f), lionne (f), Löwin (f).
 oroszlános leopárd, pardo leoninus, leopárd lionné, gelöwter Leopárd.
 oroszlán, leopárdos-, lion leopárdé, leopárdirter Löwe.
 oroszlán, ülő, leo sedens vel considens, lion accroupi, sitzender Löwe.
 orrjegy (sisaktakaró), corymbi (pl), la-

ciniae (pl), lacunae (pl), laqueatae vitae (pl), lemnisci (pl), tegumenta (pl), lambrequin (ha szétvagdalt szövet-hez hasonló); volets (ha szalaghoz hasonló); capelines (ha kámszához hasonló); mantelets (ha köpenyeghez hasonló); achemens vagy hachements (ha keskeny szalaghoz hasonló); nevezik még: feuillards, acanthes, feuillages, panaches, pennes, pennaches és plumages-nak is. Helmdecken (pl).
 országbirája, judex curiae regiae (m), Oberrichter (m).
 országnagyok, proceres regni (pl).
 őrtornyos, donjonné, mit Warthurm.
 örv, collare (n), millus (m), torques mellum (n), collier (m), Halsband (n).
 örvös (állatokról), millatus, colleté, behalsbandet.
 ős, eldőd, auctor generis (m), ayeul (m), arrière grand-père, Ahnherr (m).
 ősszülok, proavies (pl), trisayeuls (pl), Ururgrossältern (pl).
 ostor, flagellum (n), fouet (m), Geissel (f).
 ostromgerenda, palorum obex (n), estacade (f), Verpfälungsbalken in Form eines Querbalkens (m).
 összekötött, colligatus, illigatus, lié, entrelacé, zusammengebunden.
 összekötött, nyír- vagy szilfa csomó közepéből kinyúló bárdal, securis consularis, fasces (pl), (pl), faisceaux consulaires (m), Fasces.
 összerovott, (toldott), adsutus, compositus, segmentatus, componné, angestückt.
 összerovott, viisszásan-, contra compositus, contre componné, gegengestückt.
 oszlop, columna (f), colonne (f), Säule (f).
 oszlopfej, capitulum (n), capitellum (n), epistylum (n), chapiteau (m), chapeital (m), Kapitäl (n).
 oszlop lába, base (f), Fuss der Säule.

ösztüke, sarculum (m), rulla (f), vomer (m), soc de charrue (m), Pflugschar (f).

öszvér, mulus (m), mulet (m), Maulthier (m).

öves cingula vinctus, sanglé, begurtet.

öz (tehén), cerva capriola (f), biche (f), Hirschkuh (f).

őzbak, capreolus (m), chevreuil (m), Rehbock (m).

özvegy, viduus, vidua (f), veuf (m), veuve, douairière (f), Wittwer (m), Witwe (f).

P

pacsirta, acredula (f), alauda (f), calandra (f), galerita (f), alouette (f), calandre (f), Lerche (f), Kalandlerche (f).

paizs, scutum (n), clipeus (m), écu (m), Schild bouclier (m), écu (m), Schild (m).

paizs állásai, scuti situs, position de l'écu, Stellung des Schildes.

paizs, amazon-, pelta (f), pelte (f).

paizs, balra dűlt, scutum in sinistrum inclinaturn (n), écu tourné (m), linksgekehrter Schild.

paizs, barokrámas-, lásd: kartus

paizs, boglár-, scutulum scuto medio in cumbens, areola in meditullio sur le tout du tout.

paizs csücsa, ima cuspis, pointe de l'écu (f), Schildesfuss Spitze.

paizs, csücskös-, scutum in imo acuminatum (n), scutum Gallicum (n), écu pointé par le bas (m), écu Samnite (m), Viereckschild mit einer Spitze in der Mitte unten (m).

paizs, czifra-, scutum margine varie inflexo (n), verschnörkelter Schild (m).

paizs, czifra rámas-, scutum valutaturn (n), écu cartouché (m), Kartusch (m).

paizs, czímeres-, scutum tesserarium, Wappenschild (m).

paizs czölöphelye, regio palaris (f), point du pal (m), Pfalstelle (f).

paizsderék, lásd: paizsközepe.

paizsderék, lásd paizspólya helye

paizsderék eleje, latus dextrum cordis, flanc dextre, rechte Seite der Balkenstelle.

paizs, dűlt-, scutum inclinaturn (n), écu incliné (m), écu couché (m), gelehnter Schild.

paizs, egyenesen álló-, scutum erecturn (n), écu redressé (m), aufrechtstehender Schild (m).

paizs eleje, latus dextrum (n), côté dextre (m), rechte Flanke (f).

paizsfej, apex scutarii (m), caput scutarium (n), cephalus (m), coronis (f), gentilis: parmae, hieroglyphicus, regio summa (f), regio suprema (f), titulus (m), chef (m), Schildeshaupt (n).

paizsfej, caput scudarium, chef (m), Schildeshaupt (n).

paizsfej, ha a mezőtől pólya választja el, caput sustentatum (n).

paizsfej balszöglete, angulus sinistrum capitis (m), angle sénestre du chef (m), linkes Obereck (n).

paizsfej előrésze, latus dextrum capitis (n), canton dextre du chef (m), rechte Seite des Hauptes (f).

paizsfej, félszélességű-, caput angustius (n) chef retrait (m), comble (m), schmales Schildeshaupt, Gipfel.

paizsfej, francia-, chef de France.

paizsfej jobb szöglete, angulus dextrum capitis (m), angle dextre du chef (m), Obereck des Schildes (n).

paizsfej közepe, media pars capitis (f), milieu du chef (m), point du chef (m), Mitte des Hauptes.

paizsfej hátsó része, latus sinistrum capitis (n), canton sénestre du chef (m), linke Seite des Hauptes (f).

paizs, felfordított-, scutum inversum (n), écu renversé, gestürzter Schild (m).

- paizs**, háromszögletű, scutum triangularae (n), écu triangulaire (m),
paizs hátulja, latūs sinistrum (n), côté senestre (m), linke Flanke (f).
paizs, hegyestalpú, écu angulaire (m), finfeckiger Schild (m).
paizshordó, scutifer (m), écuyer (m), Schildknappe (m).
paizs, jobbra dőlt, scutum in dextrum inclinatū (n), écu couché (m), rechts gelehnter Schild (m).
paizs, kerek, parma (f), bouclier (m), targe (f), rondelle (f), Rundschild.
paizs, kerek, kicsi, ancile (n), ancile (n), Tartsche (rund, klein, ohne Ausschnitt).
paizs, kerekaltalpú, scutum in imo, imbricatū (n), écu à pointe arrondie (m), Unten um den Ecken ausgerundeter Schild (m).
paizs közepe, umbilicus areae (m), regio cordis (m), abime (m), centre (m), coeur (m), milieu (m), Mittelpunkt des Schildes (m).
paizs lába, pes, champagne, helyesebben champagne (f), Schildfuss.
paizs, lófej, tête de cheval.
paizsmező, aequor (n), alveolus (m), area (f), arena (f), arvum (n), campus (m), folium (n), humus (f), pagina (f), plaga (f), planities (f), solum (n), spatium (n), vulvulus (m), zona (f), champ (m), Feld (n).
paizs, négyyszögű, scutum quadratum (n), écu en bannière (m), Bannerschild (m).
paizs, női, körüli kötél fonás, cingulum laqueatum, cordelières, Schnüre um die Damenschilde.
paizsocska, scutulum (n), écusson (m), Schildchen (n).
paizsok, egymásra tett, insertio per scutulum medium superposé, eingefasst.
paizs, öreg, scutum maius (n), grand écu (m), Rückenschild (m).
paizspár, szorosan egymás mellé állított, scuta glutinata, écus accolés, zusammengeschobene Schilde.
paizspár, egymásmellé állított, nuda juxta positio, placé de côté, nebeneingesetzt.
paizs pólya helye vagy paizsderék, regio fascialis (f), place de la fasce, des Schildes Strasse, Balkenstelle (f).
paizsrészek, scuti regiones (pl), parties de l'écu (pl), Stellen des Schildes (pl).
paizs, rutaalakú, scutum rombātum (n), écu en losange (m), rautenförmiger Schild (m).
paizs széle, côté de l'écu (m), Rand des Schildes (m).
paizs, szív, scutulum scuto medio incumbens (n), sur le tout Herzschild (m).
paizs, szív, scutum medium (n), sur le tout, Mittelschild.
paizs talpa, regio ima (f), regio infima (f), calx (f), pes (m), triens scuti inferior (m), pointe (f), campagne (a paizstalpa csak mint elsőrangú mesteralak neveztetik így, ha pedig csak a paizsmezőnek ezt a helyét egyszerűen megnevezni akarjuk, pointe-nak mondjuk), Schildfussstelle (f).
paizstalp balszöglete, angulus sinistrum pedis, angle sénestre de la pointe, linkes Untereck (n).
paizstalp eleje, latūs dextrum pedis (n), canton dextre de la pointe (m), Rechte Seite des Fusses (f).
paizstalp hátulja, latūs sinistrum pedis (n), canton sénestre de la pointe (m), linke Seite des Fusses (f).
paizstalp jobb szöglete, angulus dextrum pedis (m), angle dextre de la pointe (m), rechtes Untereck (n).
paizstalp közepe, media pars pedis (f), pointe, pointe de la pointe (f), Mitte des Fusses (f).
paizs, tar, scutum purum (n), écu plein (m), leerer Schild (m).

- paizs**, tatár-, scutum rotundatum (n), clipeus (m), bouclier (m), écu rond, rondache, runder Schild (m).
- paizstartók**, Atlantes, sustentacula, telamones (pl), tenants, soutiens, supports, (pl), Schildhalter, Telamonen (pl)
- paizs**, tojásdad alakú-, scutum ovale (n), écu oval (m), *eirunder Schild (m).
- palaczk**, lagena (f), flacon (m), Flasche (f).
- palaczk** (kiesi) ampulla (f), fiole (f), Fläschchen (n).
- palánk**, transversum vallum (n), fraise (f), Pfalwerk (n).
- palánkdeszka**, asser (m), planche (f), Planke (f).
- palánkosan** hasított, palatus, invecta sectio per pinnas acuminatas, Pallissadenförmig gespalten.
- palást**, pallium (n), manteau (m), Mantel (m).
- pálcza**, keskeny és rövid a paizs széleit nem érintő, lebegő haránt pólya a paizsmező közepén, Franciaországban a törvénytelen származás jelvénye, clabula, clavola (f), bâton, Stab (m), Stock (m).
- pálcza**, baloldali-, clabula (f), clavola (f), bâton péri en bande, Stab, Stock (linker).
- pálcza**, jobboldali-, bâton péri en barre, Stab, Stock (rechter).
- palmaág**, rami palmarum, palme, branches de palme, Palmenzweig.
- palmafa**, palma (f), palmier (m), Palmenbaum (m).
- pallos**, glève (m), Pallasch (m).
- pályatér**, lásd: tornatér.
- pánczél**, lorica (f), cuirasse (f), Panzer (m).
- pánczéling**, dróthálós-, hamatus thorax (m), cotte de maille (f), Panzerhemd (n).
- pánczéling** (dróthálós), hamatus thorax (m), lorica (f), jacque de maille, cotte de maille (f), Panzerhemd (n).
- pánczélós**, cataphractus, armé, bardé, geharnischt.
- Pan sípja**, clavicorde (f), Panflöte (f).
- pap**, clericus (m), prêtre (m), Pfaffe (m).
- pápa**, papa (m), pape (m), Papst (m).
- papagáj**, psittacus (m), perroquet (m), Papagei (m).
- paradicsom madár**, manucodiata (f), oiseau de paradis (m), Paradiesvogel (m).
- párducz**, panthera (f), panthère (f), Panther (m).
- párducz**, heraldikai-, griphus sine alis (m), griphon sans ailes (m), panthère héraldique (f), heraldische, Panther (m).
- parittyá**, funda (f), fronde (f), Schleuder (f).
- párna**, cottum (n), culcitra (f), cussinus (m), plumatum (n), pulvinarium (n), pulvinus (m), coussin (m), oreillier (m), Kissen (n).
- párna**, culcitra (f), coussin (m), Polster (m).
- párta** (keskeny paizsfej), vertex (m), comble (m), schmales Schildeshaupt (n).
- pásztor**, pastor (m), berger (m), Hirt (m).
- pásztorbot**, pedum (n), houlette (f), Schäferstab (m).
- pásztorbot** (püspöki), baculus pastoralis (m), crocea (f), crosse (f), Bischofsstab (m).
- pásztorsíp**, pastoritia fistula (f), chalumeau (m), Schalmei (f), Rohrpfefe (f).
- patás**, marché (tehén, ökör stb. ha a pata nem feketé), onglé (egy szarvú, ha patája nem feketé, behuft).
- patkány**, sorex (m), rat (m), Ratte (f).
- patkó**, equi solea (f), fer de cheval (m), Hufeisen (n).
- patvar**, lásd harpia.
- páva**, pavo (m), paon (n), Pfau (m).
- páva farka**, sátorozó-, arbusculae

erinitae pavonum, paon rouant,
Pfauenrad (n)
pázsit, gramen (n), gazon (m), Gras
(n), Rasen (m).
pecsét, sigillum (n), sel ou sceau (m),
Siegel (m).
peczek, acus (f), goupille (f), ferret (m),
Stift (m).
pelikan, pelicanus (m), pelican (m),
Pelikan (m).
pentalfa, salus Pythagorae (m), Tru-
denfuss.
pénzeserszény, sacellum (n), bourse
(f), Geldbeutel (m).
perez, braccellum (n), craquelin (m),
Brezel (f).
perczes, karikás (érezcel körülvert
p. kürt), armillatus, engiché, em-
bouté, beschlagen.
pettyes, compunctus, gepunktet.
pige, csiga, turbo (m), toupie (f), Brum-
mer (m), Kreisel (m).
pihenő, quietus, en repos, ruhend.
pika, hasta (f), lancea (f), sarissa (f), verru-
tum (n), bocquet (m), Lanze (f), Picke (f).
pikkely, squamma (f), écaille (f),
Schuppe (f).
pikkelyes, minutim caesus, squammas-
tus, squammiger, découpé, écaillé,
geschuppt.
pikonhog, bacilletum (n), bassinet
(f), Kesselhaube (f), Beckenhube (f).
pillangó, papilio (m), papillon (m),
Schmetterling (m).
pillangós, papilionatus, papelonné,
buntfleckig.
pillér, pila (f), pairle plaine (m), Pfei-
ler (m).
pinty, fringilla (f), fringula, pinçon
(m), Fink (m).
pintyőke, fringilla (f), pinçon (m),
Fink (m).
pipa, ló orrára való (vasaláskor),
oestrus (m), pastomis (f), morailles,
Pferdbremse (f).
piramis, pyramis (f), pyramide (f),
Pyramide (f).

piszkafa, râble (m), Schürhacken (m).
pisztráng, truta (f), truite (f), Fo-
relle (f).
pitykés, clavatus, bouclé, cloué, be-
buckelt.
platanusz, platanus (f), platane (m),
Platanusbaum (n).
pohár, kettős, bini scyphi (pl), gobelet
double, Doppelscheuer.
pohárnok, pincerna, praegustator (m),
pocillator (m), scancio (m), échanson
(m), Schenk (m).
pohárnokmester, fő-, pincernarum
magister (m), grand échanson (m),
Oberstmundschenk (m).
pók, aranea (f), araigné (f), Spinne (f).
pólya, fascia (f), fastigium (n), lacinia
(f), lemniscus (m), trames (f), fasce
(f), Balken (m), Querbalken (m).
pólya, alsó-, (a mely a rendesnél le-
jobb fekszik), depressa, abaissée, er-
niedrigter Balken.
pólya, áttört-, fascia cava, fasce vi-
dée, leerer Balken.
pólya, balharánt-, balteus sinister,
vitta (f), barre (f), linker Schräg-
balken, Schräglingsbalken (m).
pólya, balharánt, keskeny-, cotice
en barre (f), Linkeschrägleiste (f).
pólya, diszített-, fascia impressa,
vel ferens, chargée, belegt.
pólya, egymáshoz támasztott-, an-
einander geschobener Balken.
pólya, falazott-, fascia glutinata (f),
massonnée, gemauerter Balken.
pólya, felső-, (a mely a rendesnél
magasabban fekszik), solito altius
collocata, haussé, Balken erhöheter.
pólya, fogazott-, (a melynek alsó
széle fűrész, fogazott), fascia in
modum serrae, feuille de scie, Säge-
blatt, Balken unten gezahnt.
pólya, haránt-, balteus (m), taenia
(f), bande (f), Schrägrechtsbalken (m).
pólya, haránt-, hullámos, balteus
undulatus (m), bande ondée (f),
Schrägstrom (m).

pólya, haránt-, keskeny, bersalis (f), taeniola (f), cotice en bande (f), Schmalerschrägbalken (m).

pólya, haránt-, keskeny, lebegő, lásd: pálcza, harántpólya.

pólya, haránt-, lebegő-, baculus extinctus seu perpetuus (m), teniola obliqua marginem non tangens (f), bâton péri en bande (m), Schrägrechtsgestellter abgekürzter Balken (m).

pólya, haránt-, lebegő-, (a paizs fejében), bastoigne.

pólya, haránt-, (rövid), semibalteus (m), bâton, bande mouvante du chef, verstützter Schrägbalken (m).

pólya, harántosan keresztbe téve, in decussim trajectus, passé en sautoir, Schräggekreuzt.

pólya, hármás-, ductus tergeminus (m), fascia trijuga (f), tierces (pl), Drillingbalken (m).

pólya, homorú-, fasce flanquée, eingebogener Balken.

pólya, hullámos, fascia undulata (f), flumen (n), rivière (f), Querstrom (m).

pólya, iker-, bijuga fasciola (f), ductus gemini, fascia bijuga, fasciolae duplices, fasciolae gemini vel gemellae, jugaria fasciola, jugaria instita, gemelles, jumelles, Zwillingbalken.

pólya, (iker, több), institae gemellae, jumelles, gemelles, mehrere Zwillingbalken.

pólya, keskeny-, barula (f), fascia angustior, fasciola (f), fascia minuta (f), burèle (f), trangle (f), schmaler Balken (m), Leiste.

pólya, kettős-, instita parallela, jumelles, gemelles, Zwillingbalken.

pólya, koczkás-, fasce échiquetée, geschachter Balken.

pólya, lebegő-, lacinia (f), laqueus (m), lacet (m), Latz (m).

pólya, lebegő három-, laciniae trijugae (f), hamaides, drei übereinander schwebende Balken.

pólya, mankós, fascia patibulata, fasce potencée, gekrückter Balken.

pólya, meglékelt-, fascia finestrata, fasce ajourée ou percée, ausgebrochener Balken.

pólya, összerovott-, fascia composita, fascia tessellata, fasce componnée gestückter Balken.

pólya, rombos-, fascia fusata, fasce fuselée, Rautenbalken.

pólya, széttolt-, fasce déjointée, abgesetzter Balken.

pólya, több- (páratlan számú), trangles (pl).

pólya, több- (párosszámú) buréles

pólya, többszörösen megtört, fasce vivrée, Zickzack-Balken.

pólya, tört-, fascia rupta, abrupta, fasce brisée ou rompue, gebrochener Balken.

pólyánként, en fasce, Balkenweis.

pólyásan osztott, többszörösen-, fascibus sectum, fascé, mehrfach quer getheilt.

ponty, carpio (ciprinus) (m), carpe (f), Karpfen (m).

póráz, cupla (f), restis (f), copula (f), vinculum caninum lorum (n), accouple, couple (f), Koppel (f).

porázra fűzött, copulatus, jugarius, couplé, gekoppelt.

pöröly, malleus (m), marteau (m), Hammer (m).

prépost, praepositus (m), prieur (m), Probst (m).

puska, igniarium (n), fusil (m), Flinte (f),

püspök, episcopus (m), évêque (m), Bischof (m).

püspökbót, croca (f), crosse (f), Bischofsstab (m).

püspöksüveg, mitra (f), mitre (f), Bischofshut (m).

Pythagórás jele, linea pythagorica (f), pairle, Deichsel (f).

R

- rács**, clatri (pl), frettes (f), grille (m), treillis (m), Gitter (n).
- rácsos**, clatratus, fretté, grillé, reser-celé, gegittert.
- rácsos** (rézsút), cancellatus, clatra-tus, fretté, treillissé, schräggegittert.
- rajta**, impositus, sur le tout, auf dem Ganzen.
- rák**, cancer (m), écrevisse (f), Krebs (m).
- rák**, tengeri-, cammarus (m), homard (m), Hummer (m).
- rák**, kicsi, tengeri-, cancer marinus (m), crevette (f), Krebs (m).
- râma**, bordura (f), limbus (m), margo (c), bordure (f), Bord (m).
- râma**, belső-, cinctus disjunctus (m), limbus apertus (m), limbus interior (m), margo disjunctus (m), orula (f), peribolus (m), orle (m), Innenbord (m).
- râmás**, beszegett, bordatus, bordé, bordirt.
- râma**, keskeny, belső, limbus intimus (m), limbulus (m), tré-scheur (m), essonnier (m), schmaler Innenbord (m).
- râma**, kettős-, duplaris limbus, tré-scheur double, —
- râma** kettős, belső-, cinctus disjunctus duplicarius vel medioxumus, duplaris limbus (m), tré-scheur (m), ou essonnier double (m), double orle (m), doppelter Innenbord.
- rekettyefűz**, salix, helix (f), osier (m), Bachweide (f).
- remete**, anachoreta (m), anachorète (m), ermite (m), Einsiedler (m).
- rendelt**, ordinatus, rangé, geordnet, gestellt.
- rendjel**, torques equestris (m), cordon (m), décoration (f), ordre (m), Ordenszeichen (n).
- rénszarvas**, rangifer (m), rangier (m), Rennthier (n).
- répa**, raphanum (n), rapa (f), rapum (n), rave (f), Rübe (f).
- (fel) **röppenő**, evolans, essorant, flug-bereit.
- reszelő**, radula (f), lima (f), lime (f), Raspel (f), Feile (f).
- reték**, radícula (f), radis (m), Rettig (m).
- rigó**, merula (f), merle (f), Amsel (f).
- rigó**, csonka-, mutila merula (f), mer-lette (f), Merlette (f).
- rigó**, lábatlan és csőretlen-, apodes, merlette (f), Amsel ohne Schnabel und Füße.
- rojtos**, fimbriatus, frangé, garni, be-franst.
- róka**, vulpes (f), renard (m), Fuchs (m).
- rokon**, agnatus, cognatus (m), con-sanguineus (m), propinquus (m), allié, parent (m), verwandt.
- rombós**, lásd rutás.
- rosta**, cribrum (n), criblus (m), crible (f), Sieb (n).
- rostély**, clatrum (n), treillisse, Gitter (n).
- rostélyos lapoczká**, pala (f), batillum (n), battoir (m), palette (f), Ball-schlägel (m).
- rovátkolt vágás**, tanné, Lappen-schnitt.
- rózsa**, rosa (f), rose (f), heraldische Rose (f).
- rózsa**, kerti-, rosa (f), rose naturelle (f), Gartenrose (f).
- rozsdás színű**, ferrugineus, violet, lila.
- ruhás**, felöltöztetett, convestitus, paré, habillé, bekleidet.
- ruta**, linguata tesserula (f), linguata tessella (f), plinthium (n), plinthus (m), scutula oxigonia (f), rhombus (m), fusé, (hosszúkás), losange (m), rue (f), Raute (f), Wecke.
- ruta**, átfúrt-, rhombus cyclotretus (m), rustre (kerek alakú áttörés), durch-bohrte Raute
- ruta**, áttört, macula (f), rhombus plin-thotretus (m), macle (f), (ruta alakú áttörés), Fensterraute (f).
- rutás**, (mérőleges), amygdalatus, cu-neatus, plinthis repletum, fuselé, gerautet (senkrecht).

S

- sajtár**, alveolus ligneus, seau (m), Gelte (f).
- sakktábla**, quadraria areola (f), quadrarium (n), échiquier (m), Schachbrett (n).
- salap**, crinale (n), mitra (f), cervellière (f), huvette (f), huette (f), Batwat (f), Haube (f).
- sáncz**, agger (m), chance (f), Schanze (f).
- sánczkosár** (sánczkas), corbita terra farta (f), gerra (f), sporta (f), gabion (m), Schanzkorb (m).
- sapka**, cappa (f), pileolus (m), aumuce (f), bonnet (m), cape (f), chape (f), Kappe (f), Mütze (f).
- sapka**, apród-, biretta (f), barette (f), Barrett (m).
- sapka**, lengyel-, pileus orientalis (m), polnische Mütze (f).
- sapkás** (súlyomról), calyptatus, chaperonné, bekappt.
- sárga**, citrinus, croceus, fulvus, luteus, jaune, gelb.
- sarkantyú**, calcar (n), éperon (m), Sporn (m).
- sarkantyúcsatt**, fermail (m), Spornschnelle (f).
- sarkantyútaraj**, asteriscus (≧), molula (f), molette (f), Spornrad (n).
- sárkány**, draco (m), dragon (m), Drache (m).
- sárkányfarkas**, draconatus, dragonné, mit Drachenschweif.
- sárkányos** grif, gripho (m), Greif als Drache dargestellt (m).
- sárkány, szárnyatlan-**, amphisbaena (f), Amphisbäne (f).
- sarló**, acies (f), falcula (f), falx (f), secula (f), serpette (f), Sichel (f).
- sármány**, amarellus (m), embérize (f), Ammer (f).
- sarúzott**, chaussé.
- sarúzva**, coturnatus, bracatus, chaussé, enchaussé, beschuht.
- sás**, nád, carex (f), scirpus (m), arundo (f), juncus (m), jonc (m), roseau (m), Binse (f), Schilf (n), Rohrkolben (m).
- sas**, aquila (f), aigle (m), Adler (m).
- sas**, csonka-, (csőrnélküli és lábatlan), aquila mutila (f), alérion (m), Adler ohne Schnabel und Füße (m).
- sas**, fél-, aquila dimidia, demi-aigle, halber Adler.
- sas**, kétfejű-, aquila biceps, aigle éployé (m), Doppeladler (m).
- sas**, prédás-, efferatus, vom Adler über seine Beute.
- sas**, vak-, aquila deficiens (f), Adler ohne Augen.
- sáska**, locusta (f), sauterelle (f), Heuschrecke (f).
- saslab**, membre d'aigle (m), Adlerfuss (m).
- sasocska**, aquilula (f), aiglette (f), kleiner Adler (m).
- sasszárny**, ala (f), aile (f), Adlerflügel (m).
- sátor**, tentorium (n), tente (f), Zelt (n).
- seregély**, sturnus (m), étourneau (m), Staar (m).
- sátorozó**, rouant, radschlagend (a páváról).
- serleg**, bicarium (n), calix (m), cyathus (m), poculum (n), scyphus (m), boc (m), bocale (m), calice (m), gobelet (m), Becher (m), Pokal, Scheuer (?).
- serpenyő**, aenum (n), caccabus (m), patera (f), crapaudine (m) Pfanne (f).
- síp**, arundo (f), flûte (f), Pfeife (f).
- sisak**, calmus (m), cassida (f), cassis, galea (f), casque (m), heaume (m), Helm (m).
- sisak**, csöbör-, Kübelhel (m).
- sisak**, csőr-, galea clausa hastiludialis (f), heaume fermé de tournois (m), Stechhelm (m).
- sisak**, csupor-, vagy helym, yaume (m), elme (m), Topfhelm (m).
- sisakkorona**, Helmkrone.

sisak, nyílt-, galea aperta, casque ouvert, offener Turnierhelm.
 sisak, rostélyos, galea clatrata (f), casque fermé (m), casque grillé (m), Rosthelm.
 sisakos, galeatus, caché, behelmt.
 sisakszalag, cendalum (n), achement (m), Zindelbinde (f).
 sisaktakaró, lásd orrjegy.
 smaragd, smaragdus (m), émeraude (f), Smaragd (m).
 sógor, affinis (m), levir (m), beau-frère (m), Schwager (m).
 sólyom, accipiter (m), falco (m), faucon (m), épervier (m), Falke (m), Sperber, Habicht (m).
 som, cornolium (n), cornouille (f), Kornelle (f).
 somfa, cornus (f), cornouillier (m), Kornelius -Kirschbaum (m).
 sörény, juba (f), crinière (f), Mähne (f).
 sörényes, (ha a ló vagy oroszlán sörénye más színű), jubatus, bemäht.
 sővény, saepes (f), haie (f), Zaun (m).
 spanyoltövis, lásd nyársbak.
 strucz, struthio (m), struthio camelus (m), autruche (f), Strauss (m).
 strucztollak, plumae struthionae cameli vel camelineae (pl), plummes d'autruche (pl), Straussfedern (pl).
 sugár, radius (m), rayon (m), Halbmesser (m).
 sugaras, echinatus, rayonnant.
 sügér, (hal), perca (f), bars (m), Barsch (m).
 sulyok, fistula (f), pavicula (f), tudes (m), maillet (m), Schlägel (m).
 sündisznó, erinaceus (m), porcus echinatus (m), hystrix (f), hérisson (m), porcépic (m), Igel (m), Stachelschwein (n).
 suta, (a levágott farkú oroszlánról), cauda abscissa, diffamé, mit abgeschnittenem Schweife.
 süveg, almutium (n), cofea (f), bonnet (m), calotte (f), Mütze (f).

Sz

szabad telek, quadrans honorarius (m), tetrans (m), franc quartier (m), Freiviertel.
 szablya, acinaces (m), cimeterre (m), krummer, breiter Säbel (m).
 szádló, obturamentum (n), broche de tonneau (f), Fassstöpsel (m).
 szájkosaras, emmusele, mit Maulkorb.
 szakács, coquus (m), cuisinier (m), Koch (m).
 szakál, barba (f), barbe (f), Bart (m).
 szakálás, barbatus, barbé, barbeté, barbillé, bebartet.
 szakállvas, fibula unca (f), crampon (m), Doppelhacken (m).
 szalag, lásd keskeny balharántpólya.
 szalamander, salamandra (f), salamandre (f), Salamander (m).
 számár, asinus (m), âne (m), Esel (m).
 számszerij, arcuballista (f), ballista (f), arbalète, baliste (f), Armrust (f).
 számszerij tusa, scapus arcuballistae, Amrustschaft (m).
 szánka, traha (f), traineau (m), Schlitten (m).
 szára valamely növénynek, caulis (m), tige (f), Stiel (m), Stängel der Pflanzen (m).
 száras (pálmáról és más növényről), in caulem surgens, bestielt.
 szárcsa, cerceris (f), fulcia (f), querquedula (f), sarcelle (f), Kriekente (f).
 szarka, pica (f), agace (f), corneille (f), geai (f), pie (f), Elster (f), Holzkrahe (f).
 szárnyas, alatus, ailé, geflügelt.
 szárnyas-karom, lásd szárnyasláb.
 szárnyasláb, pes ala conjunctus (m), main d'aigle (f), Klauflügel (m).
 szárny, csukott-, jugum alarum complicatum, geschlossener Flug.
 szárny, fél-, ala simplex, demi-vol halber Flug.
 szárny, kettős-, jugariae alae, alae

gemmae (pl), ailes (pl), vol (m), Doppelflug (m).
szárny, kiterjesztett-, alae expansae, vol éployé, offener Flug.
szárny, lecsapó-, alae depressae, vol alaisé.
szárny, leeresztett-, jugum alarum demissum, niedergeschlagener Flug.
szárny, lóherepántos-, semicirculi trifoliati, demicerle tréflé, Kleestängel in den Adlerflügeln.
szárnykönyök, Saxon.
szarú, cornu (n), corne (f), Horn (n).
szarúfa, cantherius (m), capreolus (m), fastigium (n), jugum (n), sparrus (m), chevron (m), Sparren (m).
szarufa, fekvő-, cantherius, chevron couché, chevron contourné, Quersparren.
szarúfa, félszélességű, cantherius angustior (m), étai (m), Sparrenleiste (f).
szarufás, cantheriatus, chevronné, gesparrt.
szarvak, trompes (pl), Hörner (pl).
szarvas, cervus (m), cerf (m), Hirsch (m).
szarvas (szarvval ellátott), cornatus, accorné, cornu, gehörnt.
szarvas homlok, calva cervi (f), crâne de cerf (m), Hirschstirn (f).
szarvastehén, cerva (f), biche (f), Hirschkuh (f), Hindin (f).
szeg, clavus (f), clou (m), Nagel (m).
szegély, lásd ráma.
szegélyes, lásd berámázott
szegfűszeg, caryophyllum (m), clou de girofle (m), Gewürznelke (f).
szegfűszín, ferrugineus, violet, lila.
szegy, armus (m), gite (m), Vorderbug (m), lásd: szügy.
szék, háromlábú, tripus (m), chaise à l'antique (f), trepied (m), Dreifuss (m).
székér, carrus (m), vehiculum (m), char (m), Karren (m), Wagen (m).
szekercze, ascia (f), securis (f), hache (f), Beil (n).

szekernye, lásd vassaru.
szél, északi (gyermekfej, a paizs felső szélén, a melynek arczai föl vannak fújva), aquilo (m), aquilon (m), Nordwind (m).
szél (fű), expirans, blasend v. Windszelés, lásd harántos osztás.
szelindek, alanus (m), molossus (m), dogue (m), mâtin (m), Rüde (f).
szélkakas, velatilis pinnula (f), girouette (f), Windfahnen (n).
szélmalom, pistrina pervia vento (f), moulin à vent (m), Windmühle (f).
szem, oculus (m), oeil (m), Auge (n).
szemben álló, (két állat), frontem obvertentes, affronté, zwei gegeneinander gekehrte Thiere.
szembemenő, contra gradient, contra incedens, contre passant, gegen-schreitend.
szemes, oculatus, oeillé, geaugt.
szén, carbo (m), charbon (m), Kohle (f).
Szent János bogár, cicindela (f), verluisant (m), Johanniskäfer (m), Leuchtkäfer (m).
szept korona tagjai, membra sacrae coronae (pl).
szépszülők, proavus, proavia, bisayeuls, Altvater, Altmutter.
szépunoka, abnepos, abneptis, arrière petit-fils, Urenkel.
szerecsen, maurus (m), mauritanus (m), maure (m), more (m), Mohr (m).
szerecsenfaj, cap de more.
szerkar, brachiale (n), brassart (m), Armzeug (n).
szerszámos, (16), phaleratus, barbé, gerüstet.
szerzetes, monachus (m), moine (m), Mönch (m).
széttolt, disjunctus, déjoint, abgesetzt.
szétvált, tronçonné.
szigony, angulus (m), fuscina piscatoria (f), hamus (m), foène (f), hameçon (m), harpon (m), Aalgabel (f), Fischerhacken (m), Angel (f), Angelhacken (m).

szikla, rupes (f), saxum (n), scopulus (m), falaise (f), roc (m), rocher (m), Felsen (f).

szilva, prunum (n), prune (f), Pflaume (f).

szilvafa (vad), prunus sylvestris (f), créquier (m), wilder Pflaumenbaum (m).

szín, color (m), couleur (f), Farbe (f).

színcserélő, ex altero in alterum, de l'un en l'autre, mit des Schildes abwechselnden Farben.

szinjelzés vonalkázással, vonalkázás, hachure, Schraffirung.

szín, természetes-, nativo colore, c. naturalis, couleur naturelle, natürliche Farbe.

színű, hús-, carnis color, carneus, carnation, fleischfarben.

színű, váltakozó-, alternatim segmentatus, alterné, de l'un à l'autre, mit wechselnden Farben.

szirmos, (rózsa), interfoliis ornata, barbé, behartet.

szirt, scopulus (m), écueil (m), Klippe (f), Fels (m).

szita, cribrum (n), criblus (m), crible (f), tamis (m), Sieb (n).

szivárvány, iris (f), arc-en-ciel (m), Regenbogen (m).

szív, cor (n), coeur (m), Herz (n).

szív, szárnyas-, cor alatum, coeur ailé, geflügeltes Herz.

szkófia, mitra (f), mitre (f), Bischofs-hut (m), lásd: püspöksüveg.

szöggel kivert, clavatus, bouclé, cloué, bebuckelt.

szöglet, angulus (m), angle (m), Ecke (f).

szögletbe rakott, szögletezett, stipatus, anglé cantonné, bewinkelt.

szöglet, felső bal-, angulus sinister superior (m), angle sénestre du chef (m), linkes Obereck.

szöglet, felső jobb-, angulus dexter superior, angle dextre du chef, rechtes Obereck.

szöglet, alsó bal-, angulus sinister

inferior (m), angle sénestre de la pointe, linkes Untereck (n).

szöglet, alsó jobb-, angulus dexter inferior, angle dextre de la pointe, rechtes Untereck.

szögletezett, lásd: szögletbe rakott.

szögmérő, norma (f), gnomon (n), équerre (f), esquarre (f), Winkelmass (n).

szőke, blundus, blond, blond.

szolgabíró, iudex nobilium (m), (judium). Stuhlrichter (m).

szolgafa vagy üsthorog, cremaster focarius (m), sustentaculum lebetis (n), crémaillière (f), Kesselhacken (m).

szőlő, racemus (m), uva (f), grappe de raisin (f), Weintraube (f).

szőlőfürt, racemus, botrus (m), grappe de raisin (f), Weintraube (f).

szőlőkacs, pampinus (m), pampre (m), Weinranke (f).

szőlőtőke, vitis (f), cep de vigne (m), Weinstock (m).

szoptató, lactans, allaitant, säugend.

szoptatott, nutritus, nourri, gesäugt.

szörnyeteg, monstrum (n), monstre (m), Ungeheuer (n).

szószóló, praefectus (m), avoué (m), Vogt (m).

szótartás, fides, foi, Treuhände.

szügy, lásd: szegy.

szügyellő, monile (n), poitrail (m), Brustzeug (n), Brustriemen (m).

szülők, parentes (pl), parents (pl), Eltern (pl).

szürke, ólomszínű, cinereus, cineraceus, cineritius, griseus, plumbeus, cendré, gris, aschfarben, grau.

szürke, (a szemről), cattinus, gris, grau, katzengrau.

szurkos kosár, falot (m), Pechkorb (m).

T

tábla, galea flabellum (n), Schirmbrett (n).

tagozások, sectiones, partitions, Theilungen.

- tál, scutella (f), plat (m), écueil (m), Schüssel (f).
 taliga, carrus (m), char (m), Karren (m).
 tar, l. tarpaizs.
 taraj, crista (f), crête (f), Kamm (m).
 tarajos, cristatus, crété (kakasról), bekammt.
 tarka, distinctus, variegatus, variatus, bigarré, mirailé, bunt, betupft.
 tárnokmester, tavernicorum regali-
 um magister (m), grand trésorier
 (m), Oberstschatzmeister (m).
 tarsony, platessa (f), plie (f), Platt-
 eise (f).
 táska, marsupium (n), gibeciére (f),
 Tasche (f).
 tegez, cucurum, (n), pharetra (f), car-
 quois (m), Köcher (m).
 téгла, tegula (f), tuile (f), Ziegel (m).
 tehén, vacca (f), vache (f), Kuh (f).
 tekercs, cestillus (m), galeae spira
 tortilis (f), bourrelet (m), Pausch (m),
 lásd: göngyöleg.
 teknősbéka, testudo (f), tortue (f),
 Schildkröte (f).
 telek, angulus (m), canton (m), Schild-
 eck (n).
 telt (rózsáról), imbutus, rempli, gefüllt.
 templom, aedes (f), église (f), Kir-
 che (f).
 tengelicz, carduelis (f), chardonneret
 (m), chardonnière (f), Distelfink (m),
 Stieglitz (m).
 tengely, axis (m), essieu (m), Achse (f).
 tenger, mare (n), mer (f), Meer (n).
 tengeri nyúl, lepus caniculus (m)
 connin (m), lapin (m), Kaninchen (n).
 tenyér (kéz belseje), manus palmata
 appaumé, offen v. d. Hand.
 tepsi, artopta (f), catillus (m), patina
 (f), testum (n), bassinet (m), poële (f),
 Pfanne (f).
 természetes képek, icones naturales
 (pl), figures naturelles (pl), natürliche
 Figuren (pl).
 testszinű, carneus, carnis color, carna-
 tion, fleischfarben.
 testvér, consanguineus (m), frère (m),
 Bruder (m).
 tetőzött, be-, fastigiatus, sommé, be-
 setzt.
 tető, culmen (n), fastigium (n), comble
 (m), Gipfel (m).
 tetős, befödött, tectus, couvert, be-
 deckt.
 teve, camelus (m), chameau (m), Ka-
 meel (n).
 tiara (pápai korona), tiara (f), trire-
 gnum (n), tiare (f), päpstliche Krone
 (f).
 tigris, tigris (f), tigre (m), Tiger (m).
 tiló, frangibulum (n), broie (f), brisoir
 (m), Hanfbrecher (m).
 tintatartó, atramentarium (n), encrier
 (m), Tintenfass (n).
 tisztelethely, sedes honoris (f), point
 d'honneur (m), Ehrenstelle (f).
 tó, lacus (m), lac (m), See (m).
 toboz, fenyő-, nux pinea (f), pomme
 de pin (f), Tannenzapfen (m).
 tojás, ovum (n), oeuf (m), Ei (n).
 tojásdad, ovatus, ovale, oval.
 tok, sturio (f), esturgeon (m), Stör-
 (m).
 tök, cucurbita (f), citrouille (f), courge
 (f), Kürbis (m).
 tőke, truncus (m), bloc (m), tronc (m),
 Klotz (m).
 tölgyfa, quercus (f), chêne (m),
 Eiche (f).
 tölgy, vörös-, robur (f), rouvre (m),
 Rotheiche (f).
 toll, író-, calamus (m), plume (f),
 Schreibfeder (f).
 tollak, (rendesen strucz), plumae (pl),
 plumes (pl), pennas (pl), Federn (pl).
 tollas, (nyílvezzőről), pennatus, em-
 penné, barbé, beflitscht.
 tollforgó, plumatilis crista (f), panache
 (f), plumail (m), plumage (m), Feder-
 busch (m).
 tömjénező, acceptuaria (f), thurarium
 (n), cymbium (n), cassolette (f), encen-
 soire (m), Rauchfass (n).

tömlő, uter (m), bouse (f), Wasser-schlauch (m).
 tonnácska, doliolum (n), baril (m), kleine Tonne (f).
 tör, acies (f), pugio (m), pugnale (n), poignard (m), Dolch (m).
 tör, hegyes-, pugio (m), miséricorde (f), langer Dolch (m).
 törés, fractura (f), brisure (f), Bruch (m), Beizeichen (n).
 torna, cochlearia armoracia (f), rai-fort (m), Meerrettig (m).
 torna, decursio ludica, torneamentum, hastiludium (n), tournois (m), Turnier (n).
 tornagallér, asserculus pedatus (m), fascia dejuncta inferius pinnata (f), lambentia (f), tigillum (n), trabecula (f), lambel (m), Turnierkragen (m).
 tornagallér, mintezimer alak, tigillum (m), virgula lemniscata (f), fasciola segmentata (f), limbellus (m), banque, lambel (m), Bank (f), Turnierkragen, (m), Steg (m), Rechen (m).
 tornagallér, (két-, három-, négyor-mójú) laciniola bifida, laciniola trifida, laciniola quadrifida (f).
 tornagallér polyája, fil (traverse de la lambel), wagerechter Balken beim Turnierkragen.
 tornatér, locus commissus (m), champ clos (m), Turnierplatz (m), lásd: pályatér.
 tornyos, castellatus, châtélé, chargé de tourelles, mit Thürmen belegt.
 torok, gula (f), gorge (f), gosier (m), Kehle (f).
 torony, turris (f), tour (f), Thurm (m).
 tört, diremptus, fractus, infractus, ruptus, brisé, éclaté, gebrochen.
 törzs, (emberi), herma (f), umbilicoten-us imago, buste (m), Rumpf (m).
 törzsatya, auctor generis (m), Stammvater (m), Ahnherr (m).
 tövis, aculeus (m), spina (f), épine (f), Dorn (m).

töviskoszorú, spinea corona (f), couronne d'épine (f), Dornenkrone (f).
 trombita, tuba (f), trompette (f), Trom-pete (f).
 tű, acus (f), aiguille (f), Nadel (f).
 tűcsök, cicada (f), grillus (m), cigale (f), grillon (m), Cicade (f), Grille (f).
 tükör, speculum (n), miroir (m), Spiegel (m).
 tulipán, tulipa (f), tulipe (f), Tulpe (f),
 turul, accipiter (m), autour (m), Habicht (m).
 tűz, ignis (m), feu (m), Feuer (n).
 tüzes, animatus, animé, allumé, glühend.
 tüzök, otis (f), tarda (f), outarde (f), Trappe (m).
 tyúk, gallina (f), poule (f), Henne (f).

U

udvarbiró, provisor curiae (m), Hof-richter (m).
 udvari ember, aulae familiaris (m).
 ugorka, cucumis (m), concombres (m), Gurke (f).
 ugró, saliens, saillant, springend.
 újj, digitus (m), doigt (m), Finger (m).
 újja a ruhának, manica (f), manche (f), Aermel (m).
 ülő, assidens, assis, sitzend.
 ülő, elő lábait fölemelő állatról, acculé, gekröpft sitzend.
 üllő, acmon (m), incus (f), enclume (f), Amboss (m).
 unokák, nepos (m), neptis (f), szép-unokák, pronepos, proneptis, déd-unokák, adnepos, adneptis. Petit-fils, petites filles, arrières petit-fils, arrières petites fillés. Enkel, Enkelin.
 unokatestvérek, apai fitestvér gyer-mekei, patruelles, apai nőtestvér gyer-mekei, amitini, anyai unokatestvérek, consobrini, másodunokatestvérek, patruelles-amitini-, consobrini, magni, harmadunokatestvérek pro-

patruelles, proamitini, proconsobrini.
Cousins. cousines. Vetter
úr, dominus (m), seigneur (m), Herr (m).
úrasszony, domina (f), dame (f), Frau (f).
űrű, vervex (m), mouton (m), Hammel (m).
üst (különösen spanyol czímerekben, hol főméltóságnak a jele), ahenum (n), lebes, lacythus (m), catillus (m), chaudière (f), chaudron (m), Kessel (m).
üstfogas, lásd szolgafa.
üstökös, cometa (m), comète (m), Komet (m).
üstökös, caudé, geschwänzt.
uszkár, canis villosus vel aquaticus (m), chien barbet (m), Pudelhund (m).
úszó, flottant, schwimmend.
úszó-szárny, pinna (f), nageoire (m), Flosse (f).
úszó-szárnyas (ha a hal úszó-szárnyai más színűek), pinnatus, lorré, beflosst.

V

vadászháló-peczek, furca plagarum (f), Jagdnetz-Stellgabel (f).
vadászkés, venabulum (n), épieu (m), Saufänger (m).
vadászkürt, buccina venatoria (f), cornu venatorium (n), cor de chasse (m), huchet (m), Jagdhorn (n).
vadászmester, comes venatorum (m), grand veneur (m), Oberstjägermeister (m).
vadcserezsnyefa, chamaecerasus (f), créquier (m), wilder Kirschbaum.
vadember, silvaticus (m), silvestris (m), sauvage (m), wilder Mann (m).
vadkan, aper (m), sanglier (m), Eber (m).
vadkanfej, aprugnum caput (n), aprinum caput (n), hure de sanglier (f), Eberkopf (m).
vadkecske, capreolus (m), bique (f), wilde Ziege (f).
vadsertés, (emse, kocza), scrofa (f), laie (f), Bache (f).
vágott, dissectum, transverse sectum, coupé, quergetheilt.
vágott és félig hasított, horizontaliter divisum et in inferiori aut superiori parte perpendiculariter sectum, transverse divisum, superior aut inferior pars perpendiculariter secta; tripartitum in partes inaequales, coupé miparti, getheilt und halbgespalten.
vágott, kétszer-, (három egyenlő részre osztott), in fasciam tertiatum, coupé de deux, doublé, tiercé, zweimal quergetheilt, quergetheilt in drei gleiche Theile.
vágott, többszörösen-, lemniscatus, fascibus sectum, fasciatus, fascé, mehrfach quergetheilt.
vajda, vaivoda (m), Wojwode (m).
vakaró, strigilis (f), étrille (f), Striegel (f).
vakondok, talpa (f), taupe (f), Maulwurf (m).
váll, ala (f), omoplate (f), épaule (f), Schulter (f).
vállfővas, épaulière (f), Achselstück (n).
váltakozó mázú, alternatim segmentatus, alternis scuti tincturis, couleurs alternées, mit wechselnden Färbungen.
vánkos, lásd párna.
vár, arx (f), burgus (m), castellum (n), château (m), Burg (f).
varjú, cornix (f), corneille (f), Krähe (f).
város, oppidum (n), ville (f), Stadt (f).
varsa, (borító kas), sagena (f), everriculum (n), nassa (f), scirpiculum piscarium (n), nasse (f), rets (m), Fischreuse (f), Wathe (f).
vasáll, baviera (f), mentonnière (f), Kinnref (n).
vasarcz, cassidis buccula (f), mezail, visière (f), Visir (n).

- vasgallér**, hausse col (m), Kragen (m).
vasshát, dossière (f), Rückenstück (n).
vaskar lásd szerkar.
vaskesztyű, gantelet (m), Eisenhandschuh (m).
vaskönyök, cubitus ferreus (m), cubitière (f), Ellenbogenkachel (m).
vasmacska, ancora (f), ancre (f), Anker (m).
vasmacska, (a mire fát vagy a nyársat teszik), sustentaculum lebetis, ignitabulum (n), cantherius focarius (m), chenet (m), Feuerbock (m).
vasmell, pancerea (f), plastron (m), Brustharnisch (m).
vassaru, ocrea (f), pedieu (f), soleret (m), Eisanschuh (m).
vassulyom, murex (m), tribulus (m), chaussetrape (f), Fussangel (f).
vasszár, cuissard (m), grève (f), Beinröhre (f).
vastérd, genouillère (f), boucle (f), poulaine (f), Kniekachel (f).
veder, cubella (f), situla (f), situlus (m), bouget (m), seau (m), Kübel (m), Wassereimer (m).
vérbeforult, sanguinolentus, cruentus, ensanglanté, bluttriefend.
veréb, passer (m), passereau (m), Sperling (m).
vérszerinti rokon, consanguineus, consanguin, issu du même sang, Blutsverwandt.
vérszínű, sanguineus, sanguin, blutfarbig.
vért, vértet, paludamentum (n), harnais (m), harnois (m), armure complète (f), Harnisch (m).
vértezett, cataphractus, armé de toute pièce, geharnischt.
véső, coestrum (n), calprum (n), ciseau (m), Meissel (m).
vidra, lutra (f), loutre (f), Fischotter (f).
viharos, agitatus, agité, bewegt.
villám, mennykő, fulmen (n), fulgur (n), foudre (f), Blitz (m).
villás, bifidus, bifurcus, fourcheté, gegabelt.
violaszínű, janthinus, violet, pfaufarben.
virágbokréta, fasciculus florum (m), bouquet de fleurs (m), Blumenstrauß (m).
virágosan czifrázott, floreatus, fleuré, blumenartig ornamentirt.
virágos végű, (ha valaminek a hegye virágban végződik), exiens in florem, fleuronné, fleuri, an den Enden mit Blumen besteckt.
virágzó, florens, en fleur, blühend.
vitéz, eques, miles (m), cavalier (m), chevalier (m), franc (m), Ritter (m).
vitélző férfi, miles (m).
vitör, ala (f), velum (n), voile (f), Segel (n).
vitör, antenna (f), antenne (f), Segelstange (f).
vitör, velliis instructus, velificatus, équipé, betackelt.
viza, acipenser (m), esturgeon (m), Stör (m).
vő, gener (m), gendre (m), Schwiegersohn (m).
von, domború-, linea in orbem illita, arrondie, abgerundet.
von, domborúan fodros-, linea canaliculata, imbricata, squamulata, ligne cannelée, eingeschnitten.
von, fogazott-, linea dentata, linea denticulata, ligne dentelée, Spitzenschnitt, Zahnschnitt.
von, fűrészes-, linea foliata in modum serrae, feuille de scie, Sägezähne.
von, homorú-, sectio transversa in lunae crescentis formam, en croissant, mit einem halben Monde.
von, homorúan fodros-, linea striata, ligne engrelée, gekerbt.
von, hullámos-, linea undulata, ligne ondée, Wellenschnitt.
von, kigyós-, linea vel sectio tortuosa, ligne tortillée, Schlangenschnitt.

vonal, lépcsős-, gradatim sectus, en degré, ligne pignonnée, Stufenschnitt.

vonal, ormós-, linea pinnata vel fastigiata, ligne crénelée, Zinnenschnitt.

vörös, blatteus, conchyliatus, coccineus, ecclesiasticus, faeniceus, igneus, miniatus, ostrinus, puniceus, regius, rubeus, rufus, tyrius, gueules, roth.

vörös, égő, szemű- (állatokról), illuminatus, allumé, erleuchtet, funkelnd, brennend v. Thieraugen.

Z Zs

zab, avena (f), aveine, avoine (f), Hafer (m).

zabla, frenum (m), frein (m), Gebiss (n).

zarándok, peregrinus (m), pélerin (m), Pilger (m).

zarándokbot, scipio (m), baculus peregrinantium (m), bourdon de pélerin (m), Pilgerstab (m).

zarándokkagyló, limax rudis (f), coquille de pélerin (f), Pilgermuschel (f).

zárt, clausus, clos, geschlossen.

zászló, bandum (n), extendarium (n), pannus (m), signum (n), standardum (n), standale (n), vexillum (n), bannière (f), drapeau (m), enseigne (f), étendard (m), guidon (m), pennon (m), Banner (n), Flagge (f), Fahne (f), Standarte (f).

zászló, fecskefarkú-, guidon (m), Fahne mit zwei Spitzen.

zászló, templomi-, laciniatum vexillum (n), vexillum sacrum (n), gonfanon (m), Kirchenfahne (f).

zászló, pápai-, ombelle (f), päpstliche Standarte (f).

zerge, ibex (m), rupicapra (m), rupicapra (f), chamois (m), Gemse (f).

zöld, fűszinű, chelidonium, cumatilis, gramineus, herbaceus, herbaceus, prasinus, smaragdinus virens, viridis, sinople, grasgrün.

zöld, tenger-, cumatilis, meergrün.

zsák, saccus (m), sac (m), Sack (m).

zsákmányoló, rapiens, insiliens, irruens, exiliens, adrepens, ravissant (négy lábúakról), empiétant (madarakról), raubend.

zsálya, salvegia (f), sauge (f), Salbei (f).

zszámolyszék, scabellum (n), escabeau (m), Schemel (m).

zsilip, cataracta (f), écluse (f), Schleuse (f).

zsindely, scandula (f), schedula, échan-dole (f), Schindel (f).

zsindely, (átlyukasztott), cyclotretus, billette percée en rond, durchbohrte Schindel.

zsindely, fekvő, plinthis (f), scandula (f), billette couché, Querschindel.

zsindely, (lékes), fenestratus, billette vidée, durchbrochene Schindel.

zsindelyes, laterculatus, billeté, douvé, geschindelt.

HERALDIKAI SZÓTÁR.

II.

IDEGENNYELVŰ RÉSZ.

A

Aal (m), angolna. ném.

Aalgabel (f), szigony. ném.

abaissé: 1. alsó, pólyáról mondják, ha a rendesnél lejjebb van; 2. leeresztett, madarakról, ha szárnyuk le van eresztve; 3. felfordított, botról, kardról stb., ha hegyével lefelé áll. fran.

abamita (f), apai szépapa nővére. lat.

abassato, lásd: abaissé. ol.

abavia (f), dédanya. lat.

abavunculus (m), dédanya fitestvére. lat.

abavus (m), dédapa. lat.

abbas (m), apátúr. lat.

abbracciato, ék, (pl. d'argento abbracciato a destra di rosso = vörösben baloldali ezüst ék). ol.

abbrancato, valamely tárgyról, ha valami, pl. kéz, karom stb. fogja. ol.

abcissus, lebegő, lóggó. lat.

abeille (f), méh. fran.

abellana (f), mogyoróbokor. lat.

abete (m), fenyőfa. ol.

abgehauen, levágott emberi és állati testrészekről mondják, ha sima vágással történt a törzstől való elválasztásuk. ném.

abgekürzt, csonka, megrövidített. ném.

abgeledigt, lebegő (pólyáról, czölöpről stb.) ném.

abgerissen, leszakított, letépett. ném.

abgerundet, domború, lekerekített. ném.

abgeschnitten, lásd: abgehauen. ném.

abgesetzt, szétvált. ném.

abgestanden, tátott szájú hal. ném.

abgewendet, háttal egymásnak fordított. ném.

abies (f), fenyőfa. lat.

abîme (m), paizs közepe. fran.

abisso (m), a paizs középpontja. ol.

abjectus in verticem, felfordított, hegyével lefelé. lat.

abmatertera (f), dédanyának nőtestvére. lat.

abnepos (m), dédunoka (fiú). lat.

abneptis (f), dédunoka (leány). lat.

abouté, rombusokról, ha élszögük érinti egymást. fran.

abpatruus (m), apai dédapának fitestvére. lat.

Absatz (m), lépcső foka. ném.

Absatzkreuz, lásd Treppenkreuz. ném.

abscessio scuti coronaria (f), oromdisz. lat.

abscissus, lásd abcissus. lat.

Abt (m), apát. ném.

Abtshut, (m), apátkalap. ném.

abwärts gebogen, lefelé hajlított. ném.

abwechselnde Tincturen, váltakozó mázok. ném.

accantonato, a keresztről mondják, ha a paizs mezejében a keresztágak közötti szögletekben tárgyak vannak. ol.

accartocciato, az olyan paizsról mondják, a mely cartouche alakú. ol.

accerchiellato, kereszt, a melynek végei horgonyban, vagy csigás tekervényben végződnek. ol.

accessio scuti (f), oromdisz. lat.

accinctus utroque latere, mind a két oldalán kísért. lat.

accipiter (m), sólyom, ölyv, héja. lat.

accisus, lebegő. lat.

accolato: 1. egy korona alatt egyezett két paizsról; 2. két egymással összefüggésben levő tárgyról; 3. ágakról, a melyek egy tárgyat körülfognak; 4. állatról melynek örvé van; 5. sasról, melynek mellén paizs van. ol.

accolé: 1. egymás mellé állított paizsról vagy más tárgyról, ha oldalaik érintik egymást. fran.

accompagnato, kísért, valamitől kísérvé. ol.

accompagné, kísért. fran.

accoppiato, pórásra fűzött. ol.

accorné, szarvas (állatról, ha szarva elütő színű.) fran.

accôté, egymás mellett, továbbá a mesteralakról, ha mind a két oldalán keskenyebb hasonló alak kíséri. fran.

accroupi, ülő állatról, a melyik első lábait megveti. fran.

accubens, fekvő. lat.

acculé: 1. ülő, első lábait fölemelő állat; 2. az ágyúkról is mondják, ha az ágyútalpon van. fran.

acephalus, fej nélkül való vagy fejetlen. lat.

achements, (pl.) orrjegy, (sisaktakaró) ha szalaghoz hasonló. fran.

Achse (f), tengely. ném.

Achtblatt (n), nyolczleveledű virág. ném.

acies (f), tör, sarló. lat.

acinaces (m), görbe kard. lat.

acipenser (m), viza, tok, kecsége. lat.

acredula (f), pacsirta. lat.

acroterium (n) oromdisz. lat.

aculeus (m), fulánk, tövis. lat.

acus (f), hegye valaminek, peczek, tű. lat.

acutus, hegyes. lat.

adamas (m), fekete gyémánt. lat.

addestrato, jobbról valamitől kísérvé. ol.

addextré, jobbról kísért. fran.

addogato, többször hasított vagy hasogatott. ol.

addossato, lásd: adossé. ol.

Adel (m), nemesség. ném.

Adelsbrief (m), nemeslevél. ném.

Adelskrone (m), nemesi korona. ném.

Adelsprobe, nemesség-bizonyítás. ném.

adentellato, fogazott. ol.

à deux faces, kettős arcú. fran.

adjungens, kísért. lat.

Adler (m), sas. ném.

Adler, kleiner-, (m), sasocska, csőr és láb nélkül, csonka sasocska. ném.

Adler über seiner Beute, prédás sas. ném.

(halber) **Adler** (m), fél sas. ném.

Adler ohne Augen (m), szemetlen sas. ném.

Adler (m), ohne Schnabel und Füsse, csonka sas. ném.

Adlerflügel (m), sasszárnny. ném.

Adlerfuss, (m), sasláb. ném.

Adlerweibchen, lásd Jungfrauenadler. ném.

adossé, egymás fölöttellenkező irányban álló állatokról, háttal álló. fran.

adrepens, odasimuló, ágaskodó. lat.

adsutus, összerovott, toldott. lat.

adulterinus, hamisított. lat.

adversus, szembe fordított. lat.

aedes (f), templom, egyház. lat.

aedificium (n), épület, ház. lat.

Aehre (f), kalász. ném.

Aeltervaters Bruder väterl. Seits (m), dédapa fitestvére. ném.

Aeltervaters Schwester (f), dédapa nőtestvére. ném.

Aeolus (m), szél istene. lat.

aequor (n), paizs-mező. lat.

Aermel (m), ujj a ruhának. ném.

aes (n), ércz. lat.

aesculus (f), tölgyfa neme. lat.

aesend, legelő, legelve. ném.

Aeskulapstab, Eskulápbót. ném.

aestivale (m), csizma. lat.

affaisé, lefelé hajlitott. fran.

Affe (m), majom. ném.

afferrante, rabló, pl. állatról, ha karmaiban zsákmányolt állatot tart. ol.

affibbiato, szöges, pl. örv. ol.

affibbiature (m), sisakrostély. ol.

affinis (m), sógor. lat.

affrontato, lásd: affronté. ol.

affronté, szemközt fordított. fran.

affuté, ágyúról, ha ágyútalpon áll. fran.
agace, agasse (f), szarka. fran.
agalmoniche arme, beszélő ezime-
rek. ol.
agazonum reg. magister (m), fő-
lovászmester. lat.
aggruppato, ülő (pl. állat). ol.
agitato, háborgó (tenger). ol.
agitatus, háborgó (tengerről). lat.
agité, lásd **agitus**. fran.
agnello, (m), bárány. ol.
agneau pascal (m), istenbáránya. fran.
agnatus (m), apai részről való rokon. lat.
agneau (m), bárány. fran.
agnello pasquale (m), husvéti bá-
rány. ol.
agnus (m), bárány. lat.
agnus paschalis (m), husvéti bárány.
vagy istenbáránya. lat.
agrifolio (m), téli magyal. ol.
aguzzato, alul hegyes czölöp. ol.
ahenum (n), üst, bogrács, serpenyő. lat.
Ahnherr (m), ős, előd. ném.
aigle (m), sas. fran.
aigle, demi-, fél sas. fran.
aigle éployé (m), kétfejű sas. fran.
aiglette (f), sasocska. fran.
aigrette (f), 1. kócsag; 2. forgó;
3, minden madár, a melynek bőbitája
van. fran.
aiguière (f), füles-korsó, vagy füles-
kancsó. fran.
aiguisé, hegyes, éles. fran.
ail (m), fokhagyma. fran.
ailé, szárnyas. fran.
ailes (fp), szárnyak. fran.
ajouré, világos, az ablakokról mondják,
ha elütő színek, lékelt. fran.
ajusté, nyilról mondják, ha a felhúzott
íjra rá van téve. fran.
ala (f), vitorla. lat.
ala (f), váll, lapoczká. lat.
ala (f), sasszárny. lat.
ala (f), a kules tolla. lat.
alabarda (f), alabárd. lat.
alabarda (f), alabárd. ol.
alae geminae (p), kettős szárny. lat.

alaisé, lebegő. fran.
alalagmus gentilitius (m), csatakiál-
tás. lat.
alano (m), szelindek, komondor. ol.
alanus (m), szelindek, komondor. lat.
alato, lásd **alatus**. ol.
alatus, szárnyas. lat.
alauda (f), pacsirta. lat.
albara (f), fehér nyárfa. ol.
alberella (f), nyárfa. ol.
albero (m), árboecz, fa. ol.
albicans, fejeeres. lat.
Alcantara-Kreuz, lásd: lilomos ke-
reszt. ném.
alces (f), jávorszarvas. lat.
alcyon (m), jégmadár, ezen kívül hattýú-
hoz hasonló mesebeli állat, a melyet
a tenger hullámain úszó fészken ábrá-
zólnak. lat.
alectriomachia (n), csatakiáltás, ka-
kasviadal. lat.
alerio (m), kis sas, sasocska, csonka
sas. lat.
alerion (m), csonka sas, sasocska. fran.
alerione, (csörtelen és karmatlan) csonka
sas. lat.
alettato, uszós szárnyas (hal, ha uszó-
szárnyai más színűek). ol.
alienissimus (m), nagyon idegen, nem
rokon. lat.
alize (f), barkóczafa gyümölcse. fran.
alizier (alisier) (m), barkóczafa. fran.
allaitant, szoptató. fran.
allargato, ékesített, czifrázott. ol.
allegro, tüzes (ágaskodó, nyeregtelen
lóról). ol.
Alliance - Wappen (n), házaselek
czimere. ném.
all'ingiu, felfordított (dsida hegy). ol.
all'insu, ágaskodó, hegyével felfelé. ol.
allium (n), fokhagyma. lat.
alloro (m), borostyán. ol.
alluda (f), írha. ol.
allumato, izzó, szikrázó, égő (az álla-
tok vörös szeméről is mondják). ol.
allumé, vörös szemű (állatról). fran.
almutium (n), süveg. lat.

alnus (f), égerfa. lat.
alouette (f), pacsirta. fran.
Alpenkreuz, lásd: Drutenfuss. ném.
Altar (m) (n), oltár. ném.
altare (n), oltár. lat.
altare (m), oltár. ol.
alternatim segmentatus, váltakozó színű osztás. lat.
alternis scuti tincturis, váltakozó színű. lat.
aluta (f), irha. lat.
alveolis alternatis discriptus, váltakozva koezkás. lat.
alveolus (m), tér, mező. lat.
alzato, a rendesnél magasabb helyzetről. ol.
amaide, három lebegő pólya. fran. ol.
amandier (m), mandolafa. fran.
amaranthus, biborszínű tarajos virág. lat.
amarellus (m), sármány, vizimadáris. lat.
Amboss (m), ülő vas. ném.
ambulans, menő, haladó. lat.
Ameise (f), hangya. ném.
Ameisenhaufen (m), hangyaboly. ném.
amiculum armorum (n), fegyverderék. lat.
amita (f), nagynéne. lat.
amitamagna (f), nagyapanőtestvére. lat.
amita major (f), szépapának nőtestvére. lat.
amitini (p), apai unokatestvérek. lat.
amitini magni (p), apai másodunokatestvérek. lat.
Ammer (f), sármány. ném.
Ampel (f), függő lámpás. ném.
amphiptère (f), lásd: amphistère. fran.
Amphisbäne (f), szárnyatlan sárkány. ném.
amphistère (f), szárnyas kigyó, melynek egy vagy több fejben végződő farka kaeskarings. fran.
Amphistère (f), sárkánykigyó (mesebeli szörnyeteg, sárkány, a melynek farka végén szintén sárkányfejek vannak). ném.
Amsel (f), rigó. ném.
amygdala (f), mandola (a tokjában). lat.

amygdalum (n), mandola béle. lat.
amygdalus (f), mandolafa. lat.
anachoreta (m), remete. lat.
anas (f), kacs, réce. lat.
anaticula (f), kacsácska, csonka kacs (csőr nélküli, szárnyatlan). lat.
anatrella (f), kacsácska. ol.
anché, görbe: csak kardról. fran.
anchora (f), horgony, vasmacska. lat.
anchoratus, horgonyos. lat.
ancile (n), kis kerek paizs. ol.
ancilla scuta, női paizs. lat.
ancolie (f), ranunculusféle virág. fran.
ancora (f), horgony, vasmacska. ol.
Andreaskreuz (n), András-kereszt. ném.
âne (m), szamár. fran.
anellato (m), gyűrűs, karikás (pl. örv). ol.
anelletto, gyűrűcske. ol.
anello (m), gyűrű. ol.
anellus (m), gyűrűcske. lat.
anfittero (m), szárnyas kigyó. ol.
ange (m), angyal. fran.
angekettet, lánczra vert. ném.
Angel (f), szigony. ném.
Angelhacken (m), horog. ném.
angelo (m), angyal. ol.
angelus (m), angyal. lat.
angenne (angemme) (f), képzeleti virág (öt kereklevélű). fran.
angestückt, összerovott. ném.
anglé, a keresztről mondják, ha az ágai által képezett szögletekben valami tárgy, pl. keresztecske stb. van. fran.
angon (m), gerely, hajító dárda, kelevész. fran.
angone (m), hajító dárda, gerely, kelevész. ol.
angue (m), kigyó. fran.
anguilla (f), angolna. lat.
anguilla (f), angolna. ol.
anguis (m), kigyó. lat.
angulatus, lásd: anglé. lat.
angulus (m), szöglet. lat.
angulus cephalicus (m), felfordított, vagyis hegyével lefelé álló ék. lat.
angulus dexter superior (m), felső jobb szöglet. lat.

- angulus dexter inferior** (m), jobb alsó szöglet. lat.
- angulus sinister inferior** (m), bal alsó szöglet. lat.
- angulus sinister superior** (m), bal felső szöglet. lat.
- anille** (f), malomvas (háttal egymásnak fordított holdsarló). fran.
- anille à l'antique**, két haránt állított holdsarló. fran.
- animal** (n), állat. lat.
- animal** (m), állat. fran.
- animato**, tüzes, az állatok szeméről, ha elütő színűek. ol.
- animatus**, lásd: animato. lat.
- animé**, tüzes, elütő színű állati szemről mondják. fran.
- anitrella** (f), kacsácska. ol.
- Anker** (m), horgony, vasmacska. ném.
- Ankerkreuz** (n), horgonyos kereszt. ném.
- Ankertau** (n), horgonykötél, alatság. ném.
- anlehnend**, egymáshoz támasztott. ném.
- anneau** (m), gyűrű, karika. fran.
- annelet** (m), gyűrűske. fran.
- annodato**, csombókos, összefont (utóbbi az állatok farkáról, ha kacsakaringós). ol.
- annulatus**, valami állatról, ha orrában karika van. lat.
- annulus** (m), gyűrű. lat.
- anoblissement**, megnevesítés. fran.
- ansa** (f), füle, fogantyúja vminek, markolat. lat.
- anser** (m), lúd, liba. lat.
- Anspruchswappen** (n), igény-czimer. ném.
- Anstossend**, lásd abouté és accolé. ném.
- ansula** (f), fogantyúcska. lat.
- antenna** (f), vitorlarúd. lat.
- antenne** (f), vitorlarúd. fran.
- anterior pars**, elől. lat.
- antiae** (fp), homlokfűrtök. lat.
- antiarmellinato**, visszás hermelin. ol.
- antihermionicus**, visszás hermelin. lat.
- Antike Krone** (f), ódon-korona. ném.
- antivajato**, összefordított evetbőr. ol.
- Antonius Kreuz** (n), Antal-kereszt. ném.
- anus** (m), bilincs. lat.
- apedes**, lábatlan. lat.
- aper**, (m), vadsertés. lat.
- apex galeae** (m), oromdisz. lat.
- apex insessus** (m), paizsfej fölött keskeny perem. lat.
- apex scutarius** (m), paizsfej. lat.
- Apfel** (m), alma. ném.
- Apfelbaum** (m), almafa. ném.
- Apfelkreutz**, (n), gömbös kereszt (kereszt, a melynek karjai golyóban végződnek). ném.
- Apfelsinnenbaum** (m), narancsfa. ném.
- a piombo**, függőleges. ol.
- apis** (f), méh. lat.
- apoggiato**, támaszkodva. ol.
- apotheca** (f), raktár, gyógyszer-tár. lat.
- appalmata**, lásd: appaumé. ol.
- appaumé**, tenyér t. i. kéz, a melynek belső része látszik. fran.
- appendices** (p), állati végtagok (láb, szarv, fark, karom stb.) rendszeren más színűek s lehet olyan színűek is, mint a paizs mezejének, a nélkül, hogy a czimer hamis lenne. fran.
- appointé**, hegyével összeérő. fran.
- appuntato**, végével összeérő (hosszú tárgy). ol.
- appuyé**, egymásradőlt, támogatott. fran.
- Aprikose** (f), kajszibarack. ném.
- aprinum caput** (m), vadkanfej. lat.
- aprugnum caput** (n), vadsertésfeje. lat.
- aquila**, sas, a. biceps (f), kétfejű sas. lat.
- aquila deficiens** (f), vak sas. lat.
- aquila mutila**, esőrnélküli, lábatlan sas. lat.
- aquilegia** (f), harangvirág. lat.
- aquilini coloris**, barna. lat.
- aquilon** (m), északi szél (a paizs felső szélén gyermekfej, melynek arczai föl vannak fújva.) fran.
- aquilone**, (m), északi-szél jelképe (egy a paizs felső szélénél előtűnő, felfújt pofájú gyermekfej). ol.
- aquilotto**, (m), fiatal sas. ol.
- aquilula** (f), lábatlan és farkatlan sas. lat.
- aragne** (m), pók. ol.

araignée (f), pók. fran.
arancia (f), narancs. ol.
aranciato, narancsszínű. ol.
arancio (m), narancsfa. ol.
araneus (m), pók. lat.
aratro (m), eke. ol.
aratum (n), eke. lat.
arbalète (f), számszerij. fran.
arbor (f), fa. lat.
arbor consanguinitatis (f), leszármazási tábla, vérségfája lat.
arbre (m), élőfa. fran.
arbrisseau (m), fáska, cserje. fran.
arbuscello (m), fáska, bokor. ol.
arbuscula (f), bokor, cserje, gyümölcsfáska. lat.
arbusculae crinitae pavonum, pávasátorozó farka. lat.
arbuste (n), fáska, bokor. fran.
arc (m), íj. fran.
arca di Noe (f), Noe bárkája. ol.
arcato, meghajlított, íves. ol.
arc-en-ciel (m), szivárvány, arany, vörös, zöld. Ha más színű, a színek föl-sorolandók. fran.
arche (f), hidboltozat. fran.
arche de Noë (f), Noe bárkája. fran.
archidiaconus (m), esperes. lat.
archiepiscopus (m), érsek. lat.
archevêque (m), érsek. fran.
archières (p), lövőrések. fran.
arcivescovo (m), érsek. ol.
arco (m), íj. ol.
arcobaleno (m), szivárvány. ol.
arcubalista (f), számszerij. lat.
arui impositus, ijjra tett nyíl. lat.
arcus (m), íj. lat.
ardea, (f) gém. lat.
ardens, égő, lángoló, izzó, tüzes. lat.
ardent, égő, lángoló, izzó. fran.
ardente, égő, lángoló. ol.
ardito, küzdő (p. kakas). ol.
area (f), **arena** (f), paizsmező. lat.
areola in meditullio, boglár paizs. lat.
argent, ezüst, fehér. fran.
argento, ezüst, fehér. ol.
argentum, ezüst, fehér. lat.

Arguskopf, Argusfej, (ritka, a Santeuil-család czimerében emberi arc, mely tele van szemekkel). ném.
aries (m), kos. lat.
Arlesbeerbaum (m), berkenyefa. ném.
Arm (m), kar. ném.
arma (n), czimer, fegyverek. lat. (a különféle czimerek latin neveit l. az I. Részben „czimer“ alatt).
armales litterae (pl.) czimerlevél. lat.
armato di tutto punto, teljes fegyverzetű (pánczélos, állig felfegyverzett). ol.
armatus, lásd: armato. lat.
Armband (m), karperecz. ném.
armé, lásd: armato. fran.
armé, karmos, ragadozó állatról és mindenféle madárról. fran.
armé, azon fegyverekről mondják, a melyeknek hegye más színű. fran.
armé de toutes pièces, teljesen vértetett. fran.
arme (f), fegyver, czimer. fran. ol.
arme di padronanza (f), kegyúri czimer. ol.
armellino, hermelin. ol.
armellino, hermelin. ol.
armenius, hermelin. lat.
armerista (f), czimeres könyv. ol.
armes abaissées, szégyenczimer. fran.
armes allusives, emlékeztető czimer. fran.
armes d'alliance, házassági czimer. fran.
armes d'assomption, önjogulag felvett czimer. fran.
armes de concession, tiszteleti- vagy engedményes czimer. fran.
armes diffamées, armes déchargées, **armes parlantes**, beszélő czimer. fran.
armes desuccession, örökségi czimer. fran.
armilla (f), karperecz. lat.
armillae (f), (három concentricus kör), karperecz. lat.
armillatus, pereczes, örvös, megvasalt, borított, beszegett, pl. vassal, rézzel stb. lat.

- Armleuchter** (m), karos gyertyatartó. ném.
- armoiries brisées**, tört czimer. fran.
- armoiries chargées**, bővített czimer. fran.
- armoiries de dignité**, tisztségi vagy méltósági czimer. fran.
- armoiries de donation**, adományozott-, vagy leveles czimer. fran.
- armoiries enquérantes**, kétécszimer. fran.
- armoiries de famille**, családi czimer.
- armoiries fausses**, álczimer. fran.
- armoiries irrégulières**, szabálytalan czimer. fran.
- armoiries de patronage**, kegyúri czimer. fran.
- armoiries pleines** törzsczimer. fran.
- armoiries de prétention**, igényczimer. fran.
- armoiries pures**, törzsczimer. fran.
- armoiries régulières**, szabályos czimer. fran.
- armoiries de souveraineté**, de domaine, de fief, szuverenitási-, birtok-, hűbéri czimer. fran.
- armoiries de substitution**, pótczimer. fran.
- armoiries vrais**, igaz czimer. fran.
- armorial** (m), czimeres könyv. fran.
- armorum scientia** (f), heraldika. lat.
- Armrust** (f), számszerij. ném.
- Armrustschaft** (m), számszerijtusa. ném.
- Armschiene** (f), vaskar. ném.
- armus** (m), elő-tag, szügy, kar. lat.
- armutia** (f), kanonok sapka. lat.
- arnese** (m), páncél, vért. ol.
- arpa** (f), hárfa. ol.
- arpia**, harpia (kiterjesztett szárnyú heraldikai sas, a melynek leány feje és keble van). ol.
- arpione** (m), szigony. ol.
- arqué**, meghajlott. fran.
- arraché**, ki- vagy letépett. fran.
- arrestato**, mind a négy lábán álló. ol.
- arrêté**, mind a négy lábán álló. fran.
- arrêt de lance**, dsidapaizs. fran.
- arricciato**, felborzolt szőrű (macska). ol.
- arrière-main**, kéz, a melynek teteje látszik. fran.
- arrondi**, lekerekített. fran.
- arruffato**, kőczos. ol.
- ars heraldica** (f), heraldika művésze. lat.
- ars tesseraria** (f), heraldika művésze. lat.
- artificiales figurae**, (pl.) mesterséges alakok. lat.
- artiglio** (m), karom. ol.
- arundo** (f), nád, nyíl, sip, halászhorog, vessző. lat.
- arvum** (n), paizsmező. lat.
- arvus** (m), paizsmező. lat.
- arx** (f), vár. lat.
- ascendens**, mászó (pl. kecske) a paizs szélét érintő fél állat. lat.
- Aschfarben**, hamuszínű. ném.
- ascia** (f), balta, bárd, szekerce. lat.
- ascia** (f), bárd, szekerce. ol.
- asciato**, bemetszett, befaragott. ol.
- asellus** (m), gadócz. lat.
- asino** (m), szamár. ol.
- asinus** (m), szamár. lat.
- asperatus**, valamire támaszkodó. lat.
- aspic** (m), áspiskigyó. fran.
- aspide** (m), áspiskigyó. ol.
- aspis** (f), áspiskigyó. lat.
- aspo** (m) motóla. ol.
- aspre**, vörös. fran.
- asserculus pedatus** (m), tornagálér. lat.
- assicellato**, függélyesen zsindeyes. ol.
- assicellato in banda**, rézsút zsindeyes. ol.
- assicellato in fascia**, keresztben zsindeyes. ol.
- assidens**, ülő. lat.
- assis**, ülő, ülve. fran.
- assorti**, ellátott. fran.
- assortito**, orrjegyes, sisaktakarós. ol.
- Ast** (m), gally, ág. ném.
- asta** (f), dsida, lándsa. ol.
- astend**, ágon ülő. ném.

aster (m), csillag. lat.
asterias (f), macskagém, csillagféreg. lat.
asteriscus (m) sarkantyútaréj. lat.
Atskreuz (n), legallyazott-, vagy bütökös kereszt. ném.
astore (m), ölyv, héja. ol.
Astschnitt, lásd *clavelé*. ném.
ater, fekete. lat.
atlantes, (pl.) paizstartó vademberek. lat.
atramentarium (n), tintatartó. lat.
attaccato, összefont (gyűrűkről). ol.
attingens, scuti marginem non-, lebegő. lat.
attorcigliato, kötélből fonott. ol.
attorniato, keresztbe tett tárgyakról, bekötött homlokú emberről, összefont kötélről mondják. ol.
attraversato, állatról, ha valami tárgy, pl. pólya rajta keresztbe van fektetve. ol.
aubépine (f), galagonyabokor. fran.
auctor generis (m), törzsatya. lat.
Auerhahn (m), fajdkakas. ném.
auf den Ganzen, rajta. ném.
auffliegend, fölrepülő. ném.
aufgerichtet, lásd ágaskodó. ném.
aufgestülpt fölhajtott, (kalapkarimáról). ném.
aufrecht, álló, ágaskodó. ném.
Aufschlag (m), hajtóka. ném.
Auge (n), szem. ném.
aulae regiae familiaris (m), udvarnok. lat.
aumuçe, aumusse (f), kanonoksüveg. fran.
aunghiato, meghajlott, meggörbített. ol.
aurum (n), arany, sárga. lat.
ausgebogt, kikanyarított. ném.
ausgerissen, kitépett. ném.
ausgerüstet, felszerelt. ném.
ausgestreckt, kinyújtott. ném.
autour (m), ölyv, héja. fran.
autruche (f), strucz. fran.
aveline (f), négy mogyoró, 1, 2, 1-ként állított mogyoró. fran.

avellana (f), mogyoró. lat.
avellana, mogyoró (négy mogyoró 1, 2, 1-ként állított). lat.
avena (f), zab. lat.
avena (f), zab. ol.
aversus, elfordult. lat.
avia materna (f), anyai nagyanya. lat.
avia paterna (f), apai nagyanya. lat.
aviron (m), evező. fran.
avis (f), madár. lat.
avoine, (aveine) (f), zab. fran.
avola (f), nagyanya. ol.
avolo (m), nagyapa. ol.
avulso capite, levágottfejjel, fej nélkül. lat.
avulsus, elválasztott, elszakasztott. lat.
avunculus (m), anyai nagybátya. lat.
avunculus magnus (m), anyai nagyanya fitestvére. lat.
avunculus, pro- (m), szépanya fitestvére. lat.
avunculus matris (m), anyai nagybátya. lat.
avunculus maximus (m), anyai dédanya fivére. lat.
avunculus patris (m), apai nagyanya fitestvére. lat.
avus (m), nagyapa. lat.
avvoltojo (m), keselyű. ol.
axis (m), tengely. lat.
Axt (f), bárd. ném.
ayeuls, (p), nagyszülők. fran.
azur, kék. fran.
azureus, kék. lat.
azzurro, kék. ol.

B

bacar (f), korsó. lat.
bacca, bogyó. lat.
Bache (f), vadsértés (kocza, emse). ném.
Bachstelze (f). barázdabillegető. ném.
Bachweide (f), rekettyefűz. ném.

- bacilletum** (n), pikonhóg, a sisaknak egy neme. lat.
- bacinetto** (m), pikonhog sisak. ol.
- bacinetum** (n), lásd bacilletum. lat.
- baculus pastoralis** (m), pásztorbot. lat.
- baculus peregrinantium**, (m), zarándokbot. lat.
- baculus perpetuus**, (m), fattyúszál. lat.
- badelaire** (m), görbe kard. fran.
- bague** (f), gyűrű. fran.
- bahut** (m), láda. fran.
- baillonné**, kutyákról és más állatokról mondják, ha a szájukban bot van. fran.
- bailonato**, kutyákról (néha más állatokról is), ha a szájukban csont vagy bot van. ol.
- bal** (f), labda. fran.
- balaena**, (f), bálna. lat.
- balena** (f), bálna. ol.
- baleine** (f), bálna. fran.
- balestra** (f), számszerij. ol.
- ballista** (f), kőhajító gép, balista. lat. és ol.
- Balken** (m), pólya. ném.
- Balken, eingebogener**-, bekanyarított pólya. ném.
- Balken, erhöhter**-, felső-pólya, a mely rendes helyénél magasabban fekszik. ném.
- Balken, erniedrigter**-, alsó-pólya, a mely rendesenél lejjebb fekszik. ném.
- Balken, Verpfälungs**-, in Form eines Querbalkens mit 3 Gegenzinnen, ostromgerenda, lásd: estacade. ném.
- Balken, Zwillings**-, ikerpólya. ném.
- Balken, gebrochener**-, szétvált pólya. ném.
- Balken, gekrütker**-, mankós pólya. ném.
- Balken, gestückter**-, kockákából összerovott pólya. ném.
- Balken, mehrere Zwillings**-, több ikerpólya. ném.
- Balken, Zwillings**-, kettős pólya. ném.
- Balken, (mit schmalen)**-, getheilt, csíkozott, pólyázott, vágott. ném.
- Balken von halber Breite**, keskeny pólya. ném.
- Balken, schmaler**-, keskeny pólya, csik. ném.
- Balken schräg**-, harántpólya. ném.
- Balken, schräglings**-, bal harántpólya. ném.
- Balken schrägrechts gestellter abgekürzter**-, lebegő harántpólya. ném.
- Balkenstelle des Schildes** (m), paizs-pólya helye, paizs dereka. ném.
- Balken** (drei übereinander schwebende-), három lebegő pólya. ném.
- Balken** (m), unten gezahnt, fűrészszéli pólya. ném.
- Balken, wagerechter**-, beim Turnierkragen, pólya a tornagalléron. ném.
- Balkenweis**, pólya mentén. ném.
- Ball** (m), labda. ném.
- Ballenkreuz** (n), gomboskereszt. ném.
- ballista** (f), számszerij. lat. ol.
- Ballschlegel** (m), rostélyos lapoczka. ném.
- balteatum ductibus dextris**, többszörös harántosztás. lat.
- balteatum ductibus sinistris**, többszörös bal harántosztás. lat.
- balteo** (m), kardkötő. ol.
- balteus**, (m), harántpólya. lat.
- balteus angustior** (m), keskeny harántpólya. lat.
- balteus sinister** (m), bal harántpólya. lat.
- balteus undulatus** (m), hullámos harántpólya. lat.
- baltica divisio**, harántosztás. ol.
- banda** (f), lásd: bande. ol.
- banda di fusi** (f), rombos haránt pólya. ol.
- banda di fusi coracati** (f), rombos haránt pólya. ol.
- bandato**, harántosan osztott. ol.
- bande** (f), harántpólya. fran.
- bandé**, haránt osztás. fran.
- bandelet** (m), keskeny harántpólya. fran.
- banderole** (f), árbocz lobogója. fran.
- banderuola** (f), szélkakas. ol.
- bandum** (n), zászló. lat.

- banicetum** (n), lásd: bacilletum. lat.
banne (f), fél szarvasagancs. fran.
Banner (n), zászló, lobogó. ném.
Bannerschild (m), négy-szögalakú paizs. ném.
bannière (f), zászló (négyyszögű). fran.
Bank, tornagallér mint ezímeralak. ném.
baquet (m), boros-kancsó. fran.
bar (m), márna, bajszos-ponty. fran.
Bär (m), medve. ném.
barba (f), szakál. ol.
barbagianni (m), bagoly. ol.
barbarin (m), tengeri márna. fran.
barbato, szakálás (a kakasról, halról is). ol.
barbatus, szakállas. lat.
Barbe (f), márna, bajszos-ponty. ném.
barbé, tarajos (kakas), szirmos (rózsa), tollas (nyílvesző). fran.
barbeau (m), márna. fran.
barbellus (m), márna. lat.
barbeté, lásd: barbé. fran.
barbillé, lásd: barbé. fran.
barbone (m), uszkár. ol.
barbuta (f), kis sisak. lat. és ol.
barca (f), csónak. lat.
bardato, pánczélos. ol.
bardé, lóról mondják, ha esótáros. fran.
Baret (n), süveg, apródsapka. ném.
baril (m), hordócska, tonnáska. fran.
barile (m), hordócska, tonnáska. ol.
barillus (m), hordócska, tonnáska. lat.
Barmen, lásd: Barbe. ném.
barnacles (m), lásd: broie. fran.
barque (f), csónak. fran.
barra (f), lásd: barre. ol.
barre (f), balharántpólya. fran.
(en) barre, balharántosan állított. fran.
barré, balharánt osztott. fran.
barrette (f), süveg (baret) apródsapka. fran.
barriera (f), kerítés, palánk. ol.
barrière (f), korlát. fran.
bars (m), sügér. fran.
Barsch (m), sügér. ném.
Barte (f) márna (hal), bárd. ném.
barula (f), keskeny pólya. lat.
- base** (f), oszlop lába. fran.
basilic (m), baziliskus (sárkány kakasfejjel). fran.
Basilisk, lásd basilic. ném.
bassinot (m), pikonhóg. fran.
Bastardfaden (m), fattyúszál. ném.
Bastardstab, fattyúszál. ném.
bastia, **bastiglia** (f), bástya. ol.
bastillé, bástyás, lefelé fordított ormója; kapu, ha két harántosan állított gerendával van elzárva. fran.
bastillé, ormós. fran.
bastoigne (m), lebegő harántpólya a paizs fejben. fran.
bastone (m), bot. ol.
bataillé, kongós. fran. l. battagliata.
batillum (n), lapát. lat.
bâton (m), bot, rövid harántpólya. fran.
bâton d'Esculape, Eskulap-bot. fran.
bâton fleurdelisé, lilomos bot. fran.
battagliata, a harangról, ha kongója elütő színű. ol.
battoir (m), rostélyos lapoczká. fran.
baudrier (m), kardkötő. fran.
Baum (m), élő fa. ném.
Bäumchen (n), fácska. ném.
Bäumend, ágaskodó. ném.
Baumstamm (m), fatörzs, tőke. ném.
baviera (f), arcvédő, vasarcz (vizír). ol.
beau-fils (m), vő. fran.
beau-frère (m), sógor. fran.
beau-père (m), após, ip. fran.
bebartet szirmos (a rózsáról, ha öt külső szirma látszik). ném.
beblättert, leveles. ném.
bebuckelt, pitykés, gombos, szöggel kiver. ném.
beccaccia (f), szalonka. ol.
Becher (m), serleg, pohár, kehely, esésze, ivóedény. ném.
becqué, esőrös. fran.
bedacht, födeles, a házról mondják, ha elütő színű teteje van. ném.
Beere (f), bogyó. ném.
beffroi (m), nagy evetbőr. fran.
beflitscht (v. Pfeil) a nyílveszőről mondják, ha a hátulsó része tollas. ném.

beflosst, úszószárnyas (ha a hal uszó-szárnyai más színűek). ném.

befranst, rojtos. ném.

befruchtet (v. Bäumen) gyümölcsös (fáról). ném.

begleitet, kísért. ném.

beglockt, kolompos (p. tehén). ném.

begriff, markolatos. ném.

begurtet, hevederes, övezett. ném.

behaart, hajas, fürtös. ném.

behalsbandet, nyakravalós, örvös. ném.

behangen, a paizsfejről mondják, ha fölötte más színű vízszintes rész van, a melynek alsó határvonala görbe. ném.

behelmt, sisakos. ném.

behuft, patás, ha a pata nem fekete. ném.

Beil (n), szekercze, bárd, balta, fejsze. ném.

Beilchen (m), baltácska. ném.

Bein (n), lábszár. ném.

Beizeichen (n), czimertörés jele. ném.

bekammt, tarajos. ném.

bekappt, sapkás (súlyomról). ném.

bekleidet, ruhás, felöltözött. ném.

bekleidet mit Fellen, ködmönös. ném.

beklöpfelt, kongós, a harangról mondják, ha a kongója elütő színű. ném.

bekreuzt, keresztes. ném.

beladen, megrakott. ném.

belegt, megrakott. ném.

belette (f), menyét. fran.

bélier (m), kos, faltörő-kos. fran.

bel-If vagy **belic**, lásd: gueules. fran.

bellico (m), paizs boglárja. ol.

bemähnt, sörényes (ha a ló sörénye elütő színű). ném.

benagelt, lásd bebuckelt. ném.

bene ordinato, több alakról, ha a felső sorban több van, mint az alsóban. ol.

benestelt, régies elnevezése a keskeny, sokszorososan harántos osztásnak. ném.

béquille de Saint-Antoine, lebegő Szent-Antal kereszt. fran.

berankt, szőlőfürt, ha levelei és szárai nem zöld színűek. ném.

bereift, alroncsos. ném.

Berg (m) hegy. ném.

Bergspitze (f), hegytető. ném.

beringt; 1. a galamb csőrében, ha gyűrű van, 2. ha a medve, bika stb. orrában karika van. ném.

berretta (f), baret (süveg). ol.

besaamt, hímgömbös, hímzálas (a rózsáról). ném.

besaitet, húros (hangszerekről). ném.

besant (m), bizanczi. fran.

besanté, paizsmező, bizanczival. fran.

besant figuré (m), bizanczi emberi arczezzal. fran.

besant-tourteau (m), bizanczi lepény (olyan bizanczi a melynek fele szín fele ércz). fran.

besanus (m), bizanczi. lat.

besät, beszövétt, (a paizs mezeje, ha több egynemű tárgy egyenletesen tölti be. A szélsők, részben, a paizs szélében tűnnek el). ném.

besäumt, keskenyen beszegett. ném.

beschafft, nyeles. ném.

beschellt, csörgős, ragadozó madárról, ha lábain csörgő van. ném.

beschlagen, perezes, érczezel körülvert (a kürtről), megvasalt (ló). ném.

beschosset, régies elnevezése a „geständert“-nek, lásd ott. ném.

beseitet, lásd begleitet. ném.

besetzt, rátűzött, valamiről, ha rá van valami tűzve, pl. kalpagra forgó, a toronyra gomb stb. ném.

bespannt, az íjról, ha a húrja más színű.

besteckt, rátűzött. ném.

bestielt, száras (pálmáról és más növényekről). ném.

bestielt, nyeles (ha valaminek a nyele más színű). ném.

bestreut, kivet (a paizs mezeje, ha több egynemű tárgy tölti be egyenletesen. A szélsők nem tűnnek el a paizs szélében és teljesen látszanak). ném.

betackelt, vitorlás. ném.
betagleuchtert, tornyokról, falakról, házakról mondják, ha rajtuk nyitott ablak van s azon át a paizs mező színe látszik. ném.
bethürmt, tornyos. ném.
Beutelstand (m), csörgősapka. ném.
bevero (m), vidra. ol.
bewaffnet(emberekről) fegyveres, (állatokról), ha karmukkal vagy lábukkal kormánybotot, fegyvert, zászlót stb. tartanak. ném.
bewartet, lásd donjonné. ném.
bewegt, viharos. ném.
bewehrt, a ragadozó madarakról és ragadozó emlősökről mondják, ha karmuk elütő színű. ném.
bewimpelt, a hajó árboczáról mondják, ha zászló van rajta. ném.
bewinkelt, lásd: cantonné. ném.
bewipfelt, sudaras (fáról). ném.
bezahnt, az állatok fogáról, ha nem fejér. ném.
bezeichnen, jegyes, megjegyzett. ném.
bezogen (m), bevont. ném.
bezungt, nyelven (ha valamely állat a nyelvét kiölti). ném.
bianco, fejér. ol.
Biber (m), hód. ném.
bibracte (m), hód. lat.
bicarum (n), serleg. lat.
biceps: 1. kétfejű; 2. a kétfelé osztott paizsfejről is mondják. lat.
biche (f), őz tehén. fran.
bicchiere (m), serleg. ol.
Biene (f), méh. ném.
Bienenkorb (m), köpű. ném.
bièvre (m), hód. fran.
bifida et in decussim trajecta cauda, kettős fark, szőrös s harántosan álló. lat.
bifidus, villás, kettős farkú. lat.
biforcata: 1. villás, máltai kereszt-ről; 2. villás farku. ol.
bifronte, két arezú. ol.
bifurcus, villás. lat.
bigarré, babos, tarka, pettyes. fran.

biglietto (m), zszindely. ol.
bigordo (m), pika. ol.
bijuga fasciola (f), ikerpólya. lat.
bilancia, (f), mérleg. ol.
billettes, (pl.) zszindelyek. fran.
billette couchée, zszindely (keresztben fekvő). fran.
billette percée en rond, zszindely(átlukkasztott). fran.
billette vidée, zszindely (lékes). fran.
billetté, zszindelyes (ha a paizsmezőt egyenletesen zszindelyek töltik be). fran.
Binde (f), lásd Querbalken. ném.
Binde, schmale, lásd: Leiste. ném.
bini scyphi, kettős pohár (olyan, mint-ha két hasas pohár egymás tetejébe volna állítva). lat.
Binse (f), sás, nád. ném.
biondo, szőke. ol.
bipartito, lásd partito. ol.
bipartitus, hasított. lat.
bipenne (f), lásd: bipennis. fran.
bipennis (m), alabárd. lat.
biretta (f), süveg (baret), apródsapka. ol.
Birke (f), nyírfa. ném.
Birkhahn (m), fajdkakas. ném.
Birnbaum (m), körtefa. ném.
Birne (f), körte. ném.
bisantato, bizancziakkal beszövött v. kivert. ol.
bisante (m), bizanczi. ol.
bisante torta, lásd: bésant tourteau. ol.
bisantini, bizancziak. lat.
bisayeuls, szépszüllők. fran.
Bischof (m), püspök. ném.
Bischofshut (m), püspöksüveg, szkófia. ném.
Bischofsstab (m), püspökbot. ném.
biscia (f), kigyó. lat.
bisse (f), fölfelé álló kaeskringós kigyó. fran.
bizantius (m), bizanczi. lat.
blanc, blanche, fejér. fran.
Blasebalg (m), fúvó. ném.
blasend v. Wind, fú, a szélről. ném.
Blashorn (n), kürt. ném.
blason (m), czímer. fran.

blasonia (f), czimerleírás. lat.
blasoniren, czímert leírni. ném.
Blasonirung (f), czimerleírás. ném.
blasonner, czímert leírni. fran.
Blatt (n), levél. német.
blätterlos, levéltelen. ném.
blatteus color, vörös. lat.
blau, kék. ném.
bläulich, kékes. ném.
blé (m), gabona. fran.
bléreau, (m), borz. fran.
Blitz (m), villám, menykő. ném.
bloc (m), töke. fran.
blond, szőke. fran.
Blond, szőke. ném.
blühend, virágzó, bimbós. ném.
blumenartig ornamentirt, virágosan
 cifrázott. ném.
blumenbestekt, an dem Ende,
 virággal tűzött. ném.
Blumenstrauss (m), virágbokréta. ném.
Blutegel (f), nádaly. ném.
blutfarbig, vérszínű. ném.
Blüthen (p), virágok. ném.
 (mit) **Blüthen besteckt, beiterseits**,
 mind a két oldalán virággal tűzdelt. ném.
 (mit) **Blüthen**, bimbós (rózsa bokorról).
 ném.
blutig, vérbefagyott. ném.
Blutstropfen, ugyanaz, a mi a Thräne,
 csak hogy vörös. ném.
Blutsverwandte (p), vérszerint való
 rokonok. ném.
bluttriefend, vérbe borult. ném.
boa (f), kígyó. lat.
boc (m), serleg. fran.
bocal (m), serleg. fran.
boccale (m), serleg. ol.
boccheggianti, elalélt, tátott szájú del-
 phinről, a mit francziául: pámé-nek
 mondanak. ol.
Bock (m), bak. ném.
Bockhahn, (Fabelthier), bakfejű-kakas,
 mesés állat, ném.
bocquet (m), lándsá-, pika-, dsidavasa.
 fran.
Boden (m), lásd Schildfuss. ném.

boeuf (m), ökör. fran.
Bogen (m), íj. ném.
Bohnenranke, felfutó-paszuly. ném.
bois (m), erdő. fran.
bolet (m), gomba. fran.
Bolzen (m), rövidnyíl, számszerij löve-
 déke. ném.
bolzone (n), rövidnyíl. ol.
bomba (m), bomba. lat. és ol.
bombe (f), bomba. fran.
Bombe (f), bomba. ném.
bonnet (m), sapka. fran.
bonnet à l'antique, hegyes süveg. fran.
Boot (n), csónak. ném.
Bord (n), rámája, szegése valaminek.
 ném.
bordato, lásd bordé. ol.
bordatus, rámás, beszegett. lat.
bordé, rámás, beszegett. fran.
bordirt, beszegett. ném.
bordonato, valamiről, a mire golyók
 vannak tűzve. ol.
bordura (f), paizs rámája, (a paizs szé-
 lességének $\frac{1}{6}$ -da). ol.
bordura (f), ráma, szegély. lat. és ol.
bordura interrotta, a paizs toldozott
 széle. ol.
bordure (f), lásd: bordura. ol.
Bordweis, im Kreis herum, körös-
 körül. ném.
Borée, északi szél. fran.
Boreus, lásd Borée. lat.
borgo (m), külváros, falu, kastély. ol.
borsa (f), zacskó, erszény, b. aperta,
 nyitott e., b. legata, összekötött e. ol.
Borstenpinsel (m), sörtepanacs. ném.
Borstig, borzas, sörtés. ném.
bos (c), ökör. lat.
bosco (m), liget. ol.
boscua (f), liget, bozót. lat.
Böttcherhammer (m), kádár-kala-
 pács. ném.
botte (m), kövihal (châbot). fran.
botte (f), kéve. fran.
bottega (m), kád, kádacska. ol.
bottonato, bimbós. ol.
bouc (m), bakkeeske. fran.

bouc-coq (m), kecskefejű kakas. fran.
boucle (f), csatt. fran.
bouclé: 1. örvről, nyakravalóról mondják, ha pitykés; 2. valamely állatról, ha orrában karika van. fran.
bouclier (m), kerek paizs, harczi paizs, (a heraldikai paizst écu-nak mondják). fran.
bouge vagy **bouget** (m), vödör. fran.
bougette, (f) zarándok-tarisznya. fran.
boule (f), golyó. fran.
bouquet (m), virágbokréta. fran.
bourdon de pèlerin (m), zarándokbot. fran.
bourdonné, olyan tárgyakról mondják, a melyek, mint zarándokbot golyóban végződnek. fran.
bourg (m), kastély. fran.
bourellet (m), tekeres, göngyöleg. fran.
bourse (f), erszény. fran.
bouse (f), tömlő. fran.
bouterolle, (f), a kardhüvely felső karikája. fran.
boutoir (m): 1. körömhántókés; 2. vadsértés ormányának vége. fran.
boutonné, begombolt (ruháról), bimbós (rózsáról) és más virágról, ha közepe más színű, mint a virág). fran.
bracatus, felfordított ék. lat.
bracca (f), rövid nadrág. lat.
bracciale (n), karvas (vaskar). lat.
bracciatello (m), perecz. ol.
braccio (m), kar. ol.
bracco (m), vadászkutya, kopó. ol.
bracellum (n), perecz. lat.
brachatus, harisnyás, sarus. lat.
brachet (m), kopó. fran.
brachium (n), kar. lat.
Bracke (m), kopó. ném.
branca (f), az oroszlán lábafeje. lat.
branche (f), ág. fran.
branchette (m), ágacska. fran.
Brand (m), levélnélküli fagaly, rendszeren lángolva. ném.
brando (m), kétkézre való kard. ol.
brandon (m), lásd Brand. fran.
braque (m), kopó. fran.

brassart (m), vaskönyök. fran.
brassica (f), olasz-káposztafej. lat.
braun, barna. ném.
brebis (f), juh. fran.
Bremse (f), 1. kerékkötő, fékező; 2. bögöly; 3. pipa (a melyet lóvasalás-kor a régi időkben a ló orrára szorítottak). ném.
brennend, égő, lángoló. ném.
bretessé, mind a két szélén ormós. fran.
bretessé et contre bretessé, ormós és visszasan ormós. fran.
Brezel (f), perecz. ném.
bridé, felkantározott. fran.
brie (bris) d'huis, ajtósarok. fran.
briglia (f), kantár, kantárszár, gyeplő. ol.
Brillantstein (m), gyémántkő. ném.
briquet (m), aczél, csiholó. fran.
brisato, lásd brisé. ol.
brisé, tört, 1. mondják az olyan tárgyról, a melyeknek végei le vannak törve, 2. a czimerről, lásd: brisure. fran.
brisure (f), ezimer, törés. fran.
brocchière (m), a paizsnek egy neme (Steckschild). ol.
brochant sur le tout, beborító, betakaró. fran.
broche (f), nyárs. fran.
broche de tonneau (f), szádló. fran.
broches (pl), agyarak (vadsértésé). fran.
brochet (m), csuka. fran.
broie (f), tiló. fran.
brosse (f), kefe. fran.
broyes: 1. lásd broie; 2. ismeretlen rendeltetésű, de valószínűleg kinzó, szerszám a Joinville ezimerben. fran.
Bruch (m), lásd Beizeichen. ném.
Brücke (f), hid. ném.
Brückenbogen (m), hídoltózat. ném.
Bruder (m), fitestvér. ném.
Brummer (m), pige. ném.
brun, barna. fran.
Brunnenrohr (n), kúteső. ném.
bruno, barna. ol.
Brust aufreissend (vom Pelikan), mel-lét tépve (pelikánról). ném.

Brustharnisch (m), mellvért, vasmell.
ném.

Brustschleier der Nonnen (m),
melltakaró fátyol, m. keszkenő. ném.

bubalus (m), bival. lat.

buccina (f), kürt. lat.

buccina venatoria (f), vadászkürt.
lat.

Buch (n), könyv. ném.

Buche (f), bükkfa. ném.

Buchstabe (m), betű. ném.

Buckel (m), kapos, csatt. ném.

bufalo (m), bikafej. ol.

Büffel (m), bival. ném.

Büffelhorn (auch Elephantenrüssel),
bivalszarv (elefántormány). ném.

buffle (m), bival, börzeke. fran.

bufo (m), béka. lat.

bulbus (m), hagyma. lat.

Bündel (m és n), kéve. ném.

(im) **Bündel** (von Pfeilen, etc.), cso-
móban, a nyílveaszöről. ném.

bunt, damaszkozott, himes. ném.

Buntfeh, le- s fölállított evetbőr. ném.

buntfleckig, tarka, pillangós. ném.

burelé, többszörösen vágott. fran.

burella (f), lásd: burelle. ol.

burelle (f), keskeny pólya. fran.

burette (f), kannácska. fran.

Burg (f), vár. ném.

burgus (m), vár. lat.

burletto (m), tekeres a sisakon. ol.

Bürste (f), kefe. ném.

Busch (m), cserje. ném.

buscus (m), liget, bozót. lat.

buste (m), törzs. fran.

buste aux bras mutilés (m), csonka
karú emberi törzs. fran.

buste aux bras tronqués (m), csonka
karú emberi törzs. fran.

busto (m), törzs. ol.

bute (f), körömhántó kés. fran.

butina, lásd: Bütte. lat.

butor (m), bölönbika, nádibika. fran.

Bütte (f), kád, dézs. ném.

Byzantiner Münze (f), bizanczi.
ném.

C

cáblé, pólýáról, keresztről stb., ha kötél-
ből való. fran.

caboché, állati fejről mondják, ha a
felső része le van vágva, (coupé csak
akkor ha a vágással alsó része van
levágva). fran.

cabré, ágaskodó. fran.

cacciatore (m), vadász. ol.

cacio (m), sajt. ol.

cadente, felfordított. ol.

cadenza (f), sáncz. ol.

caducé (m), merkurbot. fran.

caduceator (m), herold. lat.

caduceo (m), merkurbot. ol.

caduceum (n), lásd: caduceus. lat.

caduceus (m), heroldpálcza, merkur-
pálcza. lat.

cadus (m), kád, és más hasas edény,
hordócska. lat.

caepulla (f), (cepula) hagymácska. lat.

caeruleus, kék. lat.

caesius, kék. lat.

caille (f), fürj. fran.

cailloux (m), kavics. fran.

calamajo (m), tintatartó. ol.

calamus (m), író toll. lat.

calandra (f), paesirta. ol.

calcar (n), sarkantyú. lat.

caldaja(f), **caldano**(m), üst, bogrács. ol.

caleçon (f), lábravaló. fran.

calice (m), serleg. ol.

calix (m), pohár, serleg. lat.

calmo, esendes, nyugodt (a tengerről). ol.

calva (f), koponya. ol.

calva bovis (f), szarv koponyával és
fülekkel. lat.

calva cervi (f), szarvas szarv koponyá-
val és fülekkel. lat.

calyptratus, csuklyás, sapkás a só-
lyomról. lat.

calzaretto (m), csizma, félesizma. ol.

calzato (m), saruzott.

camaglio (m), az orrjegynek köpeny-
szerű neme. ol.

camello (m), teve. ol.

camelus (m), teve. lat.

camicia (f), ing. ol.
cami, vagy **chami lupis**, (hami lupis) farkasfogó. lat.
camisia (f), ing. lat.
cammarus (m), tengeri rák. lat.
camminata, (f), deszkabódé. ol.
camoscio (m), zergebak. ol.
camozza (f), zerge. ol.
campagna (f), paizs talpa. ol.
campagne (f), paizsláb, gyakran, de helytelenül, champagne. fran.
campana (f), harang. ol.
campanella (f), **campanello** (m), esengetyű. ol.
campanile (m), harangláb torony. ol.
campanule, (f) harangvirág. fran.
campo (m), paizsmező. ol.
campus (m), paizsmező. lat.
canaliculatus, homorú pikkelyes vonal. lat.
canapa (f), kender. ol.
canario (m), kacs. ol.
cancellarius (m), kanczellár. lat.
cancellatus, rézsút rácsos. lat.
cancello (m), rács. ol.
cancer (m), rák. lat.
candela (f), gyertya, világ. lat.
candelabro (m), karos gyertyatartó. ol.
candelabrum (n), karos gyertyatartó. lat.
candidus, fehér. lat.
cane (m), kutya. ol.
cane-marino, tengeri kutya. ol.
canette (f), kacs. a merlette-hez hasonlóan ábrázolják, csak hogy begye előbbre áll és a szárnya tollasabb. fran.
(lepus) caniculus, tengeri nyúl. lat.
canis (c), kutya. lat.
canna (f), nád. ol.
canna (f), kanna. lat.
cannabis (f), kender. lat.
cannelé, homorú pikkelyes vonal. fran.
cannone (m), ágyú. ol.
canon (m), ágyú. fran.
canot (m), esónak. fran.
cantante, énekelve, kukorikolva. ol.
cantharus (m), töltögető kanna. lat.

cantheriatus, szarufás. lat.
cantherius (m), szarufa. lat.
canton dextre du chef, paizsfej elő-része, magassága $2\frac{1}{2}$, szélessége 2 egység. fran.
canton sénestre du chef, paizsfej hátsó része. fran.
cantone, c. del capo, c. della punta, c. franco, paizs részei. ol.
cantonné: 1. ágaközötti, a keresztről mondják, ha az ágaközötti szögletekben más tárgyak vannak; 2. ha a paizsmező közepét elfoglaló mesteralak v. címmerkép körül a mező négy szögletében más tárgyak vannak. fran.
cap de More, szerezesenfej. fran.
capa (f), sapka. lat.
cape, lásd: chape. fran.
capello (m), kalap. ol.
caper (m), bak. lat.
capillus (m), haj, néha szakál értelemben is; néha fej is. lat.
capiti adglutinated palus, ezölöp, főezölöp. lat.
capo (m), kappan. lat.
capo, (m), paizsfej. ol.
capo d'Angio, Anjou paizsfej (4 nyúl-ványos tornagallér alatt 3 arany lilium kék paizsfőben), olasz címerekben az egykori guelfek kitüntetése.
capo d'Angio-Sicilia, sicíliai Anjou paizsfej (liliumokkal beszótt kék), sicíliai kegyuri címerekben. ol.
capo d'Aragona, arany paizsfejben 4 vörös ezölöp (spanyol kegyuri címerekben). ol.
capo di Firenze, ezüst paizsfejben ornamentált vörös lilium. ol.
capo di Francia, kék paizsfejben három (2, 1) arany lilium. ol.
capo di Francia antica, kék paizsfej arany liliumokkal beszöve. ol.
capo di Gerusalemme, ezüst paizsfejben arany jeruzsálemi kereszt. ol.
capo di Malta, vörös paizsfejben ezüst kereszt. ol.
capo-palo, fő-ezölöp. ol.

capo di San Stefano, ezüst paizsfejben
vörös kereszt. ol.
capo di Savoia, veres paizsfejben ezüst
kereszt. ol.
capo di Sicilia, harántosan negyedelt
paizsfő; fent és lent: koronás fekete sas
ezüstben; jobbra és balra Aragonia. ol.
capo di Svevia, ezüst paizsfejben koro-
nás fekete sas. ol.
cappa (n), sapka, süveg. lat.
cappato, ék. ol.
cappellini da ferro, l. Eisenhütlein. ol.
cappello da cimiero (m), kalap mint
oromdisz. ol.
cappuccio (m), a sólyom sapkája. ol.
cappuccio (m), csuklya. ol.
capra, (f), kecske. lat.
capreolus (m), szarufa. lat.
capreolus (m), vadkecske, őzbak. lat.
capricornus (m), bak, (égi jegy). lal.
capriolato, szarufás. ol.
capriolo (m), szarufa, őzbak. ol.
caprix, lásd: caper. lat.
capro (m) kőszáli kecskebak. ol.
capus pede, lábatlan. lat.
capuce (f), csuklya. fran.
capuchon (m), csuklya. fran.
capulus (m), kard markolat. lat.
capus (m), héja. lat.
caput (n), fej. lat.
caput absutum, a paizsfejről mondják,
ha a mezőhöz hasonlóan szín, v. fém. lat.
caput contextum, fedett fej. lat.
caput scutarium (n), paizs feje. lat.
caput sustentatum (n), paizsfej, ha a
mezőtől pólya választja el. lat.
carbunculus globatus, fentő (a nyíl
vasa). lat.
carbunculus radiatus, karbunkulus,
küllő (stilizált 8 kerékküllő, keréktalp
nélkül). lat.
cardellino (m), stiglicz. ol.
cardo, (m), bogácskóró. ol.
carduelis (f), tengelicz. lat.
carduus (m), bogácskóró. lat.
carello (m), párna, vánkos. ol.
caricato, megrakott ol.

carnagione, testszínű. ol.
carnation, testszínű. fran.
carneus, testszínű. lat.
carnis-color, testszínű. lat.
carpe (f), ponty. fran.
carpio (m), ponty. lat.
carpino (m), gyertyánfa. ol.
carpione (m), ponty. ol.
carquois (m), tegez. fran.
carra (f), lásd carrus. lat.
carrassin (m), kárász. fran.
carreau (m), 1. koczka, 2. számszerij
lövedéke, 3. négyzet. fran.
carro (m), négykerekű taliga, szekér. ol.
carrus (m), szekér (négy kerekű). lat.
cartouche (m), barokrámas paizs. fran.
caryophyllum (n), szegfűszeg. lat.
casa (f), ház. ol.
caseus (m), sajt. lat.
caschetto (m), sisakoeska. ol.
casque (m), sisak. fran.
cassida (f), sisak (érezből). lat.
cassis (f), sisak érezből. lat.
cassolette (f), füstölő. fran.
castagna (f), gesztenyefa, gesztenye. ol.
castanea (f), gesztenyefa, gesztenye. lat.
castellatus, tornyos. lat.
castellum (n), kastély, várkastély. lat.
castor (m), hód. fran, lat.
castoro (m), hód. ol.
cataphractus, vértezett, megvasalt
(lóról). lat.
cataracta (f) csapórács, zsilip. lat.
catena (f), láncz. lat.
cateratta (f), csapórács. ol.
caterattato, csapórácsos. ol.
catillus (m), tepszi. lat.
catinus (m), tál. lat.
cattinus, szürke. lat.
cattus (m), macska. lat.
cauda (f), fark. lat.
caudé, üstökös, csillagról. fran.
caulis (m): 1. a növények szára, tor-
zsája; 1. a toll gerince; 3. olasz
káposzta; 4. a szőlő kocsánya. lat.
causea (f), lásd causia. lat.
causia (f), kalap (maczedóniai.) lat.

cavalcatore (m), lovas. ol.
 cavaliere (m), lovag. ol.
 cavallo (m), ló. ol.
 cavallo alato, pegazus, c. marino,
 tengeri ló. ol.
 caveçon (m), pipa, a mit a vasaláskor
 a ló orrára tesznek. fran.
 cavolo (m), olasz káposzta. ol.
 cavus (m), barlang. lat.
 Cedernbaum (m), cézdrusfa. ném.
 cedola (f), czédula. ol.
 cèdre (m), czédrusfa. fran.
 cedro (m), czédrusfa. ol.
 cedrus (f), czédrusfa. lat.
 cédule (f), czédula. fran.
 cefalo (m), tengeri hal. ol.
 celata (f), celate, lásd salade (sisak-
 neme). ol.
 cendalum, (n), sisakszalag. lat.
 centauro (m), lásd: centaure. ol.
 centaure, (m), czentaurus. fran.
 centaure sagittaire, (m), nyilazó
 czentaurus. fran.
 cep de vigne, szőlőtőke. fran.
 cephalus (m), a paizs feje, félszegűszó
 tengeri hal. lat.
 ceppo di vite (m), szőlőtőke. fran.
 cera, (f), viasz, viaszgyertya, világ. lat.
 cerasum, (n), csereznyef. lat.
 cerasus, (f), csereznyefa. lat.
 cercelle, cerceta (f), Kriekente. ol.
 cerchiato, abroncsolt. ol.
 cerclé, abroncsos. fran.
 cercueil, (m), koporsó. fran.
 cerf, (m), szarvas. fran.
 cerise, (f), csereznyef. fran.
 cerva (f), szarvastehén. lat.
 cervio, cervo (m), szarvas. ol.
 cervus, (m), szarvas. lat.
 cetra, cetera (f), czitera. ol.
 chabót (m), félszegűszó hal. fran.
 chaine, (f), láncz. fran.
 chaise à l'antique (f), háromlábú szék.
 fran.
 chalumeau, (m), pásztorsíp. fran.
 chalybs igniarius, (m), aczél, esiholó.
 lat.

chambellan (m), kamarás, aranykal-
 esos. fran.
 chameau, (m), teve. fran.
 chamois, (m), zerge. fran.
 champ, (m), mező, paizsmező. fran.
 champagne, lásd: campagne. fran.
 champ-clos, (m), tomatér. fran.
 champé, egyszínű, a paizsmezőről. fran.
 chance, (f), sáncz, töltés. fran.
 chandelier, (m), gyertyatartó. fran.
 chandelle, (f), gyertya. fran.
 chanfrein, (chanfrain), (m), ló-
 homlokvért, ló-vashomlok). fran.
 chantant, kukorikoló. fran.
 chantepleure, gót ㄣ-hez hasonló
 alak az angol heraldikában. fran.
 chanvre, (m), kender. fran.
 chape, (f), sapka, süveg. fran.
 chapeau, (m), kalap. fran.
 chapeau conique (m), eseh kalap. fran.
 chapeau de fer, (m), vas kalap. fran.
 chapeau de juif, (m), zsidó kalap. fran.
 chapeau piramidai, (m), hegyes
 kalap. fran.
 chapeau de tournoi (m). tornakalap.
 fran.
 chapelet, (m), olvasó. fran.
 chapelle, (f), kápolna. fran.
 chaperon, (m), a vadász sólyom sap-
 kája, csuklya, kámzsa. fran.
 chaperonné, sapkás, sólyomról, a
 melynek szemére sapka van húzva. fran.
 chapital, (m), oszlopfő. fran.
 chappé, (capé) süvegezett. fran.
 char, (m), szekér. fran.
 charbon, (m), szén. fran.
 chardon, (m), bogácskóró. fran.
 chardonneret, (m), tengelicz. fran.
 charge, megrakva. fran.
 charrue, (f), eke. fran.
 chat, (m), macska. fran.
 châtaigne, (f), gesztenye. fran.
 châtaigner, (m), gesztenyefa. fran.
 château, (m), kastély. fran.
 châtélé, tornyos. fran.
 chaton de noyer, (m), mogyorófa bar-
 kája. fran.

- châtré**, oroszlánról, (nemző részek nélkül). fran.
chaudière, (f), tepsi. fran.
chaudron, (m), bogrács. fran.
chaussé, sarúzott. fran.
chausse-trape, (f), vassulyom. fran.
chauve-souris, (f), denevér. fran.
chef, (m.), paizsfej. fran.
chef de France, arany lilomos kék paizsfej. fran.
chef retrait ou comble, félszélességű paizsfej. fran.
chelidonius, zöld, fecskeszínű. lat.
chelys, (m), lant. lat.
cheminée, (f), kémény, kandalló. fran.
chemise, (f), ing. fran.
chêne, (m), cserfa, tölgyfa. fran.
chérubin, (m), kerubin. fran.
cheval, (m), ló. fran.
cheval-cabré, (m), ágaskodó ló. fran.
cheval caparaçonné, (m), esótáros ló. fran.
cheval de-frise, vassulyom. fran.
cheval-gai, ló, nyereg és kantár nélkül. fran.
cheval houssé, esótáros ló. fran.
chevalier, (m), lovag. fran.
chevelu, hajas, (emberi fej) fürtös. fran.
chevillé, a szarvasról, ha agancsai vannak. fran.
chèvre, (f), kecske. fran.
chevron, (m), szarufa. fran.
chevron contourné, balrahegyelő szarufa. fran.
chevron versé, felfordított szarufa. fran.
chevronné, szarufás. fran.
(divisé en) chevron, a mező közepéig nyúló szarufa. fran.
chiavato, kulcskarikaszerű. ol.
chicot, (m), ágaeska. fran.
chien, (m), kutya. fran.
chien barbet, (m), uszkár. fran.
chien braque, lásd: Bracke. fran.
chiesa, (f), templom. ol.
chimère, (f), mesebeli állat, asszonyi fej és mell, oroszlántest és lábak, kigyó fark. fran.
chiodo, (m), szög. ol.
chiostro, (m), klastrom, kolostor. ol.
chiroteca, (f) kesztyű. lat.
chiusa, (f), ezella. ol.
chiuso: 1. kapus, sánczról vagy kerítés, ről. 2. csukott szárnyú madarokról. ol.
chollera, (f), korszovág, fegyverderék. ol.
chou, (m), olasz káposzta. fran.
choucas, (m), esóka. fran.
chouette, (f), bagoly. fran.
chrysomallum, (n), arany gyapjú. lat.
ciambellano, kamarás. ol.
ciarpa, (f), öv. ol.
cyathus, (m), serleg. lat.
ciboule, (f), hagyma. fran.
cicada, (f), tücsök. lat.
cicala, (f), tücsök, sáska. ol.
cicindela, (f), Szent-János bogár. lat.
cicogna, (f), gólya. ol.
ciconia, (f), gólya. lat.
cigale, (f), tücsök. fran.
cigno, (m), hattyú. ol.
cigogne, (f), gólya. fran.
cima, (f), orom, csúcs. ol.
cimerium, (n), lásd: cimier. lat.
cimeterre, (m), szablya. fran.
cimier, (m), oromdisz. fran.
cimiero, (m), oromdisz. ol.
cinctus disjunctus, belső ráma. lat.
cinctus disjunctus duplarius vel medioxumus, kettős belső ráma. lat.
cinericius, hamuszín. lat.
cinghiale, (m), vadsertés. ol.
cinghiato, öves, övedzett. ol.
cingula vinctus, hevederes, öves. lat.
cingulum laqueatum, gyász kötelék. lat.
cinnamono, (m), fahéj.
cinquefoglie, (f), ötöslével. ol.
cinta, (f), belső ráma, kardkötő. ol.
cinta doppia, kettős belső ráma. ol.
cintré, abroncsos. fran.
ciovetta, (f), Uhu. ol.
cipolin, (m), esikos márvány. fran.
cipolla, (f), vöröshagyma. ol.
cippus, (m), czölöp. lat.

cipresso (m), cziprusfa. ol.
 circinus (m), czirkalom. lat.
 circo (m), kör. ol.
 circondato, körülvett. ol.
 circulus (m), kör. lat.
 circumdatus, körülvett. lat.
 ciriegia (f), cseresznye. ol.
 ciriegio (m), cseresznyefa. ol.
 ciseau (m), véső, **ciseaux** (p), olló. fran.
 cista (f), láda. lat.
 citreum malum (n), citrom. lat.
 citrinus, citromsárga. lat.
 citron (m), citrom. fran.
 citronnier (m), citromfa. fran.
 citrouille (f), tök. fran.
 citrus (f), citromfa. lat.
 citta (f), város. ol.
 civetta (f), kuvik. ol.
 clabula (f), bot, pálcza. lat.
 clairevoies (m), a rostély pálczái által befogott tér. lat.
 clamor militaris (m), csatakiáltás. lat.
 clamor praeliaris (m), csatakiáltás. lat.
 clariné, kolompos (pl. tehén). fran.
 clatratus, rácsos. lat.
 clatrum (n), rács, rostély. lat.
 claustrum (n), kolostor. lat.
 clava (f), buzogány. lat.
 clavatus, harangról, ha kongója van. lat.
 clavis (f), kulcs. lat.
 clavis adultera (f), álkulcs. lat.
 clavis suffixa (f), álkulcs. lat.
 clavus (m), szeg. lat.
 cléché, mesteralakról, vagy ezimerkép-
 ről mondják, ha csak a kerete más
 színű, mint a mező. fran.
 clef (f), kulcs. fran.
 clericus (m), pap, egyházi férfiú. lat.
 clocca (f), harang, esengettyű. lat.
 cloche (f), harang. fran.
 cloître (m), kolostor, klostrom. fran.
 clou (m), szeg. fran.
 cloué, szögekkel kivet. fran.
 clusus, elzárt. lat.
 clypeus (m), paizs, kerekpaizs. lat.
 coccineus, vörös. lat.
 cochlear (o), kanál. lat.

cochlearia, Szent-Mihály-kagylója. lat.
 cochleatim, csigásan, csigatekervényes
 vonallal határolt. lat.
 cochleatus, fejről, ha bekötött. lat.
 cocomero (m), dinnye. ol.
 coda (f), fark. ol.
 coda di rondine, fecskefark alakú. ol.
 codatremola (f), barázdabillegető. ol.
 codion (m), gör. codia (f), lat. mákfej.
 coelestinus, kék. lat.
 coeruleus, kék. lat.
 coesius, kékes. lat.
 coeur (m), szív. fran.
 coeur ailé (m), szárnyas szív. fran.
 coeur enflammé (m), lángoló szív.
 fran.
 coeur humain (m), szív, (emberi) az a
 melynek tetején a véredény egy része
 látszik. fran.
 cofea (f), süveg, fej. lat.
 cognassier (m), birsalmafa. fran.
 cognato (m), sógor. ol.
 cognatus (m), anyai rokon. lat.
 coiffé, a vadsértésről vagy más állatról
 mondják, ha a kopó fülénél fogva
 tartja. fran.
 coing, (m), birsalma. fran.
 colis (m), (caulis) olasz-káposzta. lat.
 collana (f), nyakravaló. ol.
 collare dell' elmo (m), nyakláncz
 (monile). ol.
 collarium (n) bőrpánczél, újatlan bőr-
 mellény. lat.
 colleté, a vadállatokról mondják, ha a
 kutya a nyakába harap. fran.
 colliculum tricipitum (n), hármás
 hegy. lat.
 collier (m), nyakravaló. örv. fran.
 colligatio, több paizs egyesítése ösz-
 szekötés által. lat.
 colligatus, összekötött, összefűzött. lat.
 collis (m), halom. lat.
 collum (n), collis (m), nyak. lat.
 colmo, felső (keskeny) paizsfaj a tulaj-
 donképeni paizsfaj fölött. ol.
 colomba, (f), galamb. ol.
 colombe (f), galamb. fran.

colobium, lásd: **collarium**. lat.
colonna (f), oszlop. ol.
colonne (f), oszlop. fran.
color (m). szín. lat.
coltella (f), kés, vadászkés. ol.
coltra, fegyverderék (f), korszovágy, bőrpánczél, ködmön. ol.
coluber (m), kígyó. lat.
columba (f), galamb. lat.
columna (f), ágas oszlop, czölöp. lat.
colus (m), guzsaly. lat.
coma demissa, homlokról, ha hajfür-tők takarják. lat.
combattant, küzdő (két szemben ágaskodó állat). fran.
combattenti, harezoló (két szembe fordított állatról). ol.
comble (m), csúcs, tető. fran.
comes (m), gróf. lat.
comes parochialis (m), főispán. lat.
comes stabuli, főlovászmester, utóbb főkatonai méltóság (**connétable**).
comète (m) üstökös. fran.
comignolato, lásd **pignolé**. ol.
comitatus, kísért. lat.
compactus, abroncos. lat.
compas (m), czirkalom. fran.
Compass (m), kompasz, tájékoztató. ném.
compes (f), békó, bilincs. lat.
complexus (m) baloldali ék. lat.
componné, összerovott. fran.
compositus, összerovott. lat.
composto, összerovott. ol.
compunctus, babos. lat.
conatus, cikkes, gerezdes. lat.
concha (f), kagyló. lat.
conchiglia (f), tengeri kagyló. ol.
conchyliatus, vörös. lat.
conchilium (n), tengeri kagyló. lat.
concombres (m), ugorka. fran.
conconatus, cikkes, gerezdes. lat.
confinante, egymáshoz érő. ol.
conglutinato, egymáshoz támasztott (paizsról mondják). ol.
coniglio (m), tengeri nyúl. ol.
coniseratus, cikkes, gerezdes. lat.

connétable, fő katonai-méltóság Franciaországban. fran.
connin, (m) tengeri nyúl. fran.
connixus, összefon. lat.
(pes alae) conjunctus, karmos szárny, szárnyas karom, szárnyas láb. lat.
conocchia (f), guzsaly. ol.
conque marine (f), tengeri kagyló. fran.
consanguineus (m), vérrokon, testvér. lat.
consitus, beszövétt, lásd: **besät**. lat.
consobrini (p), anyaiunokatestvérek. lat.
consobrini magni (p), anyai másodunokatestvérek.
contiguus pedibus, két állatról (nem vad, vagy ragadozó), ha első lábaik összeérnek. lat.
contourné, balra fordított. fran.
contrabandato, lásd **contrebandé**. ol.
contrabastone (m), lebegő balharántpólya. ol.
contracambiato, színcserélő. ol.
contra cantheriatus, szarufásan többször osztott és egyszer hasított. lat.
contra cappatus, felfordított ék. lat.
contra capriolato, lásd: **contra cantheriatus**. ol.
contra capriolo (m), fordított szarufa. ol.
contra compositus, visszásan össze-rovott. lat.
contracomposto, lásd: **contracompositus**. ol.
contraconato, lásd: **contra conatus**. ol.
contra conatus, nyolez cikkelyes, nyolez gerezdes. lat.
contracotissa (f), keskeny balharántpólya. ol.
contracotissato, balharánt osztás, (hat-nál több). ol.
contra doppio merlato, alul, felül ormós, (p. pólya stb.). ol.
contra exiens, szembenéző két növekvő alakról. lat.
contra exiliens, szembe néző és ágaskodó. lat.
contrafasciato, lásd: **contrafascia-tus**. ol.

contra fasciatus, többszörös vágás, és egyszeri haránt, balharánt stb. keresztbe osztás. lat.

contrafiletto (m), lebegő balharánt-pólya. ol.

contrafiuttuoso, hullámos pólya, a mely a pólya helyénél lejjebb van. ol.

contragradato, visszásan lépcsős. ol.

contra gradientes, szembe menők, (ha egymás fölött vannak). lat.

contra incedentes, állatokról, ha egymással szembe mennek. lat.

contrainfiörato, a belső rájáról mondják, ha kifelé és befelé is stylizált liliomokkal van díszítve. ol.

contrainquartato, ha négy részre osztott paizs mező negyede ismét négy részre van osztva. ol.

contrainterzato, a háromszor osztott paizsról mondják, ha egy része ismét három részre van osztva. ol.

contralevato, két állatról mondják, a melyek szembe fordulva két lábon állanak. ol.

contramerlato, alul ormós (pólya). ol.

contra merlettato: 1. alul ormós (pl. pólya); 2. belül ormós (pl. ráma). ol.

contraminuto, ugyanaz, de több sorban. ol.

contranascente, szembe fordult növekvő állatokról mondják. ol.

contranoderoso, lásd: *contranodosus*. ol.

contra nodosus, váltakozva görcsös. lat.

contra ondato, alul hullámosan határolt, (pólya). ol.

contrapalato, többször hasított és egyszer vágott. ol.

contrapalatus, többször hasított, egyszer vágott vagy haránt osztott. lat.

contra palmata, kézről, ha a tenyere nem látszik. ol.

contra palo (m), hasított czölöp váltakozó színekkel. ol.

contrapartito, a hasított paizsról mondják, ha egy része ismét hasítva van. ol.

contrapassante, szembe menő állatokról. ol.

contrapatibulatus, visszásan mankós. lat.

contra petasatus, összefordított evetbőr. lat.

contrapiantato, két, czölöpösen egymás mellé állított dsidáról, ha az egyik hegyével lefelé áll. ol.

contra ponticum, visszás hermelin. lat.

contraposo, szembe menő, verekedni készülő madarakról. ol.

contrapotenzato, alul-felül váltakozó mankó. ol.

contrapotenziato, lásd *contrapotenzato*. ol.

contrarampante, egymásfelé ugró állatokról mondják, ha közöttük fa, oszlop stb. van. ol.

contra saltante, szembe ugró. ol.

contrasbarrato, többszörös bal haránt-osztás egyszeri hasítással, vagy egyszeri haránt osztással. ol.

contrascaccato, visszásan koczkás. ol.
contrasmaltato, váltakozó színű alakról. ol.

contraspaccato, vágott paizsról, ha egy része ismét vágott. ol.

contrassegni d'onore, a paizs mögött, vagy alatt látható ékességek. ol.

contrataeniatus, többszörös haránt osztás és egyszeri hasítás, vágás vagy balharánt osztás. lat.

contratagliato, a balharánt osztott paizsmezőről mondják, ha egy része ismét balharántosan van osztva. ol.

contratrinciato, harántosztott paizsmező azon részéről mondják, a mely ismét ekként van osztva. ol.

contratrisciante, ellenkező irányba fordult, egymás felett álló kigyó. ol.

contra uscente, két állatról, a melyek valamely szarufa két ágából tűnnek elő s ellenkező irányban fordultak. ol.

contravajo, nem kék és ezüst evetbőr. ol.

contravarium, le s föl állított evetbőr. lat.

contraverghettato, lásd: **contrapalato**.
csak hogy több merőleges osztóvonal-
lal. ol.

contra vittatus, többszörös balharánt
osztás egyszeri hasítással, vagy egy-
szeri haránt osztással, vagy egyszeri
vágással. lat.

contre appaumé, kéz, a melynek te-
teje látszik. fran.

contre bandé, c. barré, c. chevronné,
c. fascé, c. palé, nevezik a balharánt-
haránt szarúfás-, pólyás-, czölöpös osz-
tást, ha vele még egy másnemű osz-
tás is jár. fran.

contre brelessé, visszásan váltakozva,
alul-fölül ormós. fran.

contre componné, visszásan összerö-
vött.

contre écartelé, ha egy négy részre
osztott paizsmező negyede ismét négy
részre van osztva. fran.

contre-fleuré, ha a virágok vagy ló-
herék a czölöp, pólya stb. két oldalán
váltakozva színesek és érczből valók.
fran.

contre-fleurdélisé, a czölöpről, pólyá-
ról stb. mondják, ha mind a két ol-
dalukon váltakozva stylizált liliomok
vannak. fran.

contrehermine, visszás hermelin. fran.

contre-issant, két növekvő állatról, ha
háttal vannak egymáshoz fordulva. fran.

contre pointé, két hegyével egymást
érintő szarufa (az egyik hegye lefelé,
a másiké fölfelé), két lándsa, két nyil-
vessző stb. a fennebb leírt módon.
fran.

contre-posé, két pólyamentén egymás
fölé és alá helyezett tárgy, ha az egyik-
nek eleje ott van, a hol a másik-
nak a hátulja. fran.

contre-rampant, szembe ágaskodó két
állat. fran.

contrermellino, visszás hermelin. ol.

contrevair, összefordított evetbőr. fran.

conucula (f), guzsaly. lat.

conus (m), ék, oromdisz. lat.

conventus (m), konvent. lat.

convestitus, felöltözött. lat.

cooriens, növekvő. lat.

copa (f), kupa. lat.

coperto, földött. ol.

copula (f), poráz. lat.

coq (m), kakas. fran.

coq de bois (m) nyirfajd. fran.

coq de bruyère, fajdkakas. fran.

coquerelles, (pl.) három mogoró egy
száron. fran.

coquille (f), kagyló. fran.

cor (n), szív. lat.

cor de chasse (m), vadászkürt. fran.

coracino (m), kárász. ol.

coracinus (m), kárász. lat.

corbeau (m), holló. fran.

corbeille (f), kosár. fran.

corbis (f), kosár. lat.

corculum (n), szivecske. lat.

cordato: 1. íj hurral; 2. összekötözött. ol.

cordé, hangszerről, ha húr van rajta,
íjról, ha a húrja meg van feszítve. fran.

cordellières (fpl), a női paizsok körüli
kötélfonás. fran.

cordone (m), kötél. ol.

coricato: 1. fekvő; 2. szarufáról, ha
a hegye a paizs bal széle felé van
fordítva; 3. haránt állított hosszúkás
alakokról; 4. oszlopról, a mely széle-
sebb mint hosszú. ol.

cormier (m), barkóca. fran.

cormoran (m), kormorán, tengeri búvár-
madár. fran.

cornato, szarvas (szarvval ellátott). ol.

cornatus, szarvas (szarvval ellátott). fran.

corneille (f) varjú. fran.

cornemuse (f), dуда. fran.

cornet (m), kürt. fran.

cornière (f), csurgó. fran.

corniola (f), somfa. ol.

corniolo, (m), somfa. ol.

cornix (f), varjú. lat.

corno, szarvból készült kürt, c. da eac-
cia, vadászkürt, c. d'amaltea, bőség
szaruja, c. ducale, dogesüveg. ol.

cornolium (n), som. lat.

cornouille (f), som. fran.
cornouiller (m), somfa. fran.
cornu (n), szaru. lat.
cornu bullatum (n), duda. lat.
cornu in modum poculi, (n), szaru-pohár. lat.
cornu venatorium (n), vadászkürt. lat.
cornus (f), somfa. lat.
corolla florum (f), virágkoszorú. lat.
corollarutacea (f), rutakoszorú, rombos koszorú. lat.
corona (f), korona. lat.
coronaria (f), oromdisz. lat.
coronato, koronás. ol.
coronatus, koronás. lat.
coronis, (f), paizsfő. lat.
corrente, futó. ol.
corvo (m), holló. ol.
corvus (m), holló. lat.
corylus (f),ogyoróbokor. lat.
corymbe, orrjegy. gör. lat.
cosciale (m), vasszár. ol.
coselete, (m), szerelek, vértzet, pán-célzat. ol.
costeggiato, kísért. ol.
cothurnatus, saruzott. lat.
cothurnus (m), az a csizma, melyet a régiek színészei viseltek. lat.
cothurnus (m), csizma saru. lat.
cotice (f), szalag. fran.
cotice en barre, bal harántszalag. fran.
coticé, a paizsmezőről mondják, ha hat-nál több szalag osztja, vagy ha egy szalagot két oldalán fonalak kísérik. fran.
cotissa (f), keskeny harántszalag. ol.
cotissato, többszörös harántosztás. ol.
cotogna (f), birs (alma, körte). ol.
cotogno (m), birs- (alma, körte) fa. ol.
cotoneum (n), birsalma. lat.
cotornice (f), fogoly, fürj. ol.
côtoyé, kísért. fran.

côtoyé a. m. accosté, azaz, ha a czölöpöt, a harántpólyát stb. hasonló helyzetű tárgyak kísérik. fran.
cotta d'arma, l. cotte d'armes. ol.
cotte d'armes, fegyverderék. fran.
cotte de maille, dróthálós páncél-ing. fran.
cottum (n), vánkös, párna. lat.
coturnatus, lásd: brachatus. lat.
coturnix, (f), fürj. lat.
couard, az oroszlán, ha a farkát lába közé húzza. fran.
couchant, lenyugvó (p. nap). fran.
couché, fekvő. fran.
coucou (m), kakuk. fran.
coudrier (m),ogyorófabokor. fran.
coulant, folyó. fran.
couleuvre (f), fennálló kigyó. fran.
coulisse, csapórács. fran.
coulissé, csapórácsos. fran.
coupe (f), kupa. fran.
coupé, vágott. fran.
coupé demi, félig hasított. fran.
coupé de deux, kétszer vágott (három egyenlő részre osztott). fran.
coupé miparti, vágott és félig hasított. fran.
coupeau (m), kúp, hármás hegy. fran.
coupette, (f), a makk hüvelyé. fran.
couplé, porázra fűzött. fran.
couple de chiens, poráz. fran.
courant, futó. fran.
courbé, görbe, meghajtott. fran.
couronne (f), korona. fran.
couronne à l'antique, ódonkorona. fran.
courti (m), szerezsenfej ezüst nyakra-valóval. fran.
courtine, (f), kurtina, bástyaköz (két torony között ormós fal). fran.
courtine (f), függöny, kárpit. fran.
cousin (m), unokatestvér. fran.
coussin (m), párna. fran.
cousu, a mester alakokról és czimerképekről mondják, ha a mezővel egy síkban fekszenek. fran.

- couteau (m), kés. fran.
 coutelas (m), rövid, széles, egyenes egy
 élű kard. fran.
 coutrier (m), eke. fran.
 couvert, fődött, tetős. fran.
 covo, (m), fészek. ol.
 covone, (m), kéve. ol.
 crabe (m), botrog. fran.
 crampon (m), szakállvas, félmankó. fran.
 cramponné, félmankós. fran.
 crancelin (m), rutakoszorú (rombos) fran.
 crâne (m), koponya. fran.
 cranis (m), halotti koponya. lat.
 crapaud (m), varangyosbéka. fran.
 crapaudin (m), serpenyő (az a melyek-
 ben a szövetek ránczolására való vasat
 tüzesítik). fran.
 craquelin (m), perecz. fran.
 crater (m), kupa. lat.
 cratere (m), kupa. ol.
 crecopolus (m), bölönbika, nádi bika.
 lat.
 credenziere (m), pohárnok, főinnya-
 adó. ol.
 crémaillière (f), szolgálfa, üsthorog. fran.
 créneaux (f), ormók. fran.
 créneaux entaillés, bevágott ormós.
 fran.
 crénelé, ormózott, ormós. fran.
 créquier (m), vadszilvafa, vadcserez-
 nyefa. fran.
 crescente, újhold. ol.
 crescione, (m), zsázsa. ol.
 cresson (m.), zsázsa. fran.
 cresta (f), taraj. ol.
 crestato, tarajos. ol.
 crête (f), taraj. fran.
 cretobolus (m), lásd crecopolus. lat.
 creux (m), odu, barlang. fran.
 crevette (f), kis tengerirák. fran.
 cri de guerre (m), csatakiáltás. fran.
 crible (f), szita, rosta. fran.
 criblum (n), criblus (m), rosta, szita. lat.
 cribrum (n), rosta, szita. lat.
 cric (m), kocsiemeltyű. fran.
 crinale (n), salap. lat.
 criniera (f), sörény. ol.
 crinière (f), sörény. fran.
 crinitus, (haj) fürtös. lat.
 crispatus, fodorított. lat.
 crista (f), taraj. lat.
 cristatus, tarajos. lat.
 crivello (m), rosta, szita. ol.
 croc (m), csáklya. fran.
 croca (f), mankó, püspökbot, pásztorbot.
 lat.
 crocco (m), mankó. ol.
 croce (f), kereszt. ol.
 croce d'Alcantara, alkantari kereszt.
 ol.
 croce aperta in ferro di mulino.
 malomvas kereszt. ol.
 croce attorcigliata, sodrott kereszt. ol.
 croce avellana, avellani kereszt. ol.
 croce d'Avis, avizi kereszt. ol.
 croce biforcata, villás kereszt. ol.
 croce di bisanti, olvasó kereszt. ol.
 croce bordonata, gömbös kereszt. ol.
 croce del calvario, kalvária kereszt. ol.
 croce cancellata, harántrácsos ke-
 reszt. ol.
 croce capriolo, olyan szarufa, a mely
 keresztben végződik. ol.
 croce di code d'armellino, hermelin-
 kereszt. ol.
 croce contra merlata, visszasan or-
 mós kereszt. ol.
 croce contra doppio merlatata,
 visszasan ormós kereszt. ol.
 croce cordata, vagy cordonata,
 sodrott kereszt. ol.
 croce di cristo, kinszenvedés ke-
 resztje. ol.
 croce crociata, keresztvégű kereszt. ol.
 croce di dodici punti, háromágú
 villás kereszt. ol.
 croce doppia, kettős kereszt. ol.
 croce doppia, colla traversa infe-
 riore semipotenziata a sinistra,
 patriarkakereszt, melynek alsó bal
 ága lefelé fordított félmankót mutat. ol.
 croce doppia col piede riflesso,
 hasított lábú kettős kereszt. ol.
 croce falcata, sarlóvégű kereszt. ol.

- croce finestrata*, a közepén rombos alakban áttört kereszt. ol.
croce fiorente, *cr. fiorenzata*, *cr. fioronata*, liliomos kereszt. ol.
croce fitta alul hegyes kereszt. ol.
croce di fusi, rombos kereszt. ol.
croce gigliata, liliomos kereszt. ol.
croce ingollata, kereszt, melynek ágait sárkány- vagy oroszlánfejek tartják. ol.
croce intrecciata, sodrott kereszt. ol.
croce latina, latin kereszt. ol.
croce latina trifogliata, Lázár vagy lóherés kereszt. ol.
croce latina vuota e trifogliata, ugyanaz, csakhogy áttörve. ol.
croce di Lorena, patriarcha kereszt, apostoli kereszt. ol.
corce di lozanghe vuote, közönséges kereszt, amely rombosan van áttörve. ol.
croce di Malta, maltai kereszt. ol.
croce merlata, latin ormós kereszt. ol.
crocemolinata, malomvasas kereszt. ol.
croce ondata, hullámos kereszt. ol.
croce papale, pápai (hármass) kereszt. ol.
croce patente, talpas kereszt. ol.
croce patente gigliata, liliomos talpas kereszt. ol.
croce patente ritrinciata, l. *croce di Pisa*. ol.
croce patente scorciata, lebegő talpas kereszt. ol.
croce pendente semipotenziata, szarufa (két *Z* betűből alakított). ol.
croce perlata, gömbös végű kereszt. ol.
croce piana, közönséges kereszt. ol.
croce di Pisa, lásd: *cr. patente ritrinciata*, lóherés kereszt, Lázár-kereszt. ol.
croce col piede semipotenziato, kereszt, a melynek lábán balról félmankó látszik. ol.
croce pomata, gömbös végű kereszt. ol.
croce potenziata, mankós kereszt. ol.
croce raggiata, fénysugaras kereszt. ol.
croce ricrocettata *cr. ricrociata* keresztvégű kereszt. ol.
croce della resurrezione, föltámadási kereszt. ol.
croce ripiena, üres kereszt. ol.
croce ritirata, lebegő kereszt. ol.
croce ritrinciata, lásd *cr. di Pisa*. ol.
croce scalinata, lépcsős kereszt. ol.
croce scorciata, lebegő kereszt. ol.
croce scorciata col piede aperto in capriolo, keresztben végződő szarufa. ol.
croce di sedici punte, tizenhat végű kereszt, azaz minden végén négy ágú villa. ol.
croce semipotenziata, félmankós kereszt. ol.
croce semplice, közönséges kereszt. ol.
croce serpentera, *cr. serpentina*, kigyós kereszt. ol.
croce spinata, töviskereszt. ol.
croce di Sant' Andrea, Szt.-András kereszt. ol.
croce di San Giorgio, ezüstben vörös közönséges kereszt. ol.
croce di San Giovanni Battista, keresztelő Szt.-János kereszt (közönséges fehér kereszt vörös mezőben). ol.
croce di San Mauricio, lóherés vagy Lázár kereszt. ol.
croce di San Stefano, Szt.-István kereszt (toscanai), vörös, arany szegélylyel, szögleteiben haránt liliomok. ol.
croce teutonica, a német lovagrend keresztje. ol.
croce di Tolosa, toulouse-i kereszt. ol.
croce torta, hajlott lábú latin kereszt.
croce traforata, áttört kereszt. ol.
croce trifogliata, l. Lázárkereszt. ol.
croce uncinata, szigonyos kereszt. ol.
croce vuota, üres kereszt. ol.
crocetta, keresztteske. ol.
croceus, narancsszín. lat.
crochet, horog, csáklya. fran.
crocinus, narancsszín. lat.
croisette, lebegő kisebbített kereszt. fran.
croisette, keresztvégű. fran.
croissant, félhold, holdsarló. fran.
croissant contourné, hold, fogó. fran.

- croissant montant, félhold. fran.
 croissant tourné, növekvő hold. fran.
 croissant versé, lefelé fordított szarvú holdsarló. fran.
 croix (f), kereszt. fran.
 croix aiguisée, háromszögvégű kereszt. fran.
 croix ancrée (f), borgonyos kereszt. fran.
 croix bordée, ramos kereszt. fran.
 croix bourdonnée, zarándokkereszt. fran.
 croix bretessée, ormós kereszt. fran.
 croix câblée, sodrott kereszt. fran.
 croix du Calvaire, kalvária-kereszt. fran.
 croix-cléché, karikásvégű kereszt. fran.
 croix coquerellée, avellani kereszt. fran.
 croix cordée, lásd croix cablée. fran.
 croix croissante, sarlós végű kereszt. fran.
 croix d'anneaux, gyűrűsvégű kereszt. fran.
 croix de Saint-André, Szt-András kereszt. fran.
 croix de Saint-Antoine, Szt.-Antal keresztje. fran.
 croix de Jerusalem, jeruzsálemi kereszt. fran.
 croix de Lorraine, patriarka (kettős) kereszt). fran.
 croix de Malte, maltai kereszt. fran.
 croix de Toulouse, toulouse-i kereszt. fran.
 croix demi potencée, félmankós. fran.
 croix-écotée, legalyazott kereszt. fran.
 croix en fer de moulin, malomvasas kereszt. fran.
 croix fichée, alul hegyes kereszt. fran.
 croix flamante, fény sugaras kereszt. fran.
 croix fleurdelisée, lilomos kereszt. fran.
 croix fleuronée, lilomos kereszt. fran.
 croix florencée, firenzei kereszt. fran.
 croix fourchetée, villás kereszt. fran.
 croix frettée, rácsos kereszt. fran.
 croix fusellée, (f), ruta- vagy rombos kereszt. fran.
 croix gréque, görög kereszt. fran.
 croix gringolée, kétkigyós kereszt. fran.
 croix guivrée, kígyós kereszt. fran.
 croix hameçonnée, csákyás kereszt. fran.
 croix haussée, magas kereszt. fran.
 croix jumellée, iker kereszt. fran.
 croix latine, latin vagy kinszenvedések keresztje. fran.
 croix lozangée, rutakereszt. fran.
 croix moussue, gömbösvégű kereszt. fran.
 croix noueuse, göresös-, büttykös- kereszt. fran.
 croix pascalle, húsvéti-, vagy föltámadási kereszt. fran.
 croix paternostree, olvasó kereszt. fran.
 croix patriarcale, lásd: croix de Lorraine. fran.
 croix pattée, talpas kereszt. fran.
 croix peronnée, lépcsős kereszt. fran.
 croix plaine, közönséges kereszt. fran.
 croix pometée, gömbös végű kereszt. fran.
 croix potencée (f), mankós kereszt. fran.
 croix recercelée, kacsaringós végű kereszt. fran.
 croix recroisetée, keresztvégű kereszt. fran.
 croix resarcelée, keresztben ramos kereszt. fran.
 croix retranché, hegyes végű kereszt. fran.
 croix rompue en chevron, szarufás kereszt. fran.
 croix trefflée, Lázár- vagy lóherés kereszt. fran.
 croix triangulaire, háromszög végű kereszt. fran.
 croix vidée, üres kereszt. fran.
 crosse (f), püspöki bot. fran.
 cruche (f), korsó. fran.
 crucibus sectum, keresztvágás. lat.

(in) **crucem**, keresztbe. lat.
crumena (f), erszény. lat.
crus (n), czomb. lat.
crux (f), kereszt. lat.
crux acuminata, hegyesvégű kereszt. lat.
crux aequalis, görög kereszt. lat.
crux anchorata, horgonyos kereszt. lat.
crux alta, lásd: **crux latina**. lat.
crux Andreana, András kereszt. lat.
crux Avellana, avelláni kereszt. lat.
crux brachiata, lásd: **crux recruciata**. lat.
crux chordata, sodrott kereszt. lat.
crux circinnata, kaeskarings végű kereszt. lat.
crux columnaris, zárandok kereszt. lat.
crux evacuata, üres kereszt. lat.
crux exaltata, lásd: **crux latina**. lat.
crux exaltata in cantherii formam, szarufás kereszt. lat.
crux fimbriata, lásd **crux marginata**. lat.
crux flammans, fénysugaras kereszt. lat.
crux florida, liliomos kereszt. lat.
crux furcata, villás kereszt. lat.
crux geminata, iker-üreskereszt. lat.
crux graduata, lépesős kereszt. lat.
crux hamata, csáklós kereszt. lat.
crux hierosolymitana, jeruzsálemi kereszt. lat.
crux in annulos terminata, gyűrűs végű kereszt. lat.
crux in florem exiens, firenzei kereszt. lat.
crux in globulos terminata, vel **crux globata**, gömbösvégű kereszt. lat.
crux in rhombi figuram definens rutavégű kereszt. lat.
crux laterariis lineis praecincta, keresztben rámás kereszt. lat.
crux latina, latin kereszt. lat.
crux liliata, liliomos kereszt. lat.

crux lunis terminata, sarlósvégű kereszt. lat.
crux marginata, rámás kereszt. lat.
crux molendinaria, malomkereszt. lat.
crux passionis, Krisztus keresztje. lat.
crux patibulata, mankós kereszt. lat.
crux pedata, talpas kereszt. lat.
crux pinnata, ormós kereszt. lat.
crux ramosa, legallyazott kereszt. lat.
crux recruciata, keresztvégű kereszt. lat.
crux resurrectionis, föltámadás keresztje. lat.
crux rombis completa, rutakereszt. lat.
crux Sancti Antonii, Szent Antal keresztje. lat.
crux semipatibulata, félmankós kereszt. lat.
crux serpentibus bicipitibus constans, kétkigyőskereszt. lat.
crux serpentina, kigyőskereszt. lat.
crux spiculata, alul hegyes kereszt. lat.
crux talentata, olvasó kereszt. lat.
crux tortilis, fonott kereszt. lat.
crux triangularis, háromszögű kereszt. lat.
crux trifoliata, **crux S. Lazari**, lásd: Lázár-kereszt. lat.
crux truncata, göresős-, bütykös- kereszt. lat.
crux vineta, lásd: **crux tortilis**. lat.
cubella (f), vödör. lat.
cubicularium regalium magister (m), főkamarmester.
cuculla (f), csuklya. lat.
cucumero (m), dinnye. ol.
cucumis (m), ugorka. lat.
cucurbita (f), tök. lat.
cucurum (n), tegez. lat.
cuffia (f), fejkötő, salap. ol.
cugino (m), unokatestvér. ol.
cugulla (f), csuklya. lat.
cuillère (f), kanál. fran.
culcitra (f), párna. lat.
culmen (n), tető, hegytető. lat.
culmus (m), sisak. lat.

culotte (de la hanche) (f), rövid nadrág.
 culter (m), kés. lat.
 cumatilis, tengerzöld. lat.
 cumba (f), csónak, sajka. lat.
 cunctis et cunctis impositus, boglárpaizs. lat.
 cuneatus, rutás. rombos. lat.
 cuniculus, tengeri nyúl. lat.
 cuoco (m), szakács. ol.
 cuore (m), szív, a paizs közepe. ol.
 cupa (f), kupa. lat.
 cupla (f), póráz. lat.
 cupola (f), kupola. ol.
 currens, futó. lat.
 curvo, görbült. ol.
 cuspidatum versus medium latus sinistrum, baloldali ék. lat.
 cuspis, csúcsa, hegye valaminek. lat.
 cuspis (f), ék. lat.
 cuspis ex latere dextra vel sinistra, jobb vagy baloldali ék. lat.
 cuspis jacens, felfordított ék. lat.
 cuspis inverso sita, felfordított ék. lat.
 cuspis in pede scutario, a paizs közepéig fölnyúló ék. lat.
 cussinus (m), párna, vánkös. lat.
 cutis (f), bőr. lat.
 cyaneus, kék. lat.
 cyathus (m), serleg. lat.
 cyclotretus rhombus (m) átfúrt ruta. lat.
 cygne (m), hattyú. fran.
 cygneus, fejr. lat.
 cygnus (m), hattyú. lat.
 cymba (f), csónak. lat.
 cymbalare, gyűszű. lat.
 cymbalum (n), esengettyű, csörgő. lat.
 cyprès (m), ciprusfa. fran.

D

Dach (n), fedél. ném.
 Dachrinne (f), csurgó. ném.
 Dachs (m), borz. ném.
 dado (m), kocka. ol.
 daga (f), ol. lásd: dague.
 dague (f), dákös. fran.

daim (m), dämvad. fran.
 dais (m), mennyezet. fran.
 dama (f), zerge. lat.
 dama (f), úrnő. ol.
 damaschinato, damaszkos, himes. ol.
 damascirt damaszkos, himes. ném.
 damigella (f), kisasszony. ol.
 damma (f), dämvad. ol.
 danché fogasos, fran.
 dard (m), dárda. fran.
 dardo (m), gerely, hajító dárda. ol.
 darüberlaufend, fölötté elfutó. ném.
 dattero (m), datolya. ol.
 dauphin (m), 1. delfin, 2. francia trónörökös a Bourbon-ok alatt. fran.
 dé à jouer (m), kockza (játékhoz való) fran.
 deargentatus, ezüstös. lat.
 deartuatus, felkoncezott. lat.
 deauratus, aranyos. lat.
 debout, álló. fran.
 decapitato, lefejezett. ol.
 décapité, fejetlen, lefejezett (fran.).
 décédé, meghalt (fran.).
 decisione, grido di-, csatakiáltás. ol.
 decollato, fejetlen, lefejezett (ol.).
 decorato, diszített, ékesített, pl. ha egy pólyát állati szájak tartanak. ol.
 decoratus, ha a mesteralakokat a paizsmező szélén vagy a szögletekben állati fejek tartják. lat.
 découpe, a mesteralakokról mondjuk pl. a keresztről, ha a szélei be vannak vagdalva „tronqué“ helyett is mondják. fran.
 découvert, tető nélküli épületről. fran.
 decrescente, fogyó hold ol.
 decursio ludicra (f), torna. lat.
 decurtatus, kurtított. lat.
 decussate, harántosan négyfelé osztott. lat.
 decussate quadrifidus, harántosan négyfelé osztott. lat.
 (in) decussim trajectus, harántosan kereszthe. lat.
 decussis (m), Szent András-kereszt, ha végei nem érintik a paizs széleit. lat.

dédale (m), labyrinthus. fran..
 défaillant à dextre ou à sénestre,
 jobb- vagy oldali-baloldali fél alak
 (pl. sas). fran.
 défait fran. lásd: décapité.
 défendu, elefánt s vadsertés fejéről
 mondják, ha az agyarak elütő színűek.
 fran.
 défense (f), agyar (elefánté, vadsertésé).
 fran.
 deflexus, hajlott. lat.
 dégarni, kosártalan, a kardról mond-
 ják. fran.
 Degen (m), koszperd, egyenes kard.
 ném.
 Degengriff (m), kardmarkolat. ném.
 dégouttant, 1. a pelikánról, ha a vér-
 csöppek, a melyek melléből hullanak,
 nem vörösek, hanem más színűek, 2. le-
 vágott testrészekről, ha vér csöpög
 belőlük. fran.
 degradato, 1. oroszlánról vagy más
 állatról, ha farka nincs, 2. czimerekről,
 a melyek czimertörést mutatnak, 3. lép-
 csőszerű alakokról. ol.
 degré (m), lépcső foka. fran.
 degré de consanguinité (m), vér-
 rokonság foka. fran.
 dei due smalte, két (színű) mázú. ol.
 Deichsel (f), 1. ágas, (Y) 2. Pythagorás
 jel. ném. lásd: Schächerkreuz.
 de junctus, lebegő. lat.
 delfino (m), delfin. ol.
 del fu, néhai. ol.
 dell'uno all' vagy nell'altro, egy-
 ből másba. ol.
 del medesimo, ugyanazon színű. ol.
 Delphin (m), delfin. ném.
 delphinus phocaenus, delfin. lat.
 del primo, első, del secondo máso-
 dik, del terzo harmadik szín. ol.
 delta (m), delta, háromszög. fran. és ol.
 de l'un à l'autre, egyből másba. fran.
 de l'un en l'autre, színcserélő. fran.
 démantelé, széteső. fran.
 démembré, felkonczolt. fran.
 demi, fél. fran.

demi-cercle tréflé, lóhereszerű dísz a
 sas szárnyain. fran.
 demonio (m), ördög. ol.
 démonté, ágyúról, ha a talpról le van
 véve. fran.
 dens (m), fog. lat.
 dentato, 1. fogazott (pl. metszés), 2. (agya-
 ras) elefánt, vadsertés stb., ha agyarái
 vannak. ol.
 dentatus, fogazott. lat.
 denté, az állatok fogairól ha színesek,
 (a bálna kivételével, erről fiertée. fran.
 dentelé, fogazott, csipkés. fran.
 dentellato, fogazott, csipkés. ol.
 (sectio) denticulata, fogazott (osztó-
 vonal). lat.
 déployé, lásd éployé. fran.
 dépouille (f), állati bőr. fran.
 depressior, ha valamely alak a paizs
 talpához közelebb van mint rendesen. lat.
 depresso, lásd depressior. ol.
 depressum, lásd depressior. lat.
 depressus, czölöp, ha a paizs széleit
 nem érinti. lat.
 désarmé, karmatlan. fran.
 desco (m), asztal. ol.
 desidens, guggoló, ülő. lat.
 destra, jobbra. ol.
 destrocherio (m), jobbkar. ol.
 développé, lásd déployé. fran.
 devise (f), jelmondat. fran.
 (en) devise, félszélességű pólya, vagy
 harántpólya. fran.
 dévorant, a halakról mondták régeb-
 ben, ha a szájuk nyitva volt, most
 „pâmé“. fran.
 dextera (f), jobbkar. lat.
 dextre, jobb. fran.
 dextrochère, jobbkar. fran.
 dextrocherium (n), karperecz, jobb
 kar. lat.
 diable (m), ördög. fran.
 diabolus (m), ördög. lat.
 diadema (n), diadéma, glória, korona.
 lat.
 diadematus, koronás, glóriás, (lásd
 diadème). lat.

diadémé, 1. glóriás, 2. sasról ha fejét gyűrű övedzi. fran.

diagonales institae (pl.), bal haránt-pólyák. lat.

(sectio) **diagonalis dextra vel sinistra**, haránt, vagy balharánt osztás. lat.

Diamant (m), gyémánt, (régében a fekete színt is jelentette). ném.

diamant (m), gyémánt. fran.

diamante (m), gyémánt. ol.

diaprato, damaszkos. himes. ol.

diapré, damaszkos. himes. fran.

diarguero, bibor. ol.

diaspro (m), jászpisz. ol.

diavolo (m), ördög. ol.

di dietro, hátul. ol.

Dietrich (m), (f), tolvajkules. ném.

difesa (f), lásd: défense. ol.

diffamate arme, czimer, a mely czimertörést mutat. ol.

diffamato, állatokról, ha nincs farkuk. ol.

diffamé, állat, ha farka le van vágva fran.

di fronte, szemben (sisakról). ol.

digitus (m), újj. lat.

dimandanti arme, kétes czimer. ol.

dimezzato, ketté hasított állatokról. ol.

dimidius, fél. lat.

diminué, a rendes nagyság fele. fran.

diminuito, lásd diminué. ol.

dio (m), isten. ol.

diphterae (pl.), mál. lat.

di profilo, oldalnézet. ol.

diradicato, gyökereztül kihúzott. ol.

diramato, lenyesett ágú. ol.

diremptus, czimer töréssel. lat.

diruto, romba dönt. ol.

disarmato, 1. oroszlán, köröm nélkül, 2. sas karom nélkül, 3. árboz, vitorla nélkül. ol.

discus (m), korong, asztal. lat.

diseccato, leszedett levelű. ol.

disfida; grido di-, (m), csatakiáltás. ol.

disgiunto, szétvált. ol.

dismembrato, lásd: démembré. ol.

dispiegato, nyitott szárnyú (a sasról. ol. **dispositio** (f), elhelyezés. lat.

disposto, egynél több alakról, ha egy irányban állanak. ol.

dissectum, felosztott. lat.

Distel (f), bogácskóró. ném.

Distelfink (m), tengelicz. ném.

distinctus, disztett, rárakott. lat.

divisa (f), 1. jelmondat, 2. szalag. ol.

divisione verticale, hasítás. ol.

diviso, haránt osztott. ol.

diviso a dantelli, csipkés. ol.

diviso a lumaca, csigás. ol.

diviso a quartieri, négyfelé osztott. ol.

diviso a sega, fűrészes. ol.

diviso a trifoglio, lóherés osztás. ol.

diviso in banda, ötször haránt osztott. ol.

diviso in capriolo, szarufás osztás. ol.

diviso in fascia, vágott. ol.

diviso in lungo, hasított. ol.

diviso in sbarra, balharánt osztás. ol.

diviso per mezzo, haránt osztás. ol.

divisus, hasított. lat.

divorante, elnyelő, felfaló. ol.

Doctorshut (m), doktorkalap. ném.

doga (f), ezölöp. ol.

doga a sghembo (f), haránt-ezölöp. ol.

doga per traverso piano, pólya. ol.

dogato, hasított. ol.

dogato a sghembo, haránt osztott. ol.

dogato per traverso piano, ötször vágott. ol.

Dogenmütze (f), dogesüveg. ném.

Dogge (f), szelindek, dogg. ném.

dogue (m), szelindek. fran.

dolabra (f) vel **dolabrum** (n), hajító bárd, bárd, gyalú. lat.

dolce (m), ugró állat. ol. Csak az olasz heraldikában fordul elő.

Dolch (m), tör, egyenes kétélű kard, handsár, dákos. ném.

doliolum (n), tonnácska. lat.

doloire (m), gyalú, kétnyelű kés. fran.

domato, oroszlán, nyelv nélkül. lásd morné. ol.

donatio (f), adományozás.

- domicellus** (m), nemes, mielőtt lovaggá ütötték. lat.
domina (f), úrasszony. lat.
dominus (m), úr. lat.
donjonné, őrtornyos. fran.
donna (f), asszony. ol.
Donnerkeil (m), mennykő. ném.
Doppeladler (m), (f), kétfejű sas. ném.
Doppelhahn (m), kétfejű kakas. ném.
Doppelhaken (m), lásd: crampon. ném.
Doppelinnenbord (m), kettős belső ráma. ném.
Doppelscheuer, lásd: bini scyphi. ném.
doppelschweifig, kettős farkú. ném.
doppia, kettős. ol.
doppia capriolato, czikezakkos. ol.
doppia capriolo, M alakú szarufa. ol.
doppia capriolo rovesciato, W alakú szarufa. ol.
doppio delta, két háromszög, a melynek alapjai érintkeznek. ol.
doppio gancio, közepén eltört balharánt pólya. ol.
doppio merlato, alul, felül órmózott. ol.
doppio volo, két egyesített szárny pár. ol.
dormiens, lásd dormiente. lat.
dormiente, fekvő állat, a mely fejét első lábaira fekteti. ol.
Dorn (m), tövis. ném.
Dornenbalken (m), tövises pólya. ném.
dornengestreift, barázdás. ném.
Dornenkrone (f), töviskoszorú. ném.
dorso in dorsum obversus, Háttal állók. lat.
dorsualia (f), csótár. lat.
dorsualiatus, csótáros. lat.
(in) dorsum obversus, ellenkező irányba néző. lat.
double coupé, kétszer vágott. fran.
double taillé, kettős balharánt osztás. fran.
double tranché, kettős harántosztás. fran.
douvé, zsindelyes. fran.
Drache (m), sárkány. ném.
draco, sárkány (m), lat.
draconatus, sárkány-farkú. lat.
dragon (m), sárkány. fran.
dragonato, sárkány-farkú (állat). ol.
dragone (m), sárkány. ol.
dragonné, sárkány-farkú. fran.
drapeau (m), lobogó, zászló. fran.
Dreiberg (m), hármashegy. ném.
Dreibusch (m), hármasszög. ném.
Dreieck (n), háromszög. ném.
dreifach schräglings, hármasharánt osztás. ném.
dreigetheilt, három részre osztott. ném.
Dreipass, háromkarajú ráma, ném.
(im) Dreipass gestellt (Y), három küllő mentén állított. ném.
Dreiruderer (m), háromvezűs gálya. ném.
Dreschflegel (m), cséphadaró. ném.
Drillingbalken (m), hármasháromszög. ném.
Drossel (f), húros rigó. ném.
Drutenfuss (Druytenfuss), helyesebben **Trudenfuss**, pentalfa, Pythagorás-jel. ném.
duc (m), 1. herceg, 2. bagoly (fran.).
duca (m), herceg. ol.
duca d'armi (m), czimernagy. ol.
ducato (m), hercegség. ol.
ducea (f), hercegség. ol.
du champ, valamiről, ha a színe a mezőével azonos. fran.
ductus (m), fonál. lat.
ductus gemini, ikerpólya. lat.
ductus tergemini, hármasháromszög. lat.
du même, ugyanazon színű. fran.
duplaris limbus (m, p), kettős belső ráma. lat.
duplicatus ad nodum, kettős farkú. lat.
du premier, első-, **du second** második-, **du troisième**, harmadiknak nevezett színű. fran.
durchbohrt, átfűrt. ném.
durchbrochen, áttört. ném.
durchgespiesst, főllyársalt. ném.
durchgesteckt, főllyársalt, átszűrt. ném.

E

Ebenbaum (m), ébenfa. ném.
ebenus (f), ébenfa. lat.
Eber (m), vadkan, erdei. ném.
Eberkopf (m), vadkanfej. ném.
eboreus, elefántsontból való. lat.
ébranché, gallyatlan. fran.
écaille (f), kagyló, pikkely. fran.
écaillé, pikkelyes. fran.
écart, a négy részre osztott paizs egyes részének egy negyede. fran.
écartelé, négy részre osztott. fran.
écartelé en équerre, szögmérő alakban négy részre osztott. fran.
écartelé en giron arrondis, kacs-karingósan négy felé osztott. fran.
écartelé en sautoir, haránt négy részre osztott. fran.
écartelure, a paizs negyede. fran.
ecclesia (f), templom. lat.
ecclesiasticus, 1) pap, 2) vörös. lat.
ecclissato, elsötétedett. ol.
échancré, kikanyarított. fran.
échandole (f), zsindely. fran.
échanson (m), pohárnok. fran.
écharpe (f), a derék körül övszerűen felkötött kendő vagy szalag. fran.
éche, sakktábla, kockás. fran.
échelle (f), lábtó. fran.
echinae (pl.), sugarak. lat.
echinatus, sugaras. lat.
echinus (m), nyílvas. lat.
échiqueté, kockás. fran.
écimé, 1. szarufa a melynek hegye le van vágva, 2. fa, melynek orma le van nyesve, 3. letört hegyű (lándsza). fran.
Ecke (f), szöglet, sarok. ném.
éclaté, széttört (lándsza). fran.
éclipse, az égitestekről mondják, ha csak egy részök látszik. fran.
écorché (nyúzott), minden állatról, vagy állati testrésztől mondják, a melynek színe vörös. fran.
écot (m), bütykös fatuskó. fran.
écoté, lenyesett. gallyatlan.
écran (m), tábla. fran.
écrevisse (m), rák. fran.

écritoire (m), tintatartó. fran.
écu (m), czimeres paizs. fran.
écueil (m), szikla, szirt. fran.
écuelle (f), csésze, findsa. fran.
écu en bannière, négyszögű paizs. fran.
écureuil (m), evet, mókus. fran.
écusson (m), paizsoeska. fran.
écusson des armes, czimeres paizsoeska a sisakon. fran.
écusson en abîme, boglárpaizs, a paizs közepén. fran.
écuyer (m), paizshordó, fegyvernök. fran.
écuyer tranchant (m), asztalnok. fran.
edera (f), örökzöld, repkény. ol.
edifici (p), épületek. ol.
edificium (n), épület. lat.
effaré, ágaskodó lóról. fran.
effarouché, ágaskodó (macska). fran.
efferato, 1. ágaskodó farkasról és macskáról, 2. préda fölött álló sasról. ol.
efferatus, 1. ágaskodó farkas vagy macska. 2. sas a prédáján. lat.
effeuillé, lombtalan. fran.
effictus; in crucem-, keresztben álló. lat.
effrayé, lásd: effaré. fran.
Egge (f), borona. ném.
églanté, makktermő. fran.
egrediens, előtörő. lat.
éguisé, hegyes, élesre vágott. fran.
Ehrenreihe (f), a vágással négy felé osztott paizsnak felülről számított második tagja. ném.
Ehrenstücke (pl.) külső disz (a czimereké. ném.
Ei (n), tojás. ném.
Eichbaum (m), tölgyfa. ném.
Eichblatt (n), tölgyfalevél. ném.
Eiche (f), tölgyfa. ném.
Eichel (f), makk. ném.
Eicheltragend, makktermő, makkos. ném.
Eichhörnchen (n), evet, mókus. ném.
Eidam (m), vő. ném.
Eidechse (f), gyík. ném.
Eimer (m), cseber, veder, akó. ném.

Einfassung (ff), lásd: Bord. ném.
Eingefäss (n), összekötött tollesomó, mint oromdisz (Federköcher). ném.
eingeschlossen, lásd: enfermé és enclos. ném.
Einhorn (m), egyszarvú. ném.
Einsiedler (m), remete. ném.
Eisenhandschuh (m), vaskeztyű. ném.
Eisenhut (m), vaskalap (a sisaknak egy neme). ném.
Eisenhutfelh, evetbőr. ném.
Eisenhütlein, evetbőr. ném.
Eisernes Kreuz (n), vaskereszt. ném.
Eisvogel (m), lásd: aleyon. ném.
élanccé, futó (szarvasról). fran.
elatus, ágaskodó. lat.
elce (f), magyal. ol.
Elch (m), jávorszarvas. ném.
elefante (m), elefánt. ol.
Elenhirsch (m), jávorszarvas. ném.
elephant (m), elefánt. fran.
Elephant (m), elefánt. ném.
Elephantenrüssel (m), (Büffelhorn), elefánt orrmány, de szarv is a heraldikában. ném.
Elephas (m), elefánt. lat.
elmetto (m), helym. (könnyű sisak). ol.
elmo (m), sisak. ol.
elmo affiato (m), rostélyos sisak. ol.
elmo alato (m), szárnyas-sisak. ol.
elmo aperto (m), nyílt sisak. ol.
elmo baronale (m), bárói sisak (hat pántos). ol.
elmo chiuso (m), zárt sisak. ol.
elmo comitale (m), grófi sisak (kilencz pántos). ol.
elmo cornuto (m), sisak, a melyen bivalyszarvak vannak. ol.
elmo di annobilito (m), rostélyos sisak oldalt állítva, félig nyílt, az armalistáknál szokásos. ol.
elmo di bastardo (m), balra fordított sisak. ol.
elmo di cavaliere, **elmo di gentiluomo**, (3 pántos) lovagi sisak. ol.
elmo di patrizio (m), patricziusi sisak, félig nyílt, oldalt állítva (ol.).

elmo di sovrano (m), fejedelmi sisak (14 pántos). ol.
elmo marchionale (m), örgrófi sisak (11 pántos). ol.
elsa (f), elso (m), 1. kardmarkolat. ol.
Elster (f), szarka. ném.
Eltern (pl.), szülők. ném.
émaux (p), mázok. fran.
embarqué, a fekvő oroszlánról mondják. fran.
embouché, kürtről, ha a szája elütő színű. fran.
embouté, 1. markolatos, kalapácsnyél, a melynek vége elütő színű, 2. azon alakokról mondják, a melyek vaskarikával vannak megpántolva. fran.
embrassé, az oldal-ékről mondják, ha fémből van s a paizs mezeje szín, vagy ha színes s a paizs mezeje fém. fran.
embricato, meghajlított (halakról). ol.
émeraude (f), smaragd. fran.
emergens, növekvő. lat.
eminens, növekvő. lat.
emmanche (f), ék (pólya mentén, a mely a paizs egész szélességét foglalja el). fran.
emmanché, nyeles, markolatos (valaminek markolata van. fran.
emmanchure (f), ék (pólya mentén, a mely a paizs szélességének egy harmadát foglalja el). fran.
émuselé, szájkosaras. fran.
émoussé, lándzsa, nyilvessző, ha a hegye le van törve. fran.
empennée, a nyílról, ha a végén tollak vannak s ezek elütő színűek. fran.
empiétant, ragadozó madárról, ha prédáján áll, vagy ha prédáját karmaival tartja. fran.
empoignant, emberi marok vagy állati karom, ha valamit tart. fran.
empoigné, 1. hosszú alakokról, mint nyilvessző, lándzsa stb., ha néhány közülök czölöpmentén, néhány pedig haránt áll, 2. pólyáról, harántpólyáról stb., ha emberi marok vagy állati láb tartja. fran.

enascens, növekvő. lat.
enchainé, lánczos (a kutyáról, ha a nyakraalójába láncz van kapcsolva. fran.
enchaussé, lásd: *chaussé*. fran.
enclavé, a ketté osztott paizsról, ha az egyik osztály a másikba ormóalakúan beékelődik. fran.
enclos, minden alakról, a mely valamely más alak közepén van, vagy például egy karikára görbült kígyó veszi körül. fran.
enclume (f), üllő-vas. fran.
encoché, a megfeszített íjról mondják, ha a nyilvessző rá van téve. fran.
en coeur, a paizs közepén. fran.
en défense, támadó egyszarvúról, ha öklelő fejjel s előre szegzett szarvval van ábrázolva. fran.
endenté, fogazott. fran.
enfant (m), gyermek. fran.
enfermé, bezárva. fran.
enfilé, koronákról, gyűrűkről stb. mondják, ha egy sorjában valamire, például, pólyára, lándsára, harántpólyára vannak felfűzve. fran.
enflammé, lángoló, szívről mondjuk, ha felül láng csap ki belőle. fran.
Engel (m), angyal. ném.
englanté, a tölgyfáról, ha rajta a makkok elütő színűek. fran.
engoulant, valamely állatról, a ki valamit elnyelni látszik. fran.
engoulé, keresztről, harántpólyáról, s más dolgokról mondják, ha végük egy állat torkába dugva lenni látszik. fran.
engrélé, csipkés, hornyolt. fran.
enguiché, a kúrtól, trombitáról stb., ha a szája más színű mint maga. fran.
Enkel (m), unoka. ném.
(à) enquérir, az olyan czimerek, a melyekben szín színen, vagy fém, fémen van, lásd: kétes czimer. fran.
ensanglanté, véres, vérző. fran.
enseigne (f), zászló. fran.
enté, beékel. fran.
Ente (f), kacsa, rucza. ném.

Enterhaken (m), csáklya. ném.
enthauptet, lefejezett. fejetlen. ném.
entravaillé, 1. madárról, a melynek szárnyait bot vagy más hosszú tárgy mintegy szétpecezkeli, 2. minden állatról, a mely két hosszú alak között, például két czölöp között van. fran.
entrelacé, összefont, (pl. holdsarló, gyűrű stb.). fran.
entretenu, 1. karikára fűzött kulcsokról, 2. lásd *entrelacé*. fran.
entwurzelt, kitépett, gyökerestül kitépett. ném.
environné, körülvev. fran.
Eole, Aeolus. fran.
épanoui, 1. az olyan lilimról mondják, a melynek felső része kinyílt, s bimbó van a szirmai között, 2. lilimról, rózsáról, tulipánról mondják, ha száras és nyíló. fran.
épée (f), egyenes kard. fran.
éperon (m), sarkantyú. fran.
épervier (m) sólyom, karvaly. fran.
Epheu (m), borostyán. ném.
ephippium (n), nyereg. lat.
épi (m) kalász. fran.
épieu (m), vadászkés, dárda. fran.
épigraphe (f), jelmondat, jelszó. fran.
épine (f), tövis. fran.
epistomium (n), csap. lat.
éployé, kiterjesztett szárnyú. fran.
équerre (f), szögmérő. fran.
eques (m), lovag. lat.
équipé, 1. felszerelt, (hajóról, ha vitorlái vannak), 2. lovagról, ha teljesen föl van fegyverezve, (armé de toutes pièces). fran.
équipolé, kilenczszeresen koczkás. fran.
equipollenti punti, kilenczszer koczkás. ol.
equi solea (f), patkó. lat.
equus (m), ló. lat.
equus bipes (m), tengeri ló. lat.
eradicatus, gyökerestől kihúzott, kitépett. lat.
eraso, leszakított, kitépett. ol.
erboso, füvel benőtt. ol.

Ercole, Herkules. ol.
Erdbeere (f), eper. ném.
erectis ad volandum alis, felröppenő, lat.
erectus, álló. lat.
erinaceus (m), sündisznó. lat.
Erle (f), égerfa. ném.
erleuchtet, fényes, világos. ném.
erma (f), mellkép. ol.
ermellinato, hermelinezett, a rendestől eltérő színű. ol.
ermellino, hermelin. ol.
erniedrigt, lásd: depressus. ném.
erpica (f), borona. lat.
erpice (m), borona. ol.
eruca (f), inda, kaes. lat.
Erz (n), fém. ném.
escabeau (m), zsámolyszék. fran.
escabelle (f), zsámolyszék. fran.
escarboucle (m), liliomos kerék. fran.
escarbunculum (n) lásd escarboucle. lat.
escarre, szabad szállás. fran.
Esche (f), kőrisfa. ném.
escudero (m), fegyvernök, paizshordó. ol.
Esel (m), számár. ném.
esquif (m), bárka. fran.
essonnier (m), keskeny belső ráma. fran.
essorant, felröppenő. fran.
essoré, házokról, tornyokról stb., ha födelük más színű. fran.
estacade (f), ostromgerenda, nyársbak fran.
estoc (m), hosszú egyenes kard, legalyazott fatörzs. fran.
esturgeon (m), kecsge, tok, viza. fran.
étai (m), keskeny szarufa. fran.
étendard (m), zászló. fran.
eternita (f), (kigyó, a mely a farkába harap). ol.
étété, lefejezett, fej nélkül való. fran.
 lásd: écimé is.
étincelant, 1. izzó (szénről), 2. szikrázó. a paizsról, ha szikrákkal van telehintve. fran.
étincelé, lásd: étincelant. 2. fran.
étoile (m), csillag. fran.
étourneau (m), seregély. fran.

étrier (m), kengyel. fran.
étriére (f), kengyelszij. fran.
étrille (f), vakaró. fran.
Eule (f), bagoly. ném.
évêque (m), püspök. fran.
evirato, oroszlán (a melynek nemi részei hiányzanak). ol.
éviré, oroszlán, a melynek nemi részei hiányzanak. fran.
evolans, felröppenő. lat.
evulsus, kitépott. lat.
Ewigkeitsschlange (f), kigyó, a melynek teste karikába formált s farkát a szájában fogja. ném.
ex altero ad alterum, egyből másba. lat.
exaratus, lenyesett. lat.
exiens, növekvő. lat.
exiens in florem, virágos, (ha valaminek a hegye virágban végződik. lat.
exiliens, ágaskodó, a ragadozó állatokról. lat.
exoriens, növekvő. lat.
expirans, fű, a szélről. lat.
exurgens, növekvő. lat.
extendarium (n), zászló. lat.
extirpatus, kitépott. lat.

F

fabbricato, házagozott. ol.
Fabelthiere (p), mesebeli állatok. ném.
face (f), fáklya, szövétnek. ol.
Fackel (f), fáklya. ném.
facula (f), fáklya. lat.
Faden (m), szál. ném.
faeniceus, vörös. lat.
faggio (m), bükkfa. ol.
fagiano (m), fácán. ol.
fagus (f), bükkfa. lat.
Fahne (f), zászló. ném.
failli, czölöpről, pólyáról stb. mondják, ha a paizs színét mutató négyszögű üresség töri meg. fran.
failli en pointe, alullevágott czölöp. fran.
faina (f), nyest. ol.
faisan (m), fácán. fran.
falaise (f), szikla. fran.

- falcato**, valamiről, a melynek végén holdsarló van. ol.
false (f), sarló. ol.
falcato, sarlószerűen hajlitott. ol.
falco, **falcone** (m), sólyom. ol.
falco (m), sólyom. lat.
falcula (f), szőlőnyeső kés. lat.
falculae (p), az oroszlán körmei. lat.
Falke (m), héja, sólyom, ölyű. ném.
Fallgatter (n), emelés kapu. ném.
Fallhut, lásd: Wulst. ném.
falso scudo, keskeny belső ráma. ol.
falx (f), kasza, kuczor. lat.
famulus (m), apród. lat.
fanciullo (m), gyermek (kis krisztus). ol.
fanone (m), templomi zászló. ol.
fantastico, szörny, mesebeli állat. ol.
Farbe (f), szín. ném.
Farbe, natürliche-, természetes szín. ném.
faretra (f), tegez. lat.
farfalla (f), pillangó. ol.
Fasan (m), fácán. ném.
fasce (f), pólya. fran.
fascé, vágással osztott. fran.
 (en) **fasce**, pólya mentén. fran.
fasce nouée, bütykös pólya. fran.
Fasces, összekötött szil- vagy nyirfa-csomó, közepéből kinyúló bárdal. ném.
 fasceta (f), pólyácska (rendesnek $\frac{1}{4}$ e). ol.
fascia (f), pólya. lat. és ol.
fascia abbasata, a rendesnél lejjebb helyezett pólya. ol.
fascia alzata, a rendesnél magasabbra helyezett pólya. ol.
fascia angustior, keskeny pólya. lat.
fascia annodata, bütykös pólya. ol.
fascia bijuga, ikerpólya. lat.
fascia dejuncta inferius pinnata, tornagallér. lat.
fascia di sega, pólya, a melynek alsó széle fűrész. ol.
fascia emblemata, vágással való osztás. lat.
fascia fluttuante a forma di fiume, hullámos pólya. ol.
fascia fusellata, rutás pólya. ol. | **fascia gemellata**, ikerpólya. ol.
fascia indivisa, pólya, a mely valamely részekre osztott paizst, vagy egy alakot fűd. lat.
fascia in modum serrae, pólya, a melynek alsó széle fűrész, fogazott lat.
fascia merlata nel bordo superiore, felül ormós pólya (falhoz hasonló). ol.
fascia minuta (f), keskeny pólya. lat.
fascia sbarra, pólya, a mely alatt balharántpólya van (hasonló színű). ol.
fascia striata, domborúan pikkelyes szélű pólya. lat.
fascia trijuga, hármass pólya. lat.
fascia undulata, hullámos pólya. lat.
fasciato, sokszoros vágással osztott. ol.
fascibus sectum, többszörös vágással osztott. lat.
fasciculus florum (m), virágbokréta. lat.
fascietta (f), tornagallér. ol.
fascio (m), esomó, kéve. ol.
fascio consolare, lásd: fasces. ol.
fascio di biade (m), kéve. ol.
fasciola (f), keskeny pólya. lat. és ol.
Fässchen (n), hordócska. ném.
 (sectio) **fastigiata**, ék, melynek hegye fölfelé áll. lat.
fastigium murale (n), házesúcs, falcsúcs. lat.
fax torchia, fáklya. lat.
faucille (f), sarló. fran.
faucon (m), sólyom. fran.
fausse-clef (f), tolvajkulcs. fran.
Faust (f), ököl, ökölbe szorított kéz. ném.
Faustkämpfer (m), ökölvívó. ném.
faux (f), kasza. fran.
faux, az olyan czimer, a melyben szín színen, vagy fém fémen látható. lásd: kétes czimer. fran.
fecialis (m), czimermester. lat.
fedé (m), szótartás. ol.
Federbusch (m), forgó, tollesomag. ném.
Federn (f), tollak (többnyire struez t.) ném.
Feh, evetbőr. ném.

- Feh, grosses-**, nagy evetbőr. ném.
Feige (f), füge. ném.
Feigenbaum (m). fügefa. ném.
Feld (n), paizsmező. ném.
Feldgeschrei (n), csatakiáltás. ném.
felis (n), maeska. lat.
Fell (n), bunda bőr. ném.
Felsen (m). szikla. ném.
fenestra (f), ablak. lat.
fendu en pal, hasított. fran.
fenice (m), főniksz. ol.
feone (m), szigonyos nyílvas. ol.
Ferchfell, lásd: Feh. ném.
fer de cheval (m), patkó. fran.
fer de flèche (m), nyílvas. fran.
fer de fourchette (m), villásvas. fran.
fer de javelot (m), hajító dárda hegye, vasa. fran.
fer de moulin (m), malomvas. fran.
fera ignivoma (f), tüzet fúvó herald. párducz. lat.
ferens, lásd: belegt. lat.
fermaglio (m), sarkantyú-esatt. ol.
fermail (m), sarkantyú-esatt. fran.
fermo, 1. négy lábon álló állatokról, 2. oda erősített. ol.
ferro (m), vas. ol.
(di) ferro, vas színű. ol.
ferro di cavallo (m), patkó. ol.
ferro di dardo (m), nyíl-, gerelyvas. ol.
ferro di freccia (m), nyíl-, gerelyvas. ol.
ferro di giavellotto (m), gerelyvas. ol.
ferro di lancia (m), dsida vas. ol.
ferro di molino (m), malomvas. ol.
ferrugineus, lila, vagy violaszín. lat.
ferrum molendinare (n), malomvas. lat.
Fessel (f), bilincs. ném.
Festung (f), vár. ném.
feu (m), tűz. fran.
Feuerbock (m), vasmaeska, (a melyre a nyársat teszik). ném.
Feuerhaken (m), csáklya. ném.
Feuerstahl (m), aczél, csíholó. ném.
Feuerstein (m), kova. ném.
feuille de laurier (f), babérlevél. fran.
- feuille de lierre** (f), borostyánlevél. fran.
feuille de scie (f), fűrészvas. fran.
feuille de varech (f), tengeri fű levele. fran.
feüllé, leveles, (az olyan növényről, melynek levelei nem a rendes szí-
 nüek). fran.
fiaccola (f), fáklya, láng. ol.
flamma (f), láng. ol.
fiammeggiante, fénylő, sugárzó, lán-
 goló. ol.
fianchi del scudo, a paizs oldalai. ol.
fianco, régies elnevezése a négy részre
 osztottnak. ol.
fiasco (m), palaczk. ol.
fibbia (f), sarkantyú-esatt. ol.
fibrato, eres, a levelekről. ol.
fibula (f), esatt. lat.
ficcato, lásd: fiché. ol.
fiché, alul hegyes. fran.
Fichtenbaum (m), fenyőfa. ném.
fico (m), fügefa. ol.
ficulnea folia (p), fügefalevelek. lat.
ficus (f), fügefa. lat.
fidula (f), hegedű. lat.
Fiedel (f), hegedű. ném.
fier, a borzos sörényű oroszlánról. fran.
fierté, a bálnáról, ha fogai látszanak. fran.
figlia (f), leány. ol.
figlio (m), fiu. ol.
figue (f), füge. fran.
figuier (m), fügefa. fran.
figurato, a holdról mondják, ha emberi
 arca van. ol.
figuratus, lásd: figuré. lat.
figuré, hold, csillag és nap emberi arcz-
 czal. fran.
Figuren, gemeine-, czimerképek. ném.
fil (m), szál. fran.
fila (f), sor. ol.
filet (m), $\frac{1}{2}$ szélességű harántpólya. fran.
filetto (m), szál. ol.
filetto di bastardig'a (m), korcsszál. ol.
filière, $\frac{1}{4}$ szélességű keskenyráma
 vagy szegély. fran.
filius (m), fiú. lat.

flo (m), szál. ol.
fimbria (f), rojtos szegély. lat.
fimbriato, rojtos. ol.
fimbriatus, rojtos. lat.
finestrato, 1. ablakos, 2. áttört(lékelt). ol.
Finger (m), újj. ném.
finito, megvasalt, pl. valaminek a nyele. ol.
Fink (m), pinty. ném.
floccato, bojtos. ol.
firole (f), kis palaczk. fran.
fionda (f), parittyá. ol.
fioraliso, **fiorato**, **fiordaligi**, **fiordalisato**, **fiordalisato**, **fiofente**, **fiofenzato**, **fiorito**, **fioronato**, liliomos végű. ol.
fior di nespolo (m), nospolya-virág. ol.
fiorone (m), a korona levele. ol.
Fisch (m), hal. ném.
Fischerhaken (m), szigony. ném.
Fischotter (f), vidra. ném.
Fischreuse (f), varsa, borító kas. ném.
fistuca (f), sulyok. lat.
fiume (m), folyó. ol.
fitto, lásd: **fiché**. ol.
fiabellum (n), legyező. lat.
fiakon (m), palaczk. fran.
fiagello (m), ostor. ol.
fiagellum (n), ostor, korbács. lat.
Flagge (f), hajólobogó. ném.
fiambant, lángoló. fran.
fiambeau (m), viaszfáklya. fran.
fiamma (f), láng. lat.
fiammans, lángoló. lat.
fiamme (f), láng. fran.
Flamme (f), láng. ném.
fiammend, lángoló. ném.
fianc (m), oldal. fran.
fianchis (m), kis lebegő szent András-kereszt. fran.
Flanken des Schildes (p), a paizs oldalai. ném.
fiangué, oldalvást kísért. fran.
fiauto (m), furulya. ol.
fiavus, szőke, sápadt, kék, sárga. lat.
fiéau (m), cséphadaró. fran.
fièche, nyilvessző. fran.
Fledermaus (f), denevér. ném.

Flegel (m), csép. ném.
Fleischfarbe, hússzin. ném.
fleur de gesses (f), lenesevirág. fran.
fleur-de-lis (f), liliom. fran.
fleur-de-lis au pied coupé (f), stylizált liliom. fran.
fleur-de-lis épanoui (f), stylizált liliom. fran.
fleur-de-lis au pied nourri (f), stylizált liliom. fran.
fleurdelisé, stylizált liliomos. fran.
fleuré, virágosan czifrázott. fran.
fleuronné, petrezselyem-levéhez hasonló levelekkel díszített szélű tárgyakról mondják. fran.
Fliege (f), légy. ném.
fiessend, folyó. ném.
Flinte (f), puska. ném.
flore terminatus, virágos-, liliomos végű. lat.
florencée, firenzei liliomban végződő keresztről mondják. fran.
florens, virágzó. lat.
fiores (p), virágok. lat.
Flosse (f), uszós szárny. ném.
Flöte (f), furulya. (ném.)
fiottant, úszó. fran.
fiuens, folyó. lat.
Flug (m), szárny. ném.
(niedergeschlagener) Flug, leeresztett szárny. ném.
(geschlossener) Flug, csukott szárny.
(doppel) Flug (m), kettős-szárny. ném.
fiugbereit, felröppenő. ném.
fiûte (f), furulya. fran.
fiuttuante, úszó. ol.
fiuttuoso, folyó. ol.
focaccia (f), lepény, pogácsa. ol.
foderato, bélelt. ol.
foderatura (f), bundabéllés. ol.
foène (f), szigony. fran.
foglia di sega (f), pólya, a melynek alsó széle fűrészes (fűrészvas). ol.
fogliami (p), orrjegy. ol.
fogliato, leveles. ol.
Fohlen (n), csikó. ném.
foi, parolázó kezek. fran.

foliatus, leveles. lat.
folium (n), paizs mezeje, levél. lat.
fondo (m), paizsmező. ol.
fons (m), forrás, szökőkút. lat.
fontaine (f), forrás, kút. fran.
fontana (f), kút. ol.
fonte (f), forrás. ol.
forato, átfúrt. ol.
foratus, átfúrt. lat.
forbice (f), olló. ol.
forcato, villaszerűen kétfelé ágazó. ol.
forcené, makaeskodó-, ágaskodó ló.
 fran.
forceps (m), harapófogó. lat.
forces (p), juhnyíró olló. fran.
forchettato, lásd **forcato**. ol.
Forelle (f), pisztráng. ném.
fores (f), ajtó. lat.
fores clathratae (f), rácsos kapu. lat.
forfex (c), juhnyíró olló.
 (en) **forme**, a fekvő nyúlról. fran.
formica (f), hangya. lat. és ol.
fornace (f), kemenceze, kohó. ol.
fornax (f), kemenceze, kohó. lat.
fornito, hajóról, ha a vitorla fel van
 húzva. ol.
forrenato, ágaskodó, lóról. ol.
fortezza (f), vár, erősség. ol.
fortificato, tornyos, pl. fal. ol.
foudre (f), mennykő. fran.
fouet (m), ostor. fran.
fouine (f), nyest. fran.
fouché, kétágú bozontos oroszlánfark.
 fran.
fourcheté, villás, kétágú. fran.
fourchu, lásd: **fouché**. fran.
fourmi (f), hangya. fran.
fourmillière (f), hangyaboly. fran.
fournaise (f), kemenceze, kohó. fran.
fourrure (f), bundabélés. fran.
fractura (f), törés. lat.
fractus, tört, szétvált. lat.
fraga (f), 1. nyakfodor, 2. eper. lat.
fragola (f), eper. ol.
fraise (f), 1. eper, 2. nyakfodor, 3. czö-
 löpzet, palánk. fran.
fraisier (m), eperbokor. fran.

framea (f), kard (egyenes), pallas, dsida.
 lat.
francisca (f), hajító bárd. lat.
franco (m), a felső szöglet a paizsban. ol.
franc-quartier (m), szabad telek. fran.
frangé, rojtos. fran.
frangiato, rojtos. ol.
Fransenbord (m), (f), rojtos szegés.
 ném.
frassino (m), körisfa. ol.
frastagliato, csipkés, pikkelyes. ol.
fratel germano (m), fítestvér. ol.
fratel uterino (m), anyai fítestvér. ol.
frater (m), fítestvér. lat.
frater germanus (m), fítestvér. lat.
frater patruelis (m), az apa testvére-
 nek, a fia. lat.
frater uterinus (m), fítestvér, anyai.
 lat.
fratres gemini vel gemelli (p) iker-
 testvérek. lat.
fratria (f), az idősebb fítestvér felesége.
 lat.
Frau (f), úrasszony. ném.
fraxinus (f), körisfa. lat.
freccia (f), nyíl. ol.
frecciato, nyílhegyben végződő. ol.
fregio (m), perem. ol.
frein (m), zabla. fran.
Freiviertel lásd: **franc-quartier**. ném.
frêne (m) körisfa. fran.
freno (m), kantárszár. ol.
frenum (n), zabola, kantárszár. lat.
frère (m) fítestvér. fran.
fretté, 1. rácsos, 2. hosszukás alakok-
 ról, a melyek rácsalakulag vannak
 rakva. fran.
frombola (f), parittyá. ol.
fronde (f), parittyá. fran.
frondura (f), lombozat.
frontale, (n) és (m), homlokszija és
 homlokvert a ló kantárán, lat. és ol.
fronte (m), paizsfej. ol.
Frosch (m) béka. ném.
fruit (m), gyümölcs. fran.
fruité, gyümölcsös. fran.
frumentum (n), gabona. lat.

frutex (m), puszpáng. lat.
 frutta (f), gyümölcs. ol.
 fruttato, gyümölcsös. ol.
 fruttifero, gyümölcsös. ol.
 Fuchs (m), róka. ném.
 fucile (m), 1. kova, 2. puska. ol.
 Fühlhörner, lásd: Büffelhorn. ném.
 fulgur (n), villám, menykő. lat.
 fulmen (n), menykő. lat.
 fulminante, villám. ol.
 fultus, gyámolított, istápol. lat.
 fulvus, sárga. lat.
 fumans, füstölő. lat.
 fumant, füstölő. fran.
 fumante, füstölő. ol.
 funda (f), parittyá. lat.
 fungo (m), gomba. ol.
 furia (f), furia. ol.
 furieux, dühös, az ágaskodó egyszarvú-
 ról és grifről. fran.
 furioso, dühös, (szárnyatlan ágaskodó
 grifről, egyszarvúról is bikáról). ol.
 Fürst (m), herceg, fejedelem. ném.
 furvus, fekete, kormos. lat.
 fusato, rombos. ol.
 fusatus, rombos, rutás. lat.
 fuscello (m), cséphadaró. ol.
 fuscina piscatoria (f), szigony. lat.
 fuseau (m), orsó. fran.
 fusée (f), hosszúkás ruta. fran.
 fuseggiato, hosszú-rutás. ol.
 fusello (m), hosszúkás ruta. ol.
 fusellato, lásd: fuseggiato. ol.
 fusil (m), 1. puska, csiholó, 2. csiholó-
 hoz hasonló része az aranygyapjú-rend
 láncának. fran.
 fusolato, lásd: fuseggiato. ol.
 Fuss (m), láb. ném.
 Fussangel (f), vassulyom. ném.
 Fussgestell (m), oszlop talpa. ném.
 Fussgespitzt, alul hegyes. ném.
 Fusssschelle (f) bilincs. ném.
 fustato, 1. fáról, a melynek törzse el-
 térő színű, 2. tusával ellátott. ol.
 fustis (m), bunkós bot, füttykös. lat.
 fusus (m), orsó, ruta. lat.
 fut d'arbalète (m), számszerij tusája. fran.

G

gabalus (m), ágas. lat.
 Gabel (f), (lásd: Schächerkreuz) ágas,
 akasztófa. ném.
 Gabeleisen (n), villavas. ném.
 gai, délczeg (a lóról mondják, ha nincs
 rajta nyereg, kantár). fran.
 galea (f), sisak. lat.
 galea aperta, nyílt (torna) sisak. lat.
 galea clatrata, rostélyos sisak. lat.
 galeae fiabellum (n), tábla, az orom-
 disznek egy neme. lat.
 galeatum fastigium (n), oromdisz. lat.
 galeatus, sisakos. lat.
 Galeere (f), gálya. ném.
 galère (f), gálya. fran.
 galerita (f), pacsirta. lat.
 galeta (f), töltőgető edény. lat.
 gallina (f), tyúk. lat.
 gallonato, paszomántos. ol.
 gallus (m), kakas. lat.
 Gans (f), liba. ném.
 Gänserich (m), gúnár. ném.
 gantelet (m), keztyű. fran.
 Garbe (f), kéve. ném.
 Garn (n), 1. fonal, 2. barombél, a kérőd-
 zők második gyomra, 3. (m), átvitt ér-
 telemben, a barom beleiből jövődőt
 mondó (haruspex). ném.
 garni, 1. szegélyes, 2. markolatos, kard-
 ról. fran.
 garofano (m), szegfű. ol.
 Gartenlilie (f), kerti liliom. ném.
 Gatter (n), gátér, rostély, rács. ném.
 gatto (m), macska. ol.
 gausopinatus, ködmönös. lat.
 gautherot (m), egy neme a szarkának.
 fran.
 gazza, gazzera (f), szarka. ol.
 geädert (falevélről), eres. ném.
 geai (m), szarka. fran.
 geankert, horgonyos. ném.
 geastet, gallyas, ágas-bogas. ném.
 geaugt, 1. a páva farkáról, 2. olyan
 állati szemekről mondják, a melyek
 a természetből elütő színűek. ném.
 gebartet, szakálas. ném.

- Gebäude** (n), épület. ném.
Gebiss (n), zabola. ném.
gebogen, hajlitott, görbe. ném.
gebordet, szegélyes, beszegett, rámás. ném.
gebrochen, tört, szétvált. ném.
geflammt, lángoló. ném.
gefleckt, tarka, babos, ném.
geflügelt, szárnyas. ném.
gefugt, hézagozott. ném.
gefüllt, telt, (rőzsáról mondják). ném.
gegabelt, villás. ném.
gegen, lásd: *contra*. ném.
gegeneinander schreitend, szembe menő. ném.
Gegenfeh, összefordított evetbőr.
gegengewendet, háttal álló. ném.
Gegenhermelin, visszás hermelin. ném.
(mit) Gegenkrücken, összefordítottan mankós. ném.
Gegeninnen (p), talppal összefordított ormók. ném.
gegittert, rácsos. ném.
geharnischt, pánczélos, vértés. ném.
gehornt, szarvas. ném.
Geige (f), hegedű. ném.
Geissel (f) (n), ostor, korbács. ném.
gekoppelt, pórázra fűzött. ném.
gekreuzt, keresztbe állított. ném.
gekrönt, koronás. ném.
gekrückt, mankós. ném.
gekrüpf, guggolva, ülve. ném.
Gelb, sárga. ném.
Geldtasche (f), pénzeszacskó. ném.
gelehnt, megtámasztott, egymáshoz támasztott. ném.
gelenio, zöld. lat.
gelso (m), eperfa. ol.
Gelte (f), merítő edény, sajtár. ném.
gemauert, falazott, hézagozott. ném.
gemella (p), ikerpólya. ol.
gemella in banda (p), harántos ikerpólya. ol.
gemella in croce (p), ikerkereszt. ol.
gemella in palo (p), ikerezőlöp. ol.
gemellae (p), ikerpólyák. lat.
gemini (p), iker, kettős. lat.
- Gemse** (f), kőszáli kecske, zerge. ném.
gendre (m), vő. fran.
geneigt, hajlott, hajlitott, ferde, rézsutos. ném.
gener (m), vő. lat.
genero (m), vő. ol.
genévrier (m), borókabokor. fran.
gentiles (p), névszerinti- és vérokonok. lat.
gentilis parmae (n), paizsfej. lat.
geöffnet, nyitott, nyílt. ném.
geordnet, rendezett, sorakozott. ném.
gepanzert, 1. pánczélos, 2. a lóról is mondják, hanyergelt (ily értelemben régi kifejezés). ném.
gepunktet, babos. ném.
gerautet, rombos, rutás. ném.
gerbe (f), kéve. fran.
gerfaut (m), keselyű. fran.
gesattelt, nyerges, nyergelt, szerszám. mos. ném.
gesäugt, szoptatott. ném.
gesäumt, beszegett. ném.
geschacht, koczkás, sakktábla. ném.
geschindelt, zsindelyes. ném.
geschlossen, zárt. ném.
geschmückt, díszített. ném.
geschnabelt, csőrös. ném.
geschrägt, harántosan osztott. ném.
geschuppt, pikkelyes. ném.
geschwänzt, lásd: *caudé*. ném.
gesenkt (v. *Stock*, *Degen* mit d. *Spitze* abwärts), hegyével lefelé fordított. ném.
gespalten, hasított. ném.
gespalten und halbgetheilt, hasított és félig vágott. ném.
gespartt, szarúfás. ném.
gespickelt, háromszögekre osztott, gerzdes, cikkes. ném.
gespiesst, felszúrt, felnyársalt. ném.
gesprengelt, himes, damaszkozott.
geständert, cikkes, cikkezett. ném.
gestellt, állított, sorba állított. ném.
gestielt, rőzsáról, ha szára van. ném.
gestorben, lásd: *décédé*. ném.
gestückt, összerövt. ném.
gestümmelt, csonkitott. ném.

gestürzt, felfordított. ném.
 gestutzt (ohne Spitze), letompított. ném.
 getheilt, vágott. ném.
 getheilt und halbgespalten, vágott és félig hasított. ném.
 getragen, gyámolított. ném.
 Getreide (n), gabona, élet. ném.
 geviert, negyedelt. ném.
 geweckt, esegelyes. (hosszúkás rútból álló). ném.
 Geweih (n), agancs. ném.
 gewolkt (olyan összerovott pólákról stb. mondják, a melyeknek rovása nem egyenes vonal, hanem félkörökbe tört (hullámos). ném.
 Gewürznelke (f), szegfűszeg. ném.
 Geyer (m), keselyű. ném.
 gezahnt (gezähnelte), fogazott. ném.
 gezäumt, zabolázott, t. k. felkantározott. ném.
 geziert, diszített. ném.
 gezinnt, ormós. ném.
 ghiaggiuolo (m), lilium. ol.
 ghianda (f), makk. ol.
 ghirlanda (f), füzér. ol.
 giacinto (m), hiacint. ol.
 giaco (m), pánczéling, zeke. ol.
 giavellotto (m), gerely. ol.
 gibecière (f), táska. fran.
 gibelins (p), lásd: Welschzinnen. fran.
 Giebel (m), keskeny paizsfej. ném.
 gigliato, liliumvégű. ol.
 giglio (m), lilium. ol.
 ginepro (m), borókafa. ol.
 giogo (m), járom. ol.
 Giove, Jupiter. ol.
 Gipfel (m), csúcsa, hegye, hegyes teteje valaminek. ném.
 girasole (m), napraforgó. ol.
 girifalco (m), héja, sólyom. ol.
 giron (m), czikk, gerezd. fran.
 gironnant, ezikk, ha a határvonalak csigaszerűen görbék. fran.
 gironné, ezikk. fran.
 girouetté, szélkakasos, (épület). fran.
 Gitter (n), gátor, rostély. ném.
 givré, lásd: gringolé. fran.

gladius (m), kard. lat.
 gland (m), makk. fran.
 glans (f), makk. lat.
 glastum, kék. lat.
 glaucus, kék. lat.
 Gleve, lilium. ném.
 Glevenkreuz (n), liliumos kereszt. ném.
 Glevenrad (n), liliumos kerék, karbunkulus. ném.
 Glevenstab (m), liliumos bot. ném.
 globatus, golyós. lat.
 globe (m), földteke. fran.
 globosus, bimbós, (rózsáról). lat.
 globus (m), földteke. lat.
 globus imperialis (m), birodalmi alma lat.
 globus tormentarius (m), ágyú-golyó lat.
 Glocke (f), harang, kolomp, esengetyű. n.
 Glockenthurm (m), harangos-torony. ném.
 glomus (m), gombolyag. lat.
 glos (f), ángy. lat.
 glühend, égő, fénylő, csillogó, parázs, szikrázó. ném.
 glutinatus, összerovott, hézagozott. lat.
 gobelet (m), pohár. fran.
 gobelet double (m), lásd bini scyphi. fran.
 goccia d'acqua (f), vizesöpp. ol.
 goccia di pece (f), szurokesöpp. ol.
 goccia di sangue (f), véresöpp. ol.
 gola (f), torok. ol.
 Gold, arany. ném.
 Goldene Vliess (n), arany-gyapjú. ném.
 gonfanon (m), templomi zászló. fran.
 Göppel (m), lefordított ágas. ném.
 gorgé, 1. lásd: colleté, 2. madarakról, a melyeknek nyaka nem olyan színű, mint a testök. fran.
 gorgiera (f), nyakfodor, nyakvért. ol.
 Gotteslamm (n), husvéti bárány. ném.
 gouffre (m), csak angol czimerekben előforduló keskeny, csigatekervényes hullámos pólya. fran.
 gourde (f), kobak. fran.

gousset (m), ágas, a melynek felseje telt. fran.
 goutte (f), könny-csöpp. fran.
 gradatim sectum, lépcsős haránt-osztás. lat.
 gradato, lépcsős. ol.
 gradiens, menő, lépdelő. lat.
 gradilis, lásd: gradiens. lat.
 gradus; per-, lépcsősen. lat.
 Graf (m), lásd: comes. ném.
 grain (m), mag. fran.
 (heilige) Gral, csésze, (az, a melykbe Krisztus vérét fölfogták). ném.
 gramen (n), fű. lat.
 gramen (m), fű. fran.
 gramigna (f), gyp. lat.
 gramineus, fűzöld. ol.
 Granatapfel (m), gránátalma. ném.
 Granatbaum (m), gránátfa. ném.
 grande mère (f), nagyanya. fran.
 grando (f), jégeső. lat.
 grand père (m), nagyapa. fran.
 granduca (m), nagyherceg. ol.
 grand-vair, nagy- evetbőr. fran.
 Grapen (m), lábas üst. ném.
 grappe de raisin (f), szőlőfürt. fran.
 grappin (m), négyágú kis vasmaeska. fran.
 grappino (m), négyágú kis vasmaeska. ol.
 grappolo (m), szőlőfürt. ol.
 Gras (n), gyp, pázsit. ném.
 grau, szürke, ólomszínű, hamuszínű. ném.
 Grauwerk (n), mál. ném.
 gravissant, a négylábú állatokról, a melyek látszólag hegyre másznak. fran.
 Greif (m), grif. ném.
 grêlé, koronáról mondják, ha a gyöngyök közvetlenül a homlokpántra vannak téve. fran.
 grêles (p), kőgolyócskák. fran.
 grêlier, (m), vadászkürt (éreczből, karikára hajtott). fran.
 grelot (m), csörgő. fran.
 grembiato, gerezes, ol.
 grembo (m), czikk, gerezd. ol.
 (pomme de) grenade (f), gránátalma. fran.
 grenade de guerre, gránát (lövedék) fran.

grenadier (m), gránát-almafa. fran.
 grenouille (f), béka. fran.
 Griff (m), füle (fogója) a kancsónak, korsónak. ném.
 griffo (m), grif. ol.
 griffon (m), grif. fran.
 griffone (m), grif. ol.
 Grille (f), tücsök. ném.
 grillé, rácsos. fran.
 grilles (p), sisak, rostély. fran.
 grilleté, csörgős (a ragadozó madarak lábairól mondják, ha csörgő van rajta). fr.
 grillets (p), csörgők. fran.
 grillettato, lásd: grilleté. ol.
 grillo (m), tücsök. ol.
 grillon (m), tücsök. fran.
 grimaldello (m), tolvajkules. ol.
 Grimbart (m), borz. ném.
 Grind (m), a szarvas-agancshoz nőtt koponyacsont. ném.
 gringolé, 1. keresztről, a melynek végei kígyófejek, 2. az amphisteráról (lásd ott), ha a fark nem egy, hanem több kígyófejben végződik. fran.
 gripho (m), sarkányos grif. lat.
 griphon sans ailes, heraldikai párducz. fran.
 griphus (m), grif. lat.
 griseus, szürke. lat.
 grive (f), rigó, húros. fran.
 gru (f), daru. ol.
 grue (f), daru. fran.
 grün, zöld. ném.
 grus (f), daru lat.
 gryllus (m), tücsök. lat.
 gryphus sine alis (m), herald.-párducz. lat.
 gryps (m), griff lat.
 gualdrappato, csótáros, (lóról). ol.
 guarnito, kardról, ha kosara van. ol.
 Gucker (m), ablak. ném.
 guelfes (p), derékszögű ormók. fran.
 gueules, vörös. fran.
 Gugel (f), kázmza. ném.
 guidon (m), két csikba szabott nagy zászló. fran.

guimpe (f), az apácák keszkenője, a melylyel keblük van bekötve. fran.
guinzagliato, pórázra fűzött. ol.
guinzaglio (m), póráz ol.
guitarra (f), gitár ol.
gula (f), torok. lat.
gulpe (f), lásd guse. fran.
gumène (f), horgonykötél. fran.
gumphá (f), kerékagy. lat.
Gurgel (f), nyeldekő, torok. ném.
gurgulio (m), nyeldekő, torok. lat.
Gurke (f), ugorka. ném.
Gürtel (m), öv. ném.
Gürtelstelle (f), vágott paizsmező közepső helye. ném.
guse, (f), biborszínű galamb. fran.
gutta (f), csöpp. lat.
guttatus tigillus (m), tornagallér. lat.
gyrare, lásd: gyrofalcus. lat.
gyrofalcus (m), keselyű. lat.

H

Haar (n), haj. ném.
Habicht (m), héja, ölyv. ném.
habillé, 1. emberről: felöltözött, 2. hajóról: vitorlás. fran.
hache d'armes (f), alabárd. fran.
hachements, vagy **achements**, orrjegy (ha szalaghoz hasonló). fran.
hachet (m), baltácska. fran.
hachures (p), vonalkák (szinjelzés vonalkázással). fran.
Hacke (f), kapá. ném.
Hacken (m), horog. ném.
haedus (m), kecske. lat.
Hafer (m), zab. ném.
Hagel (m), jégeső, köeső. ném.
Häher (m), szajkó. ném.
Hahn (m), kakas. ném.
haie (f), kerítés. ném.
halbgespalten und getheilt, vágott és félig hasított. ném.
halbgetheilt und gespalten, hasított, és félig vágott. ném.
Halbmesser (m), sugár, félátmérő. ném.
halcyon lásd: aleyon. lat.
halec (m) hering. lat.

halecret, vasmell. ol.
hallebarde (f), alabárd. fran.
Halm (m), gabona szára. ném.
Hals (m), nyak. ném.
Halsband (n), nyakravaló, örv. ném.
Halsberge, lásd: Turnierkragen. ném.
Halskleinod des Wappenhelmes, aranyláncz a sisak nyakán. ném.
Halskragen (m), gallér. ném.
Halskrause (f), nyakfodor. ném.
hamaides (p), három lebegő-pólya. fran.
hameçon (m), szigony. fran.
Hammel (m), ürti. ném.
Hammer (m), kalapács. ném.
hamus (m), szigony. lat.
Hand (f), kéz. ném.
Hände, treu-, parolázó kezek. ném.
Handschuh (m), keztyű. ném.
Hanf (m), kender. ném.
hardi, kakasról ha a jobb lábát fölemelve tartja. fran.
hareng (m), hering. fran.
Harfe (f), hárfá. ném.
Häring (m), hering. ném.
hariolus (m), fonál. lat.
Harke (f), gereblye. ném.
harpago (m), csáklya. lat.
harpe (f), hárfá. fran.
Harpie (f), harpia, patvar. ném.
harpie (f), harpia, patvar. fran.
harpon (m), szigony. fran.
Harpune (f), szigony. ném.
harpya, (f), lásd: Harpie. lat.
Hase (m), nyúl. ném.
hasta (f), lándsa. lat.
Haube (f), főkötő, a solymok sapkája is. ném.
Hauer (d. Elephanten und des Ebers), agyar. ném.
Haus (n), épület, ház. ném.
haussé, a szarufáról, pólyáról stb. mondják, ha a rendesnél magasabb helyzetű. fran.
Haut (f), bőr. ném.
haute, 1. kárdról, ha czölöpösen akként van állítva, hogy a hegye fölfelé áll,

2. keresztről, ha vízszintes karjai a rendesnél magasabb helyen vannak. *fran.*
heaume (m), helym, sisak neve. *fran.*
Hecht (m), csuka. *ném.*
hedera (f), borostyán. *lat.*
Heilige Gral (m), esése a melyben Krisztus vérét felfogták. *ném.*
Hellparte (f), alabárd. *ném.*
Helm (m), helym, sisak neve, *ném.*
Helm, Offener-, (m), lásd: Visirhelm. *ném.*
Helm, Visir-, nyílt [sisak, vasarezos sisak. *ném.*
Helmdecken (p), orrjegy, (sisaktakaró). *ném.*
Helmkleinod, lásd: Kleinod. *ném.*
Helmschmuck (m), oromdisz. *ném.*
Helmwulst (m), salap. *ném.*
Helmzier (f), oromdisz, sisakdisz. *ném.*
Hemd (n), ing. *ném.*
Henne (f), tyúk. *ném.*
Heppe (f), kertészkes. *ném.*
Heraldik (f), heraldika. *ném.*
héraut (m), lásd: Herold. *fran.*
herbaceus (color), zöld. *lat.*
herbae (p), növények. *lat.*
herbeux, füvel benőtt, pázsitos. *fran.*
Hering (m), hering. *ném.*
hérissé, hosszú ékekkel cizfrázott. *fran.*
hérisson (m), tuskés disznó. *fran.*
herma (f), törzs. *lat.*
Hermelinschwänzchen (n), hermelintincs. *ném.*
Hermelinthier (n), hölgymenyét, hermelin. *ném.*
hermine (f), hermelin, hölgymenyét. *fran.*
hermionius, hermelin. *lat.*
Herold (m), bajnokmester, czimermester, herold. *ném.*
Heroldfiguren (p), mesteralakok. (czölöp, pólya, kereszt, szarufa, harántpólya stb.). *ném.*
Heroldsstücke (p), lásd: Herolds Figuren. *ném.*
héron (m), kócsag, gém, csillagféreg. *fran.*
herse (f), borona. *fran.*
hersé, csapórácsos. *fran.*
herse sarrasine (f), csapórács. *fran.*
hervorbrechend, előtörő. *ném.*
hervorgehend, előtűnő. *ném.*
hervorspringend, kiugró. *ném.*
Herz (n), szív. *ném.*
Herzschild (m), boglárpaisz. *ném.*
heteromalla (f), varrás nélküli ruha, vagy öltöny. *lat.*
hêtre (m), bükkfa. *fran.*
heurte (f), úgy nevezik a régi francezia heraldikusok, a kékszíni *tourteau*-t. *fran.*
Heuschrecke (f), sáska. *ném.*
hie (f), döngölő. *fran.*
hieroglyphicus (m), paiszfő. *lat.*
hieroteca (f), lásd: heilige Gral. *lat.*
Hilfskleinod, segéd oromdisz. *ném.*
Hindin (f), lásd: Hirschkuh (f). *ném.*
hinten, hátul, hasított paiszmezőben a baloldal. *ném.*
hintereinander, a harántpólya mentén fekvő alakokról, ha hosszúsági tengelyük a paisz átlójával összeesik. *ném.*
Hinterwappen (m), a paisz mögötti tárgyak, p. keresztbe tett kardok, kereszt. *ném.*
hirco-gallus (m), lásd: Bockhahn. *lat.*
hircus (m), kőszáli kecske. *lat.*
hirondelle (f), fecske. *fran.*
Hirsch (m), szarvas. *ném.*
Hirschgeweih (n), szarvasagancs. *ném.*
Hirschkuh (f), szarvastehén. *ném.*
Hirse (f), köles. *ném.*
Hirt (m), pásztor. *ném.*
hirundo (m), fecske. *lat.*
hoche-queue (f), barázdabillegető. *fran.*
Höhle (f), barlang. *odu. né.*
homme d'armes (m), fegyveres ember, sisakos és mellvértes katona. *fran.*
homme-marin (m), Neptunushoz hasonló alak. *fran.*
Hopfen (m), komló. *ném.*
horizontaliter divisum et inferiori aut superiori parte perpendiculariter sectum, vágott és félig hasított. *lat.*
Horn (n), szarv. *ném.*
houblon (m), komló. *fran.*

- honoraria scuti hieroglyphica** (p), mesteralakok. lat.
honorifica scuti symbola (p), mesteralakok. lat.
horizonté, a paizs mezejéről, ha szegleteiben nap és hold van. fran.
houe (f), kapa. fran.
houlette (f), pásztorbot. fran.
houppé, bojtos, rojtos. fran.
hours, tornatér hőriili páholy. ol.
housette (f), bakkanecs. fran.
housilles (p), lásd: cothurnus fran.
housse (f), csótár. fran.
houssé, csótáros. fran.
housseau (m), csótár. fran.
houx (f), magyal. fran.
huchet (m), kürt. fran.
Hufeisen (n), patkó. ném.
Hügel (m), domb. ném.
Hummer (m), tengeri rák. ném.
Humpen (m), kanta. ném.
humus (m), paizs mezeje. lat.
Hund (m), kutya. ném.
Hundekoppel (f), póráz. ném.
huppe (f), banka. fran.
hure (f), vadsertés- és delfin-fej. fran.
hurpex, (irpex) borona, lat.
hut (m), kalap. ném.
hydre (f), lásd: hydra. fran.
Hygieiaschale (f), Hygieia csészéje. ném.
hystrix (f), sündisznó. lat.
- I
- Ibis** (f), ibiszmadár. ném.
icneumone (m), ichneumon. ol.
Igel (m), sündisznó. ném.
igneus, vörös. lat.
igniarium (n), puska. lat.
ignivomo, tűzethányó. ol.
île (f), sziget. fran.
illeonito, oroszlanos, az ágaskodó leopárdról. ol.
illigatus, összekötött. lat.
illitus in orbem, lekerekített. lat.
- illuminato**, világos, fénylő. ol.
illuminatus, lásd: illuminato. lat.
illus, megvilágított. lat.
il tutto di, az egész. ol.
ima cuspis (m), paizs csúcsa. lat.
imbarrato, mankós. ol.
imbricatus, rovátkosan határolt. lat.
imbrigliato, felkantározott. ol.
imbutus, tölt. lat.
immortalita (f), lásd: immortalité. ol.
immortalité (f), máglyán főnix madár. fran.
immutus, mozdulatlan, mind a négy lábán álló. lat.
imperator, (m), császár. lat.
impignante, karról, ha kard, zászló, vagy más fegyver van a kezében. ol.
implexus, összefont. lat.
impresa (f), jelmondat. ol.
impressus, megrakott. ol.
inalberato, ágaskodó. ol.
inangolato, lásd: inangulatus. ol.
inangulatus, czikkcs, gerezdes. lat.
in banda, harántpólyás. ol.
in bandiera, 3., 3., 3-ként állított kilencz alakról. ol.
incantucciato, ágaközötti, szögletezett. ol.
incappato, süvegezett. ol.
incappucciato, sapkás, a sólyomról. ol.
in capriolo, szarufásan. ol.
incarnato, hosszú. ol.
incassato, lásd: enclavé.
incatenato, lánczra vert. ol.
in caulem surgens, a virág száráról, ha az elütő színű. lat.
incavato, hornyolt. ol.
incedens, menő. lat.
incendie (m), égő épület. fran.
inchiavardato, becsukott. ol.
inchiodato, korlát, a lépeső mellett, ha tőle elütő színű. ol.
inclinatus, egymás felé hajló, egymásra dőlt. lat.
incliné, egymás felé hajló, egymásra dőlt. fran.
incoccato, ijról, ha a nyíl rá van téve. ol.

- incrispatura*, többszörösen megtört pólya. lat.
incudine (f), üllővas. ol.
incumbans figuram, megrakott, vagy az egészét elfödő. lat.
incurvatus, hajlott, guggoló állatokról. lat.
*in cuspidem tertiatu*s, csúcsosan három részre osztott. lat.
in decussim quadrifidus, harántosan négy részre osztott. lat.
in decussim trajectus, harántosan keresztbe tett. lat.
indentato, fogazott. ol.
in dentes figuratus, fogazott. lat.
in difesa, támadó, egyszarvúról, ha öklelő fejjel és előre szegzett szarvval van ábrázolva. ol.
inducens, az egészét befödő. lat.
indutus, körülmetszett. lat.
ineinandergeschlungen, összefont. ném.
inermis, esonka, az oroszlánról, ha se foga, se nyelve, se körme. lat.
in faccia, szemben (a sisakról). ol.
infamato, lásd: diffamé. ol.
in fascia, pólyamentén. lat.
*in fasciam tertiatu*s, pólyásan, azaz két vágással három részre, osztott. lat.
inferior pars, alsó része valaminek. lat.
inferne pinnatus, alul ormós. lat.
inferriato, rácsos (harántosan). ol.
infictio, több paizs egyesítése egymásra való helyezés által. lat.
inflammato, égő. ol.
inflorito, stylisált liliomban végződő. ol.
inflammatus, égő. lat.
infractus, eltört. lat.
infranto, hegyetlen csúcs. ol.
Inful (f), infula, püspöksíveg. ném.
ingigliato, stylizált liliomokkal megrakott. ol.
ingolante, elnyelő. ol.
in maesta, szemben álló (sisakról). ol.
Innenbord (m), belső ráma. ném.
innixa gradibus-, lépesőre emelt. lat.
innixus, gyámolító, rádülő. lat.
in palo, czölöp mentén. ol.
in pergola, lásd: Dreipass. ol.
in pila, legyezőszerűen. ol.
in poppa, vitorláról, ha a szél dagasztja. ol.
inquartamento, négy részre osztás. ol.
in quartato, négy részre osztott. ol.
in riposo, nyugvó, fekvő (állatról). ol.
in sbarra, balharántpólya mentén. ol.
insegna (f), zászló. ol.
Insel (f), sziget. ném.
insiliens, ágaskodó. lat.
insitio per triangulum, beékelt. lat.
instita (f), szögmérő és keskeny pólya is. lat.
instita parallela (f), ikerpólya. lat.
institae gemellae, több ikerpólya. lat.
instructus, felnyergelt (ló). lat.
insula (f), sziget. lat.
intagliato, faragott. ol.
intectus apex(m), betetőzött paizsfej. lat.
intentus ad praedam, ágaskodó, mintegy prédára ugrani készülő. lat.
intersecato, lásd: spaccato. ol.
interzato, három részre osztott. ol.
intrasegna (f), czimertörés. ol.
in trifolium desinens, lóherés. lat.
inumbatus, árnyékolt. lat.
inustus, babos. lat.
invecta sectio (m), palánkos osztás. lat.
inversus, felfordított. lat.
in verticem abjectus, felfordított. lat.
invittamsectus, balharántosan osztott. l.
*in vittam tertiatu*s, háromszor balharánt osztott. lat.
ippogrifo (m), pegazus. ol.
irco (m), bak. ol.
ircogallo (m), lásd: hirco-gallus. ol.
iri, iride (f), szivárvány.
iris (f), szivárvány. lat.
irruens, ágaskodó. lat.
isalgue (f), virág, a mely öt lóheréből látszik összetettnek, szárai azon kör egy részén hatolnak át, a mely két felfordított holdsarlóhoz hasonló. fran.
isola (f), sziget. lat.
isolato, lebegő, lógó. ol.

isolé, lebegő, lóggó. fran.

issant, növekvő. fran.

ivoire, elefántesont. fran.

J

jacens, fekvő. lat.

Jacobsmuschel (f), zárándokkagyló. ném.

jaculum (n), hajító dárda és nyilvesző. lat.

jaculum arcubalistae (n), (számszeríjba való) rövidnyíl. lat.

Jagdhorn, lásd: cor de chasse. ném.

Jagdnetz-Stellgabel (f), vadászhaló. ném.

jaillissant, kútról, forrásról, ha a víz különös színű. fran.

jale (f), vödör. fran.

jambe (f), czomb. fran.

janitorum magister (m), ajtónállók mestere. lat.

janthinus, kék, violaszínű, pávafarkszínű. lat.

jars (m), gunár. fran.

javelot (m), hajító dárda. fran.

jubatus, sörenges, ha a ló színétől elütő színű a söreng. lat.

judex curiae (m), országbíró. lat.

judex nobilium (judlium) szolgabíró.

jugaria fasciola (f), ikerpólya. lat.

jugaria instita, ikerpólya. lat.

jugariae alae, kettős szárny. lat.

jugarius, pórásra fűzött. lat.

jugum (n), járom, szarufa. lat.

jugum alarum (n), kiterjesztett szárny. lat.

jugum alarum complicatum (n), csukott szárny. lat.

jugum alarum demissum (n), leeresztett szárny. lat.

jumellé, ikres, pólyáról, harántpólyáról, szarufáról mondják, ha kettős. fran.

jumelles (p), kettőnként állított pólyák, minden pár együtt nem szélesebb mint a rendes pólya. fran.

Jungfrauenadler (m), lásd: harpia. ném.

Jungfrauendrache (m), fölül szűz, alul sárkány. ném.

jus gladii (m), pallósjog. lat.

justitia, lásd: themis. lat.

K

Kahn (m), bárka, csónak. ném.

Kalb (n), borjú. ném.

Kameel (n), teve. ném.

Kamm (m), fésű, taraj. ném.

kämpfend, viaskodó. ném.

Kämpfer (m), harcász. ném.

Kaninchen (n), tengeri nyúl. ném.

Kanne (f), kanna, ibrik. ném.

Kapaun (m), kappan. ném.

Kapelle (f), kápolna. ném.

Kapitäl (n), oszlopfő. ném.

Kappe (f), sapka. ném.

Kaputze (f), kámzsa. ném.

Karpfen (m), ponty, potyka, pozsár. ném.

Karren (m), taliga. ném.

Kartusch, lásd: cartouche. ném.

Kastanie (f), gesztenye. ném.

Kastanienbaum (m), gesztenyefa. ném.

Kater (m), kandúr. ném.

Katharinenrad (n), Katalin-kerék, (nyolez jobbra görbült sarló a küllők helyett). ném.

Katze (f), macska. ném.

Kegel (m), kúp. ném.

Kehle (f), torok. ném.

Keil (m), ék. ném.

Kelch (m), kehely. ném.

Kessel (m), üst, bogrács. ném.

Kesselhacken (m), szolgafa, horog, melyre az üstöt akasztják. ném.

Kesselstand (m), lásd: Kesselhacken. ném.

Kette (f), láncz. ném.

Keule (f), füstély. ném.

Kind (n), gyermek. ném.

Kirche (f), templom. ném.

Kirchenfahne (f), templomi zászló. ném.

Kirsche (f), cseresznye. ném.

- Kirschenbaum** (m), cseresznye. ném.
- Kissen** (n), vánkos, párna. ném.
- Kiste** (f), láda. ném.
- Klauflügel** (m), szárnyas láb. ném.
- Kleeblatt** (n), lóhere. ném.
- Kleinod** (n), oromdisz. ném.
- kletternd**, kúszó. ném.
- Klippe** (f) kőszirt, kőszál. ném.
- Kloster** (n), kolostor. ném.
- Knabe** (m), fiú. ném.
- Knappe** (m), apród. ném.
- Knäuel** (m), gombolyag. ném.
- Kniekachel** (f), vastérd. ném.
- Knochen** (m), csont. ném.
- Köcher** (m), tegez. ném.
- Kohlkopf** (m), fejes káposzta. ném.
- Koller** (m), bőrkeze. ném.
- Komet** (m), üstökös. ném.
- König** (m), király. ném.
- Königin** (f), királyné. ném.
- Kopf** (m), fej. ném.
- Koppel** (f), póráz. ném.
- Korb** (m), kosár. ném.
- Korn** (n), gabona. ném.
- Kornelius-Kirschenbaum** (m), somfa. ném.
- Kornelle** (f), som. ném.
- Kragen** (m), gallér. ném.
- Krähe** (f), varjú. ném.
- krähend**, kukorikoló. ném.
- Kralle** (f), karom. ném.
- Kranich** (m), daru. ném.
- Kranz** (m), koszorú. ném.
- Krebs** (m), rák. ném.
- Kreis** (m), kör. ném.
- Kreuz** (n), kereszt. ném.
- Kreuz, Andreas-** (n), Szent András keresztje. ném.
- Kreuz, Anker-** (n), horgonyvégű kereszt. ném.
- Kreuz, Antonius-** (n), Szent Antal keresztje. ném.
- Kreuz-, Apfel-** (n), gömbösvégű kereszt. ném.
- Kreuz-, Apostolisches-** (n), lásd: ungarisches Kreuz. ném.
- Kreuz-, Ast-** (n), legallyazott kereszt. ném.
- Kreuz, doppeltzugespitztes-** (n), vilásvégű kereszt. ném.
- Kreuz, gekrückt-** (n), mankóvégű kereszt. ném.
- Kreuz, geschliffenes-** (n), élére csiszolt kereszt. ném.
- Kreuz, griechisches-** (n), közönséges kereszt. ném.
- Kreuz, halbgekrückt-** (n), félmankóvégű kereszt. ném.
- Kreuz, hoche-** (n), magas kereszt. ném.
- Kreuz, Katharinen-** (n), Katalin-kereszt. ném.
- Kreuz, Kleeblatt-** (n), Szent Lázár keresztje. ném.
- Kreuz, Lateinisches-** (n), latin vagy magas kereszt. ném.
- Kreuz, Lilien-** (n), liliumvégű kereszt. ném.
- Kreuz, Lothringisches-** (n), lásd: ungarisches Kreuz. ném.
- Kreuz, Malteser-** (n), máltai kereszt. ném.
- Kreuz, Mantuanisches-** (n), mantovai kereszt. ném.
- Kreuz, Passions-** (n), Krisztus keresztje. ném.
- Kreuz, Patriarchen-** (n), lásd: ungarisches Kreuz. ném.
- Kreuz, Pfeil-** (n), nyilvégű kereszt. ném.
- Kreuz, Pilger-** (n), zarándok-kereszt. ném.
- Kreuz, Rautenförmiges-** (n), rutavégű kereszt. ném.
- Kreuz, Schlangen-** (n), kígyós kereszt. ném.
- Kreuz, Sparrenweise gebogenes-** (n), szarufás kereszt. ném.
- Kreuz, Stern-** (n), csillagkereszt. ném.
- Kreuz, Tolosanisches-** (n), toulouse-i kereszt. ném.
- Kreuz, Triangel-** (n), háromszögvégű kereszt. ném.
- Kreuz, Ungarisches-** (n), apostoli vagy kettős kereszt. ném.

- Kreuz, Wecken-** (n), rutakereszt. ném.
Kreuz, Wieder- (n), keresztvégű kereszt. ném.
Kreuz, Wiedergekrücktes- (n), kettős mankó végű kereszt. ném.
Kreuz, Zugespitztes- (n), csücskös-végű kereszt. ném.
kreuzweis, keresztben. ném.
Krieger (m), katona, vitéz, harcos. ném.
Kriegs-Granate (f), gránát, (lövedék). ném.
Kriegsruf (m), csatakiáltás. ném.
Kriekente (f), száresa. ném.
Krone (f), korona. ném.
Krönl-Lanze, (f), lásd: lance-courtoise. ném.
Kropf (m), kapocs, boglár. ném.
Kröte (f), varangyos-béka. ném.
Krücke (m), mankó. ném.
Krug (m), fazék, korsó, kanesó. ném.
Krummstab (m), pásztorbot. ném.
Kübel (m), esőbőr, kupa, veder. ném.
Kübelhelm (m), esőbőrsisak. ném.
Kufe (f), csurgó. ném.
Kugel (f), golyó. ném.
Kukuk (m), kakuk. ném.
Kunkel (f), guzsaly, rokka. ném.
Kürbis (m), tök. ném.
Kurtine (f), kurtina (bástyaköz). ném.
- L**
- Labyrinth** (m), labirintus. ném.
lac d'amour (m), kötelék a női címeres paizs körül. fran.
lacerta (f), gyík. lat.
lacet (m), lebegő pólya. fran.
Lachs (m), lazac. ném.
lacinia (f), pólya. lat.
laciniae trijugae (p), lásd: hamaides-lat.
lacinium vexillum (n), templomi zászló. lat.
laciniola bifida (f), kétormós tornagallér. lat.
laciniola quadrifida, (f), négyormós tornagallér. lat.
- laciniola trifida** (f), háromormós tornagallér. lat.
lacryma (f), könny. lat.
lactens, szoptató. lat.
lacunae (p), orrjegy. lat.
lacus (m), tó. lat.
laeva (f), balkéz. lat.
Lägel (n), esobolyó. ném.
lago (m), tó. ol.
lagrima (f), könny. ol.
laie (f), erdei kocza. fran.
lambel (m), tornagallér. fran.
lambello (m), tornagallér. ol.
lambentia (f), tornagallér. lat.
lambrequini (p), lásd: lambrequins. ol.
lambrequins (p), orrjegy. fran.
lamiae (p), orrjegy. lat.
lamina (f), ajtószarkvas. lat.
Lamm (n), bárány. ném.
lampada (f), lámpás. ol.
lampassé, nyelves (oroszlánról és más négy lábú állatról, ha nyelve elütő színű. A madarak közül csak a sasról mondják). fran.
lampe (f), lámpás. fran.
lance (f), lándsa, dsida, kopja. fran.
lance courtoise (f), kopja (olyan, a melynek hátulsó részén bevágás van, a hol a nyél vékonyabb, hogy a kéz könnyebben átfoghassa a bevágás a kezét óvja). fran.
lance de tournoi (f), kopja. fran.
lancea (f), lándsa, dsida, kopja. lat.
langue (f), nyelv. fran.
langué, nyelves (csak madarakról, a sast kivéve). fran.
Längsschindel, lásd: billette. ném.
lanier (m), 1. sólyom, fran.
lanière (f) szij. fran.
Lanze (f), lándsa, kopja, dsida. ném.
Lanzeneisen (n), dsidavas. ném.
Lanzknecht, lásd: homme d'armes. ném.
lapides (p), kövek, sziklák. lat.
lapilli (p), drágakövek. lat.
lapin (m), tengeri nyúl. fran.
lapis ignaris (m), kova. lat.

- lapis sepulchralis** (m), sírkő. lat.
Lappenschnitt (m), rovátkolt vágás. német.
laqueatae vittae (p), orrjegy. lat.
laqueatus cinctus (m), a derékra kötött kötel. lat.
laquens (m), lebegő pólya. lat.
Lärchenbaum (m), veres fenyőfa. német.
larix (f), veresfenyő. lat.
lateraria lineola (f), szál. lat.
laterariis lineis praecinctus, lásd: resarcelé. lat.
laterculus (m), zsindey. lat.
latrunculatim, latrunculatus, latrunculus, kockás. lat.
Latz (m), lebegő pólya. német.
laurier (m), borostyánfa. fran.
lauro (m), borostyán. ol.
laurus (f), borostyán. lat.
Laute (f), lásd: lyra. német.
lavada (f), gyík. lat.
leaena (f), nőstény oroszlán. lat.
lebes (m), üst. lat.
lecythus (m), üst, fazék, korsó. lat.
Lederwams (m), ködmön, bőrkorszó. vág. német.
ledig, üres, tar (paizs). német.
legende (f), jelmondat a sisak körüli szalagon. fran.
leggenda (f), jelmondat. ol.
Leiste (f), félszélességű pólya, keskeny pólya, lécz. német.
Leiter (f), lábtó. német.
lembeggiato, cikkes. ol.
lembello (m), tornagallér. ol.
lembo (m), cikks, gerezd. ol.
lemniscatus, többszörösen vágott. lat.
lemnisci (p), orrjegy. lat.
lemniscus (m), pólya, átvitt értelemben tornagallér is. lat.
Lenkscheit (n), kiséfa. német.
leo (m), oroszlán. lat.
leonato, lásd: lionné. ol.
leoncello, lásd: lioncello. ol.
leoncino, lásd: lioncello. ol.
leone (m), oroszlán. ol.
leonesa (f), nőstény oroszlán. ol.
leoninus (m), ágaskodó leopárd. lat.
leonito, lásd: illeonio. ol.
Leopard (m), leopárd. fran. és német.
leopardé, leopárdos oroszlán (menő). fran.
leopárd lionné, ágaskodó leopárd. fran.
leopardirter Löwe, leopárdos oroszlán (menő). német.
leopardito, menő oroszlánról. ol.
leoparditus, menő oroszlánról. lat.
leopardo (m), leopárd. ol.
leopardus (m), leopárd. lat.
leoparduto, lásd: leopardito. ol.
leporarius canis (m), agár. lat.
lepre (f), nyúl. ol.
lepus (m), nyúl. lat.
Lerche (f), pacsirta. német.
lettera (f), betű. ol.
lettre (f), betű. fran.
lettre de noblesse (f), nemeslevél. fran.
Leuchter (m), gyertyatartó. német.
leunculus (m), kölyök oroszlán. lat.
levante, szél, (emberi fej által ábrázolva a paizsmező bal szélén). ol.
levato, ágaskodó ol.
levé, 1. ágaskodó (a medvéről), 2. szárnyakról, ha válluk felfelé áll. fran.
levir (m), sógor. lat.
levrette (t), kis agár. fran.
lévrier (m), agár. fran.
levriere (m), agár. ol.
lézard (m), gyík. fran.
lézarde (f), hasadék. fran.
liba (f), korong, tányér. lat.
libeccio (m), szél (emberi fej, mely a paizs jobb szélén van ábrázolva). ol.
liber (m), könyv. lat.
libro (m), könyv. ol.
Licht (n), gyertya, világ. német.
Lichteck (n), a paizs felső szöglete, ha kisebb mint a paizsfej egyharmada. német.
licocefalo (m), farkasfej. ol.
licorne (m), egyszarvú. fran.
licorno (m), egyszarvú. ol.

- lié, összekötött. fran.
Liebesseile (f), kötelék, lásd: lac d'amour. ném.
liegend, fekvő. ném.
lierre (f), lásd: Epheu. fran.
lièvre (m), nyúl. fran.
lièvre en forme, ülő nyúl. fran.
ligne à plomb (f), függőleges vonal. fran.
ligo (m), kapa. lat.
ligospala (f), lapát. lat.
lila, rozsdás szín, szekfűszin, lilaszin, ném.
Lilie, Garten-, (f), kerti liliom. ném.
Lilie, Heraldische-, (f), stylizált liliom. ném.
Lilium explicatum (n), kerti liliom. lat.
lilium florenticum (n), firenzi liliom. lat.
lilium francicum (n), herald. vagy stylizált liliom. lat.
lima (f), 1. reszelő, 2. tornagallér. lat.
limaçon (m), csiga, csigaház. fran.
limax (m), csiga. lat.
limax rudis (f), zarándokkagyló. lat.
limbello (m), tornagallér, ol.
limbulus (m), peremecske, szélecske, keskeny belsőráma. lat.
limbus (m), perem, ráma, szegély. lat.
limbus apertus (m), belső ráma. lat.
limbus intimus (m), keskeny belső ráma. lat.
Linde (f), hárs. ném.
Lindvurm (m), négy lábú sárkány. ném.
linguata tesserula (vel tessela) (f), ruta. lat.
linguato, lásd: linguatus. ol.
linguatus, nyelves. lat.
lingulatus, nyelves. lat.
Linkarm (m), balkar, (a melynek ökle bal felé van fordítva, s a kéz teteje látszik). ném.
Linke Flankenspitze (f), baloldali ék. ném.
linke Hand (f), balkéz. ném.
links, bal. ném.
- lion** (m), oroszlán. fran.
lion dragonné, sárkányfarkú oroszlán. fran.
lion passant, menő oroszlán. fran.
lion rampant, ágaskodó oroszlán. fran.
lion, ombre de-, oroszlán árnyéka, oroszlán, melynek csak körvonalai vannak megrajzolva, s azok között a paizsmező színe látszik. fran.
lioncello (m), kis oroszlán. ol.
lionné, ágaskodó, leopárdról. fran.
Lipeisen (n), a sisak előrészen a száját védő pánt. ném.
lis (m), kerti liliom. fran.
lisa naturel (m), kerti liliom (fejér). fran.
lis de jardin (m), kerti liliom, tulipán-szerű és három levellű. fran.
lis en boutons (m), nyíló kerti liliom. fran.
liseré, diszitett, különösen aranszegélyes fegyverekről. fran.
listel (m), jelmondatos szalag. fran.
litera pythagorica (f), ágas. lat.
(in), literam pythagoricam dispositi lásd: ágas mentén állított. lat.
litterae donationales (pl), adománylevél. lat.
lividus, kékes, vízzsinű. lat.
locus credibilis (m), hiteles hely. lat.
Löffel (m), kanál. ném.
longé, sólyomról, ha lábain kötelék látszik. fran.
lorica (f), mellvert. lat.
lorré, úszószárnyas, a halról, ha úszószárnya elütő színű. fran.
lorum (n), göngyöleg. lat.
losange (f), rúta. fran.
loup (m), farkas. fran.
loup cervier (m), mesebeli állat, (hiúz fejű, párduez testű, barna). fran.
loutre (f), vidra. fran.
louveteau (m), farkaskölyök. fran.
Löwe (m), oroszlán. ném.
lozanga (f), ruta. ol.
luccio (m), csuka. ol.
lucciola (f), Szent-Jánosbogár. ol.
lucerna (f), lámpás. lat.

lucertola (f), gyík. ol.
 Luchs (m), hiúz. ném.
 lucius (m), csuka. lat.
 lumaca (f), csiga. ol.
 l'unà l'autre, egyből a másba. fran.
 l'un en l'autre, színeserelő. fran.
 luna (f), holdtöltte. lat. ol.
 luna crescens, holdsarló. lat.
 luna expresso vultu humano, hold-
 arez. lat.
 lunatae molae fibula, lásd: lunel. lat.
 lune (f), hold, (csak a holdtöltte, külön-
 ben croissant a neve: ha a sarló
 hegyei felfelé állanak, c. montant, ha
 lefelé, c. versé vagy renversé, ha jobb-
 felé c. tourné, ha balfelé c. contourné).
 fran.
 lunel (m), négy holdsarló egyesítése. fran.
 lunello (m), lásd lunel. ol.
 lupa (f), nőstény farkas. lat.
 lupicatulul (m), kölyök farkas. lat.
 lupus (m), farkas. lat.
 luscinià (f), fülemile. lat.
 lusulatrunculorum(m), sakktábla. lat.
 luteus, sárga. lat.
 luth (m), lant. fran.
 lutra (f), vidra. lat.
 lynx (m), hiúz. fran. lat.
 lyra (f), lant, hegedű. lat.

M

macchiato, foltos, tarka. ol.
 maciulla (f), tiló. ol.
 mâcle (f), áttört rúta. fran.
 macolino (m), lásd: mâcle. ol.
 maçoné, 1. kockás (a paizs mezeje,
 ha kockákra van osztva. mint a
 faragott kőből rakott fal), 2. hézag-
 zott (falról, toronyról, hídról stb., ha
 kockás kövekből van rakva s a határ-
 vonalak más színűek). fran.
 macula (f), áttört rúta. lat.
 macula velleris, (f), lásd: mouche-
 tures. lat.
 maglietto (m), kalapács. ol.
 maglio (m), fokosbalta. ol.
 magnificus (m), nagyságos. lat.

Mähne (f), sörény. ném.
 maillet (m), tagló. fran.
 main (f), kéz; m. bénissante, áldó
 kéz; m. d'aigle, szárnyas láb; m.
 contre appaumé, kéz teteje; m.
 jurante, esküvő kéz. fran.
 majores (p), ösök, elődök. lat.
 mal gironné, a czikkezésről, ha négy
 választóvonalnál kevesebb van. fran.
 mal grembiato, lásd: mal gironné. ol.
 malleolus (m), kalapácsocska, pörö-
 lyöcske, bokaesont. lat.
 malleus (m), pöröly, kalapács. lat.
 mal ordonné, három alakról vagy kép-
 ről mondják, ha a helyett, hogy 2-,
 1-ként lennének-, 1-, 2-ként vannak
 állítva. fran.
 male ordinato, lásd: mal ordonné. ol.
 mal tagliato, lásd: mal taillé. ol.
 mal taillé, (rosszul szabott) ruha újjá-
 ról mondják, ha németesen vagy ango-
 losan van szabva. (?) fran.
 malum aureum (n), narancs. lat.
 malum cydonium (n), birsalma. lat.
 malum persicum (n), barack. lat.
 malum punicum (n), gránátalma. lat.
 malus (f), almafa. lat.
 malus cydonia (f), birsalma. lat.
 malus persica (f), barackfa. lat.
 malus punica (f), gránátalma. lat.
 mancante, hiányos, ketté hasított tárgy
 melynek egyik fele hiányzik. ol.
 Mandel (f), mandola. ném.
 Mandelbaum (m), mandolafa. ném.
 mandorla (f), mandola. ol.
 mandragore (f), mandragora. fran.
 manens, helyben álló, négy lábán álló
 (oroszlán). lat.
 mangulatus, cikkes, gerezdes. lat.
 manica (f), ruhaújj, néha keztyű. lat.
 manicato, nyeles. ol.
 manicatus, esipkés. lat.
 manipule (f), stóla. fran.
 manipulus (m), kéve. lat.
 Mann (m), férfi. ném.
 mano (m), kéz. ol.
 mano cerrada, (m), ököl. ol.

- mano di giustizia** (m), az Igazság keze. ol.
- manopola** (m), vaskeztű. ol.
- Mantel** (m), köpeny, palást. ném.
- mantelé**, mentézett. fran.
- mantelet** (m), czimerköpeny. fran.
- mantellato**, lásd: mantelé. ol.
- mantelletto** (m), palást, ol.
- mantellina** (f), czimerpalást, köpeny. ol.
- mantello** (m), köpeny. ol.
- manto** (m), czimersátor. ol.
- manubriatus**, nyeles. lat.
- manus** (f), kéz; **m. elevata**, fölemelt kéz; **m. fidei**, parolázó kezek; **m. jurandi**, esküvő kéz; **m. juris**, esküvő kéz; **m. justitiae** (jogar, mely esküvő kézben végződik, a francia császári és a belga királyi czimeres paizs mögött); **m. prona**, tenyér; **m. pugnum contracta**, ököl. lat.
- marcato**, babos, foltos. ol.
- marchant**, a daruról, ha egyik lábát fölemeli. fran.
- marche** (f), (régies) pata. fran.
- marchio** (m), örgróf. lat.
- Marder** (m), nyest, nyuszt. ném.
- mare** (n), tenger. lat.
- maréchal** (m), marsal, tábornagy. fran.
- mareggiato**, hullámos. ol.
- marescallus** (m), lásd: maréchal. lat.
- maresciallo**, lásd: maréchal. ol.
- margarita** (f), gyöngy. lat.
- marginato**, rámás, beszegett. ol.
- marginatus**, rámás, beszegett. lat.
- marginé** (m), ráma, szegély. ol.
- margo** (c), ráma, szegély. lat. ol.
- margo disjunctus, vel interruptus**, belső ráma. lat.
- margravio** (m), lásd: marquis. ol.
- marié**, házasság. fran.
- marinato**, lásd: mariné. ol.
- mariné**, állatról, ha halfarka van. fran.
- mariscalco** (m), lásd: maréchal. ol.
- marita** (f), feleség. lat.
- maritus** (m), férj. lat.
- marmite** (f), fazék, csupor. fran.
- marmotta** (f), marmota. ol.
- marqué**, jegyes, játékkoczkáról, lepényről stb., ha pontok vannak rajta. fran.
- marquis** (m), örgróf. fran.
- Marschall**, lásd: maréchal. ném.
- Marte**, 1. Mars. 2. vörös színű. ol.
- marteau** (m), kalapács. fran.
- martello** (m), kalapács. ol.
- martello d'arme** (m), fokos, balta. ol.
- martellus** (m), kalapács. lat.
- martora** (f), nyest. ol.
- martre** (m), nyest. fran.
- martus** (m), nyest. lat.
- maskirt**, álarczos. ném.
- masqué**, álarczos. fran.
- massacre** (m), szarvas agancs, ha alsó végeit a koponyacsont egy része köti össze. fran.
- masse à picotons** (f), esatacsillag. fran.
- masse d'armes** (f), buzogány. fran.
- masse de roseau** (f), nádi buzogány. fran.
- massue** (f), buzogány. fran.
- mastino** (m), juhászkutya. ol.
- masuré**, romba dőlt, toronyról épületről. fran.
- mater** (f), anya. lat.
- maternel**, anyai. fran.
- matertera** (f), anyai nagynéne. lat.
- matertera magna** (f), nagyanya nőtesvére.
- mâtin** (m), szelindek, juhászkutya. fran.
- mattonato**, koczkákból összerögzött. ol.
- Mauer** (f), fal. ném.
- Mauergiebel** (m), házcsúcs, falcsúcs. ném.
- Maulbeerbaum** (m), szederfa, eperfa. ném.
- Maulbeere** (f), szeder, fái eper. ném.
- Maulkorb** (m), szájkosár. ném.
- Maulthier** (n), öszvér. ném.
- maure** (m), szerecsen. fran.
- Maus** (f), egér. ném.
- maximus petasus** (m), nagy evetbőr. lat.
- mazza** (f), bot, füttykös. ol.
- mazza d'arme** (f), buzogány. ol.
- mazzafrusto** (m), füttykös. ol.

- mazzapicchio** (m), sulyok, kótis. ol.
meditulliotenus, növekvő. lat.
medulla (f), paizsoeska. lat.
Meer (n), tenger. ném.
Meeradler (m), lásd: saffre. ném.
Meerbarbe (f), tengeri harsa, bajszos rózsahal, tengeri márna. ném.
Meergrün, tengerzöld. ném.
Meermann, lásd: homme marin. ném.
Meerretich (m), torma. ném.
Meerschwein (n), sündisznó. ném.
mela (f), alma. ol.
melarancio (m), narancsfa. ol.
meles (f), borz. lat.
meliaca (f), **melica** (f), kajszibarack. ol.
melo (m), almafa. ol.
melogranata (f), **melagrano** (m), gránátalma. ol.
melon (m), dinnye. fran.
Melone (f), dinnye. ném.
melopepon (m), almaalakú dinnye. lat.
Melusina (f), Melusina (kádban fürdő női alak). lat.
Mélusine (f), Melusina. fran. és ném.
membra sacrae coronae (p), a szent korona tagjai (nemesek). lat.
membrato, karmos (a madarak lábairól). ol.
membré, a madarakról, ha lábuk más színű. fran.
membre d'aigle (m), sasláb. fran.
membre de lion (m), oroszlánláb. fran.
(du) même, ugyanazon színű. fran.
mensae fulcrum (n), asztalláb. lat.
Mensch (m), ember. ném.
mento (m), áll. ol.
menton (m), áll. fran.
mentoniera (f), állazó vért. ol.
menu-vair, evetbőr, ha négynél több sorba van állítva. fran.
mer (f), tenger. fran.
Mercurio (m), Mercurius. ol.
mère (f), anya. fran.
merges (f), kéve. lat.
mergo (m), búvármadár. ol.
mergus (m), búvármadár. lat.
Merkurstab (n), Merkurbot. ném.
merla (f), lásd merlette. ol.
merlato, ormós. ol.
merle (f), húros rigó. fran.
merlettato, fogazott. ol.
merlette (f), csonka rigó. fran.
merlo, **merlotto**, (m), lásd: merlette. ol.
merula (f), rigó, húros. lat.
mespilus (f), nospolyafa. lat.
Messer (n), kés. ném.
metalla (p), fémek. lat.
Metalle (p), fémek. ném.
metalli (p), fémek. ol.
métaux (p), fémek. fran.
météores (p), égitestek. fran.
meubles de l'écu (p), czimerképek. fran.
meurier (m), eperfa. fran.
mezzaluna (f), félhold. ol.
mezzavolo (m), félszárny. ol.
micoupé en chef, miparti vers la pointe et recoupé, jobboldali lépcsős vágás. fran.
micoupé en pointe, miparti vers le chef et recoupé, baloldali lépcsős vágás. fran.
micoupé parti, hasított és félig vágott. fran.
miglio (m), köles. ol.
milan (m), kánya. fran.
miles (m), lovag, harcos. lat.
millet (m), köles. fran.
millium (n), köles. lat.
millus (m), ruhagallér, hajtóka. lat.
milvus (m), kánya. lat.
Minerva, Minerva. lat. és ném.
miniatus, vörös. lat.
minor petasus (m), kis evetbőr. lat.
Minotauro (m), Minotaurus. ol.
Minotaurus, félig ember, félig bika. lat.
minutatim caesus, pikkelyes. lat.
minuto vajo, (m), kis evetbőr. ol.
mi-parti, félig hasított. fran.
mi-parti coupé, vágott és félig hasított. fran.
mirailié, tarka (pillangószárnyról). fran.
miroir (m), tükör. fran.

- Mirtenbaum** (m), mirtusfa. ném.
mirto (m), mirtus. ol.
mise en bande, harántpólya mentén. fran.
mise en barre, balharántpólya mentén. fran.
miséricorde (f), hosszú tör. fran.
miseriordia (f), lásd: miséricorde. ol.
Mispelbaum (m), nospolyafa. ném.
mitella rutacea (f), rútakoszorú. lat.
mitra (f), püspöksüveg, szkófia. lat.
mitre (f), püspöksüveg. fran.
mobili (p), lásd: meubles de l'écu. ol.
Mohnkopf (m), mákfej. ném.
Mohr (m), szerecsen. ném.
moine (m), szerzetes, barát. fran.
molaris (m), malomkő. lat.
moletta (f), sarkantyútaraj. ol.
molette (f), sarkantyútaraj. fran.
molochinus, biborszínű. lat.
molossus (m), szelindek. lat.
molula (f), sarkantyútaraj. lat.
monachus (m), szerzetes. lat.
Mönch (m), szerzetes, barát. ném.
Mond mit Gesicht, hold, arccsal. ném.
monde (m), birodalmi alma. fran.
moneta (f), pénz. ol.
monile (n), nyaklánc a czimersisak nyakrészén. lat.
monocerus (m), egyszarvú. lat.
mons (m), hegy. lat.
monstre (m), szörnyeteg. fran.
montagna (f), 1. hegy, 2. lebegő, több kúpú hegy. ol.
montagne (f), hegy. fran.
monte (m), hegy. ol.
montone (m), kos. ol.
moppé, csonka. fran.
moraille (f), pipa, a melyet a ló orrára tesznek vasaláskor. fran.
mordens, rostro pectus-, mellét csőrével tépő, pelikánról. lat.
Morgenstern (m), csatacsillag, buzogány. ném.
morione (m), sisak, (Sturmhaube). ol.
morné, megcsonkított, (állatokról, me-
- lyeknek se csőre, se farka, se karma). fran.
moro (m), 1. szerecsen, 2. eperfa. ol.
Mörser (m), mozsár. ném.
Mörserkeule (f), mozsártörő, kölyű. ném.
mortarium (n), mozsár. lat.
mortier (m), 1. mozsár, 2. elnöki- vagy kancellár-kalap. fran.
morum (n), eper. lat.
morus (f), eperfa. lat.
mosca (f), légy. ol.
moscato, almás; (szürke lóról) tarka. ol.
mostacciuolo (m), rúta. ol.
mostruoso, szörnyeteges. ol.
motacilla (f), barázda billegető. lat.
motto (m), jelmondat. ol.
mouche (f), légy. fran.
moucheté-, 1. díszített, pettyes, 2. hermelin farkakkal tarkázott. fran.
mouchetures (p), hermelinfarkacsok. fran.
mouton (m), ürü. fran.
mouton à piloter, faltörő kos. fran.
mouvant, előtűnő. fran.
movente, lásd: mouvant. ol.
moyeu (m), kerékagy. fran.
mucronatus, in spicum-, alul hegyes. lat.
mucrone junctus, összeérő. lat.
Mühleisen (n), malomkőguzsaly. ném.
Mühlrad (n), malomkerék. ném.
mulet (m), öszvér. fran.
muliebri arme (m), női czimer. ol.
mulino, molino (m), malom. ol.
mulo (m), öszvér. ol.
mulus (m), öszvér. lat.
Münze, lásd, besant. ném.
mur (m), fal. fran.
muraglia (f), falazat. ol.
muralis pinna (f), orom. lat.
mûre (f), fai eper. fran.
muricatus, téglaszín vörös. lat.
murina pellis (f), hermelin. lat.
murinum vellus (n), hermelin. lat.
muro (m), fal. ol.
murus (m), fal. lat.

mus (m), egér. lat.
muscariatus, lásd: moucheté. lat.
Muschel (f), kagyló. ném.
musette (f), duda. fran.
mus ponticus (m), hermelin. lat.
mussaire (m), állati koponya, (bőr és hús nélkül). fran.
mustela (f), menyét. lat. és ol.
mustela alba (f), hermelin. lat.
mutila (f), csonka, rigóról. lat.
Mutter (f), anya. ném.
Mütze (f), sapka, süveg. ném.
myrte (m), mirtusfa. fran.

N

Nabelstelle (f), paizsmező közép-pontja. ném.
nacelle (f), csónak. fran.
Nachen (m), csónak. ném.
Nachtigall (f), fülemüle. ném.
Nadel (f), tű. ném.
nageant, úszó, halról, ha vízszintes helyzetű. fran.
Nagel (m), szög. ném.
Namenwappen, beszélő czimer. ném.
nappo (m), tál. ol.
nasale (m), a sisak orrvédője. ol.
nascens, növekvő. lat.
nascente, növekvő. ol.
nassa (f) varsa. lat.
nastri volanti (p), szalagszerű orr-jegy. ol.
natante, úszó. ol.
nativo colore, természetes színű. ol.
natte (f), fonadék, gyékény. fran.
Natter (f), siklókigyó, aspiskigyó. ném.
naturalis, természetes. lat.
(au) naturel, természetes színű. fran.
natus, született. lat.
nave (m), hajó. ol.
navette (f), szövőhajócska. fran.
navire arrêté (m), vitorla- és árboznélküli hajó. fran.
navis (f), hajó. lat.
nebeneinander, egymás mellett. ném.
Nebensonne (f), melléknapi nap. ném.

nef (m), hajó. fran.
néflier (m), nospolyafa. fran.
neige (f), hó. fran.
nepos (m), neptis (f), unoka. lat.
nepos, neptis ex fratre (f), unoka-öcs, unokahug. lat.
nepos (m), neptis ex sorore (f), unoka-öcs, unokahug, nőtestvérgyermekei. lat.
nero, fekete. ol.
nervato, lásd: nervé. ol.
nervé, eres, levélről. fran.
neveu (m), unokaöcs. fran.
nibbio (m), kánya. ol.
nicchio (m), kagyló. ol.
niffo (m), csőr. ol.
niger, fekete. lat.
nille, horgonyos, keresztről, ha ágai közel állván egymáshoz, a malomköguzsalyhoz hasonlít. fran.
nilles (p.), kagylók. fran.
nipote (m), lásd: neveu. ol.
nix (m), hó. lat.
nobilitas (f), nemesség, lat.
nobilitazione, nemesítés. ol.
nobilta (f), nemesség. ol.
noblesse (f), nemesség. fran.
nocciuolo (m), mogyorófa. ol.
noce (m), diófa. ol.
noctua (f), bagoly. lat.
node d'amore (m), lásd: lac d'amour. ol.
noeuds, az angol főnemesség megkülönböztető jelvénye. fran.
noisetier (m), mogyorófa. fran.
nombri (m), a paizs boglár-helye. fran.
nomina scutarii symboli, (p), heraldikai műszavak. lat..
nominale arme, beszélő czimerek. ol.
Nonne (f), apáca. ném.
norma (f), szögletmérő, norma. lat.
noué, csombókos, az oroszlán farkáról. fran.
noueu, göresös, bütykös. fran.
nourri, szoptatott. fran.
noverca (f), mostohaanya. lat.
noyer (m), diófa. fran.
nuage (m), felhő. fran.
nubes (p), felhők. lat.

nudo, meztelen. ol.
 numella (f), nyakravaló, örv. lat.
 numo-placentia, lásd: besant-tourtean. lat.
 numus bysantinus (m), bizancei. lat.
 nurus (f), meny. lat.
 Nuss (f), dió. ném.
 nutritus, szoptatott. lat.
 nuvola, (f), felhő. ol.
 nux (f), dió, diófa. lat.
 nux pinea (f), fenyőtoboz. lat.
 nylle (f), malomkő-guzsaly. fran.

O

obliquo, oblicco, harántos. ol.
 obelisco (m), obelisk. ol.
 oben, felső rész, felül. ném.
 Obereck (n), felső szöglet. ném.
 Oberrand des Schildes (m), a paizs felső széle. ném.
 Obersthofmeister (m), főudvarmester. ném.
 Obertheil (m), felső rész. ném.
 oblique, harántos, fran.
 obliquus, lásd: oblique. lat.
 obsitus, beszótt, beszórt, kiver. lat.
 obversus, szembenéző. lat.
 obvertentes, frontem-, szembe néző. lat.
 obvertentes, tergum-, egymástól elfordult, háttal egymásnak. lat.
 oca (f), lúd. ol.
 occa (f), eke, borona. lat.
 occidents, lenyugvó (napról). lat.
 occhio (m), szem. ol.
 occhiuto, sok szemű, lásd: Argus. ol.
 Ochse (m), ökör. ném.
 ocrea (f), vasszár, lat.
 oculatus, szemes. lat.
 oculus (m), szem. lat.
 oeil (m), szem, többese, yeux. fran.
 oeillé, szemes. fran.
 oeillet (m), szegfű. fran.
 Oelbaum (m), olajfa. ném.
 oestrus (m), pipa (ló orrán vasaláskor). lat.
 Ofen (m), kemence. ném.

oie (f), lúd. fran.
 oiseau de paradis (m), paradicsommadár. fran.
 oiseau de proie (m), ragadozó madár. fran.
 olea (f), olajfa. lat.
 olive (f), olajbogyó. fran.
 olivier (m), olajfa. fran.
 olivo (m), olajfa. ol.
 olla (f), fazék. lat.
 olor (m), hattyú. lat.
 ombelle (f), pápai zászló. fran.
 ombre (m), árnyék. fran.
 oncle (m), apai vagy anyai nagybátya. fran.
 ondato, hullámos. ol.
 ondé, hullámos. fran.
 onglé, körmös, patás. fran.
 oppositus, hegyével egymáshoz érő (két hosszú tárgyról). lat.
 or, arany, sárga. fran.
 orange (f), narancs. fran.
 Orangenbaum, lásd: oranger. ném.
 oranger (m), narancsfa. fran.
 orarium (n), szegély. lat.
 (in) orbem perforatus, közepén átfúrt. lat.
 orbis (m), teke. lat.
 orbiculus (m), királyi alma. lat.
 ordinato, sorakozott. ol.
 ordinatus, sorba állított, sorakozott. lat.
 oreillé, fülezett, az állatokról, ha fülük elütő színű. fran.
 oreillier (m), párna, vánkös. fran.
 oriens, feltünő, növekvő. lat.
 oriflamme (f), francia birodalmi zászló (a francia királyok czimeres paizsa mellett). fran.
 origliere (m), párna, vánkös. ol.
 orlato, rámás, beszegett. ol.
 orlatura (f), ráma, szegély. ol.
 orle, (f), belső ráma. fran.
 ornamenti (p), külső díszek. ol.
 ornements extérieurs des armoiries (p), külső díszek. fran.
 Orth (n), a paizs felső szélén levő négyszög. ném.

ortum ducens, előbukkanó. lat.
 orula (f), belső ráma. lat.
 os (m), csont. lat.
 osso (m), csont. ol.
 Osterlamm (n), istenbárányc. ném.
 ostrinus, biborvörös. lat.
 ostro, biborvörös. ol.
 otelle (f), mandola, lándzsavás. fran.
 otelles, (p), négy mandola alakú dsida-
 vas harántkereszt formán elhelyezve.
 fran.
 ours (m), medve. fran.
 ovale, tojásdad. fran.
 ovatus, tojásdad. lat.
 ovis (f), juh. lat.
 ovum (n), tojás. lat.

P

padiglione (m), sátor. ol.
 padre (m), atya. ol.
 paggio (m), apród. ol.
 pagina (f), paizsmező. lat.
 paillé, lásd: diapré. fran.
 pairle (f), ágas. fran.
 paissant, legelő, legelve. fran.
 pal (m), czölöp. fran.
 (en) pal, czölöp mentén. fran.
 pala (f), lapát. lat., ol.
 palafredus (m), harczy mén. lat.
 palafreno (m), lásd: palafredus. ol.
 (sectio) palaris, hasítás. lat.
 (comes) palatinus, nádor. lat.
 palato, többszörösen hasított. ol.
 palé, 1. hat czölöpre hasított, ha a czö-
 löpok váltakozó színűek (több vagy
 kevesebbet föl kell említeni), 2. czölöp
 mentén állított. fran.
 palefroi (m), harczy mén. fran.
 palette (f), lapoczká. fran.
 pali annexi (p), rács, rostély. lat.
 palissé, palánkosan. fran.
 palizzata (f), palánk, sövény. ol.
 Pallasch (m), pallós. ném.
 palliolum (n), köpenyke, csuklya. lat.
 Pallisade (f), palánk. fran. és ném.
 pallium (n), köpönyeg. lat.
 palma (f), pálmafa. lat. ol.

palmatum, tenyerét mutató, a kézről. lat.
 Palmbaum (m), pálmafa. ném.
 Palme (f), pálmaág. ném.
 Palmenbaum (m), pálmafa. ném.
 palmier (m), pálmafa. fran.
 palmizio (m), pálmaág. ol.
 Palmzweig (m), pálmaág. ném.
 palo (m), czölöp. ol.
 palo abassato (m), felülrövid czölöp. ol.
 palo aguzzato (m), alul hegyes czölöp. ol.
 palo noderoso (m), büttykös czölöp. ol.
 palo scorciato (m), lebegő czölöp,
 lóggó czölöp. ol.
 palus (m), czölöp. lat.
 palus accisus (m), lebegő czölöp. lat.
 palus angustior (m), karó, keskeny
 czölöp. lat.
 palus cantheriatus (m), szarufás czö-
 löp. lat.
 palus cavus (m), áttört czölöp. lat.
 palus cuspidatus (m), hegyes czölöp.
 lat.
 palus fenestratus (m), meglékelt czö-
 löp. lat.
 palus fusatus (m), rutaczlöp. lat.
 palus impressus vel ferens (m),
 disztített czölöp. lat.
 palus, semi-, csonka czölöp. lat.
 pâmé, elalélt, tátott szájú delfinről
 és halról, sasról, ha nincs nyelve s
 szeme be van hunyva. fran.
 pampinus (m), szőlőkacs. lat.
 pampre (m), venyige. fran.
 pampre, szőlőfütről, ha a szára s leve-
 lei elütő színűek. fran.
 panache (f), tollforgó. fran.
 pancerea (f), vasmell. lat.
 panciera (f), lásd: pancerea. ol.
 panele (m), lásd: panelle. ol.
 panelle (f), 1. szívalakú levél, 2. szív-
 alakú paizs. fran.
 pannes (p), bunda-bőrök. fran.
 panno volante (m), köpenyszerű orr-
 jegy. ol.
 pannus (m), zászló. lat.
 pantera (f), párducz. ol.
 Panther (m), párducz. ném.

- panthera** (f), párduez. lat.
panthère (f), párduez. fran.
Panzer (m), páncél, vért. ném.
Panzerhemd (n), pánczéling. ném.
paon (m), páva. fran.
paon rouant (m), sátorozó páva. fran.
Papagei (m), papagáj. ném.
papelonné, pikkelyes (az olyan paizsmezőről, a mely tele van halpikkelyhez hasonló alakokkal). fran.
papilio (m), pillangó, lepke. lat.
papilionatus, lásd : papelonné. lat.
papillon (m), pillangó, lepke. fran.
papillonné, lásd : papelonné. fran.
Pappelbaum (m), nyárfa, ném.
Papstkrone (f), pápai (hármás) korona. ném.
pardus (m), leopárd. lat.
paré, ruhás, karról mondják. fran.
parélie (m), vaknap, melléknep. fran.
parelium (n), vaknap, melléknep. lat.
parents (p), szülők. fran.
parillus (f), ágas. lat.
parma (f), kerék-paizs. lat.
parmula (f), paizsoeska. lat.
pars inferior (m), a paizsmező alja. lat.
pars posterior (m), a paizsmező hátsó része. lat.
pars prior (m), a paizsmező eleje. lat.
pars superior (m), a paizsmező felső része. lat.
parti, hasított. fran.
parti micoupé, hasított és félig vágott. fran.
partigiana (f), lásd : pertuisane. ol.
Partisane (f), lásd : pertuisane. ném.
partito, lásd : parti. ol.
partitus, hasított. lat.
pascens, legelő, legelve. lat.
pascente, lásd : pascens. ol.
passant, menő, állatokról a melyek menni látszanak. fran.
passante, lásd : passant. ol.
passé en sautoir, harántkereszt mentén állított. fran.
passer (m), veréb. lat.
passereau (m), veréb. fran.
passero (m), veréb. ol.
patenôtre (m), olvasó. fran.
patenôtre, a keresztről, ha golyócskákból áll. fran.
pater (m), atya. lat.
paternel, atyai részről. fran.
patibulatus (sectum), **patibulatum**, mankósan vágott. lat.
patibulum scutarium (n), közönséges kereszt. lat.
patin (m), korcsolya. fran.
patina (f), tepsi. lat.
patrueles (p), apai unokatestvérek. lat.
patrueles magni (p), apai másodunokatestvérek. lat.
patruus (m), apai nagybátya. lat.
patruus magnus (m), apai nagyapa fitestvére. lat.
patruus major (m), apai szépapa fitestvére. lat.
patruus, pro- (m), apai szépapa fitestvére. lat.
patruus maximus (m), apai dédapa fitestvére. lat.
patte (f), lába bizonyos állatoknak (a német : Tatze, Pranke). fran.
patté, talpas, keresztről, czölöpről stb., ha a végük szélesedik. fran.
Pauke (f), dob. ném.
Pausch (m), göngyöleg, tekercs. ném.
pavicula (f), sulyok. lat.
pavillon (m), 1. czimersátor, 2. hajózászló. fran.
pavilloné, 1. lebegős, kürtről, ha a lebegő rajta különös színű, 2. szélkakasos, toronyról, ha szélkakas van rajta. fran.
pavo (m), páva. lat.
pavone (m), páva. ol.
pax (f), talpas kereszt. lat.
peau (f), bőr. fran.
peautré, delfínről s halakról, ha farkuk elütő színű. fran.
pêche (f), őszi barack. fran.
Pechkorb (m), szurkos kosár. ném.
pecten (m), fésű. lat.
pedatus, lásd : membré. lat.

pedica (f), békó, bilincs. lat.
 peigne (m), fésű. fran.
 pélerin (m), zarándok. fran.
 pélican (m), pelikán. fran.
 pelicanus (m), pelikán. lat.
 Pelikan (m), pelikán. ném.
 pelisse (f), bunda. fran.
 pelle (f), lapát. fran.
 pellegrino (m), zarándok. ol.
 pelles (p), bunda bőrök. lat.
 pelles ariæ, vel pelles variaæ,
 evetbőr. lat.
 pellesherminionicae(p), hermelin. lat.
 pellicano (m), pelikán. ol.
 pellicie (p), lásd pelles. ol.
 pellitus petasus (m), evetbőr. lat.
 pellium (n), bunda bőr. lat.
 Pelzwerk (n), bundabőr. ném.
 pendant (m), függentyű. fran.
 penicillus (m), ecsetecske. lat.
 penna (f), 1. író toll, 2. tollforgó. lat.
 penna di scrivere (f), író toll. ol.
 pennacchio (m), tollforgó. ol.
 pennatus, tollas, a nyíl vesszőről. lat.
 pennon (m), esikba szabott zászló. fran.
 pennone (m), lásd pennon. ol.
 pennone genealogico (m), lásd: pen-
 non généalogique. ol.
 pennon généalogique (m), zászló, a
 mely annyi részre van osztva, a hány
 a tulajdonosnak leszármazását mutató
 házasságok föltüntetésére szükséges. ol.
 pentalpha, 1.: Drutenfuss. lat. és fran.
 pentola (f), fazék. ol.
 pera (f), körte. ol.
 percé, átfúrt. fran.
 perche (f), ág. fran.
 perché, ágon ülő. fran.
 percus (m), karvaly. gör. lat.
 perdix (f), fogoly madár. lat.
 père (m), apa. fran.
 perfilato, átfúrt. ol.
 perforatus, lásd: percé. lat.
 pergola (f), ágas. ol.
 péri, középen lebegő, kis tárgyakról,
 például a czimertörést mutató haránt
 állított pálczáról. fran.

peribolus (m), belső ráma. lat.
 perigeo (m), a paizs talpa. ol.
 perla (f), gyöngy. ol.
 perle (f), gyöngy. fran.
 Perle (f), gyöngy. ném.
 pernice (f), fogoly. ol.
 péroné, lépcsőre állított. fran.
 (ad) perpendiculum, hasított. lat.
 perpendiculariter et ad dextram
 vel sinistram horizontaliter sec-
 tum, hasított és félig vágott. lat.
 perroquet (m), papagály. fran.
 persicum (n), őszi barack. lat.
 personatus, álarcos. lat.
 perspersus, beszösvött, kiveret. lat.
 pertica (f), ág. lat.
 perticae insistens, ágon ülő. lat.
 perticato, lásd: perché. ol.
 pertuisane (f), partizan (hosszú nyelen
 kardszerű penge éskétszárnyhegy). fran.
 pertusus, orbiculo-, átfúrt. lat.
 pervinca (f), téli zöld. ol.
 pes (m), láb. lat.
 pesca (f), őszi barack. ol.
 pesce (m), hal. ol.
 petalon triganon, czikk, ék, gerezd. lat.
 petasites vellus, (n), evetbőr. lat.
 petasus (m), 1. kalap, 2. evetbőr. lat.
 petit-fils (m), unoka. fran.
 petit-vair, kis evetbőr. fran.
 peuplier (m), nyárfa. fran.
 pezza (f), 1. czímerkép, 2. a többször
 osztott paizs egy tagja. ol.
 Pfaffe (m), pap, egyházi férfiú. ném.
 Pfal (m), czölöp. ném.
 pfalweis, czölöp mentén. ném.
 Pfanne (f), serpenyő. ném.
 Pfau (m), páva. ném.
 pfaufarben, pávaszínű, violaszínű. ném.
 Pfeife (f), pipa. ném.
 Pfeil (m), nyíl. ném.
 Pfeiler (m), pillér. ném.
 Pfeileisen (n), nyílvas. ném.
 Pferd (n), ló. ném.
 Pfirsich (m) őszi barack. ném.
 Pfirsichbaum (m), őszi barackfa. ném.
 Pflanze (f), növény. ném.

Pfiasterramme (f), döngölő. ném.
Pflaume (f), szilva. ném.
Pflug (m), eke. ném.
Pflugschar (m), ösztöke. ném.
Pforte (f), ajtó, kapu. ném.
Pfosten (m), karó. ném.
pharetra (f), tegez. lat.
phénix (m), feniksz madár. fran.
phéon (m), nyílvas, a melynek éle fogazott. fran.
phoca (f), fóka. lat.
phoenix (f), feniksz madár. lat.
phryxæa ovis, aranygyapjú. lat.
pianca (f), palánk. ol.
pianeta (f), bolygó. ol.
piano (m), keskeny paizstalp. ol.
pianta (f), lásd: plante. ol.
piastrino (m), pánczéling. ol.
pic (m), harkály. fran.
pica (f), szarka. lat.
picca (f), pika, dsida. ol.
piccione (m), galamb. ol.
picus (m), harkály. lat.
pie (f), szarka. fran.
pièce (f), czimerkép, darab. fran.
pièces honorables (p), mesteralakok. fran.
piédestal (m), czimerállvány. fran.
(en) piedfiché, alul hegyes. fran.
pièna, tölt, a holdról. ol.
pieno, tar, üres (paizsról). ol.
piété, a pelikán melléből hulló véresöpek ha elütő színűek. fran.
pietra (f), szikla, kő. ol.
pigeon (m), galamb. fran.
piglio (m), czölöp. ol.
pigna (f), fenyőtoboz. ol.
pignate (f), füles kanesó. fran.
pignon (m), házesúcs, falcsúcs. fran.
pignonné, falcsúcshoz hasonlóan határolt. fran.
pila (p), pillér. lat. és ol.
pilæ (p), golyók, pirulák. lat.
pile (f), ék, mely a paizs szélességének, csak kétharmadát foglalja el. fran.
pileus (m), kalap. lat.
Pilger (m), zarándok. ném.

Pilgermuschel (f), zarándokkagyló. n.
Pilgerstab (m), zarándokbot. ném.
pilon (m), mozsártörő. fran.
pilula (f), pirula. lat.
pin (m), fenyő. fran.
pincernarum magister (m), főpohárnok. lat.
pincione (m), pintyőke. ol.
pinçon (m), pintyőke. fran.
pinna (f), úszószárny. lat.
pinna muralis (f), ormó. lat.
pinnatim per gradus, lépcsős, falormóhoz hasonló. lat.
pinnula trigonia (f), czikk, gerezd. lat.
pinnulatum, czikkos, gerezdes. lat.
pinus (f), fenyő. lat.
pioppo (m), nyárfa. ol.
pipistrello (m), denevér. ol.
piropo (m), rubin. ol.
pirum (n), körte. lat.
pirus (f), körtefa. lat.
piscis (m), hal. lat.
pistillum. (n), mozsártörő. lat.
plaga (f), paizsmező. lat.
plain, lásd plein. fran.
plaine (f), félszélességű paizstalp. fran.
planche (f), palánkdeszka. fran.
plane (m), platánusfa. fran.
planities (f), paizsmező. lat.
planta (f), növény. lat.
plante (f), növény. fran.
platano (m), platánusfa. ol.
platanus (f), platánusfa. lat.
plate d'argent (f), ezüstpénz. fran.
platessa (f), platajcz, tarsony. lat.
platyceros (m), jávorszarvas. lat.
plein 1. (tulajdonképen **plain**), tar a paizs mezejéről, ha csak mázos, de nincs benne semmi. 2. törzs, a czimertörés nélküli törzs czimerről, ez esetben helyesen **plein**. fran.
plié, 1. csukott, a madarak szárnyáról, ha a testhez van szorítva, 2. görbített, pólyáról, czölöpről stb. fran.
plié en rond, karikára hajlott kígyó, a melynek farka vége a szájában van. fran.

plintato, zsindelyes. ol.
 plinthis (f), zsindely. gör. lat.
 plinthium (n), rúta. gör. lat.
 plinthus (m), rúta. lat.
 plinto (m), zsindely. ol.
 plongeon (m), búvármadár. fran.
 ployé, lásd: plié. fran.
 plumage (m), tollforgó. tollazat. fran.
 plumail (m), tollforgó. fran.
 plumatilis crista (f), tollforgó. lat.
 plumatum (n), párna, dunna. lat.
 plumbeus, szürke. lat.
 plumeté, 1. moucheté helyett, 2. váltakozó színű, tollakkhoz hasonló tárgyakkal fedett paizs. fran.
 poggiante, eltűnő. ol.
 poigné (f), maroknyi. fran.
 point (m), kocka, a sakkos paizsmező egy-egy része. fran.
 point du chef, (m), paizs főhelye. fran.
 point d'honneur, (m), paizs tisztelet-helye. fran.
 pointe (f), paizstalp közepe. fran.
 pointé (f), rózsáról mondják, a melynek szirmai másszínűek, mintaközepe. fran.
 points équipollés, három sorban kilenéz kocka. fran.
 pointillé, babos. fran.
 poire (f), körte. fran.
 poirier (m), körtefa. fran.
 poisson (n), hal. fran.
 Pokal (m), serleg. némi.
 Polster (m), párna. ném.
 pomato, almás, talléros. ol.
 pomettato, golyóban végződő. ol.
 pomme (f), alma. fran.
 pomme de grenade, (f), gránátalma.
 pomme de pin, (f), fenyőtoboz. fran.
 pommeté, 1. golyóban végződő, 2. rá-máról, ha belső-dísz sorba rakott golyókat mutat. fran.
 pommier (m), almafa. fran.
 pomo (m), alma. ol.
 pons (m), hid. lat.
 pont (m), hid. fran.
 ponte (m), hid. ol.
 pontica diptera, hermelin. lat.

pontici velleris macula (p), hermelin-tincek. lat.
 ponticum compositum, a rendestől eltérő színű, hermelin. lat.
 ponticum vellus (n), hermelin. lat.
 populus (f), nyárfa. lat.
 porc (m), vadsertés agyar nélkül. fran.
 porc-épic (m), sündisznó. fran.
 porco (m), disznó. ol.
 porcospino (m), sündisznó. ol.
 porcus (m), vadsertés. lat.
 porcus echinatus (m), sündisznó. lat.
 porrectus, kinyújtott, felemelt (a kar-ról). lat.
 porta (f), ajtó, kapu. lat.
 portail (m), kapuzat. fran.
 porte (f), ajtó, kapu. fran.
 porte à treillis (f), rácsos kapu. fran.
 Posaune, kürt, trombita. ném.
 positio, juxta-, 1. körülrakott, 2. az egy és ugyanazon síkon fekvő tárgyak helyzete. lat.
 postellus (m), palánkös deszka. lat.
 pot (m), fazék. fran.
 potence (f), 1. mankó, 2. Szent Antal-keresztje. fran.
 potencé, mankós. fran.
 potenziato, potenziato, mankós. ol.
 poulain (m), csikó. fran.
 poule (f), tyúk. fran.
 pourceau (m), sertés. fran.
 pourpre, bibor. fran.
 Prachtstücke (p), külső díszek, a paizsot körülvevő külsőségek; ú. m.: fejedelmi palást, sátor stb. ném.
 praelatus (m), főpap. lat.
 praeliantes, viaskodó, küzdő (két egy-másra ágaskodó állatról). lat.
 praepositus (m), prépost. lat.
 Franke (f), lába az oroszlánnak és leopárdnak. ném.
 prasinus, zöld, füzőld. lat.
 preuves de noblesse (p), nemesség bizonyítékai. fran.
 prince (m), fejedelem, herczeg. fran.
 princeps (m), fejedelem, herczeg. lat.
 privigna (f), mostohaleány. lat.

privignus (m), mostohafiú. lat.
 proamita (f), szépapa nőtestvére. lat.
 proamitini (p), apai harmadunokatestvérek. lat.
 proavia (f), szépanya. lat.
 proavunculus (m), szépanya fitestvére. lat.
 proavus (m), szépapa. lat.
 proboscis (f), 1. elefántormány, 2. bivalyszarv. lat.
 proceres regni (pl), országnagyok. lat.
 proconsobrini (p), anyai harmadunokatestvérek.
 prodiens, előtörő. lat.
 progener, unokavő. lat.
 progenies (f), nemzedék. lat.
 progrediens, előtűnő, előlépő. lat.
 promatertera (f), szépanya nőtestvére. lat.
 promuscis (f), 1. elefántormány, 2. bivalyszarv. lat.
 pronepos (m), szépunoka. lat.
 proneptis (f), szépunokaleány. lat.
 pronurus (f), unokameny. lat.
 pronus, felfordított. lat.
 propatruelis (p), apai harmadunokatestvérek.
 propatruus (m), szépapa fitestvére. lat.
 propinquus (m), rokon. lat.
 prorumpens, előtörő, növekvő. lat.
 prosapia (f), nemzedék. lat.
 prosocer (m), nagyapós. lat.
 prosocrus (f), nagyanyós. lat.
 prospiciens, előtörő. lat.
 protensus, átdöfött. lat.
 prove di nobilita, lásd: preuves de noblesse. ol.
 provisor curiae (m), udvarbíró, tisztartó. lat.
 prugna (f), szilva. ol.
 prunum (n), szilva. lat.
 prunus (f), szilvafa. lat.
 pugil (m), bajnok, ökölvívó. lat.
 pugio (m), pugnale (m), tör, dákos. lat.
 pugnator (m), bajnok. lat.
 puit (m), kút. fran.
 puiivre, kigyó. fran.

pullatus, pullus, fekete. lat.
 pullus equi (m), esikő. lat.
 pulvillus (m), rútaalakú női czímeres paizs. lat.
 pulvinar (n), párna. lat.
 pulvinus (m), dunna. lat.
 puniceus, bíborvörös. lat.
 punicum malum (n), gránátalma. lat.
 punktirt, babos, pontozott. ném.
 punta (f), ék, melynek hegye a paizs felső szélét érinti. ol.
 punteggiato, babos. ol.
 punti equipollenti, lásd: points équipollés. ol.
 Purpur, bíborvörös. ném.
 purpureus, bíborvörös. lat.
 puteus (m), kút. lat.
 Pyramide (f), piramis. fran. ném.
 pyramis (f), piramis. lat.
 pyropus (m), lilios kerék. lat.

Q

quacila (f), fűrj. lat.
 quadra (f), negyed, koczka. lat.
 quadrangulus honorarius (m), szabadtélek. lat.
 quadrans (n), paizsmező negyede. lat.
 quadraria areola (f), koczkás, sakkos paizsmező. lat.
 quadrarius alveolus (m), koczkás, sakkos paizsmező. lat.
 quadratum (n), négyzet. lat.
 quadrifidus, négyfelé osztott. lat.
 quadrifidus in decussim, harántosan négyfelé osztott. lat.
 quadrifogliato, koczkás. ol.
 quadripartito, négyfelé osztott. ol.
 quadripartitum (scutum) négyfelé osztott. lat.
 quadripartitum in decussim, quadripartitum in pallium, haránt felnegyedelt. lat.
 quadris contectus, koczkás. lat.
 quadro acuto (m), ruta. ol.
 quadro fusato (m), ruta. ol.
 quaglia (f), fűrj. ol.
 quartefeuille (f), négy levellű virág. fran.

quartello (m), szabadtelek. ol.
 quartier franco (m), szabadtelek. ol.
 Quaste (f), bojt (az oroszlán farka végén).
 ném.

quercia (f), tölgyfa. ol.
 quercus (f), tölgyfa. lat.
 quergeheilt, vágott. ném.
 Querstrom (m), hullámos pólya. ném.
 quenouille (f), guzsaly. fran.
 quintafoglia (f), ötlevellű virág. ol.
 quintefeuille (f), ötlevellű virág. fran.
 quiriago (régies kifejezés), arany. ol.
 Quitte (f), birs. ném.
 Quittenbaum (m), birsfa. ném.

R

rabat (m), hajtőka. fran.
 Rabe (m), holló. ném.
 rabescato, damaszkos, himes. ol.
 rabiosus, dühös, az ágaskodó bikáról. lat.
 râble (m), piszkafa. fran.
 raccourci, lásd: alaisé, levágott, kurtított, lebegő, lóggó. fran.
 racemus (m), szőlőgerezd. lat.
 racine (f), gyökér. fran.
 Rad (n), kerék. ném.
 radiatus, sugárzó. lat.
 radicula (f), retek. lat.
 radiosó, sugárzó, fénylő. ol.
 radis (m), retek. fran.
 radius (m), sugár, félátmérő, haránt-pólya. lat.
 radix (f), gyökér. lat.
 Radnabe (f), kerékágy. ném.
 radschlagend, sátorozó (páváról).
 Radspeiche (f), küllő. ném.
 radula (f), reszelő. lat.
 rafanum (n), répa. lat.
 raifort (m), torna. fran.
 rais (p), csillagsugarak. fran.
 raisin (m), szőlő. fran.
 rame (f), evező. fran.
 ramé, agancsos. fran.
 rameau généalogique (m), genealogiai táblázatnak egy ága. fran.
 Rammbär (m), döngölő kos. ném.
 ramo (m), ág. ol.
 ramoso, lásd: ramosus. ol.

ramosus, agancsos. lat.
 rampant, ágaskodó, az oroszlánról. fran.
 rampante, lásd: rampant. ol.
 ramponato, félmankós. ol.
 ramula (f), ág, galy. lat.
 ramulus (m), ág. lat.
 rana (f), béka. lat.
 ranchier (m), kaszavas. fran.
 Rand (m), 1. széle valaminek, 2. lásd Bord. ném.
 rangier (m), rénszarvas. fran.
 rangifer (m), rénszarvas. lat.
 rangifero, rangiro (m), rénszarvas. ol.
 Rangskrone (f), rangkorona. ném.
 rannicchiato, guggoló, ülő. ol.
 rapa (f), répa. lat. ol.
 rapiens, zsákmányoló. lat.
 rapum (n), retek, répa. lat.
 Rasen (m), pázsit. ném.
 rastello (m), nyeletlen gereblye. ol.
 rastellum (n), gereblye. lat.
 rastrum (n), gereblye. lat.
 rat (m), patkány. fran.
 rateau (m), gereblye. fran.
 Räthselwappen (n), talányos ezimer. n.
 ratis (f), evező, hajó, bárka. lat.
 Ratte (f), patkány. ném.
 ratto (m), patkány. ol.
 raubend, lásd: rapiens. ném.
 Raubvogel (m), ragadozó madár. ném.
 Rauchfass (n), tömjénező. ném.
 Raute (f), rúta. ném.
 Raute, durchbohrt-, átfúrtruta. ném.
 Rautenkranz (m), rutakoszorú. ném.
 rave (f), répa. fran.
 ravissant, zsákmányoló. fran.
 ray (f), küllő. fran.
 ray et ray en escarboucle (f), talp nélküli kerék. fran.
 rayonnant, sugárzó. fran.
 rebattements (p), ismétlés, a mesteralakok többszörös alkalmazása. fran.
 recercelé, visszásan horgonyos, a horgonyos keresztről mondják, ha horgai visszahajlítottak. fran.
 Rechen (m), gereblye. ném.
 rechts, jobbra. ném.

Rechtarm (m), jobbkar. ném.
reciso, 1. levágott, 2. harántosan osztott. ol.
recoupé, félig vágott paizsmezőről, ha alul ismét vágya van. fran.
recroiseté, lásd: *reeruciatus*. fran.
reeruciatus, keresztben végződő (keresztről). lat.
redende Wappen (p), beszélő címerek. ném.
redimitus, növekvő, előtűnő. lat.
redorte (f) csombókosan összefont venyige. fran.
regardant, hátratekintő. fran.
Regenbogen (m), szivárvány. ném.
regina (f), királyné. lat. és ol.
regio centrica, **regio media** (f), a paizs pólyahelye. lat.
regio ima (f), paizs talphelye. lat.
regio infima (f) lásd: *regio ima*. lat.
regio summa (f), paizsfej. lat.
regio suprema (f), lásd: *regio summa*. lat.
regius, vörös. lat.
réklet (m), szögmérő. fran.
Rehbock (m), özbak. ném.
rehfarben, özbarna. ném.
Reichsapfel (m), birodalmi alma. ném.
Reiher (m), kócsag, gém. ném.
reine (f), királyné. fran.
Reiter, Spanische- (m), nyársbak, spanyoltővis. ném.
remo (m), evező. ol.
remora (f), szó szerint: akadály, a heraldikában zátony. lat.
rempli, tele, a meglekelt mesteralakról mondják, ha a lék nem a paizsmező színét mutatja.
remus (m), evező. lat.
renard (m), róka. fran.
rencontre (m), szembenéző állati fej (kivéve az oroszlánét és leopárdét. fran.
renne (m), rénszarvas. fran.
Rennthier (n), lásd: *rangifer*. ném.
renversé, felfordított. fran.
repatibulatus, visszásan mankós. lat.

(en) **repos**, nyugvó, fekvő, szarvasról, őzről, kutyáról, macskáról. stb. fran.
repotencé, mankósan mankós. fran.
resarcelé, a mesteralakokról, ha szélükön belül és köröskörül egy vonal fut végig. fran.
réseau (m), drótrács. fran.
resecto cuspidé, letört, levágott hegyű. lat.
resta di lancia (f), dsida-vas. ol.
restrictus, lebegő, lóggó. lat.
resupinus, ágaskodó, álló. lat.
rete, (f), 1. lásd: *réseau*, 2. drótfonadékkal bekerített hely. ol.
reticulatus, lásd: *cancellatus*. lat.
reticulatus ex truncola, ágas, bogas. lat.
retrait, kisebbitett (czölöpről és pólyáról, ha csak az egyik végük ér a paizs széléhez, a másik nem; paizsfejről, ha fél szélességű). fran.
retrospiciens, visszatekintő. lat.
retroussé, felhajtott karimájú. fran.
Rettich (m), retek. ném.
Reuter (f), lásd: *Sieb*. ném.
rhombus (m), ruta. lat.
rhombus cyclotretus (m), átfúrt ruta. lat.
rhombus oxygonus (m), közönséges ruta. lat.
rhombus plincotretus (m), lékes ruta. lat.
rhombus tesserarius, közönséges ruta. lat.
rialzato, átdőftt. ol.
ribadito, görbe (kardról). ol.
riccio (m), sündisznó. ol.
ricerchiato, lásd: *recerclé*. ol.
rirocettato, **rirocciato**, lásd: *reerociseté*. ol.
Riemen (m), szij. ném.
rifesso, horgonyos talpú. ol.
Riff (in einen Strom) (n), zátony. ném.
riga (f), keskeny pólya. ol.
riguardante, visszatekintő. ol.
rinchiuso, belső rámas. ol.
rincontrato, szembenéző. ol.

rinculato, lásd: acculé. ol.
 Ring (m), gyűrű. ném.
 rinocerote (m), rinocerus, orrszarvú. ol.
 rinquarto, a paizsmezőről, ha négy
 részre lévén felosztva, egyes részei
 ismét négy részre vannak osztva. ol.
 ripiegato, többszörösen megtört, czikk-
 ezakkos. ol.
 ripotenziato, kétszermankós. ol.
 risorgente, növekvő. ol.
 Ritter (m), lovag. ném.
 riversato, felfordított. ol.
 riviera (f), folyam. ol.
 rivière (f), folyam. fran.
 rivoltato, visszatekintő. ol.
 robur (f), vörös-tölgy. lat.
 roc d'échiquier (m), sakktorony. fran.
 rocca (f), 1. rokka, 2. torony, 3. a
 láncza hegye. ol.
 Roch (m), grif (régies), ném.
 rocher (m), szikla. fran.
 Rohr (n), nád. ném.
 Rohrdommel (f), bölömbika, nádi-bika.
 ném.
 Rohrkolben (m), nád buzogány. ném.
 roi d'armes (m), czímerkirály. fran.
 rombeggiato, rutás. ol.
 rombo (m), ruta. ol.
 rompu, tört. fran.
 rondine (f), fecske. ol.
 rosa (f), rózsza. ol.
 rosario (m), olvasó. ol.
 rose (f), rózsza. fran.
 Rose, Garten- (f), kerti rózsza. ném.
 roseau (m), nád. fran.
 Rose, Heraldische- (f), heraldikai
 rózsza. ném.
 Rosenkranz (m), olvasó. ném.
 rosier (m), rózsabokor. fran.
 Ross (n), ló. ném.
 rossignol (m), fülemüle. fran.
 Rosstirn (f), vashomlok, (lóhomlok-
 vért). ném.
 Rosthelm (m), rostélyos sisak (heraldikai
 sisak). ném.
 rostrato, csőrös. ol.
 rostratus, csőrös. lat.

rostro di nave (m), hajó orra. ol.
 rota (f), kerék. lat. és ol.
 rota molaris, rota molendinaria
 (f), malomkerék. lat. és ol.
 rotae modiolus (m), kerékágy. lat.
 rotella (f), kerék paizsoeska. ol.
 roth, vörös. ném.
 rotto, tört, czimerről ha töréssel van. ol.
 rottura (f), czimertörés. ol.
 rouant, sátorozó, páváról, ha farkát
 kiterjeszti. fran.
 roue (f), kerék. fran.
 r. d'engrenage, r. à dents, fogas-
 kerék. fran.
 r. de moulin, malomkerék. fran.
 r. de Sainte-Catherine, Szent-Katalin
 kereke, (talpnélküli kerék, melynek
 küllői sarlók). fran.
 rouvre (m), vörös-tölgy. fran.
 Rübe (f), répa. ném.
 rubens, vörös. lat.
 rubeus, vörös. lat.
 Rubin, Rubinfarbe, rubinkő, heraldi-
 kai vörös-szín. ném.
 rubino (m), rubinkő. ol.
 ruche (f), kaptár. fran.
 Rűde (m), szelindek. ném.
 Ruder (n), evező. ném.
 Ruderschiff (n), lásd: galère. ném.
 rue (f), ruta. fran.
 rufus, vörös. lat.
 rulla (f), ösztöke. lat.
 Rumpf (m), lásd: herma. ném.
 ruota (f), kerék. ol.
 r. di molino, malomkerék. ol.
 rupe (f), szikla. ol.
 rupes (f), szikla. lat.
 rupicapra (f), zerge. lat.
 rupta trabe altera, középen áttört.
 lat.
 ruptus, tört, eltört. lat.
 ruste (f), kerék alakúan áttört ruta. fran.
 rustre (m), hadaró. fran.
 rustro (m), ruta. ol.
 rutae mitella (f), rutakoszorú. lat.

S

- sabbia**, fekete. ol.
Säbel (m), kard. ném.
sabellinus (m), ezoboly. lat.
sable, fekete. fran.
sabre (m), kard. fran.
sabuleus color, **sabularius color**, fekete. lat.
sac (m), zsák. fran.
sacellum (n), erszény. lat.
saccus (m), zsák. lat.
Sack (m), zsák. ném.
saeptio (m), paizsmező része, osztálya. lat.
safre (m), **saffre** (m), tengeri sas. fran.
Säge (f), fűrész. ném.
Sägeblatt (n), fűrészvas. ném.
sagena (f), varsa. lat.
sagitta (f), nyílvevő. lat.
sagittario (m), nyilas (nyilazó ember). ol.
sagulum (n), fegyverderék. lat.
saillant, lásd: **rampant**, de csak az özről, egyszarvúró, kecskéről és zergéről mondják. fran.
salade (f), sisak neme. fran.
Salamander (m), szalamander. ném.
salamandra (f), szalamander. lat. ol.
salamandre (f), szalamander. fran.
Salbei (f), zsálya. ném.
salice, **salce** (m), fűz. ol.
saliens, ágaskodó. lat.
saliente, ágaskodó, ugró. ol.
salix (f), fűzfa. lat.
Salm (m), lazacz. ném.
salmo (m), lazacz. lat.
salmone (m), lazacz. ol.
saltarello (m), lásd: **sautoir**. ol.
saltiere, lásd: **saltarello**. ol.
salus pythagorae (m), lásd: **Drutenfuss**. lat.
salvegia (f), zsálya. lat.
Salweide, lásd: **salix**. ném.
sambuca (f), pásztorsíp. lat. és ol. (latinul dob is).
sambuco (m), bodza. ol.
sanglé, hevederes (lóról). fran.
sanglier (m), vadsertés. fran.
sangue di bue, vérvörös. ol.
sanguigno, vérvörös. ol.
sanguin, vérvörös. fran.
sanguineus, vérvörös. lat.
sanguinolentus, vérző (a pelikánról). lat.
sanguinoso, véres. ol.
sanguisuga (f), nadály, pióca. ol.
San Marco, leone di, Márkusoroszlánja. ol.
sans tête, lásd: **acephalus**. fran.
sapphirinus, kék. lat.
saracinesca (f), csapórács. ol.
sarcelle (f), szárcsa. fran.
sarchiato, áttört. ol.
Sarg (m), koporsó. ném.
sarissa (f), hosszúnyelű lándsa. lat.
sarment (m), venyige. fran.
Sattel (m), nyereg. ném.
Sau (f), vadkocza. ném.
Saufänger (m), vadászkesz, dárda. ném.
sauge (f), zsálya. fran.
säugend, szoptató. ném.
saule (m), fűzfa. fran.
Säule (f), oszlop. ném.
Saum (m), szegély. ném.
saumon (m), lazacz. fran.
sautant, lásd: **saillant**, de csak a kőről mondják. fran.
sauterelle (f), sáska (de csak mászva). fran.
sautoir (m), Szent-András-kereszt, harántos kereszt. fran.
sauvage (m), vadember. fran.
Saxen (p), sasszárny könyöke. ném.
saxum (n), kés. lat.
scabellum (n), zsámolyszék. lat.
scabinus (m), tanácsbeli. lat.
scaccato, koczkás. ol.
scaccheggiato, koczkás. ol.
scacco, négyszögletű. ol.
scaglionato, szarúfás. ol.
scaglione (m), szarúfa. ol.
scaglionetto (m), keskeny szarúfa. ol.
scaglioso, pikkelyes. ol.
scala (f), 1. lábtó, 2. lépcső. lat, ol.

scala dolii (f), koresolya (csúsztatófa).
lat.
scalenites (p), cikkek, gerezdék. lat.
scalenon clypeare (n), cikk, gerezd.
gör. lat.
scalina (f), lépeső foka. ol.
scancio (m), pohárnok, innyaadó. lat.
scandula (f), zsindey. lat.
scapucciato, lefejezett. ol.
scapus arcubalistae (m), számszerij
tusája. lat.
sceau (m), pecsét. fran.
scema (m), holdfogya. ol.
sceptra lilia in cruce et decus-
sim trajecta, lásd: Glevenrad. lat.
sceptre (f), kormánypálcza. fran.
sceptrum (n), kormánypálcza. lat.
scetrato, kormánypálczával (sasról).
ol.
scettro (m), kormánypálcza. ol.
Schaale (f), findsa. ném.
Schabeisen (n), húsoló, vargakés. ném.
Schabracke (f), esőtár. ném.
Schädel (m), koponya, fej. ném.
Schach (n), sakk. ném.
Schächerkreuz, lásd: litera pytha-
gorica és gabalus. ném.
Schaf (n), juh. ném.
Schäfer (m), pásztor. ném.
Schäferstab (m), pásztorbot. ném.
Schafft (m), nyél, tusa. ném.
Schalmei (f), pásztorsíp. ném.
Schanzkorb (m), sánczkosár. ném.
Schattenlöwe, lásd: ombre de lion.
ném.
Schaufel (f), lapát. ném.
Schebbes (m), zsidókalap. ném.
schedula (f), zsindey. lat.
Scheere (f), olló. ném.
Scheibe (f), korong. ném.
Schelle (f), csörgő. ném.
schema (f), czimer. lat.
Schemel (m), zsámolyszék. ném.
Schenk (m), pohárnok, innyaadó. ném.
Schenkel (m), czomb. lábszár. ném.
(drei) Schenkelbeine im Dreipass (p),
három lábszár (egy középpontban érint-

kező és sugárszerűen szétágazó, a
térdben megtört). ném.
Scherpe, Schärpe (f), lásd: écharpe.
ném.
Scheuer (n), serleg, pohár. ném.
schiantato, eltört, tört. ol.
Schiff (n), hajó. ném.
Schild (m), paizs. ném.
Schildesfeld (n), paizsmező. ném.
Schildfuss (f), paizs talpa. ném.
Schildhalter (p), paizstartók. ném.
Schildhaupt (n), paizsfej. ném.
Schildknappe (m), paizshordó. ném.
Schildkröte (f), teknősbéka. ném.
Schilf (m és n), káka, sás, nád.
ném.
Schindel (f), zsindey. ném.
Schirmbrett (n), lásd: écran. ném.
Schlachtgeschrei (n), csatakiáltás.
ném.
Schlägel (m), mozsárütő, sulyok, pö-
rölő, kalapács. ném.
Schlange (f), kígyó. ném.
Schleuder (f), parittya. ném.
Schlitten (m), szánka. ném.
Schlittschuh (m), koresolya. ném.
Schloss (n), kastély. ném.
Schlüssel (m), kules. ném.
schmachtend, lásd: pámé. ném.
Schmelzofen (m), kohó. ném.
Schmetterling (m), pillangó. ném.
Schnabel (m), csőr. ném.
Schnalle (f), kapocs, csatt. ném.
Schnecke (f), csiga. ném.
Schneckenhaus (n), csigaház. ném.
Schneckenschnitt (m), csigás vágás.
ném.
Schöffe, Schöppe (m), tanács úr.
ném.
Schraffirung, vonalkázás. ném.
schräg, haránt. ném.
Schrägen (m), Szentandrás-kereszt, ha-
rántos kereszt. ném.
schräggegittert, haránt rácsos. ném.
schräggetheilt, haránt osztott. ném.
schräggeviert, harántosan négy részre
osztott. ném.

schräggewürfelt, harántosan kockás.
ném.

Schräglingsbalken (m), balharánt
pólya. ném.

Schrägleaste (f), lásd: cotice. ném.

Schrägstrom (m), hullámos harántpólya.
ném.

Schreibfeder (f), író toll. ném.

Schreibzeug (n), tintatartó. ném.

schreitend, lásd: passant. ném.

Schrotleiter (f), koresolya. csúsztatófa.
ném.

Schulter (f), váll, lapoczká. ném.

Schuppe (f), pikkely. ném.

Schürhaken (m), piszkavas. ném.

Schüssel (f), tál. ném.

Schwager (m), sógor. ném.

Schwägerin (f), sógornő. ném.

Schwäher (m), após. ném.

Schwalbe (f), fecske. ném.

Schwan (m), hattyú. ném.

schwarz, fekete. ném.

schwebend, lebegő, lóggó. ném.

Schweif (m), fark. ném.

Schwein (n), sertés. ném.

Schwert (n), kard. ném.

Schwester (f), nőtestvér. ném.

Schwiegermutter (f), anyós, napa.
ném.

Schwiegersonn (m), vő. ném.

Schwiegertochter (f), meny. ném.

Schwiegervater (m), após, ip. ném.

schwimmend, úszó. ném.

Schwurhand (f), esküvő. kéz. ném.

scientia heraldica (f), címertan. lat.

scindula (f), zsindely. lat.

scintillans, izzó, fénylő, szikrázó. lat.

scintillante, lásd: scintillans. ol.

scipio (m), pásztorbot. ném.

scirocco (m), szél, gyermekfej a paizs
alsó bal szögletében. ol.

scirpus (m), sás, káka. lat.

sciurus (m), evet. lat.

scodella (f), tál. ol.

scoglio (m), szikla. ol.

scojattolo (m), scojatto (m), evet. ol.

scoppiato, eltört (szarufáról), ol.

scopulus (m), szikla, szirt. lat.

scorpio (m), skorpíó. lat.

scorpion (m), skorpíó. fran.

scorpione (m), skorpíó. ol.

scresciato, tarka, foltos. ol.

scrinium (n), koporsó. lat.

scudetto (m), szívpaizs. ol.

scudiere, **scudifero**, **scudiero** (m),
paizshordó. ol.

scudo (m), paizs. ol.

scure (f), fejsze, bárd. ol.

scuta explicare, czímentleírni. lat.

scutaris pes (m), paizstalp. lat.

scutella (f), tál. lat.

scutifer (m), paizshordó. lat.

scutula (f), kocka. lat.

scutula oxigonia (f), ruta. lat.

scutulatus, kockás. lat.

scutulum (n), paizsocska. lat.

scutum (n), paizs. lat.

scutum purum (n), tarpaizs. lat.

scutum tesserarium (n), czímeres
paizs. lat.

scyphus (m), serleg. lat.

séant, ülő. fran.

seau (m), vödör, sajtár. fran.

secula (f), sarló. lat.

securis (f), fejsze, szekerce. lat.

securis amazonica vel romana (f),
alabárd. lat.

securis consularis (f), lásd: fasces.
lat.

sedens, ülő. lat.

sedens in pertica, ágon ülő (madár).
lat.

sedente, ülő. ol.

sedes honoris (f), tisztelethely. lat.

sedile (n), nyereg. lat.

See (f), tenger, oceán. ném.

See (m), tó. ném.

sega (f), fűrés. ol.

Segel (n), vitorla. ném.

Segelstange (f), vitorlarúd. ném.

Segenshand (f), áldó kéz. ném.

segmentatus, összerovott, egymáshoz
toldott. lat.

segolo (m), szekerce. ol.

- Seitenrand** (m), oldal széle valaminek.
 ném.
sella (f), nyereg. ol.
selle (f), nyereg. fran.
selvaggio (m), vadember. ol.
semé, beszótt, kivert, lásd: besät. fran.
seminato, lásd: semé. ol.
seminatus, lásd: semé. lat.
semipartito, félig hasított. ol.
semipartitus, félig hasított. lat.
semipotenza (f). 1. félmankó, 2. szög-
 mérő. ol.
semita (f), pólya. lat.
semivolo (m), félszárny. ol.
sénéchal (m), udvarmester. fran.
sénestre, bal.
sénestré, balról kísért. fran.
sénestrochère (m), balkar. fran.
Sense (f), kasza. ném.
senza, nélkül. ol.
sepes (f), sövény. lat.
septio (m), mező a paizsban. lat.
septus, 1. környezett, 2. bekötött fejű.
 lat.
Seraphskopf (m), hatszárnyú gyer-
 mekfj. ném.
serpe (f), kigyó. ol.
serpeggiante, kigyózó. ol.
serpens (n), kigyó (ezölöp mentén álló).
 lat.
serpent (m), kigyó (ezölöp mentén álló).
 fran.
serpente bicipite, kigyó, melynek
 farka ismét kigyófejben végződik. ol.
serpentifero, kigyófejben végződő. ol.
serpette (f), sarló. fran.
serra (f), fűrész. lat.
serratus, fűrész. lat.
sertum (n), koszorú, füzér. lat.
sessus, guggolva ülő. (majomról, evet-
 ről). lat.
sferza (f), ostor. ol.
sfioccato, pikkelyes. ol.
sgabello (m), zsámolyszék. ol.
sestiere (m), kétszer hasított és egyszer
 vágott, vagy kétszer vágott és egyszer
 hasított paizs. ol.
- Sichel** (f), sarló. ném.
sidero, fekete. ol.
Sieb (n), rosta, szita. ném.
siepe (f), sövény. ol.
signum (n), zászló. lat.
signum Martis (n), Mars bolygó jegye.
 lat.
signum nauticum (n), hajózászló. lat.
Silber, ezüst, fehér. ném.
silvaticus, silvestris (m), vadember.
 lat.
simia (f), majom. lat.
siniscalco (m), lásd: sénéchal. ol.
siniscalcus (m), udvarmester. lat.
sinistra, baloldal. ol.
sinistrocherio (m), balkar. ol.
sinopia, sinoplo, zöld. ol.
sinople, zöld. fran.
sinuatus, többszörösen megtört, ezik-
 ezakkos. lat.
sinuosa colubra (f), ezölöp mentén
 és kaeskaringsan álló kigyó (mint a
 Garai ezimerben). lat.
sinuose undulatus, kaeskarings. lat.
siparium (n), függöny. lat.
Sippe, lásd: progenies, prosapia. ném.
Sirène (f), szirén. fran. és ném.
Sittich (m), papagáj. ném.
situla (f), vödöröske. lat.
sitzend, ülő, ném.
Skorpin (m), skorpió. ném.
smalti (p), mázok. ol.
Smaragd (m), smaragd. ném.
smaragdus (m), smaragd. lat.
smaruginus, zöld. lat.
sobrini (p), anyai unokatestvérek. lat.
soc de charrue (m), ösztöke. fran.
socer (m), após, ip. lat.
socer magnus (m), após apja. lat.
socer major (m), após nagyapja. lat.
socerus (m), lásd: socer. lat.
sociatus, kísért, lat.
Socket, lásd: socle. ném.
socle (m), faltőpárkány. fran.
socrus (f), anyós, nap. lat.
socrus magna, anyós anyja. lat.
socrus major, anyós nagyanyja. lat.

soeur (f), nőtestvér. fran.
Sohn (m), fiú. ném.
sol (m), nap. lat.
sole (m), nap. ol.
soleil (m), nap. fran.
soleil couchant (m), lemenő nap. fran.
soleil levant (m), kelő nap. fran.
soleil mouvant (m), nap, ha akár a bal, akár a jobb felső szögletbe tűnik el. fran.
soleil, ombre de-, vaknap, 1. ha a nap nem aranyszínű, 2. ha a napnak csak körvonalai vannak s orra, szája stb. nines. fran.
solum (n), mező. lat.
sommé, betetőzött mindentről, a mi fölött valami van s ezt hordani látszik, pl. ha a hegy tetején torony van. fran.
sonaglio (m), csengetyű, csörgő. ol.
Sonne (f), nap. ném.
Sonne, ungebildete-, lásd ombre de soleil. ném.
Sonnenblume (f), napraforgó. ném.
Sonnenschatten (m), lásd : ombre de soleil. ném.
sopra il tutto, lásd : sur le tout. ol.
soprasculo (m), szivpaizs. ol.
sorante, felröppenő. ol.
sorcio (m), sorco (m), egér. ol.
sorella (f), nőtestvér. ol.
sorgente, növekvő. ol.
soror (f), nőtestvér. lat.
sostegni (p), paizstartók. ol.
soutenu, támogatott. fran.
soutiens (p), paizstartók. fran.
spaccato, vágott. ol.
spada (f), kard. ol.
spadone (m), kard, pallós. ol.
Spaltung, hasítás. ném.
Spange (f), kapocs, esatt. ném.
Spanischerreiter (m). lásd : estacade. ném.
Sparren (m), szarúfa. ném.
sparso, lásd : semé. ol.
sparsus, lásd : semé. lat.
spartito, hasított. ol.
sparus (m), dárda, lándsa. lat.

sparviero (m), sólyom, karvaly. ol.
spasimato, lásd : pámé. ol.
Spaten (m), ásó. ném.
spatium (n), paizsmező. lat.
Specht (m), lásd : pic. ném.
spectans sinistram, balránéző. lat.
speculum (n), tükör. lat.
Speer (m), dárda, lándsa, nyárs. ném.
Sperber (m), lásd : épervier. ném.
Sperling (m), lásd : passereau. ném.
spezatto, eltört. ol.
spezzatura, czimertörés. ol.
sphère, lásd : globus. fran.
sphinx, sfinksz : lat.
Spickel, lefelé fordított háromszög, ék. ném.
spiculum (n), 1. lefelé fordított háromszög, ék, 2. nyíl-, dsida-, lándsavas. lat.
spiegante, felröppenő. ol.
Spiegel (m), tükör. ném.
Spiess (m), nyárs. ném.
spiga (f), kalász. lat. ol.
spina (f), szálka, tövis. lat.
spina (f), csipkebokor. ol.
Spindel (f), lásd : fuseau. ném.
spinea corona (f), töviskoszorú. lat.
Spinne (f), pók. ném.
spinus (m), tövisbokor. lat.
spirante, lásd : pámé. ol.
Spitze (f), ék. ném.
Spitzhut (m), hegyes süveg. ném.
Sporn (m), sarkantyú. ném.
Spornrädchen (n), sarkantyútaraj. ném.
springend, ugró. ném.
spuria lineola (f), fattyúsál. lat.
squadra (f), szögmérő. ol.
squamatus, squamiger, pikkelyes. lat.
squartato, felnegyedelt. ol.
squassacoda (f), barázdabillegető. ol.
squiriolus (m), evet. lat.
Staar (m), seregély. ném.
Stab (m), karó, keskeny czölöp. ném.
Stachelschwein (n), sündisznó. ném.
staffa (f), kengyel. ol.
stamen tesserarium (n), keskeny harántpólya. lat.

Stammbaum (m), nemzedékrendi tábla.
ném.

Standarte (f), zászló. ném.

Ständer (m), ezikk, gerezd. ném.

stanga (f), lásd: stangue. ol.

stangue (f), a horgony nyele. fran.

stapia (f), kengyel. lat.

stapulum (n), kengyelszj. lat.

statumen (n), ezölöp. lat.

stecco (m), tövis. ol.

Stechhelm (m), csőrsisak. ném.

Stechschild (m), tornapaizs. ném.

Steigbügel (m), kengyelvas. ném.

steigend ágaskodó. ném.

Stein (m), kő. ném.

Steinbock (m), köszáli-keeske. ném.

stella (f), csillag. lat. ol.

stemma (f), czimer. lat. ol.

Stern (m), csillag. ném.

Stiefel (m), csizma. ném.

Stiefmutter (f), mostohaanya. ném.

Stiefsohn (m), mostoha fiú. ném.

Stieftochter (f), mostohaleány. ném.

Stiel (m), nyél. ném.

Stock (m), bot. ném.

Stör (m), tok, viza. ném.

Storch (m), gólya. ném.

Strahl (m), lásd: carbunculus globatus.
ném.

Strauch (m), bokor. ném.

Straussvogel (m), strucz. ném.

Streitkolben (m), buzogány. ném.

Striegel (m), lóvakaró. ném.

strigilis (f), lóvakaró. lat.

strix (f), bagoly. lat.

Strom (m), folyam. ném.

Strumpf (m), harisnya. ném.

struthio camelus (m), strucz. lat.

Stufe (f), lépcsőfok. ném.

Stufenschnitt, lépcsős vágás. ném.

Stulp (m), **Stulpe** (f), hajtóka. ném.

sturio (m), tok, viza. lat.

Sturmbock (m), kos. ném.

Sturmleiter (f), ostromlábító. ném.

Sturmpfahl (m), rohamczölöp, ostrom-
czölöp. ném.

sturnus (m), seregély. lat.

subcinericius, özszinű. lat.

sublatus, fennálló. ágaskodó. lat.

publica (f), czölöp. lat.

suffultus, támogatott. lat.

sulcus (m), barázda. lat.

sulthaninusnummus (m), bizanczi. lat.

sul tutto, lásd: sur le tout. ol.

supercurrens, felette elfutó. lat.

superinductus, az egészet betakaró. lat.

superior pars (m), fent, felső rész. lat.

supporti (p), paizstartók. ol.

supports (p), paizstartók. fran.

supposti (p), paizstartók. ol.

sur le tout, szivpaizs. fran.

sur le tout du tout, boglárpaizs a
szivpaizson. fran.

surmonté, *tetején*, (ha egy hegyen
kastély, vagy korona van, azt mond-
juk, surmonté d'une couronne etc.).
fran.

sus (n), sertés. lat.

sustentacula (p), paizstartók. lat.

svolazzi (p), orrjegy. ol.

T

table (f), tábla, asztal. fran.

taenia (f), harántpólya. lat.

(in) **taeniam sectus**, haránt osztott. lat.

taeniatus, többször haránt osztott. lat.

taeniis exaratus, lásd: taeniat. lat.

taeniola (f), keskeny harántpólya. lat.

taeniolatus, keskeny harántpólyákra
osztott. lat.

tagliato, balharánt osztott. ol.

taglio (m), balharántosztó vonal. ol.

taillé, balharánt osztott. fran.

tambour (m), dob. fran.

tamburo (m), dob. ol.

tanaglia (f), csipővas. ol.

tanghero (m), csipővas. ol.

Tanne (f), fenyő. ném.

tanné, rovátkolt vágás. fran.

Tannenzapfen (m), fenyőtoboz. ném.

tante (f), néne. fran. és ném.

taré, állított, jobbra-, balra-, stb. a si-
sákról. fran.

targa (f), **targone** (m), táresa. ol.

- targe** (f), **targone** (m), **táresa**. fran.
Tartsche (f), **táresa**. ném.
tasca (f), **táska**. ol.
tassellus (m), **kapocs**. lat.
tasso (m), **borz**, **tiszafa**. ol.
Tatze, régebben **Tappe** (f), **medveláb**.
 ném.
Tatzenkreuz (n), **talpas kereszt**. ném.
Taube (f), **galamb**. ném.
Tauchervogel (m), **búvár**. ném.
taudis (m), **gunyhó**. fran.
taupe (f), **vakondok**. fran.
taureau (m), **bika**. fran.
taurus (m), **bika**. lat.
tavernicorum regalium magister
 (m), **tárnokmester**. lat.
taxillus (m), **koczká**. lat.
taxus (m), **borz**. lat.
tazza (f), **findsa**. ol.
tectus, **födött**, **tetős**. lat.
tegula (f), **tégla**. lat.
tegumenta (p), **orrjegy**. lat.
Telamonen (p), **paizstartók**. ném.
telamones (p), **paizstartók**. lat.
telamons (p), **paizstartók**. fran.
tenaille (f), **csipővas**, **fogó**. fran.
tenants (p), **paizstartók**. fran.
tenda (f), **czimersátor**. ol.
tenenti (p), **paizstartók**. ol.
tenia (f), **harántpólya**. lat.
tensus, **megfeszített**, **az íj húrjáról**. lat.
tentorium (n), **czimersátor**. lat.
terebratus, **átfúrt**. lat.
tergeminæ (p), **hármaspólya**. lat.
terme de blason (m), **heraldikai mű-**
kifejezés. fran.
terrassant, **valamit leteperő**. fran.
terrasse (f), **föld**, **talaj a mely a paizs**
talpát foglalja el s rajta valami áll. fran.
terrassé, 1. **a paizsmezőről**, **ha az**
alján pázsit van, 2. **valamiről**, **ha a**
földön áll. fran.
terrazza (f), **lásd: terrasse**. ol.
terreus, **földszínű**. lat.
terrore di Giove (m), **villám**. ol.
tertiatus, **háromfelé osztott**. lat.
tertre (m), **domb**. fran.
terzato, **háromfelé osztott**. ol.
teschio (m), **levágott fej**. ol.
tessellarum alveolus (m), **sakktábla**.
 lat.
tesselatus, **koczkás**. lat.
tesselo (f), **koczka**. lat.
tessera (f), **czimer**. lat.
tesseræ gentilitiæ (p), **nemzetségi**
czimer. lat.
tesseræ loquentes (p), **beszélő czime-**
rek. lat.
tesseræ postulatitiæ (p), **kétes czi-**
merek. lat.
tesserariæ icones (p), **czimerképek**.
 lat.
tessulis repletus, **koczkás**. lat.
testa (f), **fej**. ol.
testudo (f), **teknősbéka**. lat.
testuggine (f), **teknősbéka**. ol.
tête (f), **fej**. fran.
tetrans (m), **felső szöglet**, **szabadte-**
lek. lat.
tetrix (f), **nyirfajd**. lat.
Teufel (m), **ördög**. ném.
Themis, **Themis**.
Thier (n), **állat**. ném.
Thor (n), **kapu**. ném.
Thräne (f), **könny**. ném.
Thür (f), **ajtó**, **kapu**. ném.
Thurm (m), **torony**. ném.
Tiara (f), **tiaa**, **pápai (hármás) korona**.
 ném.
tibiatus, **csizmás**. lat.
tiercé, **három részre osztott**. fran.
tige (f), **nyél**, **szár**. fran.
tigellum (n), **tornagallér**. lat.
Tiger (m), **tigris**. ném.
tigillus (m), **tornagallér**. lat.
tignum (n), **szarúfa**. lat.
tigre (m), **tigris**, **fran. és ol.**
tigris (f), **tigris**. lat.
timbrato, **czimerfödeles**, **a czimerpaizs-**
ról, **ha felette sisak v. korona van**. ol.
timbre (m), **lásd: timbrum**. fran.
timbré, **a czimerpaizsról**, **ha felette**
sisak van. fran.
timbrum (n), **czimerfödél** (mindazon

- tárgy, a mi a ezímeres paizs tetején van, pl. sisak, korona, toque. lat.
- timone (m), evező. ol.
- Tisch (m), asztal. ném.
- titulus (m), paizsfej. lat.
- toison (m), gyapjas báránybőr. fran.
- toison d'or (m), arany gyapjú. fran.
- toit (m), födél. fran.
- tonnant, dörgő, az ágyúról, ha torkából láng csap ki. fran.
- Topf (m), fazék. ném.
- Topfhelm (m), csuporsisak. ném.
- topiario opere descriptus, damaszkozott, himes. lat.
- toque (f), süveg. fran.
- torche (f), fáklya. fran.
- torcia (f), fáklya. ol.
- torcigliato, összefont. ol.
- tormentum bellicum (n), ágyú, hadigép. lat.
- toro (m), bika. ol.
- torquatus, örvös, nyakravalós. lat.
- torque (f), göngyöleg. fran.
- torques, vel torquis (n), nyakravaló, örv. lat.
- torricellate, erkélyes, őrtornyos. ol.
- torta (f), korong. ol.
- torta bisanta (f), lásd: tourteau-besant. ol.
- tortigliere (m), göngyöleg. ol.
- tortiglione (m), göngyöleg. ol.
- tortil (m), göngyöleg. fran.
- tortillé, bekötött fejű. fran.
- tortora (f), gerlicze. ol.
- tortue (f), teknősbéka. fran.
- tour (f), torony. fran.
- tourné, megfordított. fran.
- ournesol (m), napraforgó. fran.
- tournoi (m), torna. fran.
- tourteau (m), lepény. fran.
- tourteau-besant (m), bizanci lepény. fran.
- tourtereau (m), gerlicze. fran.
- trabecula (f), tornagallér. lat.
- traha (f), szánka. lat.
- traineau (m), szánka. fran.
- trâle (m), seregély. fran.
- trames (m), pólya. lat.
- tranché, haránt osztott. fran.
- transversa divisio, vágással osztott. lat.
- Trappe (m), tűzok. ném.
- tréfle (m), lóherelevél. fran.
- trefoglio (m). lóhere. ol.
- treillis (m), rács, rostély (a pántok csak egymásra vannak téve és nem átfonva). fran.
- tremble (m), rezgőnyárfa. fran.
- Treppe (f), lépcső. ném.
- trescheur (m), belső ráma. fran.
- trésorier (m), tárnok. fran.
- tresque (f), göngyöleg. fran.
- Treuhand, lásd: foi.
- triangle (m), háromszög. fran.
- triangolo (m), háromszög. ol.
- triangulum (n), 1. ezikk, 2. ék, 3. háromszög. lat.
- tribula (f), hadaró. lat. ném.
- triens scuti inferior (m), paizs talpa. lat.
- trifidus, három részre osztott. lat.
- trifolium (n), lóhere. lat.
- trigonius, háromszögre osztott. lat.
- trinciato, haránt osztott. ol.
- tripertitum in partes inaequales, hasított és félig vágott, vágott és félig hasított. lat.
- triphyllum (n), lóherelevél. lat.
- triquetra (f), hármazs. lat.
- triquetrus cephalicus, felfordított ék. lat.
- triregnum (n), tiara. lat.
- triremis (n), háromvezetős hajó. lat.
- tritamento (m), orrjegy. ol.
- Trommel (f), dob. ném.
- trompes (p), bivalyszarvak (tulajdonképp elefántormányok). fran.
- Trompette (f), trombita. ném.
- tronc d'arbre (m), fatörzs. fran.
- tronçonné, szátvált, keresztől és szarufáról mondják, ha részekre van vágva, de részei csekély távolságra úgy állanak egymás mellett, hogy az eredeti alaknak megfeleljenek. fran.

Tropfen (m), esöpp. ném.
trota (f), pisztráng. ol.
truca (f), láda. lat.
Truchsess (m), asztalnok. ném.
truite (f), pisztráng. fran.
truncatus, megkurtított, legallyazott. lat.
truncus (m), fatörzs. lat.
truta (f), pisztráng. lat.
Truthahn (m), pulykakakas. ném.
trutina (f), mérleg. lat.
tuba (f), trombita. lat.
tuberculatus, rovátkos vágás. lat.
tudes (m), sulyok, döngölő. lat.
tufa (f), golyó. lat.
tugurium (n), földél. lat.
tuile (f), tégl. fran.
tulipa (f), tulipán. lat.
tulipano (m), tulipán. ol.
tulipe (f), tulipán. fran.
Tulpe (f), tulipán. ném.
turdus (m), húrosmadár. lat.
Turnierhelm (m), tornasisak. ném.
Turnierkragen (m), tornagallér. ném.
turris (f), torony. lat.
turris sacra (f), harangos torony. lat.
Turteltaube (f), gerlicze. ném.
turtur (m), gerlicze. lat.
tuyau (m), kúteső. fran.
tympanum militare (n), dob. lat.
typha (f); nádbuzogány. lat.
tyrius, vörös. lat.

U

Über (n), tőgy, emlő. lat.
Überhöht, lásd: surmonté. ném.
Überkappt, az olyan paizsfej, a mely fölett egy görbe határvonalú más színű rész van. ném.
uccelli (p), madarak. ol.
Uhu (m), bagoly. ném.
Ulmenbaum (m), szilfa. ném.
ulmus (f), szilfa. lat.
umbilicotenus, növekvő. lat.
umbilicus areae, a paizs boglárhelye. lat.
umbo (m), 1. köldök, 2. a paizs boglárja. lat.

umbraculum (n), czimersátor. lat.
uncus (m), 1. üsthorog, 2. szolgafa. lat.
unda (f), hullám. lat.
undatus, hullámos. lat.
undique contrapinnatus, visszásan ormozott. lat.
Ungeheuer (n), szörnyeteg. ném.
ungula (f), 1. pata, 2. horog. lat.
ungulatus, patás, ha a pata elütő színű. lat.
Unterarm (m), alsó kar. ném.
Untereck (n), alsó szöglet. ném.
untergehend, lenyugvó, a napról. ném.
Unterstützt, gyámoltott. ném.
uogallus (m), fajdkakas. lat.
ursus (m), medve. lat.
usbergo (m), vasmell, mellvért. ol.
uscente, növekvő. ol.
uva (f), szőlő. lat. ol.

V

Vacca (f), tehén. lat. ol.
vaccera (f), ezölöp. lat.
vache (f), tehén. fran.
vagina cuspis, kardtok-karika. lat.
vaglio (m), szita, rosta. ol.
vair (m), evetbőr. fran.
vairé, evetbőrös, ha az evetbőr nem kék és fehér. fran.
vaisseau (m), hajó. fran.
vajo (m), evetbőr. ol.
valdrappato, csótáros. ol.
valletto (m), apród. ol.
valvulus (m), paizsmező. lat.
vambasium (n), ködmön, zeke. lat.
variatus, tarka. lat.
variegatus, vízszintesen csíkos. lat.
varium vellus (n), evetbőr. lat.
vas (n), edény. lat.
Vase (m), edény. ném.
vaso (m), edény. ol.
Vater (m), apa. ném.
vautour (m), keselyű. fran.
veau (m), borjú. fran.
vectis (m), lásd: bätön. lat.
vellus aureum (n), aranygyapjú. lat.
vellus hermonicum (n), hermelinbőr. lat.

vellus petasites (n), evetbőr. lat.
vellus ponticum (n), hermelin bőr. lat.
vellus varium (n), evetbőr. lat.
velum (n), vitorla. lat.
venatorum, comes-, fővadászmester. lat.
venetus, kék. lat.
vent (m), szél. fran.
ventus (m), szél. lat.
verde, zöld. ol.
verflochten, összefont. ném.
vergette (m), harmadszélességű ezölöp. fran.
verkehrrt, meg- vagy felfordított. ném.
verkürzt, megkurtított. ném.
vermiculatus, kockás. lat.
vermiglio, vörös. ol.
vermindert, keskenyített. ném.
verschlingend, elnyelő. ném.
verschlungen, egybefont. ném.
verstutzt, legallyazott, megkurtított. ném.
vertex (m), pártá (keskeny paizsfej). lat.
Verwandter (m), rokon. ném.
vescovo (m), püspök. ol.
vêtement (m), 1. öltözet, 2. a paizsmezőt fedő burok, melynek közepén nagy ruta alakú kivágás van. lásd: vêtu. fran.
vêtu, 1. felöltözött, 2. a paizsmező, ha burok fedi, melynek közepén nagy ruta alakú kivágás van. lásd: vêtement. fran.
veuf (m), **veuve** (f), özvegy. fran.
vexillum (n), zászló. lat.
vicarius (m), helytartó. lat.
vicecomes (m), alispán. lat.
vicomte (m), algróf. fran.
vidame (m), így nevezték a középkorban azokat a hűbéreseket, a kik a püspökség földbirtokain gazdálkodtak, a jövedelemből bizonyos részt a püspöknek adtak s a birtokot az ellenségtől megvédelmezték. fran.
vidé, lékelt. fran.

Viereck (n), négyszög. ném.
Vierpass (m), négykarimás ráma. ném.
vierung, négyfelosztás, felnegyedelés. ném.
vigilance (f), kő, melyet a heraldikai daru tartani szokott. fran.
vilené, csúffá tett, néglábú állatokról, ha nemzörész különös színük. fran.
vinctus, fonott. lat.
viola (f), viola. lat.
violaceus, kék, (lilaszín). lat.
violetto, biborszín. ol.
virens, zöld. lat.
visière (f), arcvédő. fran.
Visir (n), lásd: visière. ném.
vitis (f), szőlőtő. lat.
vitta (f), 1. homlokkötő, főkötő. lat.
 2. balharántpólya. lat.
vitulus (m), borjú. lat.
vivré v. guivré, czikkezakkos. fran.
Vogel (m), madár. ném.
Vogt (m), szószóoló, várnagy, tisztartó. ném.

voile (f), vitorla. fran.
volans, repülő. lat.
volatilis (m), gyorsszárnyú, szárnyas állat, madár. lat.
volet (m), ezímerpalást. fran.
Vollmond (m), holdtölte. ném.
voló (m), szárny. ol.
volpe (f), róka. ol.
vomer (m), ekevas. lat.
Vorfahren (p), elődök. ném.
Vorhang (m), kárpit. ném.
vulpes (f), róka. lat.
vultur (m), keselyű. lat.

W

Waage (m), mérleg. ném.
wachsend, növekvő. ném.
Wachsfackel (f), viaszfáklya. ném.
Wachtel (f), fürj. ném.
Waffen (p), 1. fegyverek, 2. ragadozó állatok körmei. ném.
Waffenrock (m), korszovágy, fegyverderék. ném.
Waffenträger (m), fegyverhordó. ném.

Wahlspruch (m), jelmondat. ném.
Waizen (m), búza. ném.
Wald (m), erdő. ném.
Wallfisch (m), bálna. ném.
Wappen (n), czimer. ném.
wappenbeschreiben, czimertleírni. n.
Wappenschild (m), czimeres paizs. ném.
Wappenzelt (n), czimersátor. ném.
Wasser (n), víz. ném.
Wecke (f), hosszúkás rúta. ném.
Wehrgehänge (n), kardkötő.
weidend, legelő, legelve. ném.
Weihe (f), kánya. ném.
Weinblatt (n), szőlőlevél. ném.
Weinstock (m), szőlő-tő. ném.
Weintraube (f), szőlő. ném.
weiss, fehér, ezüst. ném.
Weizen (m), lásd: Waizen. ném.
Welle (f), hullám. ném.
Wellenschnitt, hullámos osztóvonal.
 ném.
Welschzinne (f), lásd: créneau en-
 taillé. ném.
Wetschger (m), némettarisznya. ném.
Widder (m), 1. kos, 2. faltörő-kos. ném.
Wiedehopf (m), banka. ném.
wiedergekreuzt, lásd: recroiseté. ném.
wiedergekrückt, mankósan mankós. n.
wiedersehend, visszatekintő. ném.
Wiesel (n), menyét. ném.
Wilder-Mann (m), vadember. ném.
Wildschwein (n), vaddisznó. ném.
Wimpel (m), árboezlobogó. ném.
Wind (m), szél. ném.
Windfährlein (n), szélkakas. ném.
Windhund (m), agár. ném.
Windmühle (f), szélmalom. ném.
Winkel (m), szöglet. ném.
Winkelmass (n), szögmérő, norma. ném.
Winzermesser (n), szőlőnyesőké. ném.
Wirkeisen (n), patahántó kés. ném.
Wittwe (f), **Wittwer** (m), özvegy. ném.
Wolf (m), farkas. ném.
Wolfsangel (f), farkasfogó. ném.
Wolke (f), felhő. ném.
Wolkenschnitt (m), felhővágás. ném.
Wulst (f), salap. ném.

Würfel (m), kocka. ném.
Wurfparte (f), bárd, hajító bárd. ném.
Wurfspiess (m), hajító dárda. ném.
Wurzel (f), gyökér. ném.

Z

Zackenkrone (f), ódonkorona. ném.
zaffiro (m), zafir. ol.
Zahn (m), fog. ném.
Zahnrad (n), fogaskerék. ném.
Zahnschnitt (m), fogazott vágás. ném.
Zange (f), csipővas, fogó. ném.
Zapfen am Fass (m), csap. ném.
Zaum (m), kantár. ném.
Zaun (m), kerítés. ném.
Zeichen (n), zászló (régies). ném.
Zelt (n), sátor. ném.
Zelter (m), hadimén, ló. ném.
Zepter (m és n), kormánypálcza. ném.
zerbrochen, eltört. ném.
zerschnitten, szétvágott. ném.
zersplittert, széttört, a lándsárol. ném.
zerstückelt, felkonczolt. ném.
zibeline (f), czoboly. fran.
zibellino (m), czoboly. ol.
Ziege (f), kecske. ném.
Ziegel (m), tégl. ném.
Zinne (f), ormó. ném.
Zipressenbaum (m), cziprusfa. ném.
Zirkel (m), 1. ezirkalom, 2. kör. ném.
Zitrone (f), citrom. ném.
Zitronenbaum (m), citromfa. ném.
Zobel (m), czoboly. ném.
zolla (f), keskeny paizstalp. ol.
zona (f), 1. paizsmező, 2. pólya. lat. ol.
zucca (f), tök. ol.
Zügel (m), kantárszár. ném.
zugewendet, szembe néző. ném.
Zunge (f), nyelv. ném.
zurücksehend, visszatekintő. ném.
zusammengebunden, összekötött.
 ném.
Zweig (m), ág. ném.
zweiköpfig, lásd: biceps. ném.
Zwerchkreuz (n), lásd: Schragen. ném.
Zwiebel (f), hagyma. ném.
Zwilling, iker. ném.

BETŰSOROS ÁBRAMUTATÓ.

A

Abhortis czimer 167. l. 444. á.
Admiralis tiszts. jelvénye 255. l. 579. á.
 ágas 103. l. 262. á.
Agnes királyné pecsége 370. l. 682. á.
Agoston győri püspök czimere 142 l. 383. á.
Akos nemzetségbeli *István* nádor, lásd *István* alatt.
Amade czimer 8. l. 15. á.
II. András pecsége 32 l. 86. á., 364. l. 671. á.
II. András vezérkori pénzei 364. l. 672. á.
Angoulême lovag czimere 285. l. 620. á.
Apafi czimere 158. l. 428. á.
 „ *Mihály* czimere 248. l. 558. á.
 „ „ czimerpalástja 248. l. 558. á.
 apát, tisztségi jelvénye 253. l. 572. és 573. á.
 apátnő, tisztségi jelvénye 255. l. 576. á.
 aranygyapjas rendjelv. 342. l. 657. á.
 armet (sisak) 187. l. 478. és 479. á.
 ásó 170. l. 451. á.
Asszúvölgyi czimer 134. l. 354. á.
Astorg czimer 147. l. 397. á.
Athinai (Tapsonyi) János, szlav. bán 1396. pecsége 7. l. 4. ábra.
Aufsess Otto orrjegye 228. l. 535. á.
Augsburgi zsidó község pecsége 155. l. 422. á.

B

badge-e, *Bath-rend*-, 281. l. 611. és 612. á.
 badge-e, *bogácsrend*-, 282. l. 616. á.
 badge, *Courtenay* 281. l. 610. á.
 badge, *IV. Eduárd* 273. l. 587. á.

badge, egyesített, *Dacre* és *Beauchamp* 275. l. 589. á.
 badge, egyesített, *Hastings*, *Peverel* és *Hungerford* 273. l. 288. á.
 badge, *II. Henriké*, mint trónörökösé 278. l. 602. á.
 badge, *indiai csillagrend* 281. l. 613. á.
 badge, *Plantagenet* 275. l. 591. á.
 badge, *II. Richardé* 273 l. 585. és 586. á., 277. l. 599. á.
 badge, *Skóciaé* 275. l. 590. á.
 badge, *Somerset hercege* 278 l. 604. á.
 badge, strucc tollas, *walesi hercege*, *fekete hercege* 275. és 277. l. 592., 593., 594., 595., 596., 597., 598. és 601. á.
 badge, *Szent Patrik-rend*-, 282. l. 616. á.
 badge-e, *térdszalagrend*-, 281. l. 614. á.
 bagoly 147. l. 398. á.
Bakos (osgyáni) czimer 11. l. 30. á.
Bánfi (alsó-lindvai) czimer 10. l. 24. és 25. á.
Bárczay czimer 136. l. 366. á.
 bárói korona, francia 263. II. t.
 „ „ magyar-, 261. l. I. t.
 bárói süveg, francia csász. 263. l. II. t.
 barokkrámás paizs 52. l. 99. és 100. á.
 baronet korona, angol 265. l. IV. t.
 bástya 166. l. 442. á.
Bath-rend badge-e 281. l. 611. és 612. á.
Báthori (gagyí) czimer 7. l. 5. á.
Báthori (somlyói) 8. l. 12. á.
Báthori István országbíró pecsége 290. l. 627. á.
Batthány czimer 148. l. 402. á.
Beauchamp badge, lásd *Dacre*.
Bebek czimer 7. l. 7. ábra.
Békássy czimer 18. l. 67. á.
Békássy czimer újabb 125. l. 337. á.

IV. Béla pecsége 368. l. 678. á.
 IV. Béla tatárjárás előtti pecsége 367. l. 677. á.
Benedek czimeres pecsége 77. l. 143. á.
Bercsényi czimer 115. l. 316. á., 117. l. 323. á., 119. l. 332. á., 247. l. 555. á.
Bercsényi Miklós czimere 247. l. 555. á.
 „ „ paizstartója 247. l. 555. á.
Bern város paizstartója 244. l. 552. á.
Bernáth czimer 125. l. 339. á.
Berzeviczy czimer 135. l. 362. á.
Bethlen (bethleni) czimer 150. l. 408. á.
Bethlen (iktári) czimer 148. l. 404. á.
Bethlen Gábor királyi pecsége 396. l. 706. á.
Bethlen zászló 315. l. 645. á.
 betűk 170. l. 453., 454. á.
 bíbornok l. cardinalis.
Bibra család czimere 137. l. 371. á.
 bika 135. l. 360. á.
 bizanczi 113. l. 310. á.
 bizanczi, lepényes-, 114. l. 313. á.
Bocskai (razinai) 9. l. 19. á.
 bogácskóró 159. l. 430. á. 1.
 bogács-rend badge-e 282. l. 615. á.
Bohun czimer 281. l. 607. á.
Borbála királyné pecsége 373 l. 693. á.
 borostyánlevél 159. l. 429. á. 4.
 bouterolle 172. l. 455. á.
brandenburgi örgróf, lásd német birodalmi főkamrás.
Bruce Róbert czimere 279. l. 605. á.
Bucsfányi czimer 11. l. 31. ábra.
Burza család oromdisze 257. l. 582. á.
Buzlai Mózes czimere 142 l. 384. á.

C

Calatrava rend jelvénye 335. l. 653. á.
 Cardinalis tisztségi jelvénye 253. l. 570. á.
Castriota György czimere 28. l. 80. á.
 colonel général de l'infanterie tisztségi jelv. 255. l. 580. á.
Condé czimer 285 l. 622. á.
 connétable tiszts. jelv. 255 l. 577. á.
Cornwallis Richárd paizstartója 239. l. 539. á.

Corvin János pecsége 35. l. 90. á.
Courtenay badge 281 l. 610. á.
 crest korona, angol 265. l. IV. t.
Csaholyi czimer 13. l. 38. ábra.
Csáky czimer 125. l. 336. á.
Csányi czimer 10 l. 26. á.
Csapi czimer 18. l. 66. á.
Csapodi czimer 148. l. 403. á.
 császári korona, németrómai 264. l. III. t.
 csatt 52. l. 100. á.
 csécsi falfestmény 364 l. 673. á.
 cseh király, lásd német birodalmi főpohárnok.
Csele czimer 151. l. 412. á.
Cselko czimer 147. l. 398. á.
Csernavodai czimer 13. l. 39. á.
Csicseri czimer 138. l. 374. á.
 csik, 109. l. 289. á.
 „ dongás-, 110. l. 292., 293. á.
 csillag 163. l. 437. á. 4.
 Csillagkeresztes hölgrendjel 345. l. 668. ábra.
 csonka sas 145. l. 392. á.
 czikk 103. l. 264. á.
 czikkas 104. l. 265. á.
 czimer, lásd pecsét alatt is.
 „ *Abhortis* 167. l. 444. á.
 „ *Agoston* győri püspöke 142. l. 383. á.
 czimer, *Angoulême* lovagé 285. l. 620. á.
 „ *Apafi*, 158. l. 428. á.
 „ *Apafi* Mihályé, 248. l. 558. á.
 „ *Asszúvölgyi* 134. l. 354. á.
 „ *Astorg*, 147. l. 397. á.
 „ *Bárczay* 136. l. 366. á.
 „ *Báthori* (gagyi) 7. l. 5. á.
 „ *Báthori* (somlyói) 8. l. 12. á.
 „ *Batthyány* 148. l. 402. á.
 „ *Békássy* 125. l. 337. á. 18. l. 67. á.
 „ *Bercsényi* 115. l. 316. á., 117. l. 323. á., 119. l. 332. á.
 czimer, *Bernáth* családé 125. l. 339. á.
 „ bethleni *Bethlen*-, 150. l. 408. á.
 „ iktári *Bethlen*-, 148. l. 404. á.
 „ *Bibra* 137. l. 371. á.
 „ *Bocskai* (razinai) 8. l. 19. á.
 „ *Bohum* 281. l. 607. á.

czimer, *Bruce* Róberté 279. l. 605. á.
 „ *Buzlai* Mózesé 142. l. 384. á.
 „ *Condé* 285. l. 622. á.
 „ *Csáky* 125. l. 336. á.
 „ *Csapodi*, 148. l. 403. á.
 „ *Csele*, 151., l. 412. á.
 „ *Cselkó*, 147. l. 398. á.
 „ *Csicseri*, 138. l. 374. á.
 „ *Dabi*-, 99. l. 248. á.
 „ *Dancs* (szerdahelyi) 10. l. 22. á.
 „ *Darnóczy*, 169. l. 450. á.
 „ *Dobay*, 136. l. 367. á.
 „ *Dobokay*-, 135. l. 359. á.
 „ *Doroszló*-, 146. l. 394. á.
 „ *Dürer*-, 168. l. 445. á.
 „ *Eberhard* zágrábi püspöke 130. l. 347. á.

czimer, *Eresztvényi*-, 150. l. 409. á.
 „ *Fejérpataky*-, 152. l. 413. á.
 „ *Ferich*-, 98. l. 243. á.
 „ *Filep*-, 169. l. 446. á.
 „ *Folliot-Crenneville*-, 247. l. 554.
 ábar.

czimer, *Frendl*-, 138. l. 373. á.
 „ *Geréb* (vingárti) 12. l. 37. á.
 „ *Görgei*-, 124. l., 333. és 334. á.
 „ *Győrnemzetsége* 10. l. 22. á.
 161. l. 432. á.

czimer, *Héja*-, 147. l., 400. á.
 „ *Höölgyi*-, 96. l. 237. á.
 „ *Herczeg* (szekesői) 11. l. 28. á.
 „ *Herman* nemzetsége 154. l. 420. á.
 „ *Holy*-, 147. l. 399. á.
 „ *Horváth* (szerdahelyi) 9. l. 20. á.
 „ *Hungerford* Róberté 281. l. 609. á.
 „ *Hungerford* Walteré 281. l. 608. á.
 „ *Kaas*-, 28. l., 81. á., 166. l. 441. á.
 „ *Kálnásy*-, 149., l. 407. á.
 „ *Kassa*-, 21. l. 70. á., 25. l. 78. á.
 „ *Kerecsényi*-, 169. l. 449. á.
 „ *Kisfaludy*-, 115 l., 317. á.
 „ *Klobusiczky*-, 301. l. 628. á.
 „ *Komjáthy*-, 94. l. 230. á.
 „ *Köszeghy*-, 94. l. 230. á.
 „ *Kóth*-, 119. l. 331. á.
 „ *Kövér*-, 134. l. 357. á.
 „ *Kozáry*-, 135. l. 361. á.

czimer, *Kunsch*-, 135. l. 358. á.
 „ *Lotharingiai házé* 145. l. 391. á.
 „ *Longueville* 285. l. 621. á.
 „ *Lorántfi*-, 16. l. 55. és 56. á.
 „ *Magyarországnak* tervezete 400. és 401. l., 711. és 712. á.

czimer, *Magyarországné*, a vágások máza sorrendjének ajánlott megváltoztatásával 399. l. 710. á.

czimer, *Medici*-, 114. l., 312. á.
 „ *Meskó*-, 268. l. 584. á.
 „ *Mesterházy*-, 149. l. 406. á.
 „ *Mezősy*-, 134. l. 356. á.
 „ *Mikó*-, 136. l. 365. á.
 „ *Moghi*-, 136. á. 363. á.
 „ *Montmorency*-, 248. l. 559. á.
 „ *Nagymihályi*-, 174. l. 456. á.
 „ *Nagyrévi*-, 149. l. 405. á.
 „ *Nugent*-, 60. l. 109. á.
 „ *Nyul*-, 137. l. 370. á.
 „ *Orleans*-, 285. l. 618. á.
 „ (oroszlános), meg nem határozható, a kassai dom szentségházán 130. l. 349. á.

czimer, *Paczali* Peres-, 146. l. 393. á.

czimer, *Pallavicini*-, 94. l. 231. á.
 „ *Pásztóhi*-, 16. l. 57. á.
 „ *Pataki*-, 97. l. 241. á.
 „ *Pécz* nemzetsége 96. l. 236. á.
 „ *Pejachevich*-, 104. l. 266. á.
 „ *Pemflinger* családé 92. l. 219. á.
 „ *Perényi*-, 153. l. 417. á.
 „ *Peres*-, 146. l. 393. á.
 „ *Perlaki*-, 169. l. 448. á.
 „ *Petrichevich Horváth*-, 151. l. 410. á.

czimer, *Putnoki*-, 16. l. 59. á.
 „ *Radák*-, 157. l. 426. á.
 „ *Ráday*-, 16. l. 60. á.
 „ *Radisics*-, 165. l. 439. á.
 „ *Rákóczi*-, 170. l. 452. á.
 „ *Ráskay*-, 9. l. 17. á.
 „ *Redwitz*-, 97. l. 242. á.
 „ *Roggendorf* családé 131. l. 350. á.
 „ *Rozsályi*-, 9. l. 18. á.
 „ *Roskoványi*-, 124. l. 335. á.
 „ *Sáinkfalvai*-, 29. l. 83. á.

- czimer, *Sarwerden*-, 155. l. 421. á.
 „ *Sólyagi*-, 169. l. 447. ábra.
 „ *Soos*-, 25. l. 77. á.
 „ *Szalaházy*-, 91. l. 209. á.
 „ *Szamolyai*-, 119. l. 329. á.
 „ *Szarvady*-, 116. l. 319. á.
 „ *Szász*-, 162. l. 436. á.
 „ *rimaszécsi Széchy*-, 156. l. 423., 424. és 425. á.
 czimer, *Szeccsödi*-, 97. l. 238. á.
 „ *Szelestey*-, 12. l. 35. á.
 „ *Szentgyörgyi*-, 11. l. 29. a.
 „ *Szily*-, 91. l. 211. á.
 „ *Szirmay*-, 151. l. 411. á.
 „ *Szlopnai*-, 166. l. 440. á.
 „ *Szögyényi Marich* 23. l. 76. á
 „ *Szomolyai*-, 119. l. 329. á.
 „ *Sztáray*-, 23. l. 75. á.
 „ *Tarczai*-, 137. l. 372. á.
 „ *Tarkasis*-, 17. l. 63. á.
 „ *Tétényi*-, 17. l. 62. á.
 „ *Thari*-, 16. l. 61. á.
 „ *Thoroczka*-, 170. l. 451. é.
 „ *Tisza*-, 301. l. 629. á.
 „ *Tornay*-, 152. l. 415.
 „ *Tornallyai*-, 166. l. 442. á.
 „ *Ujfalusy*-, 8. l. 10. á.
 „ *Ujlaky*-, 247. l. 556. á.
 „ *Ujvárosi*-, 97. l. 240. á.
 „ *Uzovity*-, 97. l. 239. á.
 „ *Vadkerti és Szentgyörgyi Vincze*-, 167., l. 443. á.
 czimer, *Várallyai*-, 118. l. 321. á.
 „ *Vátyoni*-, 147. l. 396. á.
 „ *Vaudémont*-, 145. l. 391. á.
 „ *Verböczi*-, 136. l. 364. á.
 „ *Veresmarthy*-, 118. l. 325. á.
 „ *Vertus gróf*-, 285. l. 619. á.
 „ *Vetési*-, 148. l. 401. á.
 „ *Viczay*-, 15. l. 49. á.
 „ *Vitéz*-, 127. l. 342. á.
 „ *Zemlén*-, 113. l. 309. á.
 „ *Zichy*-, 137. l. 368. á.
 „ *Zmeskal*-, 135. l. 360. á.
 czimere, *francia király*-, (mint *lioni kanonoké*) 249. l. 560. á.
 czimere, *Giléthi Miklóské*, 247. l. 557. á.
 czimere, *Kanizsay László* 241. l. 544. á.
 „ *Lukács*-, *boszniai püspök* 130. 348. á.
 czimere, *Magyarország* (*Grünenberg Wappenbuchjából*) 386. l. 704. á.
 czimere, *Magyarország*-, *kis*, 398. l. 707. á.
 czimere, *Magyarország*-, *közép*, 398. l. 708. á.
 czimere, *Magyarország*-, *nagy*, 398. l. 709. á.
 czimere, *Magyarország*-, (a *Züricher Wappenrolléből*) 384. l. 703. á.
 czimere, *Nagymartoni Miklós*, 140. l. 378., 379. á.
 czimere, *Pestújhegy*. 22. l. 72. á.
 „ *Pfalz*-, 129. l. 346. á.
 „ *Savoyai-ház*-, 98. l. 245. á.
 „ *Stiria*-, 153. l. 418. és 419. á.
 „ *Surrey gróf özvegyének*, 279. l. 606. á.
 czimere, *Szászegyetem*-, 22. l. 74. á.
 „ *Szentgyörgyi János*-, 143. l. 385. á.
 czimere, *Szent Margit* festett, 370. l. 686. á.
 czimere, *Tirolis*-, 144. l. 347. és 388. á.
 „ *Ujlaki Lőrincz*, 247. l. 556. á.
 „ *Vertus grófok*-, 285. l. 619. á.
 „ *Vitéz János*-, 127. l. 342. á.
 „ *Wasserburg város*-, 127. l. 343. á.
 czimerpalástja, *Apafi Mihály*-, 248. l. 558. á.
 czimeres paizs rajzolásának módja 53. 54., 55., 56. l., 101., 102., 103., 104., 105., 106., 107., 108. ábra.
 czimeres paizsa-, *thüringiai tartománygrófok* 380., 381. l., 698. és 699. á.
 czimsátora, a *francia királyok*-, 249. l. 560. á.
 czimertervezet 170. l. 451., 454. á., 245. l. 553. á.
 czimertörés rendszere 285. l. 617. á.
 czimertörések 285. l. 617., 618., 619., 620., 621., 622. á. 289. l. 623. á.
 czölöp, 76. l. 138. és 139. á. 77. l. 142. és 143. á.

czölöp, alul felül hegyes-, 83. l. 171. á.
 „ bevagdalt szélű-, 84. l. 179. á.
 „ büttyös-, 84. l. 182. á.
 „ csonka-, 82. l. 168., 169. á.
 „ diszitett-, 83. l. 173. á.
 „ dongás-, 81. l. 164. á.
 „ egymáshoz támasztott-, 78. l.
 147. á.
 czölöp, felfordított palánkos-, 82. l. 166. á.
 „ hármas-, 84. l. 176. á.
 „ hasított-, 78. l. 148. á.
 „ hegyes-, 82. l. 167. á.
 „ karóközti-, 84. l. 177. á.
 „ kétszer szétvált-, 83. l. 172. á.
 „ kockákából összerovott-, 79. l.
 150. á.
 czölöp, kockás-, 78. l. 149. á.
 „ közepén megtört-, 81. l. 162. á.
 „ lebegő-, 82. l. 170. á.
 „ legallyazott-, 84. l. 178. á.
 „ lékes-, 79. l. 151. á.
 „ lóggó-, 82. l. 170. á.
 „ ormós-, 84. l. 180., 181. á.
 „ palánkos-, 81. l. 165. á.
 „ paszomántos-, 83. l. 175. á.
 „ rézsuttolt-, 80. l. 157., 158., 159.,
 160. á.
 czölöp, roham-, 94. l. 231. á.
 „ rombos-, 81. l. 163. á.
 „ ruta-, 81. l. 163. á.
 „ szarufás-, 79. l. 152. á.
 „ széttolt-, 79. l. 153. és 154. á.
 „ többszörösen megtört-, 81. l.
 161. á.
 czölöp, többször széttolt-, 80. l. 155., 156. á.
 czölöp, váltakozva és szemben ormós-,
 84. l. 180., 181. á.
 czölöpös talp 107. l. 278. á.
 czölöppár, dongás-, 83. l. 174. á.
 czölöpre támasztott paizsfej 107. l. 279. á.
 czomb 125. l. 339. á.
 czomb, hármas-, 125. l. 340. á.

D

Dabi czimer 99. l. 248. á.
 Dacre és Beauchamp egyesített badge
 275. l. 589. á.

damaszkozás 62. l. 110. á.
 Dancs (szerdahelyi) czimer 10. l. 22. á.
 Darabos czimer 14. l. 44. á.
 Darnóczy czimer 169. l. 450. á.
 dauphin korona, franczia 262. l. II. t.
 delfin 151. l. 410. á.
 Demeter főispán pecsége 46. l. 92. á.
 „ mester pecsége 127. l. 341. á.
 „ tárnokmester pecsége 87. l. 191. á.
 Dénes asztalnokmester pecsége 156. l.
 423. á.
 Derencsényi czimer 7. l. 9. á.
 Dobay czimer 136. l. 367. á.
 Dobokai czimer 135. l. 359. á.
 domború vonal 72. l. 123. á.
 dongás csik 110. l. 292., 293. á.
 Doroszló czimer 146. l. 394. á.
 Dózsa nádor czimeres paizsa melletti
 zászlók 249. l. 561. á.
 Dózsa nádor pecsége 249. l. 561. á.
 due korona, franczia 262. l. II. t.
 Dürer czimer 168. l. 445. á.
 Dürertől, Roggendorf czimer 131. l. 350. á.

E

Eberhard zágrábi püspök czimere 130. l.
 347. á.
 IV. Eduard badge-e 273. l. 587. á.
 egyszarvú 152. l. 413. á.
 ék 100. l. 253. á.
 ékkel való osztás 101. l. 254., 255., 256. á.
 ékre harmadolt 107. l. 281. á.
 „ harmadolt, harántos-, 108. l. 285. á.
 „ harmadolt, bal-, 108. l. 284. á.
 „ harmadolt, jobb-, 108. l. 283. á.
 „ harmadolt, felfordított-, 108. l. 282. á.
 elefánt 138. l. 375. á.
 Elefánti czimer 138. l. 375. á.
 Eresztvényi czimer 150. l. 409. á.
 érme, II. Mátyás koronázási-, 369. l.
 705. á.
 érsek tisztségi jelvénye 253. l. 571. á.
 Erzsébet (Albert felesége) pecsége 366. l.
 675. á.
 Erzsébet pecsége 371. l. 685. á.
 „ titkos pecsége 372. l. 688. á.

Erzsébet Terézia-rend jelvénye 345. l. 669. á.

Esztergomi olaszok czimere 21. l. 71. á.

Eszterházy zászló 315. l. 644. á.

evet 137. l. 372. á.

F

fajdkakas 149. l. 406. á.

fal 166. l. 440 és 441. á.

falcúcs 88. l.

„ emelkedő 196.

„ sülyedő 197. á.

falfestmény, csécsi-, 364. l. 673. á.

„ runkersdorfi-, 373. l. 692.

ábra.

falkorona 266 l. V. t.

Farkas (harinnai) 12. l. 36. á.

Farkas (hassághí) czimer 17. l. 65. á.

farkas 134. l. 356. á.

farkasfej 134. l. 357. á.

fej 125. l. 336. á.

fej, farkas-, 134. l. 357. á.

fej, medve-, 134. l. 355. á.

fej, sas-, 146. l. 393. á.

fejedelmi (herczeg) korona 264. l. III. t.

Fejérpataky czimer 152. l. 413. á.

fekete herczeg czimere 277. l. 600. á.

„ oromdisze 289. l. 623. á.

félczölőpön pólya 107. l. 277. á.

Feledi czimer 15. l. 50. á.

felfordított ékre harmadolt 108. l. 282. á.

felhős vonal 74. l. 133. á.

félíg vágott, a paizstalp felé félíg hasított és ismét félíg vágott 88. l. 194.

és 195. á

felnegyedelés 105. l. 269., 270. á.

fenyőfa 157. l. 427. á. 1.

Ferencz József-rend jelvénye 344. l. 666., 667. á.

Ferich czimer 98. l. 243. á.

Fülep czimer 169. l. 446. á.

fodros vonal 73. l. 127. á.

fogazott vonal 72. l. 125. á.

főherczegi korona 264. l. III. t.

Folliot Crenneville czimer és paizstartó 247. l. 554. á.

Forgách czimer 1412 pecséten 12. l. 32. á.

Francia király czimere mint Lyoni kano-noké 249. l. 560. á.

Francia királyok czimersátra 249. l. 560. á.

Frendl czimer 138. l. 373.

Fürstenberg Henrik pecsète 226. l. 530. á.

fűzfalevél 159. l. 429. á. 1.

G

Gagyi czimer 7. l. 6. á.

gallérozás 101. l. 258. á.

Garai Miklós pecsète 51. l. 97. á.

Geréb (vingárti) czimer 12. l. 37. á.

gerezd l. czikk

Giletfi czimer 14. l. 41. á.

„ Miklós czimere 274. l. 557. á.

„ Miklós paizstartója 274. l. 557. á.

„ Miklós pecsète 247. l. 557. á.

golya 149. l. 405. á.

göngyöleg 266. l. V. t.

Görgei czimer 124. l. 333. és 334. á.

grif 152. l. 415. á.

grófi (earl) korona, angol-, 265. l. IV. t.

grófi korona, francia-, 262. l. II. t.

grófi korona, magyar-, 261. l. I. t.

grófi süveg francia csász. 263. l. II. t.

Guthai család gúnyczimere 29. l. 82. á.

Gúthy czimer 9. l. 16. á.

Gutkeled Hodus comes pecsète 290. l. 626. á.

Győr nemzetség czimere 9., 10. l. 20. 21., 22. á., 161. l. 432. á.

Gyulafi czimer 15. l. 51. á.

H

Hahóti czimer 10. l. 23. á.

hal 150. l. 409. á.

halom, hármas-, 164. l. 438. á. 1. 4.

hamaydes 94. l. 229. á.

harántos felnegyedelés 105. l. 270. á.

harántosztás 75. l. 136. és 137. á. 96. l. 234., 235. á.

(bal) harántosztott, ezüsttel-, 75. l. 137. á.

harántosztott, vörössel és ezüsttel-, 75. l. 136. á.

- harántpólya 95. l. 232. á., 96. l. 233. á.
 harántpólya, bal-, 96. l. 233. á.
 harántpólya, paizstalpon 108. l. 286. á.
 harántpólyára támasztott paizsfej 107. l. 280. á.
 harmadolt, bal ékre-, 108. l. 284. á.
 harmadolt, ékre-, 107. l. 281. á.
 harmadolt felfordított ékre-, 108. l. 282. ábra.
 harmadolt, harántos ékre-, 108. l. 285. á.
 harmadolt, jobb ékre-, 108. l. 283. á.
 hármass halom 164. l. 438. á. I. 4.
 három-karajos ráma 478. l. 713. á.
 hármass czomb 125. l. 340. á.
 Harpia 152. l. 416. á.
 hárs 157. l. 427. á. 2.
 hasítás 75. l. 134. á., 77. l. 140., 141. á.
 hasított 77. l. 140., 141. és 144. á.
 hasított, egyszer-, és kétszer vágott 106. l. 271. á.
 hasított, elől vágott 106. l. 273. á.
 hasított, hátul harántosztott 106. l. 275. á.
 hasított, kétszer-, és egyszer vágott 106. l. 272. á.
 hasított, ezüsttel és vörössel-, 75. l. 134. á.
Hastings, *Peverel* és *Hungerford* egyesített badge 273. l. 588. á.
 hattyú 148. l. 404. á.
 hattyú rend jelvénye 253. l. 568. á.
Hédervári czimer 10. l. 27. á.
Hédervári László czimere 77. l. 144. á.
Hedvig lengyel királyné pecsété 31. l. 84. á.
Héja czimer 147. l. 400. á.
 héja 147. l. 400. á., 148. l. 401. á.
 IV. *Henrik* bádge-e, töréssel 278. l. 602. á.
Henrik szlav. bán pecsété 46. l. 91. á.
Heölggi cs. czimere 96. l. 237. á.
Herczeg (szekesői) czimer 11. l. 28. á.
 hercegi (duke) korona, angol 265. l. IV. t.
 hercegi korona (duc) francia 262. l. II. t.
 hercegi korona német, 264. l. III. t.
 hercegi (duc) süveg, francia csász. 263. l. II. t.
Hermán nemzetség czimere 154. l. 420. á.
 hód 137. l. 371. á.
Hohenloche *Albrecht* paizstártója 244. l. 551. á.
 hold 163. l. 437. á. 3.
 holdsarló 163. l. 437. á. 2. 3.
Holy czimer 147. l. 399. á.
 homorú vonal 72. l. 122. á.
 horgony 169. l. 447. á.
Horváth (*Petrichevich*) czimer 151. l. 410. á.
Horváth (szerdahelyi) czimer 9. l. 20. á.
Hothvafői czimer 17. l. 64. á.
 hullámos vonal 72. l. 120. á.
Hungerford badge l. *Hastings*.
Hungerford Róbert czimere 281. l. 609. á.
 „ *Walter* czimere 281. l. 608. á.
Hunyadiak ősi czimere 35. l. 89. á.
Hunyady czimer, bővített 25. l. 79. á.
- I
- Ilsvey* czimer 15. l. 52. á.
Imre király 1202. pecsétje 2. l. 1. á.
Imreffy czimer 9. l. 21. á.
 indiai csillagrend badge-e 281. l. 613. á.
István ifj. király zászlaja 312. l. 641. á.
 „ „ „ pecsété 368. l. 679. ábra.
István nádor (Ákos) pecsété 7. l. 8. á. 250. l. 562. á.
István nádor pecsétén tisztségi jelvény 250. l. 562. á.
István szlav. bán pecsété 49. l. 93. á.
János király pecsété 374. l. 696. á.
 „ szlav. bán pecsété 77. l. 142. á.
János vitézek lásd máltai lovagrend.
- K
- Kaas* czimer 28. l. 81. á. 166. l. 441. á.
 kakas 147. l. 399. á.
Kakas lásd Miklós mester.
Kakas (kazai) czimer 15. l. 53. á.
Kálnásy czimer 149. l. 407. á.
 kanczellár süveg, francia 263. l. II. t.
Kanizsai czimer 14. l. 45., 46. és 47. á.
 „ *László* czimere 241. l. 544. á.
Kapolyay czimer 15. l. 54. á.

- kapu 168. l. 445. á.
 kar 125. l. 337. á.
 karajos ráma 478. l. 714. á.
 karó 109. l. 288. á.
I. Károly pénze 182. l. 467. á.
Kassa város czimere (1369.) 21. l. 70. á.
 „ „ „ (1502.) 25. l. 78. á.
Kassai dom szentségházán levő, meg
 nem határozható oroszlanos czimer
 130. l. 349. á.
Káthai czimer 13. l. 40. á.
Kemény, kemény-egerszegi, czimer 12. l.
 33. á.
Kerecsenyi czimer 169. l. 449. á.
 kerék 13. l. 38., 39., 40. és 170. l.
 452. á.
 kereszt, 98 l. 244., 245. á.
 „ alcantarai-, 116. l. 321. á. 1.
 „ apostoli-, 116. l. 322. á. 2.
 „ avizi-, 116. l. 320. á. 4.
 „ csáklavégű-, 119. l. 330. á. a
 boglár-paizsban
 kereszt, csillag-, 118. l. 327. á. 2.
 „ csücskösvégű-, 116. l. 322. á. 3.
 „ élére csiszolt-, 118. l. 328. á.
 „ félmankóvégű 118. l. 327. á. 4.
 „ firenzei-, 116. l. 322. á. 1.
 „ föltámadási-, 115. l. 318. á. 2.
 „ gömbösvégű-, 118. l. 326. á. 3
 „ gyűrűsvégű-, 118. l. 326. á. 4.
 „ háromszögű-, 116. l. 322. á. 4.
 „ horgonyvégű-, 117. l. 324. á. 3.
 „ husvéti-, 115. l. 318. á. 2.
 „ jeruzsálemi-, 119. l. 332. á. elül.
 „ kalvária-, 115. l. 318. á. 3.
 „ keresztvégű-, 118. l. 327. á. 3
 „ két- és félágú-, 119. l. 331. á.
 „ kettős 116. l. 322. á. 2.
 „ kettős mankóvégű-, 119. l. 330
 á. 1.
 kereszt, kigyós-, 119. l. 330. á. 2.
 „ kinszenvedés-, 115. l. 318. á. 1.
 „ közönséges 115. l. 315., 316. á.
 „ latin-, 115. l. 317. á.
 „ legallyazott-, 119. l. 330. á. 3.
 „ liliumvégű-, 118. l. 325. á.
 „ magas-, 115. l. 317. á.
 kereszt, máltai-, 116. l. 321. á. 3.
 „ mankóvégű-, 119 l. 329. á.
 „ mantuai-, 116. l. 321. á. 4.
 „ mogyorós-, 116. l. 320. á. 3.
 „ nyilvégű-, 117. l. 324. á. 1.
 „ pápai-, 117. l. 323. á. elül.
 „ ruta-, 118. l. 327. á. 1.
 „ rutavégű-, 117. l. 324. á. 2.
 „ sarló végű-, 118. l. 326. á. 1.
 „ szarufásan megtört-, 119. l. 330.
 á. 4.
 kereszt, Szent András-, 98. 244. á.
 „ Szent Antal-, 116. l. 319. á.
 „ Szent Jakab-, 116. l. 320. á. 1.
 „ Szent Katalin-, 116. l. 320. á. 2.
 „ Szent Lázár-, 115. l. 318. á. 4.
 „ toulouse-i-, 116. l. 321. á. 2.
 „ villásvégű-, 117. l. 324. á. 4.
 „ zárándok-, 118. l. 326. á. 2.
 kétfejú leopárd 157. l. 426. á.
 „ sas 155. l. 421. és 422 á., 156.
 l. 423., 424. és 425. á.
 kezek, parolázó-, 125. l. 338. á.
 kigyó 150. l. 408. á.
 kigyós vonal 72. l. 121. á.
 királyi gyermekek koronája, angol 265.
 l. IV. t.
 királyi gyermekek koronája 262. l. II. t.
 királyi hercegek koronája, francia 262.
 l. II. t.
 királyi korona, angol 265. l. IV. t.
 királyi korona, francia 262. l. II. t.
 királyi korona, magyar 261. l. I t.
 királyi unokák koronája, angol 265. l.
 IV. t.
 királyi unokatestvérek koronája 265. l.
 IV. t.
Kisfaludy czimer, 115 l. 317. á.
Klobusiczky czimer 301. l. 628. á.
 koczka 112. l. 301. á.
 koczka, kilencszer-, 113. l. 306. á.
 kölni választó paizstartója 243. l. 549. á.
Komjáthi czimer 94. l. 230. á.
Körögyi czimer 14. l. 42. á.
 korona és paizs-közi arány 257 l. 282. á.
 koronák, rang-, 261., 262., 262., 264.,
 265. és 266. l. I.—V. t.

koronázási jelvényen oroszlán 379. l. 697. á.
 korona, zárt-, mint oromdisz 257. l. 581. á.
Kőszeghi czimer 94. l. 230. á.
Kóth czimer 119. l. 331. á.
Kövér czimer 134. l. 357. á.
Kozáry czimer 135. l. 361. á.
 köznemesek rangkoronája 261. l. I. t.
 kules 169. l. 450. á.
Kunsch czimer 135. l. 358. á.
 kutya 135. l. 359. á.

L

(de) *Lana* lásd *Woller*.
 lángszerű vonal 73. l. 126. á.
IV. László pecsége 369. l. 680. á.
V. László pecsége 33. l. 87. á.
László szabolcsi főispán pecsége 226. l. 532. á.
 leopárd, kétfejű-, 157. l. 426. á.
Leoprechting orrjegye 229. l. 536. és 537. á.
 lépesős vonal 72. l. 124. á.
 lepény 113. l. 311. á.
 lepényes bizanczi 114. l. 313. á.
 levelek 15., 16. l. 50., 51., 52., 53., 54., 55., 56., 57., 58. és 61. á., 159. l. 429. á.
 lilium 160. l. 431., 432. á., 161. l. 433. és 434. l.
 Lipótrend jelvénye 343. l. 662. és 663. á.
 lóherelevél 159. l. 429. á. 5.
Longueville herceg czimere 285. l. 621. á.
Lorántfi czimer 16. l. 55. és 56. á.
Lotharingiai ház czimere 145. l. 391. á.
Lotharingiai paizstartó 242. l. 548. á.
 lovagi korona, francia 263. l. II. t.
 lovagi süveg, francia csász. 163. l. II. t.
Lukács boszniai püspök czimere 130. l. 348. á.
 lunel 163. l. 437. á. 3.

M

magyar királyi jogaron oroszlán 379. l. 697. á.
Magyarország czimere *Grünenberg* Wapenbuchjából 386. l. 704. á.

Magyarország czimere a *Züricher Wapenrollé*-ből 384. l. 703. á.
Magyarország czimere a vágások máza sorrendjének ajánlott megváltoztatásával 399. l. 710. á.
Magyarország czimerének tervezete 400. és 401. l. 711. és 712. á.
Magyarország legrégibb oromdisze a *Züricher Wapenrollé*-ből 384. l. 703. á.
Magyarország kis czimere 398. l. 707. á.
 „ közép czimere 398. l. 708. á.
 „ nagy czimere 398. l. 709. á.
Majthényi czimer 8. l. 11. á
 makk 159. l. 430. á. 2.
 (a) maltai lovagrend jelvénye 327. l. 649. á.
Maréchal de France tiszts. jelvénye 255. l. 578. á.
Mária király pecsége (1384.) 50. l. 94. á.
Mária Terézia-rend jelvénye 342. l. 658., 659. á.
Mária titkos pecsége 372. l. 691. á.
Máriássy Istvánné Csaholyi Lucia czimeres paizsa 13. l. 38. á.
Maróthi czimer 8. l. 14. á.
 marques korona, angol 265. l. IV. t.
 marquis korona, francia 262. l. II. t.
Mátyás király pecsége (1477.) 32. l. 85. á.
 „ titkos pecsége 366. l. 676. á.
II. Mátyás koronázási érme 396. l. 705. á.
 mázok 58. l. I. tábla., 63. l. II. t.
Medici czimer 114. l. 312. á.
 medve 8. l. 11. á., 134. l. 354. á.
 medvefej 134. l. 355. á
 mellkép 124. l. 335. á.
 méltósági jelvény lásd tisztségi jelvény.
 méltósági jelvény, pápa-, 253. l. 569. á.
Meskö czimer 268. l. 584. á.
Mesterházy czimer 149. l. 406. á.
Mezősy czimer 134. l. 356. á.
Miklós (Kakas) mester paizstartója 240. l. 543. á.
Miklós szlavonai bán (1240.) pecsége 3. l. 3. á.
Mikó czimer 134. l. 355. á.
 „ „ 136. l. 365. á.
Moghi czimer 136. l. 363. á.
 mogyoródi csata képe 310. l. 639. á.

Mokianus nádor pecsége 289. l. 624. á.
monogramm 170. l. 453., 454. á.
Montmorency ezimer 248. l. 559. á.

N

Nádasdy ezimer 14. l. 43. á.
Nagy Lajos pecsége 370. l. 683., 684. á.
„ „ gyűrű pecsége 372. l. 689. á.
„ „ pénze 373. l. 694. á.
„ „ sisakja 227. l. 533. á.
„ „ titkos pecsége 372. l. 690. á.
Nagymartoni Miklós címere 140. l. 378., 379. á.
Nagymartoni Pál pecsége 141 l. 380. á.
Nagymihályi ezimer 174. l. 456. á.
Nagyrévi ezimer 149. l. 405. á.
nap 163. l. 437. á. l.
Német birodalmi kancellár tisztségi jelvénye 251. l. 563. á.
Német birodalmi főpohárnok tiszts. jelvénye 251. l. 564. á.
Német birodalmi főmarsal tiszts. jelvénye (szász herceg) 251. l. 566. á.
Német birodalmi főasztalnok tiszts. jelvénye 251. l. 565. á.
Német birodalmi főkamrás tisztségi jelvénye (brandenburgi örgróf) 251. l. 567. á.
Német lovagrend jelvénye 333. l. 650., 651. és 652. á.
Niczky ezimer 12. l. 34. á.
norma 105. l. 268. á.
Nugent ezimer 60. l. 109. á.
nyárfalevél 159. l. 429. á. 2.
nyul 137. l. 370. á.
Nyul ezimer 137. l. 370. á.

O

Ó-Buda címere (1495.) 22. l. 73. á.
oldal (jobb és bal) 78. l. 145. és 146. á.
oldal, (bal) fogasszélfű-, 78. l. 146. á.
oldal (jobb) 78. l. 145. á.
Omode nádor paizstartója 239. l. 540. á.
Omode nádor pecsége 87. l. 190. á., 239. l. 540. á.

örgrófi korona (marquis) francia 262. l. II. t.

Orleans ezimer 285. l. 618. á.
ormós vonal 73. l. 128., 129. 130. á.
oromdisz, *Burza*-családé, 257. l. 581. á.
„ mint méltóság jelvény 268. l. 583. á.
oromdisz, a fekete herczegé, 289. l. 623. á.
oromdisze, *Magyarország*-, legrégibb, 384. l. 703. á.
oroszán 127. l. 311., 342., 343. á., 128. l. 344., 345. á., 129. l. 346. á., 130. l. 347., 348., 349. á., 131. l. 350. á., 152. l. 413. á.
oroszán a koronázási jelvényen 379. l. 697. á.
oroszán a magyar királyi jogaron 379. l. 697. á.
oroszán rajzolásához skelet 133. l. 351., 352., 353. á.
oroszán, thüringiai 380., 381. l. 698., 699. á.
orrjegye, *Aufsesz Ottó*-, 228. l. 535. á.
„ *Fürstenberg* Henrik 226. l. 530. á.
„ *László* szabolcsi főispán-, 226. l. 532. á.
orrjegye, *Leoprechting*-, 229. l. 536. és 587. á.
orrjegye, *Nagy Lajos*-, 227. l. 533. á.
„ *Széchenyi* Tamás-, 226. l. 531. á.
„ *Truhendingen* Fridrik-, 228. l. 534. á.
orrjegye, *Woller*-, 230. l. 538. á.
Ország (gúthi) ezimer 8. l. 13. á.
országrendeinek pecsége 373. l. 695. á.
Ostfi ezimer 15. l. 48. á.
Ottó magdeburgi érsek pecségei 382. l. 700., 701., 702. á.
őz, 137. l. 369. á.

P

Paczali Peres ezimer 146. l. 393. á.
Paczolay ezimer 137. l. 369. á.
paizs, barokkrámás-, 52. l. 99. á.
„ boglár-, 67. l. 111., 112. á.

- paizs és korona közötti arány 257. l. 582. á.
- paizsfej 87. l. 192. á.
- „ koczkákból összerovott-, 89. l. 199. á.
- paizsfej koczkás-, 89. l. 201. á.
- „ oldalas-, 108. l. 287. á.
- „ ormó-, 89. l. 198. á.
- „ paszomántos-, 89. l. 200. á.
- paizs, öreg-, 67. l. 111., 112. á.
- paizspár, szorosan egymás mellé állított-, 67. l. 113. á.
- paizspár, egymás mellé állított-, 67. l. 114. á.
- paizspár, egymásfelé dőlt-, 68. l. 115. á.
- paizs összetételei 67. l. 111., 112., 113. és 114. á., 68. l. 115., 116., 117., 118. á.
- paizs rajzolásának módja 53., 54. 55., 56. l. 101., 102., 103., 104., 105., 106., 107. és 108. á.
- paizs részei 69. l. 119. á.
- „ ruta-, 51. l. 98. á.
- „ sziv-, 67. l. 112. á.
- paizstalp, 87. l. 193. á.
- „ falcsucososan vágott 89. l. 202. á.
- paizstalpon harántpólya 108. l. 286. á.
- paizstartó, *Bercsényi* Miklóse, 247. l. 555. á.
- paizstartó, *Bern* városé, 244. l. 552. á.
- „ *Cornwallis* Richárdé, 239. l. 539. á.
- paizstartó, *Folliot-Crenneville*-é, 247. l. 554. á.
- paizstartó, *Gilétfi* Miklóse, 247. l. 557. á.
- „ *Hohenlohe* Albrechté, 244. l. 551. á.
- paizstartó, ismeretlen-, 544. l. 550. á.
- „ *Kanizsai* Lászlóé, 241. l. 544. á.
- paizstartó, *kölni* választóé, 243. l. 549. á.
- „ *Lotharingiai* házé, 242. l. 548. á.
- paizstartó, *Miklós* (Kakas) mesteré, 240. l. 543. á.
- paizstartó, *Omode* nádoré, 239. l. 540. á.
- „ *Perényi* Imrée, 242. l. 545. á.
- „ *Róbert Károlyé*, 239. l. 541. á.
- paizstartó, *Szapolyai* Imrée, 242. l. 546. á.
- „ *Száva Szent Demeter* városé, 242. l. 547. á.
- paizstartó, *Tamás* erdélyi vajdáé 240. l. 542. á.
- paizstartó, *Ujlaki Lőrinczé*, 247. l. 556. á.
- Paksi* czimer 16. l. 58. á.
- palánk 167. l. 444. á.
- palánkos vonal 74. l. 131. á.
- Pallavicini* czimer 94. l. 231. á.
- pálmafa 157. l. 427. á. 4.
- pápai ítélőmester tisztségi jelvénye 255. l. 575. á.
- pápai korona 266. l. V. t.
- „ méltósági jelvény 253. l. 569. á.
- párducz 153. l. 418. és 419. á.
- parlament elnöki süveg 263. l. II. t.
- parolázó kezek 125. l. 338. á.
- párta 109. l. 291. á.
- Pásztóhi* czimer 16. l. 57. á.
- Patafia* Péter pecsété (1238.) 3. l. 2. á.
- Pataki* czimer 97. l. 241. á.
- patkó 169. l. 446. á.
- Patrik*-rend badge 282. l. 616. á.
- páva 148. l. 403. á.
- pázsit 164. l. 438. á. 2.
- pecsét, szétszedhető, vármegyei, 19. l. 68. ábra.
- pecsét, vármegye-, (József császár alatt) 18. l. 69. á.
- pecsété, *Ágnes* királyné-, 370. l. 682. á.
- „ *Ákos* nemz. *István* nádor 250. l. 562. á.
- pecsété, *II. András*-, 364. l. 671. á.
- „ augsburgi zsidóközség-, 155. l. 422. á.
- pecsété, *Báthori* István országbíró-, 290. l. 627. á.
- pecsété, *IV. Béla* tatárjárás előtti, 367. l. 677. á.
- pecsété, *IV. Béla*-, 368. l. 678. á.
- „ *Benedek* comesé-, 77. l. 143. á.
- „ *Bethlen* Gábor királyi-, 396. l. 706. á.
- pecsété, *Borbála*-, 373. l. 693. á.
- „ *Demeter* tárnokmester- 87. l. 191. á.
- „ „ mester- 127. l. 341. á.

- pecsége, *Dénes* asztalnokmester (Széchy) 156. l. 423. á.
- pecsége, *Dózsa* nádor, 249. l. 561. á.
- „ *Erzsébet*, Albert felesége, 366. l. 675. á.
- pecsége, *Erzsébet* 371. l. 685. á.
- „ *Erzsébet* titkos, 372. l. 688. á.
- „ *Fürstenberg* Henrik-, 226. l. 530. á.
- „ *Gara* Miklós, 51. l. 97. á.
- „ *Gilétfi* Miklós, 247. l. 557. á.
- „ *Gutkeled* Hodus, 290. l. 626. á.
- „ *István* ifjabb király, 368. l. 679. á.
- „ *István* szlav. bán, 49. l. 93. á.
- „ *János* király 374. l. 696. á.
- „ *János* szlav. bán, 77. l. 142. á.
- „ *IV. László* 369. l. 680. á.
- „ *László* szabolcsi főispán 226. l. 532. á.
- pecsége, *Mária* királyné, 50. l. 94. á.
- „ *Mária* titkos 372. l. 691. á.
- „ *Mátyás* titkos, 366. l. 676. á.
- „ *Miklós* (Kakas) mester, 240. l. 543. á.
- pecsége, *Mokianus* nádor, 289. l. 624. á.
- „ *Nagy Lajos* 370. l. 683., 684. á.
- „ *Nagy Lajos* gyűrű, 372. l. 689. á.
- „ *Nagy Lajos* titkos 372. l. 690. á.
- „ *Nagymartoni* Pál 141. l. 380. á.
- „ névnei *Treutl* Miklós 113. l. 307. á.
- pecsége, *Omode* nádor 87. l. 190. á. 239. l. 540. á.
- pecsége, országrendeinek 373. l. 695. á.
- „ *Ottó* magdeburgi érsek, 382. l. 700., 701., 702. á.
- pecsége, *Pécz* nemzetségbeli 96. l. 236. á.
- „ *Perényi* Imre 242. l. 545. á.
- „ *Péter* nádor 128. l. 344. á.
- „ *Róbert Károly* 239. l. 541. á.
- „ (Rátót) *Roland* nádor-, 289. l. 625. á.
- pecsége, *Sarwerden* Lajosé 155. l. 421. á.
- „ *Somi* Józsaé 161. 432. á.
- „ *Szapolyai* Imre-, 242. l. 546. á.
- „ *Száva Szent Demeter*-, 242. l. 547. á.
- pecsége, *Széchényi* Tamás-, 226. l. 531. á.
- pecsége, *Széchy* Miklósé 156. l. 425. á.
- „ „ *Tamásé* 156. l. 424. á.
- „ *Tamás* erd. vajda 240. l. 542. á.
- „ *Ujlaki Lőrincz*-, 247. l. 556. á.
- „ *Venczel* 368. l. 681. á.
- „ *Vetési* Alberté 148. l. 401. á.
- „ *Zsigmond* 372. l. 687. á.
- Pécz* nemzetség czímeres pecsége 96. l. 236. á.
- Pejachevich* czímer 104. l. 266. á.
- pelikán 148. l. 402. á.
- Pempflinger* czímer 92. l. 219. á.
- pénze, *II. András* 364. l. 672. á.
- „ *Nagy Lajos* 373. l. 694. á.
- „ *Róbert Károly*-, 182. l. 467. á.
- „ *Zsigmond* 365. l. 674. á.
- Perényi* czímer 153. l. 417. á.
- „ *Imre* pecsége 242. l. 545. á.
- „ „ paizstartója 242. l. 545. á.
- Peres* (paczali) czímer 146. l. 393. á.
- perjel tisztségei jelvénye 255. l. 575. á.
- Perlaki* czímer 169. l. 448. á.
- Pest Újhegy* czímere (1337) 22. l. 72. á.
- Péter* nádor pecsége 128. l. 344. á.
- Peverel* badge, lásd *Hastings*.
- Pfalz* czímere 129. l. 346. á.
- pillér 103. l. 263. á.
- Plantagenet* badge 275. l. 591. á.
- plantagenista 275. l. 591. á.
- pólya, 85. l. 183., 184., 185. á., 87. l. 190., 191. á., 90. l. 203., 204., 205. á.
- pólya, áttört-, 93. l. 222. á.
- „ balharánt-, 96. l. 237. á.
- „ baloldali széttolt-, 92. l. 217. á.
- „ diszitett-, 90. l. 208. á.
- „ dongás-, 92. l. 215., 216. á.
- pólyán félczölöp 106. l. 276. á.
- pólya, fölfelé dongás-, 92. l. 216. á.
- „ haránt-, 96. l. 236. á.
- „ harántrutás-, 91. l. 214. á.
- „ hármas-, 94. l. 227. á.
- „ három-, 90. l. 204. á.
- „ (hamaydes) három lebegő-, 94. l. 229. á.
- pólya, hasított-, 90. l. 207. á.
- „ iker-, 93. l. 226. á.
- „ jobboldali széttolt-, 92. l. 218. á.

pólya, két-, 90. l. 203. á.
 „ kétszer szétvált-, 93. l. 223. á.
 „ koczkából összerovott-, 91. l. 210. á.
 pólya, koczkás-, 91. l. 213. á.
 „ lebegő-, 93. l. 224. á.
 „ léczközi-, 94. l. 228. á.
 „ lefelé dongás-, 92. l. 215. á.
 „ lefelé rövidülő hármás lebegő-, 94. l. 229. á.
 pólya, lékelt-, 93. l. 221. á.
 „ mankós alsó-, 94. l. 230. á.
 „ négyfelé osztott-, 91. l. 212. á.
 „ paizstalpon, haránt-, 108. l. 286. á.
 pólyapár, 90. l. 203. á.
 pólya, rutás-, 91. l. 214. á.
 „ széttolt-, 92. l. 217., 218., 219. á.
 „ szétvált-, 92. l. 220. á.
 „ vágott-, 90. l. 206. á.
 prince grand dignitaire süveg 263. l. II. t.
 püspök süveg mint oromdísz 268. l. 583. á.
 püspök tisztségi jelvénye 253. l. 571. á.
Putnoki czimer 16. l. 59. á.

R

rács 113. l. 309. á.
 rácsos szalag 113. l. 308. á.
Radák czimer 157. l. 426. á.
Ráday czimer 16. l. 60. á.
Radisics czimer 165 l. 439. á.
rajnai pfalzgróf lásd német birodalmi fő-asztalnok.
 rák 151. l. 411. á.
Rákóczi czimer 170, l. 452. á.
 „ zászló 317. l. 647. és 648. á.
 rangkorona, lásd korona.
Ráskay czimer 9. l. 17. á.
 ráma 104. l. 266. á.
 „ belső 104. l. 267. á.
 „ három karajos-, 478. l. 713. á.
 „ négy karajos-, 478. l. 714. á.
Redwitz czimer 97. l. 242. á.
 rendjelek 337. l. 655. á., 340. l. 656. á., 342. l. 657., 658., 659. á., 343. l. 660., 661., 662. és 663. á., 344. l. 664., 665., 666., 667. á., 345. l. 668. és 669. á.

rendjelvény, *Hattyú-*, 253. l. 568. á.
 répa 159. l. 430. á. 4.
 II. *Richárd* badge-e 277. l. 599. á.
 „ badge-e 273. l. 585. és 586. á.
Róbert Károly paizstartója 239. l. 541. á.
 „ „ pecsége 239. l. 541. á.
Roggendorf czimer 131. l. 350. á.
 róka 135. l. 358. á.
Roland (Rátót) nádor pecsége 289. l. 625. á.
Rosályi czimer 9. l. 18. á.
Roskoványi czimer 124. l. 335. á.
 rózsa 97. l. 238. á., 161 l. 434. á.
 ruházat 102. l. 261. á.
runkersdorfi falfestmény 373. l. 692. á.
 ruta, nagy-, 102. l. 260. á.
 rutás 112. l. 303. á.
 „ , hosszú-, 112. l. 305. á.
 „ , vágott-, 112. l. 304. á.
 ruta, koszorú 162. l. 435. és 436. á.
 rutapaizs 51. l. 98. á.

S

salade (sisak) 186. l. 477. á.
Sámfalvai cs. czimere 29. l. 83. á.
 sárkány 154. l. 420. a.
 sárkányrend jelvénye 337. l. 655. á. és 340. l. 656. á.
 sarlós vonal 74. l. 132. á.
 saruzás 102. l. 259. á.
Sarwerden czimer 155. l. 421. á.
 „ Lajos pecsége 155. l. 421. á.
 Sas 140. l. 376., *Wickelsbach* Ottó 1207. évi pecsétéről, 377. *Arnsberg* gróf 1208. évi pecségei, 378., 379., 141. l. 380., 381. á. XIV. századbeli faragott kő az *ulmi Muzeumban*). 142. l. 382., 383., 384. á., 143. l. 385., 386. á., 144. l. 387., 388. á.
 sas, csonka 145. l. 392. á.
 sasember 153. l. 417. á.
 sasfej 146. l. 393. á.
 sas, kétfejű 155. l. 421. és 422. á., 156. l. 423., 424. és 425. á.
 sas, növekvő-, 142. l. 383. á.
 sasocska 145. l. 391. á.

sas rajzolásához skelet 145. l. 389. és 390. á.

sasszárny 146. l. 394. á.

sas törzse 146. l. 395. á.

Savoyai ház czimere 98. l. 245. á.

Sírköve, *Szapolyai Imre* 314. l. 643. á.

Sisak (armet) 187. l. 478. és 479. á.

„ (salade) 186. l. 477. á.

„ csőbőr 181. l. 462., 463., 464., 465., 466. és 467. á.

Sisak csőrös 183. l. 468., 469., 470., 471. és 472. á.

Sisak, csupor 180. l. 457., 458., 459., 460. és 461. á.

Sisak, Nagy Lajosé 227. l. 533. á.

„ pántos torna 185. l. 473. á.

„ róstos torna 185. l. 474., 475., és 476. á.

Sisak, vizires 187. l. 478. és 479. á.

„ korona 261. l. I. t.

„ korona, angol 265. l. IV. t.

Sisaktartó, l. paizstartó.

Sisaktartója, Ujlaki Lőrincz 247. l. 556. á.

Skóczia badge 275 l. 590. á.

skorpio 151. l. 412. á.

Sólyagi czimer 169. l. 447. á.

sólyom 113. l. 309. á., 147. l. 396. és 397. á.

sólyom bilincs 273. l. 587. á.

Somerset herczeg badge 278. l. 604. á.

Somi Józsa pecsége 161. l. 432. á.

Soós czimer 25. l. 77. á.

strucz 149. l. 407. á.

strucztooll badge 275. és 277. l. 592., 593., 594., 595., 596., 597., 598. és 601. á.

sündisznó 138. l. 373. á.

Surrey gróf özvegyének czimere 279. l. 606. á.

süvegezés 101. l. 257. á.

Sz

szalag 109. l. 290. á.

„ rácsos, 113. l. 308. á.

Szalaházy czimer, 91. l. 209. á.

Szapolyai Imre pecsége 242. l. 546. á.

Szapolyai Imre paizstartója 242. l. 456. á.

„ Imre sírköve 314. l. 643. á.

szárny, sas-, 146. l. 394. á.

szarúfa 98. l. 246. á.

szarúfás osztás 99. l. 247. á.

Szarvadi czimer 116. l. 319. á.

szarvas 136. l. 363., 364., 365. á.

szarvas-szarv 136. l. 366., 367. á., 137. l. 368. á., 146. l. 393. á.

Szász czimer 162. l. 436. á.

Szász egyetem czimere 22. l. 74. á.

Szász herczeg, lásd németbirodalmi főmarsal.

Száva Szent Demeter pecsége 242. l. 547. á.

Széchenyi Tamás pecsége 226. l. 531. á.

Széchy (rimaszécsi) czimer 156. l. 423. á.

„ Györgyné sírköve 52. l. 100. á.

„ Miklós pecsége 156. l. 425. á.

„ Tamás pecsége 156. l. 424. á.

Szecsődy czimer 97. l. 238. á.

szél 163. l. 437. á. 6.

szelés l. harántosztás.

Szelestei czimer 12. l. 35. á.

Szentgyörgyi czimer 11. l. 29. á.

„ János pecsége 143. l. 385. á.

Szent Erzsébet unokája Ottó magdeburgi érsek pecségei 382. l. 700., 701., 702. á.

Szent István-rend jelvénye 343. l. 660., 661. á.

Szent Jakab-rend jelvénye 335. l. 654. á.

Szent Margit festett czimere 370. l. 686. á.

szentmihályi kincs 311. l. 640. á.

Szerbia zászlaja 317. l. 646. á.

szigony 169. l. 449. á.

szikla 164. l. 438. á. 3.

Szily czimer 91. l. 211. á.

szincserélő 111. l. 300. á.

színű, váltakozó-, 110. l. 294., 295. á., 111. l. 296., 297., 298., 299. á.

Szirmay czimer 151. l. 411. á.

Szlopnai czimer 166. l. 440. á.

Szögyény-Marich czimer 23. l. 76. á.

szőlőlevél 159. l. 429. á. 6.

szőlőtőke 158. l. 428. á.

Szomolyai czimer 119. l. 329. á.

Sztárayak bárói czimere 23. l. 75. á.

T

Tamás erd. vajda paizstartója 240. l. 542. á.
Tamás gloucester hercegbadge-e 278. l. 603. á.
 tárcsa 50. l. 95. és 96. á.
Tarczai czimer 137. l. 372. á.
Tarkasis czimer 17. l. 63. á.
 tekeres 266. l. V. t.
 telek 99. l. 249., 250., 251. á.
 „ szabad-, 100. l. 252. á.
 térdszalag-rend badge-e 281. l. 614. á.
Tétényi czimer 17. l. 62. á.
Thari czimer 16. l. 61. á.
Thoroczka czimer 170. l. 451. á.
 thüringiai oroszlan, 380., 381. l. 698., 699. á.
thüringiai tartománygrófok czimeres paizsa 380., 381. l. 698., 699. á.
Tirolis czimere 144. l. 387. és 388. á.
Tisza-czimer 301. l. 629. á.
 tisztségi jelvény István nádor pecsétén 250. l. 562. á.
 tisztségi jelvénye, admirális-, 255. l. 579. á.
 „ „ apát-, 253. l. 573. á.
 „ „ apátnő-, 255. l. 576. á.
 „ „ cardinalis-, 253. l. 570. á.
 „ „ colonel général de l'infanterie-, 255. l. 580. á.
 tisztségi jelvénye, connétable-, 255. l. 577. á.
 tisztségi jelvénye, érsek-, 253. l. 571. á.
 „ „ maréchal de france-, 255. l. 578. á.
 tisztségi jelvénye, perjel 255. l. 575. á.
 „ „ püspök 252. l. 572. á.
 „ „ németbirodalmi főasztalnok-, (rajnai pfalzgróf) 251. l. 568. á.
 tisztségi jelvénye, németbirodalmi főkamrás-, 251. l. 567. á.
 tisztségi jelvénye, németbirodalmi főmarsal- (szász herceg) 251. l. 566. á.
 tisztségi jelvénye, németbirodalmi főpohárnok-, (cseh király) 251. l. 564. á.
 tisztségi jelvény, németbirodalmi kancellár-, 251. l. 563. á.

tisztségi jelvény, pápai ítélő mesteri, 255. l. 575. á.
 toboz 159. l. 430. á. a szívpaizsban.
 tölgyfa 8. l. 11. á.
 tölgyfalevél 159. l. 429. á. 3.
Tomaj czimer 152. l. 415. á.
 torna 159. l. 430. á. 3.
 tornagallér 93. l. 225. á.
Tornallyai czimer 166. l. 442. á.
 torony 166. l. 442. á.
 toskanai korona 266. l. V. t.
Treuteul (névnei) Miklós pecsége 113. l. 307. á.
Truhendingen Fridrik orrjegye 228. l. 534. á.

U

Újfalussy czimer 8. l. 10. á.
Újlaki Lőrincz czimere 247. l. 556. á.
 „ Lőrincz paizstartója 247. l. 556. á.
 „ Lőrincz pecsége 247. l. 556. á.
 „ Lőrincz sisaktartója 247. l. 556. á.
Újvárosi czimer 97. l. 240. á.
Uzovity czimer 97. l. 239. á.

V

vadcseresznye 157. l. 427. á. 3.
 vadember 124. l. 333. és 334. á.
 vadkan 138. l. 374. á.
 vágás 75. l. 135. á., 86. l. 186., 187., 188. és 189. á.
 vágás és hasítás 88. l. 194. és 195. á.
 vágás, hétszeres 86. l. 189. á.
 vágott, ezüsttel és vörössel 75. l. 135. á.
 „ falcúcsosan 88. l. 196. és 197. á.
 „ fent hasított 106. l. 274. á.
 „ házcúcsosan 88. l. 196. és 197. á.
 választófejedelmi korona 264. l. III. t.
 vár 167. l. 443. á.
Várallyai czimer 118. l. 328. á.
 városi korona, l. falkorona.
 vaskorona rendjelvénye 344. l. 664. és 665. á.
 vasmacska, l. horgony.
Vátyoni czimer 147. l. 396. á.

Vaudémont czímer 145. l. 391. á.
Venczel pecsége 368. l. 681. á.
Verbőczy czímer 136. 364. á.
Vereasmorthy czímer 118. l. 325. á.
Vertus gróf czímere 285. l. 619. á.
Vetési czímer 148. l. 401. á.
Vetési Albert pecsége 148. l. 401. á.
vicomte korona (francia) 263. l. II. t.
Viczay czímer 15. l. 49. á.
vidame korona (francia) 263. l. II. t.
villa 169. l. 446. á.
Vincze czímer 167. l. 443. á.
viscount korona (angol) 265. l. IV. t.
Vitéz János czímere 127. l. 342. á.
 vonal, domború 72. l. 123. á.
 „ felhős 74. l. 133. á.
 „ fogas 72. l. 125. á.
 „ homorú 72. l. 122. á.
 „ homorúan fodros 73. l. 127. á.
 „ hullámos 72. l. 120. á.
 „ kigyós 72. l. 121. á.
 „ lángszerű 73. l. 126. á.
 „ lépcsős 72. l. 124. á.
 „ ormós 73. l. 128., 129. és 130. á.
 „ palánkossal 74. l. 131. á.
 „ rovátkolt 73. l. 127. á.
 „ sarlós 74. l. 132. á.
 vonalkázás módszereinek feltüntetése
 63. l. II. t.
Wales-i herceg badge 275. és 277. l.

592., 593., 594., 595., 596., 597., 598.
 és 601. á.
Wales-i herceg koronája 265. l. IV. t.
Wasserburg város czímere 127. l. 343.
 ábra
Woller cs. orrjegye 230. l. 538. á.

Z

zabla 169. l. 448. á.
 zászló, 165. l. 439. á.
 „ a *Dózsa* nádor paizsa mellett
 249. l. 561. á.
 zászlók 309. l. 630., 631., 632., 633.,
 634., 635., 636. és 638. á. 310. l. 639. á.
 311. l. 640. á. 312. l. 641. á. 313. l.
 642. á. 315. l. 644. és 645. á. 317. l.
 646., 647., 648. á.
 zászlója, *Bethlen*-, 315. l. 645. á.
 „ *Rákóczi*-, 317. l. 647. és 648. á.
 „ *Szerbia*-, 317. l. 646. á.
 „ *Esterházy*-, 315. l. 644. á.
Zempléni czímer 113. l. 309. á.
 zerge 135. l. 361., 362. á.
Zichy czímer 137. l. 368. á.
Zmeskal czímer 135. l. 360. á.
Zsigmond első pecsége 372. l. 687. á.
 „ kormányzó pecsége 33. l. 88. á.
 „ pénzei 365. l. 674. á.
 zsindelyes 112. l. 302. á.

BETŰSOROS NÉV- ÉS TÁRGY-
MUTATÓ.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

A

Aba nemzetségbeli családok 6. l.
 „ „ czímerék 87.
 „ „ czímerék főtípusa 6.
 „ „ czímerében a vágások méltósági jelvény 250.
Aba nemzetség czímeréről Csoma József 388.
Abhortis czímer 167.
Abrahámfalvi czímerlevél 444.
Abrahamovcz Zentmyhal czímerlevél 447.
Acca, *Akka* (Saint Jean d'Acre, Ptolemais) 324., 330.
Adami (Mich.) *Scuta* etc. 474.
Adel 427.
admiralis rangjelvénye (francia) 254.
adomány, fegyverjogczíme alatt-, 407.
 „ királyi kézből történt- 407.
 „ nádori-, 407.
 „ peres-, 407.
Afrikai csillagrend 351.
ág mint oromdisz 158.
ágas 103.
agnatus 423.
Agnes eddig ismert pecsétein nincs hármashegy 389.
Agnes pecsége 369.
ágon ülő 150.
Agoston győri püspök pecsége 142.
ágyu 165.
Ahed-el-Aman-rend (Tunis) 361.
ajtónállómester 415.
akanthusszerű orrjegy 229.
Ákos nemzetségbeliek 7. l.
 „ „ czímer főtípusa 7.
 „ „ czímerében a kereszt mélt. jelv. 250.

alakok máza, egymásra helyezendő-, 34.
 „ „ sörrendje 34.
Albert császár 39.
 „ „ czímerében az osztrák pólya 391.
 „ „ Albert pecsége 365.
Albrecht Achilles örgróf czímeres paizsa 252.
Albrecht-rend (Szász királyság) 359.
Album, czímeres 469., 472. 473.
 „ „ amicorum 469.
 „ „ Szent Klára apáca 472.
 „ „ congr. Agoniae etc. 473.
Alcantara-rend 334., 358.
 „ „ alapítói 334.
 „ „ jelvénye 334.
 „ „ nagymesteri méltós. 334.
 „ „ székhelye 334.
Alcantara-, *Calatrava* és *Santiago*-rend nagymesteri méltóságának egyesítése 334.
Alençon czímertörés 286.
Alliottus Uguicció II. András czímeres pecsétét írja le 375.
Ali rendjel (Perzsia) 356.
állami czímerék-en irányadó a fejedelem címei felsorolásának sorrendje 34.
állatok 123., 126.
 „ „ helyzeté 176.
 „ „ rendesen jobbra fordulva ábrázoltattak 176.
állatok szembe fordított ábrázolása ajánlatos az új czímerekben 176.
állatok, zászlón a nyíl felé fordítandók 176.
*állatok*nak arra kell fordulva lenniök, a merre a paizs dől 176.
állatokat felnegyedelt paizsmező részeiben egymás felé fordítani nem szabad 176.

- alma 158.
 almafa 158.
 Alpári czimerlevél 448
 Alsáni János, György fia, a sárkány-
 rend főlovagja 338.
 Alsó-Rajnai czimeres könyv 461.
 Altheim család czimerében A. 27.
 Amadé czimer 8.
 Amadé nádor vágásos czimere méltó-
 sági czimer 387., 388.
 Amadé és Báthori czimerszínek ugyan-
 azok, csak a sorrend más 321.
 Ambusson Péter a rhodusi lovagrend
 nagymestere 324.
 (Jost) Amman-féle czimeres könyv 244.
 Amoral a rhodusi lovagok kanczellárjá-
 nak árulása 324.
 Ancienne Hongrie 390.
 II. András a Barczaságot a német lo-
 vagrendnek adományozza 330.
 II. András bullájának 1266. évi máso-
 lata Málta szigetén a La Valettai kir.
 áll. levéltárban 375., 376.
 II. András Gecske vármegyét a templo-
 mosoknak adományozza 328.
 II. András pecsété 32., 46., 121., 363., 365.
 II. András pecsétén a paizs 49.
 II. András pecsétének leírása 1266-ból 375.
 III. András pecsété 367.
 Anglia badge-e 274.
 angol főnemesség 430.
 Angol rendek 353. (I. Nagy-Britannia).
 angolna 150.
 Angoulême czimertörés 286.
 angyal 124.
 „ mint paizstartó 242., 243.
 „ paizstartó a magyar czimer mel-
 lett 397.
 Anhalti rendjelek 341.
 Anjou czimer 31.
 „ (magyar) oromdiszek 393.
 „ strucza hermelin mázú 394.
 „ struczáról véleménye Primisser-
 nek 393.
 Anna királyné badge-e 273.
 Annunziata-rend 355.
 Anspachi czimerkönyv 466.
 Antal ragusai érsek czimere 460.
 Anyos czimerlevél 449.
 Ancien Armorial de la Toison d'or etc.
 458.
 Apafti czimer 158.
 Apafti Mihály czimerköpenye 248.
 apátok rangjelvénye 253.
 apát 428.
 apátnő 428.
 apostoli kereszt 388.
 „ „ ábrázolása az ország
 czimerében 389.
 apostoli kereszt alatti hármass halom,
 nem Tátra, Fátra, Mátra 392.
 apostoli kereszt egyedül Magyarország
 czimerében 367., 388.
 apostoli kereszt lebegve az ország czi-
 merében 389.
 apostoli kereszt máza 390.
 arab pénzen stílisált lilium 160.
 arany 56.
 „ a fekete árnyékolására 61.
 „ festése 60.
 „ gyapjasrend 341.
 „ „ (spanyol) 358.
 „ kányarend 351.
 „ könyv 44.
 „ naprendje (Birma) 347.
 „ nemkölesönözött több tekintélyt, mint
 a többi máz 64.
 arany orosz-lán-rend 350.
 „ (Luxemburg) 352.
 arczképe, Zsigmond-, 365.
 Arma deaurata 24.
 armalis lásd czimerlevél.
 armalis erdélyi fejedelmeké érvényes 42.
 „ erd. ref. papoknak 17.
 „ festett, legrégibb Tétényieké 40.
 „ idegen fejedelemtől 41.
 „ kiállításának nevei 38. 39.
 „ könyvalakban 41.
 „ koronázatlan királytól érvény-
 telen 42.
 armalis levélszerű összehajtása 41.
 „ nem nemesítő levél 41.
 „ rendszerint a saját fejedelem
 ad 41.

armalis szöveg magyarul, először 41.
 „ szöveg nyelve 41.
 „ szövegben a sisakkorona királyi koronának mondatik, ennek félreértése 256.
armalis Zsigmond-kori 40.
Armorial equestre de la Toison d'or, ancien-, 440.
Armorial universel des principales armes de l'Europe 62.
Armorial universel par Jouffroy d'Eschavannes 503.
Armorialokban a czimerek számon tartattak 440.
Arnsberg gróf pecsége 139.
árnyék 126., 139.
árnyékolás 60.
árnyékolása a czimerképeknek 60.
 „ a mesteralakoknak 60.
Árpádház czimere valószínűleg oroszlán 378.
Árpádház előtti heraldikai jelvénye valószínűleg oroszlán volt, lásd a koronázási jelvények közt a buzogány gombján az oroszlánt 378.
Arragoniai János navarra királya 26.
Ars Heraldica seu consuetudinum Heraldicarum, quarum crebrior passim et usus et in Historiis, praecipue Europaeis mentio Synopsis 62.
ásó 170.
Astorg czimer 147.
ásványok 123.
Asszúvölgyi czimer 134.
asztalnokmester 415.
atlantes 246.
Athfi, trajai 7.
Athinai 6.
Aufsesz Ottó pecsége 228.
Augsburgi czimereskönyv 459.
augsburgi zsidóközség pecsége 155.
Ausztriai hercegek czimereskönyve 458.
Ausztriai rendek czimereskönyve 458.
 „ rendjelek 341., 342., 343., 344., 345.

Ausztriai tartományczimerek 458.
 „ vajda 415.
Aviz-rend (Brazília) 347.
Azzywelghy czimerlevél 445.

B

Babai czimerlevél 450.
Bacska Miklós nyitrai püspök 42.
Badeni rendjelek 345.
badge 235., 269.
 „ *Bohun-*, 280.
 „ *Courtenay-*, 280.
 „ *Dacre, Beauchamp, Anglia, Skócia, Irhon-*, 274.
badge. I., II., III., IV., V., VI., VII. Henriké, I., II. Richardé, I., II., III., IV. Eduardé, János királyé 272.
badge, három strucz toll koronába foglalva 277.
badge használata pecséteken a czimeres paizszsal vagy az oromdiszszal kapcsolatosan 279.
badge, household-, 270.
 „ két neme 270.
badge VIII. Henriké, négy feleségeé, VI. Eduardé, Máridé, Erzsébeté, I. és II. Jakabé, I. és II. Károlyé, Annáé, Hastings, Hungerford és Pe-verel lordoké 273.
badge, rendeké 280., 282.
 „ *Shakespeare*, 270.
 „ strucz toll 274., 276.
badge-en törés 278.
badge-ről véleménye Charles Boutellnek 282.
bagoly 147.
bagorda 434.
bailli, lásd Johanniták, templomosok, németlovagrend stb. tagozását.
bajor koronarend 346.
bajor rendek 346.
Bakócz czimerlevél 446., 447.
Bakos (osgyáni) 11.
Baktrei Benedek idegen fejedelemtől kapott armalisa 41.

II. Baldwin a Salamon temploma helyén templomot épít 328.

Balduineum 452,

Balogh nemzetségbeli családok 7.

„ nemzetségbeli családok czimere 156.

Balogh nemzetségbeliek czimerének főtípusa 7.

Baloghy czimer 7.

baloldala, paizs-, 70.

Bánfi czimer (alsó lindvai) 10.

„ Kristóf rangkoronája 258.

banniére 307.

bánok 415.

Bara: Le blason des armoiries etc. 493.

bárány 135.

„ husvéti-, 135.

Barczaság a németlovagrendnek adományoztatik 330.

Bárczay czimer 136.

„ czimerlevél 443.

barna 57.

Barnes Julia 487.

Barócz czimerlevél 442.

„ (mellétei) orrjegy 229.

„ oromdisze 234.

bárói cím 416.

„ „ Angliában 430.

barokkrámás paizs Széchy Györgyné sírkövén 52.

baron 426.

barones regni 415., 432.

baronet 430.

Barrientos, Gomez Fernando és Suero testvérek az Alcantara-rendalapítói 334.

Bártfa czimerlevél 446.

Barthélemy a János vitézek tengerentúli birtoka 325.

Bartolo de Saxoferrato 484.

Bartsch's Wappenbuch 469.

Barwy czimerlevél 442.

Básthy czimerlevél 449.

Bászmai czimerlevél 445.

bástya 166.

Bath-rend 353.

Báthori és Amade czimerszínek ugyanazok, csak a sorrend más 321.

Báthori Gábor százhuszonnyolcz személynek adományozza ugyanazt a czimert 17.

Báthori István pecsége 290.

„ zászlók 313.

„ Zsigmond armalisai érvényességének elismerése 42.

Báthori (gagy) czimer 6.

„ (somlyói) czimer 8.

Batthyány Ádám gróf diplomája 416.

„ czimer 148.

„ czimerlevél 447.

baziliskus 154.

Beauchamp badge 274.

Beaujeu Vilmos a templomosok nagymestere 329.

Bécsben tartott tornában részt vesz Corvin János 438.

becsület-rend 349.

Becz czimerlevél 446.

beékelés 33.

beékelt rész a főpaizs mesteralakját, ne takarja el 34.

behourd 434.

béka 150.

Békási czimer 18., 124.

„ czimerlevél 445.

III. Béla állítólagos armalisa Blagaj István részére 377.

IV. Béla birtokot adományoz a János vitézeknek 327.

IV. Béla pecsége 367.

IV. Béla tatárjárás előtti pecsége 367.

Béldy István czimer-gyűjteménye 475.

belga polgári érdemrend 347.

Belga rendek 347.

belső ráma 104.

Benedek comes pecsége 77.

Benzis András kalocsai érsek czimere 459.

Bercsényi czimer 98., 117., 119., 152.

Beregszói czimerlevél 445.

Berényi Kakas czimerlevél 444.

bergerhauseni várkapolna. 237.

Berlin, heraldikai kiállítás 339.

Bern város paizstartója 245.

- Bernd* „Allgemeine Schriften Kunde etc.“ 508.
- Bernáth* czimer 125.
- Berthóti* czimer 6., 290.
- Berzevichy* czimer 135.
- „ czimer körül a sárkány 339.
- Bessenő Pál* a sárkányrend főlovagja 338.
- Besznák* czimer 8.
- beszövétt 122.
- besztercei* grófság 416.
- „ szőjegyzék 225.
- Bethlen* (iktári) czimer 148.
- „ Gábortól a ref. papok részére kiállított armális. 17.
- Bethlen* Gábor zászlaja 314.
- „ István (iktári) grófi diplomája 416.
- Bethlen* (bethleni) czimer 150.
- betűk 170.
- betűk, a mázok föltüntetésére 61.
- Bezerédj* czimerlevél 444.
- bibere templariter 329.
- Bibra* czimer 137.
- bibor 57.
- „ a veres arnyékolására 60.
- bika 134.
- „ álló-, 134.
- „ futó-, 134.
- „ menő-, 134.
- Birmai rendek 347.
- birodalmi rendek Németországban 428.
- bitófa 174.
- bizanczi 20., 27., 113.
- bizanczi, lepényes-, 114.
- Blagaj* czimerben az oroszlán a görzi atyafiság révén került 378.
- Blagaj* István hamisított czimerlevele 377.
- Blankenburg Folze Greffel* armálisa 39.
- (le) *Blason de couleurs* 488.
- „ „ hérauldique de Gheusi 503.
- Boetskay* (boeszkői) czimer 18.
- „ (razinai) czimer 9.
- Boeszkai* István armálisai érvényességének elismerése 42.
- Boda* czimerlevél 443.
- Bodna* Ulászló, 1. Torna Canterburyben. bogácskoró 159.
- Bogácsrend (Nagy-Britannia) 353.
- boglárhely, 1. paizsderék közepe 70.
- Bohun* badge 280.
- „ Olivér pecsége 280.
- bojár 432.
- bokor 158.
- bölényfej 10.
- Boleyn Anna* badge-e 273.
- Bolgár-rendek 347.
- Bolivár-rend 347.
- Bolivár-rend (Venezuela) 361.
- Bolivai rendek 347.
- Bonaparte Napoleon* elfoglalja Maltát 325.
- Bor* czimerlevél 442.
- bőr, színes-, 56.
- Borbála* pecsége 373.
- Boroszlói* tornák 1464-ben 438.
- Borothva* czimer (1415) 17.
- Borsod vármegye* címere zászlón 308.
- Bossányi* czimer 7.
- Bosnyák* czimerlevél 449.
- Bossewell* „Workes of armorie etc.“ 493.
- Bosznia* bánja 415.
- Both* czimerlevél 450.
- Boucicaud* a Budán tartott tornákról 438.
- Bouillon Godfrid* kétes címere 27.
- Boutell Charles* Heraldikája 269.
- „ „ véleménye a badge-ről 282.
- bouterolle 172., 173.
- Brancas* czimer *Castriotához* hasonló 127., 128.
- brandenburgi* örgróf rangjelvénye 251.
- Braunschweig*, 1. *Brunswick* 347.
- Brazíliai rendek 347.
- brémai kereskedők alapítják a német lovagrendet 330.
- Brenen* czimer 172.
- Brianville* „Jeu d'armoiries etc.“ 503
- Brigant* czimerlevél 449.
- Britt-India* rendje 354.
- Brodarich* czimerlevél 449.
- brokát 56.
- Brunswick* rendek 347.

Bucsányi 11.
Budai Ágosta rendű confraternitas albuma 472.
Budai Szent Klára apácák albuma 472.
Budaméri 6.
Budán 1396 és 1469-ben tartott tornák 438.
Budavára, l. *Pest-Újhegy* 50.
 bundabőrök 56., 58.
 bundabőrnek, bundabőrre helyezése 64.
Bundesakte, 1815-iki 429.
Burza család címere fölött zárt korona mint oromdisz 256.
 burgundi vízires sisak 186.
Buthkai címér 9.
Butkens vonalkázási módszere 61.
 búzakalász 160.
 búzakéve 160.
Buzáth-Hahóth nemzetségbeli családok 10.
Buzáth-Hahóth címerek főtypusa 10
Buzlai címérlevél 450.
 „ Mózés pecsété 142.
 buzogány 165.
 „ (koronázási jelvény) gombján oroszlán a X-ik századból való 378., 379.

C

Calatrava-rend 332., 358.
 „ „ alapítója 332.
 „ „ főméltóságai 334.
 „ „ jelvénye 334.
 „ „ nagy mestere 332.
 „ „ lásd *Salvatierrai* rend 334.
 „ „ *Salvatierrába* telepedik le 334.
Calatrava-rend viselete 334.
Caminot V. Károly a János vitézeknek adományozza 325.
Campanellis címérlevél 449.
Candale-i Anna 26., 42.
 „ „ címere Kassa város címerében 25.
Canterbury érsek Anglia primása a legelső lord 430.

Caramuel vonalkázási módszere 62.
Carbonari 362.
Cardinalisok rangjelvénye 252.
Cassaneus, *Bartholomeus* „*Catalogus gloriae mundi*“ 488.
Castell címér 14.
Castelliono címérlevél 447.
Castriota címér 152.
 „ címér *Branca*s címérhez hasonló 127.
Castriota kétes címere 28.
Catholikus *Isabella* amerikai rendje 358.
Chák nemzetségbeli *Demeter* pecsété 126.
Chapi címérlevél 443. l. *Csapi*.
Chevaliers de l'ordre de la Toison d'or 469.
Chazar címérlevél 446.
Chontos címérlevél 443.
Choron címérlevél 449.
*Chrétien*s catoliques primitifs 330.
 chromsárga 60.
Chroniche di Giovanni, Matteo e Filippo Villani 385.
Chunik *Ludwig* von Ungerlant Suchenwirt Péterttől 393.
Cilley *Fridrik* a sárkányrend főlovagja 337.
Cilley *Hermann* a sárkányrend főlovagja 337.
 cingulum militare 172.
Citta Vecchia *Malta* régi fővárosa 325.
Clairvaux-i *Bernát* a templomosok szabályzatát dolgozza ki 328.
clavero mayor 334.
cognatus 423.
Collectanea Heraldica Hungariae 474.
Colombière, de la-, vonalkázási módszere 62.
Colonna család címere 303.
colossos 246.
Columbus-rend (*Brazília*) 347.
comendador mayor 334.
comes castri 413.
 „ *curiae regis* 413.
 „ cím 412., 413.
 „ *villae* 413.
comte 426.

- Condé* czimertörés 286.
condes 432.
conflictus gallicus 433.
Constantini Szent György-rend Parma.
 (lásd Nápolyt is) 356.
Constanzi consilium kronikája 459.
Constitutions de la confrérie royale de
S. Sébastien 470.
conte 431.
Conti czimertörés 286.
Cordon bleu 348.
Corbaviai János a sárkányrend főlovagja
 338.
Corbaviai Károly a sárkányrend főlovagja
 338.
Corvin János egy bécsi tornában 438.
 „ „ hunyadi grófsága és lipthói
 hercegsége nem alapult törvényen 416.
Corvin János paizstartója 243.
Cornwallis Richard német király paizs-
 tartója 238.
Courtenay badge 280.
crest 270.
Cronica de tutte le Casade 470.
Csaholyi czimer 12.
Csák nemzetségbeli Péter nádor pecsége
 128.
Csáky czimer 124., 175.
Csáki Miklós a sárkányrend főlovagja 338.
Csáky-Pallavicini czimer 287.
 családi nevek 419.
 családi rend (Sziám) 360.
 családi szín 320.
Csalomjai czimer 11.
Csánki Dezső VI., a sárkányrendről 336.
Csányi czimer 10.
Csapi czimer 18. I. Chapi.
Csapodi czimer 148.
 csapórás 167.
 csatakiáltás 235., 259.
 csatt 169.
 csécsi falfestmény 365., 383.
 cseh király rangjelvénye 251.
 cseh oroszlán Zsigmond és I. Mátyás
 czimerében 391.
Csehország czimere 132.
 Cseh, csegekátai-, 12.
Cseh Péter lásd Lévai.
Csele czimer 151.
Cselkó czimer 147.
Csentevölgyi armális legrégibb azok kö-
 zött, melyekben teljes czimerről van
 szó 40.
Csergheő Géza IV. 32., 47., 508.
Cseri czimer 11.
Csernavodai czimer 12.
Csernovits Lázár grófi diplomája 416.
Csetneki czimer 7.
 „ az utólsó-, sírköve 66.
Csicseri czimer 138.
 „ czimerlevél 448.
 csiga 150.
 csik 109.
 csillag 11., 164.
 Csillagkeresztes női rend 345.
 Csire (álmosdi) 7.
Csirke czimer 6.
 Csoma József VI. 30., 40., 130., 508.
 „ „ az Aba nemzetség czi-
 mere 388.
 Csoma József Zsigmond király czimeres-
 levelei 188., 256.
 csonka 139., 150.
 csőrös 149.
 csuffá tett 139.
 csuka 150.
 czápa 150.
 Czibak, palotai-, czimere 9.
 czikk 130.
 czikkes 104.
 czím, bárói-, 416.
 „ comes, magister, magnificus 412., 413.
 „ grófi-, 416.
 czinóber 60.
 czimeradomány, legrégibb 39.
 czimeradományozás *Jeanne d'Arc* roka-
 nainak 20.
 czimer, adományozott-, 5., 20.
 „ album 475.
 „ a nyugati nyelvek tanúsága sze-
 rint fegyver 36.
 czimer, beszélő-, 6., 26., 138.
 „ „ Miklós lübecki püspöké
 27.

czímerbitorlás 42., 67.

„ bitorlásra birságot szab ki *Zsigmond* király 43.

czímer, *Blagaj*, 378.

„ bővített-, 6., 24.

czímer, „ *Hunyady* 26.

„ *Codex a bécsi udv. levéltárban* 462.

czímer, complicált-, a zászlón 308.

„ családi-, 5., 6.

„ „ *Abhortis*-, 167.

„ „ *Amade*-, 8.

„ „ *Apafi*-, 158., 165.

„ „ *Asszúvölgyi* 134.

„ „ *Astorg* 147.

„ „ *Athfl* 7.

„ „ *Bánfi* (lindvai) 10.

„ „ *Bárczay* 136.

„ „ *Baloghi* 7.

„ „ *Batthányi*-, 148.

„ „ *Bebek* 7.

„ „ *Békásy*, 18.

„ „ „ újabb 124.

„ „ *Bercsényi*-, 98., 117., 119., 152.

czímer-, családi, *Bernáth*-, 6., 125.

„ „ *Berthóti* 6., 290.

„ „ *Berzeviczy* 135., 339.

„ „ *Besznák* 8.

„ „ bethleni *Bethlen*-, 150.

„ „ iktári *Bethlen*-, 148.

„ „ *Bibra*-, 137.

„ „ *Bocskai* 9.

„ „ *Borothva* 17.

„ „ *Bossányi* 7.

„ „ *Brancas*-, 127.

„ „ *Brenen*, 172.

„ „ *Ruthkai* 9.

„ „ *Castriota*-, 28., 152.

„ „ *Colonna* 303.

„ „ *Csaholyi* 12

„ „ *Csányi* 10.

„ „ *Csáky*-, 124., 175.

„ „ *Csapodi*-, 148

„ „ *Csapi* 18.

„ „ *Cseh* 12.

„ „ *Csele*-, 151.

czímer, családi-, *Cselko* 147.

„ „ *Csernavodai* 12.

„ „ *Csicseri*-, 138.

„ „ *Csire* 7.

„ „ *Czibak* 9.

„ „ *Daby* 99.

„ „ *Dancs* 10.

„ „ *Darabos* 148.

„ „ *Daróczi* 9.

„ „ *Darnóczi*-, 169.

„ „ *Derencsényi*-, 156.

„ „ *Dersfi* 9.

„ „ *Divéki* 7.

„ „ *Dobay* 137.

„ „ *Dobokai*-, 134.

„ „ *Doroszló*-, 146.

„ „ *Drugeth*-, 149.

„ „ *Dürer*-, 146., 167.

„ „ *Egbrecht*-, 128.

„ „ *Egerváry*-, 98.

„ „ *Elefánti*-, 138.

„ „ *Engern*-, 172.

„ „ *Ercsztvényi*-, 150.

„ „ *Fanchikai* 11.

„ „ harinnai *Farkas*-, 127.

„ „ hassági „ 443.

„ „ *Fejérpataky*-, 152.

„ „ *Feledi* 15.

„ „ *Ferrich*, 97.

„ „ *Fílep*-, 167.

„ „ *Födemesi*-, 11.

„ „ *Foix* 26.

„ „ *Forgách* 11.

„ „ *Frenll*, 138.

„ „ *Frichy* 6.

„ „ *Gagy* 6.

„ „ *Gálszéchi* 18.

„ „ *Garai*-, 150.

„ „ *Geréb* 12.

„ „ *Gilétfi* 14.

„ „ *Görgci*-, 124.

„ „ *Gumpenberg* 172., 173.

„ „ *Guthai*-, 138.

„ „ *Guthi* 8.

„ „ *Gyulafi* 15.

„ „ *Gyulai*-, 9., 159., 161.

„ „ *Hahóthi* 10.

ezimer, családi-, *Haraszi* 17.
 „ „ *Hédervéri* 11.
 „ „ *Hedri* 6., 290.
 „ „ *Héja-*, 147.
 „ „ *Heölgyi-*, 96.
 „ „ *Heös* 31.
 „ „ *Heremi* 31.
 „ „ *Holy* 51., 147.
 „ „ *Homonnai* 169.
 „ „ *Horváth, Petrichevich-*,
 151.
 ezimer, családi-, *Horváth (Szerdahelyi)* 9.
 „ „ *Hotvafői*, 133.
 „ „ *Hunyadi* 147.
 „ „ *Hunyadi bővített*, 25.,
 26., 35., 132. l.
 ezimer, családi-, *Ilsvay* 15.
 „ „ *Imrefi*, 9., 161.
 „ „ *Jákófi* 11.
 „ „ *Jakch* 9.
 „ „ *Kaas* 28., 166.
 „ „ *Kakas* 15., 18.
 „ „ *Kálnási*, 149.
 „ „ *Kálnoki* 21.
 „ „ *Kanizsai* 14., 241.
 „ „ *Kápolyai* 15.
 „ „ *Kapuy*, 149.
 „ „ *Í áthai* 12.
 „ „ *Kazai* 15.
 „ „ *Keczer* 6., 290.
 „ „ *Kemény* 12.
 „ „ *Kerecsenyi*, 169.
 „ „ *Keczeg* 9.
 „ „ *Kisfaludi* 115.
 „ „ *Komjáthy*, 95.
 „ „ *Komlóssy* 18.
 „ „ *Kompolti* 6.
 „ „ *Korlátkői* 11.
 „ „ *Korossi* 8.
 „ „ *Korossi* 9.
 „ „ *Korógyi* 14. zászlón 308.
 „ „ *Kossuth* 51.
 „ „ *Köszeghi*, 11., 95.
 „ „ *Koth-*, 119.
 „ „ *Kováry* 11.
 „ „ *Kövé-*, 134.
 „ „ *Kozáry*, 135.

ezimer, családi-, *Kun (rosályi)* 9.
 „ „ *Kunsch*, 134.
 „ „ *Laczkfi* 6.
 „ „ *Lapispataki* 6., 290.
 „ „ *Lazari* 12.
 „ „ *Lazó* 31.
 „ „ *Leszteméri*, 232.
 „ „ *Lorántfi* 15.
 „ „ *Majtényi*, 8., 134.
 „ „ *Málczai* 9.
 „ „ *Márki* 9.
 „ „ *Maróthi* 8.
 „ „ *Medici*, 113.
 „ „ *Meskó* 268.
 „ „ *Mesterházy* 149.
 „ „ *Mezősy*, 134.
 „ „ *Mikó*, 134., 136.
 „ „ *Moghi*, 136.
 „ „ *Monthermer*, 146.
 „ „ *Motesiczky* 8.
 „ „ *Nádasdy* 148.
 „ „ *Nagymihályi*, 174.
 „ „ *Nagyrévi*, 149.
 „ „ *Nenkei*, 95.
 „ „ *Niczky* 12.
 „ „ *Nugent* 59.
 „ „ *Nyul*, 137.
 „ „ *Országgh (guthi) zászlón*
 308.
 ezimer, családi-, *Ósi* 12.
 „ „ *Paczali Peres*, 146.
 „ „ *Paksi* 16.
 „ „ *Paczolay*, 137.
 „ „ *Pakuy* 16.
 „ „ *Pallavicini* 95., 113.,
 167., 174.
 „ „ *Pataky*, 97.
 „ „ *Pechmann* 21.
 „ „ *Pejacsevits* 104.
 „ „ *Pempstinger* 92.
 „ „ *Pera* 152.
 „ „ *Perényi*, 153.
 „ „ *Perlaki*, 169.
 „ „ *Putnoki* 16.
 „ „ *Radák* 157.
 „ „ *Ráday* 16.
 „ „ *Radisics* 165.

czimer, családi, *Radvánszky* 339.
 „ „ *Rákóczi*, 170.
 „ „ *Ráskai* 9.
 „ „ *Redvitz* 97.
 „ „ *Roggendorf*-, 132.
 „ „ *Rosályi* 9.
 „ „ *Roskoványi*-, 124., 136.
 „ „ *Rudnay* 7.
 „ „ *Rudnyánszky* 8.
 „ „ *Sándor* (buthkai) 9.
 „ „ *Sáncfalvai*-, 138.
 „ „ *Segnyei* 6., 290.
 „ „ *Sirokai* 6., 290.
 „ „ *Sitkey* 12.
 „ „ *Sólyagi*-, 167.
 „ „ *Sólymosi* 6., 290.
 „ „ *Somosi* 6., 290.
 „ „ *Soós* 18., 24.
 „ „ *Surányi* 12.
 „ „ *Szabari* 10.
 „ „ *Szalaházy*-, 90., 135.
 „ „ *Szarvady*-, 116.
 „ „ *Széchenyi* 12.
 „ „ *rimaszéchi Széchy*-, 156.
 „ „ *gálszéchi Széchy* 18.
 „ „ *Szecsődy*-, 97., 159.
 „ „ „ zászlón 308.
 „ „ *Szelestey* 12.
 „ „ *Szerdahelyi* 18.
 „ „ *Szily*-, 90.
 „ „ *Szirmay*-, 151.
 „ „ *Szlopnai*-, 166., 186.
 „ „ *Szögyény-Marich* 22.
 „ „ *Szokoli* 9.
 „ „ *Szomolyai*-, 119.
 „ „ *Sztáray* 22., 339.
 „ „ *Szürtei* 18.
 „ „ *Tarczai*-, 137.
 „ „ *Tegzes* 9.
 „ „ *Tétényi*-, 149.
 „ „ *Thelegdi* 348.
 „ „ *Thokai*-, 95.
 „ „ *Thoroczka*-, 170.
 „ „ *Tordasi* 18.
 „ „ *Torma* 159.
 „ „ *Tornallyay* 166.
 „ „ *lászlókarcsai Török* 127.

czimer, családi, *Ujfalussy* 8.
 „ „ *Uzovity*-, 97.
 „ „ *Vadkert* és *Szentgyörgy*
 Vincze-, 167.
 czimer, családi, *Várallyai*-, 118.
 „ „ *Várdai*-, 9.
 „ „ *Vátyoni*-, 147
 „ „ *Vendég*-, 6.
 „ „ *Verbőczy*-, 136.
 „ „ *Veresmarthy*-, 118.
 „ „ *Vetési*-, 148.
 „ „ *Vianmini*-, 37., 38.
 „ „ *Viczay*-, 15.
 „ „ *Walse*-, 454.
 „ „ *Zemlényi*-, 113., 147.
 „ „ *Zichy*-, 137.
 „ „ *Zmeskal*-, 135.
 czimere, *Abanemzetség*beliek-, 6., 87., 290.
 „ *Antal* raguzai érseké 460.
 „ *Árpád-ház*-, (lásd oroszlán) 378.
 „ *Balogh* nemzetség-, 7., 156.
 „ *Benzis* *Azdrás kalocsai érsek*
 459.
 czimere, *Borsodvármegye*-, zászlón 308.
 „ *Csehország*-, 132.
 „ *Dalmatia* 460.
 „ *Dánia*-, 128.
 „ *Fogarás*-, 19.
 „ *Garai Miklós*-, 339.
 „ *Hédernemzetség*belieknek-, 11., 77.
 „ *Hermán* nemzetség-, 154.
 „ *Horvátország*-, 460.
 „ *Hunyad vármegye*-, 19.
 „ *István*, *Stíria* kormányzójának-,
 153.
 czimere, *János vitézek*-, 326.
 „ *Kanizsai János* esztergomi ér-
 sek-, 460.
 czimere, *Káta* nemzetség-, 12., 170.
 „ kétes-, a kinek van az orrjegy
 fémét kell a paizsbeli színnel párosi-
 tani 321.
 „ kinek volt *Verbőczy* szerint 18.
 „ *Közép-Szolnok vármegye*-, 19.
 „ *Kraszna vármegye*-, 19.
 „ *Lotharingiai ház*-, 145.
 „ *Lüneburg város*-, 128.

czimere, Magyarország-, 363.
 „ „ a constanzi con-
 cilium kronikájában 460.
 czimere, Máramaros vármegye-, 19.
 „ Martel Károly-, 457.
 „ német császárság (új)-, 156.
 „ Osl nemzetség-, 146.
 „ osztrák császárság-, 156.
 „ Pécz nemzetség-, 96.
 „ rajnai Pfalz-, 129.
 „ Rátot nemzetség-, 16., 159.
 „ Szabolcs vármegye-, 19.
 „ Szasszorok-, 146.
 „ Sáros vármegye-, 19.
 „ Szavoyai ház-, 98.
 „ Somogy vármegye-, 19.
 „ Stiria-, 153.
 „ Szász fejedelmek-, 172.
 „ Szathmár vármegye-, 19.
 „ Szent István-, 459.
 „ Szent László-, (Nagy Lajoséval
 összetévesztve) 459.
 czimere-, Szent Margit festett-, 371.
 „ Szepes vármegye-, 19.
 „ Szörény vármegye-, 319.
 „ templomosok-, 328.
 „ Tirolis-, 144.
 „ Tomaj nemzetség-, 152.
 „ Ugocsa vármegye-, 19.
 czimerekre vonatkozó elv: az a több, a
 kinek czimerében kevesebb van. 35.
 czimeres kapesok az aacheni székes-
 egyházban 371.
 czimeres műtárgyak mint a heraldika
 kútforrásai 441.
 czimeres paizs (magyar) fölötti korona 395.
 czimeres paizs (magyar) fölötti koronát
 túl szélesen ábrázolják 398.
 czimeres paizs formálása 53.
 „ paizs a heraldikai embléma
 magva 267.
 czimeres paizs mellett zászló Dózsa
 nádor pecsétén 312.
 czimeres paizsa, Albrecht Achilles ör-
 gróf-, 252.
 czimeres paizsa, Magyarország-, 86.
 „ pecsét, lásd pecsét.

czimeres tárgyak 483.
 „ pecsétek gyűjtése hivatalból 44.
 czimert alkotó embléma diszitményei 235.
 „ a férjüket sátron stb. a nők föl-
 tüntették 51., 52.
 czimertaközépkori stylusnak megfelelően
 kell most is tervezni 173.
 czimert a legtöbb nyelv fegyvernek ne-
 vezi 4.
 czimernek, magyar királyénak, leírása
 Suchenwirt Pétertől 393.
 czimer czélja 3.
 „ Dalmácia-, 32.
 „ dekoratív és symbolikus termé-
 szetivé vált 49.
 czimer, diszítéssel kiválóan alkalmas 5.
 „ egyesítés 31.
 „ „ országgé, dynastia többi
 országaival s nemzetségeével 391.
 czimer egyesítés egymás fölé való helye-
 zés által 72., 374.
 czimer, egyházi és világi rendeké 36.
 „ egyháznagyi-, 36.
 „ egymaga nem nemesít 38.
 „ emlékeztető-, 28.
 „ emlékeztető-, 6.
 „ engedményes-, 5., 20.
 „ festés alapja 41.
 „ „ elhelyezése 40.
 „ „ kerete 41.
 „ festett-, 39.
 „ főalkotó részei s a külső díszek
 egymásközi viszonya 267.
 czimerföldél 258, 267.
 „ a rangkorona 255., 256.
 „ csak egyféle jöhet a czime-
 res paizs fölé 268.
 czimerföldél nem kell a zászlóra ábrá-
 zolt czimerkép fölé 307.
 czimer fogalma 1.
 „ fölségi-, 5., 6.
 „ gúnyos-, 6., 29.
 „ gúny-, Guthai 30.
 „ gúny-, Sánkfalvai 30.
 „ hadijelentősége megszűnt 49.
 „ használatra való jogosultság 36.
 „ házassági-, 5., 22.

- czímer, *Hunyadi-házé* 32.
 „ igaz-, 6.
 „ igény-, 6., 23.
 „ javított-, 6., 24.
 „ javítólevél, *Kolos* családé 40.
 „ jog 36.
 „ kegyúri-, 5., 18., 21.
 „ keletkezésének ideje 2.
 czímerkép, állati, a zászlón 309.
 czímerképek 71., 122.
 „ alkalmazása a heraldikán kívül 175., 176.
 czímerképek árnyékolása 60.
 „ bizonyos helyzete normálnak tekintendő 294.
 czímerképek egymásfölé tétele 32.
 „ elhelyezése 33., 175., 307., 308.
 czímerképek helyzete és ennek megváltoztatása 40.
 czímerképek helyzetének gyakori megváltoztatása a heraldika fénykorában 132.
 czímerképek helyzetének megváltoztatása a Hunyadiak bővített czímerében 26. és 132.
 czímerképek heraldikai típusát nem szabad megváltoztatni a heraldikán kívüli alkalmazásukkor sem 177.
 czímerképek jellemző vonásait szembe-ötlően kell ábrázolni, mint a karikatúrában 123.
 czímerképek jelentőségét nem a nagysága szerint kell megítélni 176.
 czímerképek, képzeleti-, 122.
 „ mesterséges-, 122.
 „ a paizsra való erősítése 176.
 „ rendes állása, jobbfelé fordult 126.
 czímerképek, természetből vett-, 122.
 czímerképeknek tulajdonított jelentőség különbözősége 304.
 czímerképét stílisálni kell 308.
 czímerképül nem kell az antik és modern jellegű tárgyakat választani 174.
 czímer, kétes-, 6., 27., 64.
 „ kétes-, *Bouillon* *Godfrid* 27.
 czímer kétes-, *Castriota György* 28.
 „ kétes-, *Kaas* családé 28.
 „ kétes-, *Michaeli* családé 27.
 czímeres kéziratok 461.
 „ „ „ *Ágoston-rendiek albuma* 472.
 czímeres kéziratok, *Album amicorum* 469.
 „ „ „ *congr. Agoniae* etc. 473.
 czímeres kéziratok, *Alsórajnai* 461.
 „ „ „ *Ancien Armorial de la Toison d'or* 458.
 czímeres kéziratok, *Ansbachi* 466.
 „ „ „ *ausztriai rendeké* 458.
 „ „ „ *auszburgi* 459.
 „ „ „ *ausztriai hercegeké* 458.
 czímeres kéziratok *ausztriai tartományok* 458.
 czímeres kéziratok, *Balduineum* 452.
 „ „ „ *Bartsch-féle* 469.
 „ „ „ *bécsi illyr* 471.
 „ „ „ *budai Szent Klára apáczáé albuma* 472.
 czímeres kéziratok, *Constanzi concilium* krónikája 459.
 czímeres kéziratok, *Constitutions de la confrérie royale de S. Sébastien* 470.
 czímeres kéziratok, *Cronica de tutte le Casade de Venetia* 470.
 czímeres kéziratok, *Donaueschingeni* 462.
 „ „ „ *bécsi udvari levéltár Codexe* 462.
 czímeres kéziratok, *Ebule, Petride*-, 451.
 „ „ „ *Esel, item de Gesellschaft* von dem 462.
 czímeres kéziratok, *Fahne-féle* 458.
 „ „ „ *Flandriai tornakönyv* 468.
 czímeres kéziratok, *fojniczai gyűjtemény* 471.
 czímeres kéziratok, *Fugger-féle Ehrenspiegel* 466.
 czímeres kéziratok, *Gabelencz-féle* 466.
 „ „ „ *Gelderni czímerkirály* 458.
 czímeres kéziratok, *Gelre herold* 456.

- p>
czimeres kéziratok, Grüenberg-féle 462.
-
- " " gyöngyösi album 473.
-
- " " Hohenlohe Lehen-
-
- buch 466.
-
- czimeres kéziratok, Ingeram-féle 459.
-
- " " Ingolstadt privile-
-
- gium-könyv 466.
-
- czimeres kéziratok, Kheynach-féle 469.
-
- " " Korjenity Neority-
-
- féle gyűjt. 471.
-
- czimeres kéziratok, Landtafelbucher 468.
-
- " " Manesse Codex 456.
-
- " " Matricel des Herren-
-
- standes 470.
-
- czimeres kéziratok, Németalföldi czimer
-
- Codex 453.
-
- " " Paizsrend statutumai
-
- 453.
-
- czimeres kéziratok, Pfalcezi Lehenbuch
-
- 458.
-
- czimeres kéziratok, Pyramis oder Wap-
-
- penbuch 469.
-
- czimeres kéziratok, Recueil des Armes
-
- et Blasons de l'anc. chev. Lorraine ete
-
- 453.
-
- czimeres kéziratok, Regensburgi 470.
-
- " " Regeste Sepulchro-
-
- rum 467.
-
- czimeres kéziratok, Reichenau-féle 466.
-
- " " Reichskanzlei-é 470.
-
- " " Reinwald-féle 467.
-
- " " Sancti Christophori
-
- am Arlperg Bruederschaftsbuch 460.
-
- czimeres kéziratok, Scheibler-féle 461.
-
- " " Sefken-féle 457.
-
- " " Siennai alb. 470.
-
- " " Speyeri hűbérkönyv
-
- 466.
-
- czimeres kéziratok, Stollberg-féle 466.
-
- " " Sturm-féle 470.
-
- " " Szent Hubert-féle 458.
-
- " " Szentlélek-rend sta-
-
- tutumai 453.
-
- czimeres kéziratok, Tornakönyv a XVI.
-
- századból 469.
-
- czimeres kéziratok, Trinitariusok albuma
-
- 473.
-
- czimeres kéziratok, Tromburg-féle 469
-
- " " Ulrich apát czimeres
-
- könyve 459.
-
- czimeres kéziratok, Weingarter Lieder-
-
- handschrift 452.
-
- czimeres kéziratok, Zichy-album 473.
-
- " " Züricher Geschlechts-
-
- buch 470.
-
- czimeres kéziratok, Züricher Wappen-
-
- rolle 453.
-
- czimer, királyi méltósága egyesítettik az
-
- Anjouk nemzetségi czimerével 388.
-
- czimer, királyi privilegium alapján hasz-
-
- nált, 36.
-
- czimerkönyvek 441., 451.
-
- " köpenyeg 247.
-
- " köpenye, Apafi Mihály 248.
-
- " köpenye-, Montmorencyak 248.
-
- " körül rendjelvény 267.
-
- " közjogellenesen szerkesztett a
-
- Habsburgházbeli királyok alatt 391.
-
- czimer, közös-, 5., 6., 17.
-
- " leírás 291—301.
-
- " leírás, népies és szakszerű 291.
-
- " leírási példák 298., 300., 301.
-
- " levél 38., 407., 441—450.
-
- " levél adományozása 406., 407.
-
- " levél, Csentevölgyieké, 40.
-
- " levél, festéssel nagy számban
-
- vannak hazánkban 441.
-
- czimerlevél, hamisított, Blagaj Istváné
-
- 377.
-
- czimerlevél, háromféle 441.
-
- " legrégibb, a melyben teljes
-
- czimerről van szó 40.
-
- czimerlevél-szövegben a sisakkorona ki-
-
- rályi koronának mondatik, ennek félre-
-
- értése 256.
-
- czimerlevél 1526 előtti, Ábrahámfalvi 444.
-
- " " " Abramowcz 447.
-
- " " " Alpári 448.
-
- " " " Ányos 449.
-
- " " " Azzywelghi 445.
-
- " " " Babai 451.
-
- " " " Bakócz 446., 447.
-
- " " " Bárczai 443.
-
- " " " Barócz 442.

czimerlevél 1526 előtti *Bártfa* 446.

" " " *Barwy* 442.
 " " " *Básthy* 449.
 " " " *Bászna* 445.
 " " " *Batthány* 447.
 " " " *Becz* 446.
 " " " *Békási* 445.
 " " " *Beregszói* 445.
 " " " *Berenyi* 444.
 " " " *Bezerédj* 444.
 " " " *Boda* 443.
 " " " *Bor* 442.
 " " " *Bosnyák* 449.
 " " " *Both* 450.
 " " " *Brigant* 449.
 " " " *Brodarich* 449.
 " " " *Buzlai* 450.
 " " " *Campanellis* 449.
 " " " *Castelliono* 447.
 " " " *Chapi* 443.
 " " " *Chazar* 446.
 " " " *Chontos* 443.
 " " " *Choron* 449.
 " " " *Csicseri* 448.
 " " " *Czyrkuenai* 445.
 " " " *Daby* 444.
 " " " *Dempse* 445.
 " " " *Ders* 443.
 " " " *Disznói* 446.
 " " " *Dobay* 449.
 " " " *Dombai* 448.
 " " " *Drághffy* 448.
 " " " *Előjáró* 442.
 " " " *Eperjes* 446.
 " " " *Ercsy* 448.
 " " " *Erdélyi* 442.
 " " " *Eresztvényi* 442.
 " " " *Farkas* 443.
 " " " *Fodor* 445.
 " " " *Forgách* 449.
 " " " *Füzy* 448.
 " " " *Garay* 442.
 " " " *Garázda* 442.
 " " " *Gellyei* 449.
 " " " *Görögi* 444.
 " " " *Gyalokai* 443.
 " " " *Herencsényi* 444.

czimerlevél 1526 előtti *Hernalt-Mestery* 447.

czimerlevél 1526 előtti, *Hideghéti* 442.

" " " *Hoffmannsdorf* 446
 " " " *Holy* 447.
 " " " *Hothvafői* 442.
 " " " *Hunyadi* 445.
 " " " *Imreff* 449.
 " " " *Jersai* 444.
 " " " *Kállay Vitéz* 449.
 " " " *Kanizsai* 449.
 " " " *Kántor* 448.
 " " " *Kannsdorfer* 446.
 " " " *Karchai* 445.
 " " " *Kassa* 444., 446.,

447.

czimerlevél 1526 előtti, *Kisfaludy* 443.

" " " *Kistárkányi* 445.
 " " " *Kocsi* 450.
 " " " *Kölkedi* 444.
 " " " *Kolthai* 444.
 " " " *Konzka* 449.
 " " " *Kossuth* 447.
 " " " *Kőszeghi* 442.
 " " " *Kubinyi* 447.
 " " " *Kulpi* 445.
 " " " *Krasznai-Pándi*

449.

czimerlevél 1526 előtti, *Leővei* 445.

" " " *Leszteméri* 444.
 " " " *Malliói* 447.
 " " " *Mariássy* 448.
 " " " *Marsovszky* 444.
 " " " *Mérai* 444.
 " " " *Mérey* 446., 450.

czimerlevél 1526 előtti, *Mileki* 443.

" " " *Moghi* 443.
 " " " *Mohorai* 443.
 " " " *Nagylucei* 447.
 " " " *Nagymihályi* 443.
 " " " *Nagyrédei* 446.
 " " " *Olsvai* 443.
 " " " *Paczali Peres* 444.
 " " " *Palugyai* 447.
 " " " *Pátróli* 445.
 " " " *Paulik* 451.
 " " " *Perneszi* 445.

czímerlevél 1526 előtti *Pethő* 448.

"	"	"	<i>Petréc</i> 449.
"	"	"	<i>Petneházy</i> 442.
"	"	"	<i>Pogány</i> 445.
"	"	"	<i>de Ponte</i> 447.
"	"	"	<i>Pozsony</i> 445.
"	"	"	<i>Pyber</i> 447.
"	"	"	<i>Radaak</i> 448.
"	"	"	<i>Raven</i> 444.
"	"	"	<i>Rátky</i> 450.
"	"	"	<i>Recsky</i> 450.
"	"	"	<i>Rezegei</i> 443.
"	"	"	<i>Saccii</i> 447.
"	"	"	<i>Sándi</i> 445.
"	"	"	<i>Sámkfalvai</i> 446., 447.
"	"	"	<i>Schürmer</i> 448.
"	"	"	<i>See, Sze</i> 443.
"	"	"	<i>Serényi</i> 450.
"	"	"	<i>Soldos</i> 445.
"	"	"	<i>Somogyvmgye</i> 447.
"	"	"	<i>Soos</i> 443.
"	"	"	<i>Spissich</i> 450.
"	"	"	<i>Sybrík</i> 446.
"	"	"	<i>Sywkowytł</i> 447.
"	"	"	<i>Szecsődi</i> 443.
"	"	"	<i>Szentbenedeki</i> 445.
"	"	"	<i>Szepesi</i> 446.
"	"	"	<i>Szigethi</i> 449.
"	"	"	<i>Szlavonia</i> 447.
"	"	"	<i>Szlopnai</i> 444.
"	"	"	<i>Tarkasis</i> 444.
"	"	"	<i>Tarnóczai</i> 446.
"	"	"	<i>Tétényi</i> 442.
"	"	"	<i>Thakaró</i> 448.
"	"	"	<i>Thamásfalvi</i> 442.
"	"	"	<i>Therek</i> 448.
"	"	"	<i>Tholdalaghi</i> 450.
"	"	"	<i>Tornallyai</i> 448.
"	"	"	<i>Török</i> (enyingi) 447.
"	"	"	<i>Török</i> (lászlókar-

csai) 443.

czímerlevél 1526. előtti, *Vadkerti* 442.

"	"	"	<i>Vajdai</i> 444.
"	"	"	<i>Varasd</i> 446.
"	"	"	<i>Várkonyi</i> 449.
"	"	"	<i>Vátyoni</i> 448.
"	"	"	<i>Vay</i> 443., 448.

czímerlevél 1526 előtti *Veér* 450.

"	"	"	<i>Verssendi</i> 448.
"	"	"	<i>Warju</i> 449.
"	"	"	<i>Wesselényi</i> 450.
"	"	"	<i>Westerházy</i> 445.
"	"	"	<i>Zalzer</i> 449.
"	"	"	<i>Zaversyei</i> 442.
"	"	"	<i>Zavodszky</i> 446.
"	"	"	<i>Zemlényi</i> 443.
"	"	"	<i>Zenthe</i> 446.
"	"	"	<i>Zewleusi</i> 448.

czímer, magyar-, 31.

" (magyar) alkotó részeiről véleménye b. *Nyáry* Albertnek 390.

czímer (magyar) elül hétszer vágott 391.

" jelenlegi ábrázolásáról vélemény 398.

czímer (magyar) jobb oldalán a vágások nem jelképezik hazánk négy főfolyóját 392.

czímer, (magyar) kis-, 397.

" közép-, 397.

" külső járuléka 392.

" a leleszi vasajton 374.

" mázai a képes krónikában, Züricher Wappenrolleban, Kassa város armalisa szövegében 386.

czímer (magyar) mázairól legrégibb följegyzés Villaninál 383.

czímer (magyar) mázai sorrendje a Batthány könyvtár Missaléja címclapján 387.

czímer (magyar) mázai sorrendje a thorni Corvina Codexen 387.

czímer (magyar) mázai sorrendjének megváltoztatására való indítvány 387.

czímer (magyar) mázairól Villani 385.

" nagy 397.

" paizstartói 396.

" paizstartója angyal 397.

" paizstartója két genius *Nagy Lajos* pecsétén 397.

czímer (magyar) paizstartója sarkány *Róbert Károly* ezüst dénárján 396.

czímer (magyar) paizstartója sólyom 397.

" vágásai mázainak sorrendje, *Grünenberg* Wappenbuchjában 387.

czimer (magyar) vágások része mázainak sorrendje a képes krónikában 386.

czimer (magyar) vágásai mázainak sorrendje a Züricher Wappenrollében 386.

czimer (magyar) vágásai máza sorrendjének megváltoztatására indítvány 392.

czimer (magyar) vágásos része a királyi méltóság czimere 388., 389.

czimer (magyar) vágásos része a régibb és tekintélyesebb 390.

czimer, meg nem határozható a kassai dómban 130.

czimer megváltoztatása 291.

„ mellékági, 6., 24.

„ méltósági, 5., 20.

„ méltósági-, Franciaországban 20.

„ monda, Soosoké 29.

„ nagy, lásd herold

„ nemei 5.

„ nemesi családoké 36.

„ nemesi jogon használt, 36.

„ nemzetségi-, 5., 6.

„ oltalom-, 5., 21., 388.

„ önjogulag felvett-, 5., 20.

„ örökségi-, 5., 20.

„ országos-, 5., 18., 36.

„ összetétel 31.

„ összetett-, 34.

„ összetett-, heraldikailag nem szép,

de genealogia szempontból jó 34.

czimerpalást 235.

„ polgári családoké 36.

„ pót-, 5., 23.

„ saját jogon használt-, 36.

„ sátor 235., 246.

„ sátor csak fejedelmi személyelyeket illet meg 247.

czimer symbolika 302.

„ szabályos-, 6.

„ számon tartása az Armoriálokban 440.

czimer, szégyen-, 6., 28.

„ szerzők ne a modern élet rak-tárából vegyék a czimerképet 305.

czimerszínek 316., 319., 321.

„ szó jelentése 2.

czimer *thüringiai tartománygrófoké és az Árpádház oroszlánai* 379., 380.

czimer, vármegyei-, 18., 19., 36.

„ városi-, 18., 36.

„ vétel 38.

„ vizsgálat 44.

„ tájképszerű-, nem helyes 176.

„ tára, Magyarország-, 508.

„ tartó 4., 1. paizstartó.

czimerterekesek mint a heraldika kútforrásai 441., 451.

czimertervezéskor ne a Mohács utáni czimereket vegyük mintául 178.

czimertervezet Doeplertől 245., 246.

„ testületi-, 5., 18.

„ tiszti-, 5., 20.

„ törés 6., 24., 283.

„ „ *Alencon* 286.

„ „ *Angoulême* 286.

„ „ *Conde* 286.

„ „ *Conti* 286.

„ „ *Divek* 290.

„ „ *Evreux* 25.

„ „ *Gagyi* 289.

„ „ *Kassa* 25.

„ „ *Mokianus* 289.

„ „ *Nekchei* 289.

„ „ *Omode* 289.

„ „ *Orleans* 286.

„ „ *Rátót* 289.

„ „ Magyarországon 289.

„ „ módjai 284.

„ törésnek legfeljebb hitbizomá-nyos családoknál van értelme 290.

czimertörést jelző képre nézve nem áll a mázokra vonatkozó szabály, hogy fémre fém, színre szín nem járja 287.

czimer törzs-, 6., 23.

„ tréfás-, 6.

„ ügyre való hatása a tornáknak nálunk 440.

czinóber 60.

Czobor Béla „A magyar koronázási jelvények“ című könyvében a buzogány (kir. jogar) a X-dik századból való-nak mondatik 379.

czölöp 11., 28., 76.

ezölöp alul-fölül kegyes lebegő-, 83.
 „ áttört-, 79.
 „ balra alul rézsuttolt-, 80.
 „ balra fölül rézsuttolt-, 80.
 „ bevagdalt szélű-, 85.
 „ bütykös-, 85.
 „ csonka-, 82.
 „ diszített-, 83.
 „ dongás-, 81.
 „ egymáshoz támasztott-, 78.
 „ felfordított palánkos-, 82.
 „ ha több megfelelően, keskenyebb
 a rendesnél.
 ezölöp, hármás-, 84.
 „ és hasítás közti különbség 76
 „ hasított-, 78.
 „ hegyes-, 82.
 „ helye, paizs-, 70.
 „ iker-, 84.
 „ jobbra alul rézsuttolt-, 80.
 „ jobbra fölül rézsuttolt-, 80.
 „ karó közti-, 85.
 „ kétszer szétvált-, 83.
 „ koczkából összerovott-, 79.
 „ koczkás-, 79.
 „ közepén megtört-, 81.
 „ lebegő-, 82.
 „ legallyazott-, 85.
 „ leírása 294.
 „ meglékelt-, 79.
 „ mentén 296.
 „ menti ékkel osztott 101.
 „ a mezőnél magasabb sikon fekszik
 „ ormós-, 85.
 „ palánkos-, 81.
 „ pár, dongás-, 83.
 „ páros száma hasítással keletkezik.
 „ paszomántos-, 83.
 „ szarúfás-, 79.
 „ szélessége 78.
 „ széttolt-, 79.
 „ rézsuttolt-, 80.
 „ rombos-, 81.
 „ ruta-, 81.
 „ többszörösen megtört-, 81.
 „ többször széttolt-, 80.
 „ váltakozva és szemben ormós-, 85.

ezölöpös talp 107.
 ezölöpre támasztott paizsfej 107.
 czomb 125.
 „ hármás-, 125.

D

Dabi czimerlevél 444.
 Dabi Mihály armálisa, egyszersmind
 nemeslevél 41.
 Dabi (zágrábi) czimer 99.
 Dacre badge 274.
 Dalmatia bánja 415.
 Dalmatia czimere 32., 460.
 damaszkozás 62., 64.
 Dances, szerdahelyi, czimer 10.
 Danebrog-rend 347.
 Dánia czimere 128.
 Danilo-rend (Montenegro) 353.
 Dán rendek 347.
 Darabos czimer 148.
 Darnóczi czimer 169.
 daru 148.
 Deák Farkas 508.
 de genere 417., 418.
 de genere jelző jobbágyokra vonatkozó-
 lag is használtatott 418.
 De la Caridad-rend (Spanyol) 358.
 de particula 419.
 de particulát csak helységnev előtt lehet
 használni 420.
 Décsényi Gyula, 20 „magyar király torna-
 fölszereléséről az Ancien Armorial
 équestre de la Toison d'or“ című
 kéziratban 440.
 delfin 151.
 Demeter főispán pecsége 46.
 „ tárnok pecsége 87.
 „ tárnok vágásos czimere, méltó-
 sági czimer 387., 388.
 Demmin, Encyclopédie des Beaux-Arts
 Plastiques 160.
 Dempse czimerlevél 445.
 Dénes, a Széchyek őse, pecsége 157.
 denevér 139.
 deregnyei Daróczi czimer 9.
 Derencsényi czimer 7., 156.

Ders czimerlevél 443.
Dersfi (szerdahelyi) 9.
Desfaigny czimer 22.
Dessewffy czimer 23.
 „ Tamás 23.
Despota István, a sárkányrend főlovagja 337.
deutsches Gestech 435.
devise 235., 259., 260.
 „ *fekete herczegé* 277.
 „ *helye* 260.
Dictionnaire des Figures héraldiques 503.
Dienstmannen 427.
Disznósi czimerlevél 446.
Divéki czimer 7.
Divék nemzetségbeli czimertörése 290.
 „ „ családok 7.
 „ „ czimerek főt-
 pusa 8.
Dobay czimer 137.
 „ czimerlevél 449.
Dobokai czimer 134.
Doepfer czimer tervezetei 245., 246.
Dombai czimerlevél 448.
dominus 415.
Donaueschingeni czimeres könyv 462.
Donch zólyomi főispán 24.
 „ „ „ czimere 20.
Don Garcia de Redon a calatrava-rend nagymestere 332.
Doroszló czimer 146.
Dózsa nádor czimeres paizsa mellett zászló 312.
Dózsa nádor pecsége 250.
 „ nádorpecsétén látható zászlók 249.
 „ nádor vágásos czimere, méltósági czimer 387., 388.
Drágffy czimerlevél 448.
Draskovits János czimeres paizsa fölött rangkorona 258.
Drugeth czimer 149.
 „ Miklós pecsége 227.
 „ Vilmos pecsége 227.
dsida 165.
duc 426.
duca 431.
duke 430.

Dupuis Raymond 323.
duques 432.
Dürer Albrecht 132., 230.
 „ czimer 146., 167.
 „ A. modorában rajzolt sas 143.
 „ tanítványa, Pencz György 152.
Dürertől a Roggendorf czimer 132.
 „ festett arczképe Zsigmondnak 365.

E

earl 430.
Ebenbürtig 429.
Eberhard zágrábi püspök pecsége 130.
Ebule, Petri de, Carmen etc. 451.
écuyer 191.
Edelleute 427.
Eduard herczeg badge-e 275.
IV. Eduard badgee 272.
VI. Eduard badge-e 273.
Egbrecht czimer 128.
egér 139.
Egervári czimer 98.
égi és földi testek 163.
 egy síkban fekvő részei a paizsmezőnek 71.
 egyből másba 111.
 egyes alak a mező közepét foglalja el 121.
 egyiptomi basreliefen lilimos korona 160.
 egyházi lovagrendek 322.
 egyházi méltóságok rangjelvénye 252., 253.
 egyházi rendek 322.
 egymásfölé helyezés (czimeregyesítés) 374.
 egyszarvú, ágaskodó-, 151.
 „ menő-, 151.
 „ növekvő-, 151.
 „ vágató-, 151.
 egyszer hasított, kétszer vágott 106.
Ehrenspegel 466.
Einschildritter 427.
ék 9., 100.
 ékekre osztott paizsfej 101.
 éket, háromfelét különböztet meg külön névvel a francia 100.

ékkel osztott, czölöpmenti-, 101.
 ékkel osztott, pólyamenti-, 101.
 ékre harmadolt 107., 108.
 elalélt 150.
 Elbei Hattyú-rend 362.
 elefánt 138.
 Elefánt-rend (Dánia) 348.
Elefánti czimer 138.
 elemek 123.
 élő heraldika kora 4.
Elöljáró czim. lev. 442.
 előtagja, paizsfej-, 70.
 „ paizsderék-, 70.
 „ paizstalp-, 70.
 előtűnő 126., 139., 150.
 emberi alak leírása 295.
 emberi alakok 123.
 emberi fej 175.
 emberi törzs 175.
 embléme-ek paizsból, oromdiszes sisak-
 ból álló-, plasticus összeállítása 231.
 emelesős kapu 167.
Engern czimer 172.
Eperjes czim. lev. 446.
 épületek 166.
 épületek leírása 296.
Ercsy czim. lev. 448.
Erdélyi czim. lev. 442.
 erdélyi fejedelmek armalisa érvényes
 42.
 erdélyi fejedelmek armalisai érvényesek
 Magyarországon, elismeri III. Károly 42.
Erdélyi László lásd torna Canterbury-
 ban 438.
 erdélyi mágnásoknak nem volt születé-
 süknél fogva ülésük az országgyűlé-
 sen 414.
 erdélyi nemesség 414.
 erdélyi ref. papok nemessége 414.
 erdélyi szászok czimere 22.
 erdélyi vajda 415.
 érdemjel, magyar-, 1848—49. 341.
 érdemrend (Szász királyság) 359.
 érdemrend indiai benszült katonák
 részére 354.
 érdemrendek 341.
Erenyei Herczeg Imre 40.

erényszövetkezet 362.
Eresztvényi czimer 150.
Eresztvényi czim. lev. 442.
Eresztvényiek oromdisze 234.
Ernei bán fia *István* 7. l.
Erneszt Ágost-rend 350.
Ernesztini Szász hercegi házi-rend
 359.
 érsek 428.
 érseki rangjelvény 252.
Erzsébet királyné badge-e 273.
 „ (Albert felesége) pecsége 365.
 „ pecsége 369.
 „ Terézia-rend 345.
 „ titkos pecsége 371.
 Esel, item de Gesellschaft von dem-,
 czimeres könyv 462.
Espinoy Fülöp „Recherches des anti-
 quités et nobles de Flandre Douai
 1631“ 62.
Espinoy Fülöp vonalkázási módszere
 61.
 esquire 431.
 Estei saslovag-rend 353.
Esterházy Miklós czimeres paizsa fölötté
 rangkorona 258.
Esterházy zászló 313.
 északi csillag rendje (svéd, norv.) 359. „
Esztergom pecsétén a paizs 50.
 „ olaszok czimere 22.
 etrusk edényen stylisált liliom 160.
 evet 137.
 evetbőr 56., 58.
 „ fordított-, 59.
 „ le- s fölállított-, 59.
 „ közönséges-, 59.
 „ nagy-, 59.
 „ összefordított-, 59.
 evetbőrözött 59.
Evreux czimer miként jutott a Foix
 ezimerbe 26.
Evreux-grófság czimere (Kassa czimeré-
 ben 25.
Evreux-grófság czimere 26.
 ezüst 56.
 ezüst a fekete árnyékolására 61.
 ezüst festése 60.

F

fa 157.
 „ alma-, 158.
 „ fenyő-, 157.
 „ hárs-, 158.
 „ kiszakított-, 157.
 „ nyír-, 158.
 „ olaj-, 158.
 „ pálma-, 158.
 „ száraz-, 158.
 „ színe a heraldikában 157.
 „ tölgy-, 158.
 „ vadcseresznye-, 158.
 faág 158.
 Fahne-féle papiros Codex 458.
 Fajdkakas 149
 fal 166.
 „ leírása 236.
 „ csúcs, emelkedő-, 88.
 „ csúcs süllyedő-, 88.
 falfestmény-, runkersdorfi 373.
 „ csécsi 365., 383.
Fancsikai czimer 11.
 farkas 134.
Farkas (harinnai) czimer 127.
Farkas (hassági) czimerlevél 443.
 farkas leírása 295.
 „ fej 134.
 farkast a kutyától és rókától nehéz megkülönböztetni 134.
 fát, stylizálni kell a heraldikában 158.
 fattyúszál 287.
 fegyverek 165.
 fej 124.
 fej, paizs-, 69.
 fejedelem, erdélyi-, jogérvényesen adományozhatott nemességet 42.
 fejedelmek 428.
 fejér, lásd ezüst.
 „ a kék világos részei festésére 60.
 Fejér elefántrend (Sziám) 360.
 „ keresztrend (Toscana) 361.
 „ sasrend (orosz) 355.
 „ sasrend (szerb) 360.
 „ sólyom házi rend (Szász Weimar) 359.

Fejérpataky czimer 152.
Fejérpataky László V., 41., 508.
 „ „ asárkányrendről 336.
Fejérváry Károly-féle gyűjtemény 450., 473.
 fejetlen 150.
 fekete 56.
 „ a kék árnyékolására 60.
 „ árnyékolására arany és ezüst 61.
 „ festése 61.
fekete herceg mottója 277.
 „ „ siremléke 277.
 „ „ végrendelete 277., 278.
 Fekete-Sasrend (Porosz) 356.
 fekvő 139.
 félczölöpön pólya 107.
 Feld und Kampfrennen 435.
 Feldzeugmeister 413.
Feledi czimer 15.
 félig vágott a paizstalp felé félig hasított és ismét félig vágott 88.
 felnegyedelt paizs 105.
 felnegyedelt paizs, harántosan-, 105.
 felröppenő 149.
 felső-szelestei *Szelestey* czimer 12.
 felsőház tagjai 416.
 félszárny 146.
 fémek 56.
 fémlemez 56.
 fémnek fémre helyezése 64.
 fémre fémre, színre szint tenni nem szabad, nem vonatkozik a czimertörést jelző képekre 287.
 fenyőfa 157.
Ferdinand arragoniai király armálist ad lásd Heteyi és Baktrei 41.
 Ferencz József rend 345.
 I. Ferencz rendje (Nápoly) 354.
Ferrich czimer 97.
 fi-ági rokonság 423.
 fibula, N. Lajos-féle-, 51.
 Filep czimer 165., 167.
 fiúsítás 406., 408.
 Flandriai tornakönyv 468.
 fleur de lys 160.
 fleur de Loys 160.
Fodor cz. levél 544.

Foix Anna, lásd *Candale-i Anna* 25.
Foix család czimere 26.
 fojniczai czimergyűjtemény 471.
 fonál 109.
Forgách czimer 11.
 „ czimerlevél 449.
 fő- és németmester 331.
Földemesi czimer 11.
 főherold 43.
 főispotályosa-, német lovagrend- 330.
 főkinestárnoka-, németlovagrend- 330.
 földi testek 163.
 Fölkelő naprend (*Japán*) 351.
 főmarsalja, németlovagrend-, 330.
 főmestere, németlovagrend-, 330.
 főnemesi osztály 411., 412.
 főnemesség kiváltságai ma 417.
 főnemesség N.-Britanniában 430.
 főnixsz 154.
 főrendek 404.
 főrendi osztály Erdélyben 414.
 főrendiház tagjai 416.
 főúr, főnemes 411.
 főúri osztály, örökös-, megalakulása 416.
 főúri osztály tagjai 415.
Francolin Turnierbuchja 307.
Francquart Pompa funebris optimi potent. principis Alberti Pii archiduci stb. Brüssel 1623. 61.
Francquart vonalkázási módszere 61.
 Francia királyság rendei 348.
 Francia rendjelek, köztársaság és császárság 349.
Frankolin máz föltüntetési módszere 61.
Franzenshuld, Ernst Edl. von-, Die Wappenrolle von Zürich“ 456.
 freie 427.
Frendl czimer 138.
Frichi czimer 6.
 Fridrik rend (Württemberg) 362.
 Fuggerféle Ehrenspegel 466.
 futó 139.
Fülöp francia király nemes levele öt-
 vőse Raoul részére 425.
Fülöp király és a templomosok 329.
 Fürsten 427.

Fürstenberg'sche Wappen von Hohenlohe 500.
Fürstenberg Henrik pecsége 227.
Fűzy cz. levél 448.

G

Gabelentz-féle czimerkönyv 466.
Gagyi czimer 6.
 galamb 149.
 galamb csőrében olajág 158.
 gallérozás 101.
 gally 158.
Gálszéchi czimer 18.
Garai czimer 150.
 „ cz. levél 442.
 „ János a sárkányrend főlovagja 338.
Garai Miklós a sárkányrend főlovagja 338.
Garai Miklós czimere mellett sárkány 339.
Garai Miklós csimerén zászlók 249.
 „ Miklós pecsétén a paizs 51.
 „ Miklósnak VI. Károlytól kapott czimere 51.
Garázda cz. levél 442.
 garter 43.
Gatterer „Abriss der Wappenkunde“ 498.
Gauthier „Jeu d'armoiries“ 504.
gazai csata 324.
Gecske vármegyét a templomosok adományul kapják 328.
Gelderni czimerkirály czim. könyve 458.
Gelenio vonalkázási módszere 62.
Gellyei czimerlevél 449.
Gelre herold armorialjában János durazzoi herczeg czimere megvilágítja Villani érthetetlen blasonálását 385.
Gelre herold czimeres könyve 456.
 generalis káptalan 328.
 genius paizstartó *Nagy Lajos* pecsétén 397.
 gentils-hommes 425.
 gentry 429.
 „ az, a mit 1848 előtt honorator alatt értettek 417.

- gentry nem megfelelő neve köznemes-ségnek 417.
 gentry nem nemes 429.
 genus, lásd nemzetség.
Geönczi Milipao József armalisa 17.
 gerej 160.
 gerezd, lásd czikk.
 gerezdes 104.
 gerezdes paizsmező leírása 294.
Geschichte der Deutschen Wappenbilder aus *Retberg's* Nachlasse 502.
Geschichte der Preussischen Münzen & Siegel 64.
Gheusi Le Blason héraldique 160., 503.
Gilétfi czímer 14.
 giosta 435.
Godefroi de Preuilly a tornák állítólagos föltalálója 433.
 gólya 149.
Görgei czímer-, 124.
 görög rendjelek 350.
Görögi cz. levél 444.
Gourdon de Genouillac heraldikai művei 503.
 Grafen 427.
Grammaire héraldique par *Gourdon de Genouillac* 503.
 grand maître de l'artillerie 413.
 grand maître des arbalétriers 413.
 grandok, spanyol-, 432.
 grif 152.
 grif, növekvő-, 152.
 grifláb 28., 152.
 grifmadár 152.
 Grifrend (Mecklenburg Schwerin) 352.
 Gritzner „Heraldische Terminologie“ 502.
 gróf 412.
 grófi czím 416.
 „ „ Angliában 430.
 grófi diplomák szövegében „germanice Graf, vulgo gróf, vulgo a germanica natione Graff vocatus“ szólás formák 416.
 grófok 427., 428.
 grófság, örökös-, 416.
Grote H. 498., 499.
Grünenberg 155.
Grünenberg-féle czímeres könyv 462.
 „ czímeres könyvében a rangjelvények 250.
Grünenberg Wappenbuchjában a magyar czímer 387.
Grünenbergs Wappenbuch 173.
Guadelupi Mi Asszonyunkról nevezett rend (Mexico) 352.
 Guelf rend 350.
 guggoló 139.
Guigard „Bibliothèque Héraldique“ 508.
 gummi arabicum 60.
Gumpenberg czímer 172., 173.
Guthai család gúnyczímere 30.
Gúthi czímer 8.
Gutkeled Lesták pecsége 290.
 „ nemzetségbeli családok 8.
 „ czímerek főtípusa 9.
 „ nemzetségbeli István érme (czímerösszetétel) 34.
Gutkeled nemzetségbeliek czímere 101.
Guthai czímer 138.
Gyalokai cz. levél 443.
 gyík 150.
 gyöngyösi czímerkönyv 473.
 Győr nemzetségbeli családok 9.
 „ „ czímerek főtípusa 10.
 „ „ István fia Konrád, I. Konrád.
Gyulafi (ráthóti) czímer 15.
Gyulai czímer 9., 159., 161.

H

- Habsburgházbeli* királyaink közjog ellenesen szerkesztett czímerei 391.
Hahóthi czímer 10.
 hal 150.
 Hallerek nemz. könyve 474.
 halom 164.
 halom, hármás-, 164.
 hamayde 95.
 Hannoveri-rendek 350.
 harántosztás 75., 95., 96.
 „ bal-, 75.
 „ ormós-, 97.
 harántpólya 95.

harántpólya bal-, 97.
 „ lásd pólya.
 „ méretei 96.
 „ a mezőnél magasabb sikon
 fektésznek 96.
 harántpólyára támasztot paizsfej 107.
Haraszi czimer (1405) 17.
Haraszi család armalisa 40.
 hármasczomb 125.
 hármashalom 164.
 „ „ az ország czimerében
 nem Tátra, Fáttra, Mátra 392.
 hármashalom legelőször Nagy Lajos
 pénzén fordul elő 389.
 hármashalom, vagy hármashegy ne
 legyen mindig zöld 165.
 hármashalom máza 390.
 hármashegy nincs Ágnes eddig ismert
 pecsétein 381.
 hármashegy stilisálni kell 398.
 három alak, háromszög alakban vagy
 fölül kettő, helyeztetik 121.
Harpia 152.
 hárs 158.
 hársfalevél 16.
Harsdörfer „Gesprächsspiele etc.“ 493.
Hartvik az apostoli keresztről 388.
 hasítás 11., 33., 74., 76.
 „ és czölöp közti különbség 76.
 „ vágás és harántosztás összeté-
 telei 105.
 (páros számú) hasítással keletkezett ta-
 gok nem czölöpök, ha minden tag más
 színű 76.
 hasító vonalak száma, ha páros, ha pá-
 ratlan 76.
 hasított, elől vágott 106.
 „ hátul harántosztott 107.
 „ paizsmező 33.
Hasmonaei dynastia 260.
 hasoneredetű, lásd Ebenbürtig.
 hastiludium 434.
Hastings badge 273.
 hat alak közül három fölül, kettő köz-
 bül és egy alul 122.
 határvonal, egyenestől eltérő-, 72.
 „ lásd vonal.

határvonalainak vastagsága, mesteralak-,
 72.
 határvonalak, egyenes-, 72.
 hátsó része, paizs derék-, 70.
 „ „ paizsfel 70.
 „ „ paizstalp-, 70.
 háttal álló 136., 139.
Hattstein „Hoheit des deutschen Adels“
 257.
 hatvány 148.
 Hattýrend (Porosz) 356.
 Hattýról címzett boldogasszony rend
 jelvénye 252.
 Havaii-rendek 350.
 Havaii koronarend 350.
 Hazai okmánytár 161.
 házcsúcs, lásd falecsúcs.
 Házi és főnői rend (Hohenlohe) 351.
Héder nemzetségbeli családok 11.
 „ nemzetségbeli czimerek főtypusa
 11.
Héder nemzetségbeli családok czimerei
 77.
Hédervári czimer 11.
 „ László pecsége 77.
Hedry czimer 6., 290.
Hedvig lengyel királyné czimeres pe-
 csége 31.
Heerschild 427.
Hefner Ottó Titan 498., 501.
Hefner Heraldisches Original Musterbuch
 127., 129.
Heidelberger Liederhandschrift, I. Mo-
 nesse Codex.
Heinrich das Kind 382.
Heinrich Raspe 383.
 héja 147.
 Héja czimer 147.
 Helmschau 465.
 helyben álló 126., 139.
 VII. *Henrik* 39.
 I., II., III., IV., V., VI., VII., VIII.
Henrik badge-e 272., 273.
Henrik bán paizstartója 239.
 II. *Henrik* francia királyt halálosan
 megsebesíti tornában Montgomery 439.
Henrik szlavoniai bán pecsége 46.

- Henneberg* grófok pecsége 155.
Heölgyi czímer 96.
Heős czímer 31.
Heős Miklós, lásd Sánkfalvai 30.
 heraldika hanyatlásának kora 4.
 „ irodalma 483.
 „ kútforrásai 441.
 „ paizskorszaka 4.
 „ Vezérfonala b. Nyáry Albert-
 től 507.
 heraldikai bibliografia 508.
 „ irodalmunk nevesebb munká-
 sai 508.
 heraldikai kártyajáték 503.
 „ stílizálás 123.
 „ szabályok 1817-ből
 „ „ 1752-ből 188.
 „ udvariassága 127., 176.
 Heraldische Meisterwerke der Interna-
 tionalen Ausstellung für Heraldik 461.
 Heraldische Pelzwerk von Hohenlohe 501.
 „ Terminologie von Gritzner
 502.
 Heraldisches Handbuch von Warnecke
 502.
 Heraldry, British and foreign 64. Rev.
 J. Woodward 146.
Herczeg, szekesői czímer 11.
 hercegek 427., 428.
 került 139.
Heremi czímer 31.
Herencsényi czímerlevél 444.
Herman nemzetség czímere 154.
 hermelin 56., 58., 139.
 hermelinezett 58.
Hernalt-Mesteri czímerlevél 447.
 herold szerepe a tornákon 434.
 herrer 432.
 Hesseni rendek 350.
 hét alak elhelyezése 122.
Hetyeiek idegen fejedelemtől kapott ar-
 malisa 41.
 hidalgo 432.
Hideghéti czímerlevél 442.
 him, lásd damaszkózás 62., 64.
 hiuz 139.
 Hoch und Deutschmeister 331.
 Hoch- und Mittelfreien 427.
 Hochburg rangkoronája 257.
 Hochmeister lásd főmester.
 hód 137.
Hodus Comes pecsége 290.
Hofmannsdorf czímerlevél 446.
Hohenlohe Albrecht paizstartója 245.
 „ „Zur Geschichte des Fürsten-
 bergischen Wappens“ 500.
 Hohenlohe „Das heraldische und deco-
 rative Pelzwerk“ 501.
 Hohenlohe Das Hohenlohische Wappen
 500.
 Hohenlohe Lehenbuch 466.
 „ rendek 351.
 „ „Sphragistisches Album“ 501.
 „ Sphragistische Aphorismen
 155., 501.
 Hohenlohe véleménye a magyar czímer
 és thüringiai közti viszonyról 381.
 Hohenlohe Waldenburg 498., 500., 501
 Hohenlohische Wappen 500.
 Hohenzollern házi rend 351.
 „ hercegi házi rend 357.
 „ kir. házi rend 357.
 „ rendek 351.
 hold 163.
 „ új 164.
 holdarcz 164.
 holdsarló 11., 163.
 „ felfordított 164.
 holló 147.
Holubár 438.
Holy (hradnai) czímer 51., 147.
 Holy czímerlevél 447.
 hómer 179.
Homonnai czímer 169.
 „ czímer a Széchy Györgyné
 sírkövén 52.
Hompesch Ferdinánd a János vitézek
 nagy mestere 325.
 Hondurasi-rendek 351.
 honfűsítés 406., 408.
 „ egyszerű-, nem nemesített 408.
 „ ünnepélyes-, 408.
 honoratior 417., 429.
Hont-Pázmán nemzetségbeli családok 11.

Hont-Pázmán nemzetségbeli czimerek fő-
 típusa 11.
Höpingk „de Insignium“. 494.
 horgony 167.
Horváth (Petrichevich) czimer 151.
Horváth (szerdahelyi) czimer 9.
 Horvátország bánja 415.
 „ czimere 460.
Hóthvafői czimer 133.
Hóthvafői czimerlevél 442.
Hóthvafői czimerre való jogosultság ki-
 terjesztése vérrokonaira és ismeretlen
 barátaira 18.
Hungerford badge 273.
 „ Sir Walter pecsége 280.
Hunyadi czimer 32., 147.
 „ czimerlevél 445.
 „ grófság 416.
 „ János 35.
 „ adományainak érvényessége
 42., 406.
Hunyadi János pecsétén a bővített ci-
 mer más, mint az armáliston 26.
Hunyadi László pecsétén a bővített ci-
 mer más, mint az armáliston 26.
 Hunyadiak besztércei grófsága 416.
 „ bővített czimerében a ci-
 merkép helyzetének megváltoztatása
 132.
 Hunyadiak czimerjavítása 35.
 Hurte 436.
 Hussainite rend (Tunis) 361.
 hússzin 57.
 huszártorna 439.
 huszárszászló 313.
 hullók 150.
 Hűség-rendje 345.
 hydra 154.

I

i és *j* betű a név végén 419.
 ij 165.
 Illyr czimergyűjtemény 471.
Ilsvay czimer 15.
Imre aranybullája 49.
 „ pecsége 2., 45., 46., 126., 363.

Imre pecsétén a paizs 49.
Imreff czimer 9., 161.
Imreff czimerlevél 449.
 India császári korona rendje 354.
 indiai csillag rendje 353.
Ingeram-féle czimeres könyv 459.
 Ingolstadti privilegiumkönyv 466.
 invocatio, lásd csatakiáltás 259.
 ipszilon 420.
Irhon badge-e 274.
István, Ernei bán fia 7.
 „ ifjabb király pecsége 193., 313.,
 367.
István nádor pecsége 32.
 „ Stiria kormányzójának czimere
 153.
István szlav. bán pecsége 290.
 „ szlavoniai bán pecsétén a paizs 49.
 II. Izabella rendje (Spanyol) 358.

J.

Jaak nemzetségbeli családok 12.
 „ „ czimerek főtypusa 12.
Jakab cyprusi király 39.
I. Jakab badge-e 273.
Jakab nyitrai esperes pecsége 2.
Jakoba bajor hercegnő 244.
Jákófi czimer 11.
Jakch (kusalyi) czimer 9.
Janics István az első, a ki magyar szö-
 vegű armálist kap 41.
Jankovics Miklós gyűjteménye 474.
János király badge-e 272.
János (Szapolyai) pecsége 374.
 „ pénzei 374.
 „ szlavoniai bán pecsége 17.
János vitézek conventjei hiteles helyek 328.
 „ „ cseh perjelsége 326.
 „ „ czimere 326.
 „ „ V. Károlytól adományul nye-
 rik Maltát, Gozzoval, Caminóval és Tri-
 polissal 324.
János vitézek kétrészre oszlása 326.
 „ „ letelepedése Messinában 324.
 „ „ levéltára Málta szigetén 324.,
 325.

- János vitézek* magisteriuma 326.
 „ „ magyarországi első conventje 327.
János vitézek Máltát adományul nyerik 324.
 „ „ monostorai Magyarországon 327.
János vitézek (németajkúak) nagyperjelsége, kommandói stb. 326.
János vitézek németországi birtokaikat elvesztik 325.
János vitézek (olasz ajkúak) perjelségei 326.
János vitézek oroszországi priorsága 326.
 „ „ a Szerémségben birtokot kapnak 327.
János vitézek nagymesterei 323., 324., 325., 428.
János vitézek rendjelvénye 323., 326.
 „ „ Rhodus szigetén 324.
 „ „ új, tengerentúli birtokai 325.
János Zsigmond idejéből királyikönyv 44.
 „ „ pénzei 374.
 Japáni rendek 351.
Jászay gyűjtemény 258.
Jászkun kerület és a német lovagrend 331.
 jelmondat 4.
Jersai czimerlevél 444.
 Jeruzsálemi Szent János souverain lovagrend 323.
 Jeruzsálemi Szent Sír-rend (pápai) 360.
 Jeszenszky album 475.
 Jeu d'armoiries 503., 504.
 jobboldal 78.
 „ meghatározása 301.
 „ paizs-, 70.
Johanna a navarrai királyságot kapja 26.
 Johannita-rend alapítója 323.
 Johannita-rend tagozása 323.
 Johanniták 323.
 Johorei házi rend 351.
 Jótékonyág rendje (spanyol) 358.
 Jouffroy d'Eschavannes „Armorial universel“ 503.
 joute 435.
 „ pour la duchesse 436.
 „ pour le duc 436.
- joute 435.
József császár és a vármegyék czimere 19.
 jus primae occupationis 404.
- K**
- Kaas czimer 166.
 „ család kétes czimere 28.
 „ „ magyar ága 166.
 kacs 148.
Kacsics nemzetségbeli családok 12.
 „ „ czimerek főtypusa 12.
 kagyló 150.
 kakas 147.
Kakas (delnei) czimer 18.
 kakastoll 7.
 Kalakaua rend 350.
Kállai Vitéz czimerlevél 449.
Kálnásy czimer 149.
Kálnoky czimer 21.
 kamarák 429.
 (birodalmi fő) kamarás rangjelvénye 251.
 kambodsai rend 351.
 kamehameha rend 350.
 (birodalmi) kancellárok rangjelvénye 250.
Kanizsai czimer 14.
Kanizsai czimerlevél 449.
 „ *István* oromdisze 20.
 „ *János* esztergomi érsek czimere 460.
Kanizsai László czimerbővítő levele 237.
 „ László paizstartója 241.
Kannsdorfer László cz. levele 446.
Kántor cz. levél 448.
 kapiolani rend 350.
 kapitány 413.
Kaplyon nemzetség 148.
 „ nemzetségbeli Nagymihályi czimer 174.
Kapolyai czimer 15.
 káptalan, generalis-, a templomosoké 328.
 kapu 167.
 „ emelés-, 167.
Kapy czimer 149.
 kar 124.
Karchai cz. levél 444.

kard 165.
 „ görbe-, 165.
 „ rend (svéd-norvég) 358.
 karikadöfés 5.
 karó 109.
 III. Károly 42.
 I. *Károly* és II. *Károly* badge-e 273.
 V. Károly francia király 178.
 VI. „ „ „ 40.
 VI. „ „ „ Garai Miklós-
 nak czímert adományoz 51.
 Károly Frigyes katonai érdemrendje 345.
 V. Károly Malta és Gozzó szigetét, to-
 vábbá Tripolist a János vitézeknek
 adományozza 324.
 III. Károly rendje (Spanyol) 358.
 XIII. „ „ (svéd-norvég) 359.
Kassa cz. levél 444., 446., 447.
 „ czímerében candale-i Anna czímeré
 25.
Kassa város armálisa 384.
 „ város armálisa szövegében a má-
 zok sorrendje 3~6.
Kassa város czímere 21., 22., 40.
 „ „ czímerében a lengyel sas 25.
 „ „ czímerét bővíti Ulászló
 (1502) 25.
Káta nemzetség czímere 12., 170.
 „ nemzetségbeli családok 12.
 „ „ czímerék főtypusa 12.
 (arrogonai) *Katalin* badge-e 273.
 katonai érdemrend (bajor) 346.
 „ „ (hesseni) 350.
 „ „ (Toscana) 361.
 „ „ (Württemberg) 361.
 kazai Kakas czímer 15.
Kazinczy József abauji szolgabíró levele
 a czímeres pecsétek gyűjtése iránt 44
Keczer czímer 6., 290.
 kék 56.
 „ égszín-, 60.
 „ festése 60.
 „ kobald-, 60.
 „ porosz-, 60.
 „ szín árnyékolása 60.
Keled nemzetségbeli családok 14.
 „ „ czímerék főtypusa 14.

V. *Kelemen* pápa a templomosokat eltörli
 339.
Kemény czímer (kemény-egerszegi) 12.
Kenyefta Simon a sárkány rend főlovagja
 338.
 képek, paizson előforduló-, 71.
 képes krónikában a magyar zászlók vö-
 rössel és fejjel vágottak 386.
 képes krónikában a vágások száma s
 mázaik sorrendje 384.
 képes krónikában a zászlók mázai 384.
 képzeleti alakok 151.
Kerecsenyi czímer 169.
 kerék 13., 170.
Kerckering czímeres paizsa 257.
 „ rangkorona 257.
 kereszt 98., 114.
 kereszt, alcantari 116.
 „ apostoli-, 32., 117., 388.
 „ apostoli, lásd apostoli kereszt.
 „ apostoli-paizsba foglalva IV.
 Béla pecsétén fordul elő először 388.
 kereszt avizi 116.
 „ az Ákos nemzetség czímerében
 méltósági jelvény 250.
 kereszt csákyavégű-, 120.
 „ csillag-, 118.
 „ csücskös végű-, 117.
 „ (kettős) egyedül Magyarország
 czímerében 367.
 kereszt, élére csiszolt 118.
 „ félmankóvégű 119.
 „ firenzei 117.
 „ fogas-, 120.
 „ föltámadás-, 115
 „ gömbös végű-, 118.
 „ görög-, 115.
 „ gyűrűsvégű 118.
 „ hármas-, 117.
 „ háromszögvégű-, 117.
 „ horgonyvégű-, 117.
 „ husvéti-, 115.
 „ jeruzsálemi-, 27.
 „ jeruzsálemi-, 119.
 „ kálvária-, 115.
 „ keresztvégű-, 118.
 „ két és félágú-, 119.

- kereszt, kettős-, 117.
- „ kettős-, 7.
- „ kettős a magyar czimerben 388.
- „ kigyós-, 119.
- „ kinszenvedés-, 115.
- „ közönséges vagy görög 115.
- „ latin-, 115.
- „ leírása 294.
- „ legallyazott-, 119.
- „ lékes-, 120.
- „ lilíomvégű-, 118.
- „ magas vagy latin 115.
- „ máltai-, 117.
- „ mankóvégű-, 119.
- „ mantuai-, 117.
- „ mogyorós-, 116.
- „ nem jelenti a czimerben, hogy az a kinek adományoztatott a szent-földön járt 174.
- kereszt nyilvánvágú-, 117.
- „ ormós-, 120.
- „ pápai-, 117.
- „ rámás-, 120.
- „ ruta-, 118.
- „ rutavégű-, 117.
- „ sarlóvégű-, 118.
- „ szarufáson megtört-, 120.
- „ Szent-András-, 98.
- „ Szent-András-, 115.
- „ Szent-Antal-, 116.
- „ Szent-Jakab-, 116.
- „ Szent-Katalin-, 116.
- „ Szent-Lázár-, 116.
- „ toulouse i, 117.
- „ villásvégű-, 117.
- „ zárandok-, 118.
- keresztrend (Brazília) 347.
- kereszttről, (apostoli) Hartwik.
- keskenyebb méretű alakok 109.
- Kesselstadt rangkoronája 257.
- Buthkai Keszeg czimer 9.
- két alak egymás mellett vagy egymás fölött helyeztetik el. 121.
- két, vagy több síkban, egymásfölött fekvő részek. 71., 76.
- kétféjű sas lásd sas.
- kétszerhasított, egyszer vágott 106.
- kettős kereszt a magyar czimerben 388.
- „ „ egyedül Magyarország czimerében 367.
- kéz, esküvő-, 124.
- „ parolázó-, 125.
- kézirat, *Sehilling Diepold*-féle 245.
- kézteteje 124.
- Kheynach Stambbuchja 469.
- Khinai rendek 351.
- kinestárnoka, németlovagrend-, 330.
- kigyó 150.
- kilencz alak elhelyezése 122.
- kilenczszes koczás 113.
- királyi adomány 406., 407.
- „ könyv János Zsigmond idejéből 44.
- királyi könyvek 43.
- „ méltóság czimerének egyesítése az új dynastia nemzetségi czimerével 388.
- királyi oroszlánrend (Kongo) 351.
- Kisfaludy* cz. levél 44.
- Kistárkányi* cz. levél 445.
- kiterjesztett szárnyú 150.
- kitűnő érdemek rendje (Nagy-Britannia) 353.
- kivert 122.
- knyez 432.
- knight banneret 431.
- kobald kék 60.
- Kocsi czimerlevél 451.
- koczás 112.
- „ kilenczszes 113.
- Kölkedi* család armálisa 304.
- Kolos* cs. czimerjavító levele 40.
- Kolthai* cz. levél 444.
- Komáromy András* „A Nemzetségek”, című közleménye 417.
- Komjáthy* czimer 95.
- Komlóssi* czimer 18.
- Kompolti* czimer 6.
- kongói rendek 351.
- Konrád*, Győrnemzetségbeli, pecsége 161.
- Konzka* czimerlevél 449.
- kopja 165.
- Korjenity-Neority-féle gyűjtemény 471.
- Kórógyi* czimer 14.

Körögyi czimer zászlón 308.

Korláthkői czimer 11.

korona 255.

„ a hármás hegy középső kúpján 390.

korona aránya a paizshoz 257., 269.

„ (magyar) aránytalanul széles az állam czimer ábrázolásain 399.

korona az ország rendinek czimeres paizsa fölött 267.

korona (Szent-István-féle) először II. Mátyás koronázási érmén fordul elő 395.

korona, királyi-, a heraldikában nem zárt, zártnak vétele félreértésre vezetett 256.

korona, lásd zárt korona.

„ V. László pecsétén 267.

„ lilomos-, egyiptomi basreliefen 160.

korona (Szent-István-féle) Mária Terézia óta elvitathatatlan része az ország czimerének 396.

korona Mátyás czimeres paizsa fölött 267.

„ női rend (Japán) 351.

„ országunk czimeres paizsa fölött 395.

korona pántjának formálása és ábrázolása 259.

korona-, rang — francia találmány 256.

koronarend (Porosz) 357.

„ (Románia) 357.

„ (Württemberg) 361.

korona, sisak-, 24., 267.

(rang) koronás, sisak nélküli czimer 231.

koronát túl szélesen ábrázolják a magyar czimer és paizs fölött 399.

koronázási jelvényen (buzogány) orosz-lán 378.

Korossi czimer 8.

kos 30., 139.

„ ostromló-, 167.

Kossuth czimerlevél 447.

„ család czimere 51.

koszorú, ruta-, 162.

„ virág-, 162.

Koth czimer 119.

Kovári czimer 11.

Kozáry czimer 135.

Köcski czimer 11.

Kölkedi czimerlevél 441.

Kölni érsek rangjelvénye 250.

Königsberg, a német lovagrend székhelye 331.

könyecsepp 126.

köpenyeg 4.

Köszeg czimere 22.

Köszeghi czimer 11., 95.

Köszeghi czimerlevél 442.

Kövér czimer 134.

közepe, paizsderék-, 70.

„ paizsfej-, 70.

„ paizstalp-, 70.

közneves nem gentry 417.

köznemesség 416.

Krasznai Pándi czimerlevél 449.

Krisztus rend (Brazília) 347.

„ „ (pápai) 359.

„ „ (Portugália) 357.

„ „ név alatt a templomosok Portugáliában 329.

krizantemum rend 351.

krokodilus 150.

kronikák a törzsek jelvényeiről 378.

Kubinyi czimerlevél 447.

kulcs 169.

Kulpi czimerlevél 445.

Kun (rozsályi) czimer 9.

Kunsch czimer 134.

kútforrások 341.

kutya, ágaskodó-, 134.

„ futó-, 134.

„ kétféjű-, 157.

„ menő-, 134.

„ növekvő 134.

külső diszek 267.

külső diszkekről általában 235.

külső járulékaik Magyarország czimerének-, 392.

L

La Chesnaye des Bois, Dictionnaire généalogique 161.

La Valette Parisot János, a Jánosvitézek nagymestere 325.

La Valetta város 325.

(nádasdi) *Laczkfi* czimer 6.

lady czím 430.

laird 429.

II. *Lajos* 236., 237.

XII. *Lajos* armálist ad *Telegdi* Istvánnak 42.

IV. *Lajos* császár 39.

Lajos (XII.) francia király és a Mediciek czimere 20.

Lajos-rend (bajor) 346.

„ (hesseni) 350.

(de) *Lana*, lásd *Woller*.

lándsa 160., 165.

Landtafelbücher 468.

Lanzenbrechen 435.

Lapispataki czimer 6., 290.

IV. *László* pecsége 367.

V. *László* 26., 30., 35.

„ oromdisze 234.

„ paizstartója 242.

„ pecsége 33.

„ pecsétén látható korona 267.

„ pénzei 374.

László szabolcsi főispán pecsége 227.

Laterani Szent János-rend 360.

Lazari czimer 12.

Lazó czimer 31.

lebegő pálcza 287.

Ledebur 498.

leeresztett szárny 150.

legelő 139.

Leigh „The accedent of armorye“ 493.

lélegző 179.

lemez, fém-, 56.

lengyel sas 31.

„ „ Kassa város czimerében 25.

leopárd 133.

„ és oroszlán között az élő heraldika korában nem tettek különbséget 128.

leopárd, kétéfejű-, 157.

leopárdos oroszlán 133.

Leoprechting család orrjegye 228.

Leővei czimeres levél 445.

lepény 113.

lepényes bizánczi 114.

Leszteméry czimer 232.

„ czím. levél 444.

„ család orrjegye 232.

letépett 126., 139., 150.

Lévai Cseh Péter a sárkányrend főlovagja 338.

levél, borostyán-, 159.

„ füzfa-, 159.

„ hársfa-, 159.

„ hulló-, ha szára felfelé áll 159.

„ lapu-, 173.

„ lóhere-, 159.

„ máza 159.

„ öt-, 159.

„ négy-, 159.

„ nyárfa-, 159.

„ szőlő-, 159.

„ tölgyfa-, 159.

levelek 159.

„ szára lefelé áll 159.

liba 148.

Liberiai Jótékonyág rendje 352.

Libri Regii 43.

liliom 10., 160.

„ a francia királyok czimere 1179 óta 161.

liliom alatt mindig stylizált liliom értendő 160.

liliom, firenzei-. 162.

„ kerti-. 160.

„ stylizálásának módjai 161.

„ stylizált-, régibb mint a heraldika 160.

lillom, stylizált-, változatainak neve 162.

„ természetes-, 161.

„ természetes-, lásd kerti liliom 161.

„ többnyire ezüst-, 161.

„ vágott-, 162.

liliomot stylizálni kell 173.

limburgi krónika 4. l.

linea nem vonal a vágásos czimerek latin leírásában, hanem a vonalak által határolt paizsmezőségek 384.

Lipót-rend 343.

„ „ (belga) 347.

Lipovszky a paizstartók megváltoztatásáról 236.

Lipovszky „Grundlinien der theoretisch und prakt. Heraldik“ 236.

Lippei becsületrend 352.

Lipsius a thüringiai oroszlánról 382.

„ „Sphragistische Aphorismen“ 382.

liptói hercezség 416.

ló 138.

„ ágaskodó-, 138.

„ álló-, 138.

„ lovassal és anélkül 138.

„ vágató 138.

Lobkovitz vonalkázási módszere 62.

Longueville czimertörés 286.

Lorántfi czimer 15.

„ Mihály pecsétje 289.

lord 430.

„ legelső 430.

lordok kiváltságai 430.

Loredan Norbert lásd Gheusi.

Lotharingiai ház czimere 145.

lovagrend, legrégibb-, 323.

„ sárkány-, 336.

„ egyházi-, 323.

„ Magyarországon 335.

„ világi-, 335.

„ Szent György-, 335.

„ templomosok 328.

lovagi minőségűek 427.

lovagöltönyök szöveteit tanulmányozzák a műiparosok 177.

lovaspecsét 178.

lovászmester 415.

lovat számárhoz hasonlóknak ábrázolták a régi heraldikában 138.

Lőrincz Vajda pávatoll oromdisze 392.

„ „ vágásos czimere, méltósági czimer 387., 388.

Luccai rendek 352.

Luitpold Stiria fejedelmének pecsété 154.

Luiza-rend (Porosz) 357.

Lukács boszniai püspök pecsété 130.

Luxenburgi cserkoszorúrend 352.

„ rendek 352.

Luneburg czimere 128.

M.

macska, házi-, 139.

„ vad-, 139.

macsó bíb 415.

madár nem való paizstartónak 238.

madarak leírása 296.

magister czím 412., 413.

„ equitum 413.

„ navis 413.

„ utriusque militiae 413.

magnates 418.

„ regni 415.

magnificus 415.

„ czím 412.

Magny „Science du Blason“ 502.

magyar állam színe 320.

„ „ czimerújabb ábrázolásánál a korona aránytalanul széles 258.

magyar czimer 31., 363.

„ „ a leleszi vasajton 374.

„ „ elülhétszer vágott 86., 391.

„ „ mázairól legrégibb feljegyzés Villaninál 383.

magyar czimer vágásainak határvonalai egyenlő vastagságúak, mert nem pályák 121.

magyar czimer vágásairól és az apostoli keresztről véleménye b. Nyáry Albertnek 390.

magyar czimerbeli vágások mázai sorrendjének megváltoztatására való indítvány 392.

magyar czimerbeli vágások mázainak sorrendje Grünenberg Wappenbuch-jában 387.

magyar czimerben elül a vágások nem jelképezik hazánk négy főfolyóját 392.

magyar czimerben a vágások mázainak sorrendje a képes krónikában 386.

magyar czimerben apostoli kereszt 388.

„ „ vágások mázainak sorrendje a Züricher Wappenrolleben 386.

magyar érdemjel 1848/9. 341.

magyar és thüringiai czimer közti viszonyról véleménye Hohenlohének és Seylernek 381.

- magyar fejedelmi jelvény megváltoztatásáról Muglen 383.
- magyar király czimerének leírása Suchenwirt Pétertől 393.
- magyar király tornafölszerelése 365., 440.
- magyar nemesség eredete és szerzésének módja 405.
- magyar nemzeti szín, lásd nemzeti szín.
- „ nyelvű armális szöveg, első 41.
- „ szent korona tagjai 415.
- magyarok külföldi tornákon 438.
- Magyarország czimere a constanzi concilium krónikájában 460.
- Magyarország czimerének külső járulécai 392.
- Magyarország czimerpaizsának előrésében a mező hétszer vágott 86., 391.
- Magyarország czimertára 508.
- „ czimeres paizsának jobb-oldala nem pólyás, hanem vágásos 87.
- magyarországi czimerekben, az újabbakban gyakori a törökfej, hajdú, huszár, de e czimerképek heraldikai szempontból nem szépek 177.
- Magyarországon a legrégibb czimerképek motívumai 177.
- Magyarországon, czimertörés 289.
- Maha Chakrki-rend (Sziám) 360.
- mainzi érsek rangjelvénye 250.
- majom 30., 138.
- „ ritka czimerkép 138.
- Majthényi 8., 134.
- makk 159.
- Makkabi 260.
- Maksai Dávid nevét *Máriaffyra* változtatja 23.
- Mokianus pecsété 289., 387.
- mál 59.
- Málczay czimer 9.
- Malliói czimerlevél 447.
- Malta régi fővárosa *Citta Vecchia* 325.
- „ szigete az angolok birtokába jut 326.
- „ szigetéről szóló adománylevél 324., 325.
- Malta szigetét a János vitézek elvesztik 325.
- Malta új fővárosa La Valetta 325.
- maltai lovagrend lásd János vitézek.
- malomkő-guzsaly 167.
- Molay Jakab* a templomosok nagymestere 329.
- Manesse Codex 456.
- „ „ (Die Wappen, Helmzierden etc. der grossen Heidelberger Liederhandschrift 456.
- Manesse'schen Liederhandschrift, Die miniaturen der-, 456.
- Marburgi templomban őrzött czimeres paizsok 46., 380.
- marchese 431.
- Mária* badge-e 273.
- „ pecsété 369.
- „ pecsétén a paizs 50.
- Mária Luiza*-rend (spanyol) 338.
- Mária Terézia* idejében a hadi zászlók színe 319.
- Mária Terézia* katonai rend 342.
- V. *Mária* (Terézia) rendelete a heraldikaisak tárgyában 191.
- Mária* titkos pecsété 371.
- Mária Victoria*-rend (spanyol) 358.
- Máriaffy* czimer 23.
- Máriássy* czimerlevél 448.
- Máriássy Istvánné*, *Csaholyi Lucia* epitaphiuma 13.
- Marienburg a német lovagrend székhelye 331.
- Marich* czimer 22.
- Márki* czimer 9.
- Maróthi* czimer 8.
- Maróthi János* a sárkányrend főlovagja 338
- marquesses 432.
- marquess 430.
- marquis 426.
- (birodalmi fő) marsal rangjelvénye 251.
- Marsovsky* czimerlevél 444.
- Martel Károly* czimere 457.
- „ „ „ Villani leírása szerint 384., 385.
- Matricel des Herrenstandes in Oesterreich 470.
- Mátyás* a sárkány-rend jelvényével tünteti ki Tuskanigh de Clisia dalmáciai nemest 339.

- Mátyás czímerében a cseh oroszlán 391.
 „ czímeres paizsa fölötti korona 267.
 „ „ pecsége 267.
 „ király középpecsége 31.
 „ legyőzi Holubárt tornában 438.
 „ pecségei 365.
 „ titkos pecsége 374.
Maurus a johannita-rend alapítója 323.
 Maximilian-József-rend 346.
 Maximilian-rend (bajor) 346.
 Mayer Károly (mayerfelsi) 498., 501.
Mayer von Mayerfels Heraldisches ABC-
 Buch 144., 154., 158., 170., 189., 233-
 mázjelzés betűkkel 61.
 máza, a magyar czímerbeli apostoli ke-
 resztnék és a hármias halomnak 390.
 mázai, a magyar czímerbeli vágásoknak
 384., 385., 386., 387.
 mázai, orrjegyek-, 232.
 mázok 56.
 „ a képes krónika zászlain 384.
 „ alkalmazásának technikája 60.
 „ alkalmazására vonatkozó négy
 szabály 64.
 mázok becse egyenlő 64.
 „ föltüntetése szintelen képeken 61.
 „ magyar czímeréi 385.
 „ sorrendje a magyar czímerben
 383., 384.
 mázok sorrendjéről a magyar czímerre
 vonatkozólag 384., 385., 386., 387.
 Mecklenburgi rendek 352.
 mediatizálás 428., 429.
Medici czímer 20., 113.
 Medsidie-rend (török) 361.
 Medve 8., 134.
 Medve Albert rendje 341.
 medvefej 134.
 „ leírása 295.
 medve, növekvő 134.
 Megváltó-rend (görög) 350.
 méh 151.
Melith György rangkoronája 258.
 mellkép 124.
 méltósági jelvények 250.
 „ „ Magyarországon 252
Ménestrier 172., 174. *Ménestrier* herald, művei 495.
 menő 126., 139.
Mérai czímerlevél 444.
Meran 144.
Mérey czímerlevél 446., 450.
Méreyek oromdisze 234.
Meskó czímer 268.
 mesteralak 71.
 „ alkalmazása 171.
 „ alkalmazása a heraldikán kívül
 171., 176.
 mesteralakok árnyékolása 60.
 „ bizonyos helyzete norma-
 lisnak tekintendő 294.
 mesteralakok egymás fölé tétele 32.
 „ elhelyezése és föltüntetése
 a paizsmezőn 120.
 mesteralakok elhelyezése a zászlón 307.,
 308.
 mesteralak és czímerkép rendeltetése,
 hogy messziről látható legyen 123.
 mesteralakok határvonalainak vastagsága
 72., 120.
 mesteralak heraldikai formájának atvál-
 tozásai 170.
 mesteralak keletkezése és helyes fel-
 ismerése 170.
 mesteralak, mely a paizsmezővel egy
 síkon fekszik 71., 76.
 mesteralak, mely a paizsmezővel nem
 egy síkban fekszik 71., 76.
 mesteralakok méretei 109.
 „ régiebbek, mint a műtárgyak
 köréből vett czímerhépek 171.
 mesteralakok ritkasága a Zsigmond-kori
 czímerekben 177.
 mesteralakoknak a paizsra való erősítése
 176.
 mesteralakoknak és czímerképeknek tulaj-
 donított jelentőség különbözősége 304.
 mesteralakok keletkezése 71.
 „ nagyobb részt csak a heral-
 dikában van jelentősége 71.
 mesteralakra vonatkozó téves nézet 71.
Mesterházy czímer 149.
 „ czímerlevél lásd *Westerházy*.
 445.

Mexicói rendek 352.
 „ sasrend 352.
 Mezősy czimer 134.
 Michaeli család kétése czimere 27.
 Michelsen „Die Alten Wappenschilder der Landgrafen von Thüringen“ 380.
 Miklós lübecki püspök beszélő czimere 27.
 Miklós szlav. bán 1240. évi pecsége 3.
 „ vajda vágásos czimere méltósági czimer 387., 388.
 Miko czimer 134., 136.
 Mileki czimerlevél 443.
 Milipao József armalisa 17.
 minium 60.
 modenai rendek 353.
 Moghi czimer 136.
 „ czimerlevél 443.
 Mohorai czimerlevél 443.
 Mokiánus nádor vágásos czimere méltósági czimer 387., 388.
 Monaco paizstartója 239.
 Monacoi rendek 353.
 monogramm 170.
 Mont-Carmel-i Boldogasszony rendjele 348.
 „Mont-Joie-Saint-Denis“ csatakiáltás eredete 259., 260.
 Montenegrói rendek 353.
 Montesati Boldogasszony rendje (spanyol) 358.
 Montgomery Gábor egy tornában halálosan megsebesíti II. Henrik francia királyt 439.
 Monthermer czimer 146.
 Montmorency czimerköpenye 248.
 Moreau Fülöp a czimersátor és czimerköpeny állítólagos föltalálója 248.
 Motesiczky czimer 8.
 motto lásd devise.
 Muglen a magyar fejedelmi jelvény megváltoztatásáról 383.
 műalakok 165.
 műiparosok tanulmányozzák a lovagöltönyök, középkori lótarakók szöveteit stb. 177.
 műkifejezések : emberi alakok helyzetére s állapotára stb. vonatkoznak 126.

műkifejezések : halakra vonatkozó-, úszó-szárnyas, elalélt, úszó 150.
 műkifejezések : madarakra vonatkozó-, csőrös, felröppenő, kiterjesztett szárnyú, leeresztett szárnyu, ágon ülő, csonka, letépett, fejetlen, növekvő, előtűnő 149., 150.
 műkifejezések : négylábú állatokra vonatkozó-, árnyék, csonka, csúfá tett, előtűnő, fekvő, futó, guggoló, háttal álló, helyben álló, herélt, legelő, letépett, növekvő, patás, pihenő, szemközt fordított, ülő, vágott farkú, vágató 139.
 műszavak használata 297.
 (Les Mystères du Blason par Gourdon de Genouillac 503.

N

Nádasd nemzetségbeli családok 14.
 „ „ czímerek főtypusa 14.
 Nádasdy czimer 14., 148.
 „ Pál a sárkányrend főlovagja 338.
 nádor 415.
 Nagy-Britannia czimereiben a francia lilomok 23.
 Nagy-Britanniai rendek 353.
 nagycomturja-, német lovagrend 330.
 Nagy Gyula 508.
 „ „ a Turul madárról 383.
 Nagy Lajos 40.
 „ „ fibulai 51., 191.
 „ „ gyűrű pecsége 371.
 „ „ paizstartója 239.
 „ „ pecségei 239., 369.
 „ „ pénzei 371., 374., 383.
 „ „ sisakja 227.
 Nagylelkű Fülöp rendje (Hessen) 351.
 Nagyluckei czimerlevél 447.
 Nagymartoni Miklós pecsége 140.
 „ Pál pecsége 140.
 nagymester, lásd johanniták, templomosok.
 nagymestere, Santiago rend-, 335.
 Nagymihályi Albert auranai perjel 25.

Nagymihályi czimerlevél 443.
 „ czimer 174.
 „ czímerjavítás 25.
Nagymihályiak czimerének bitorlása, l.
 Pribék 42.
Nagyrédei czimerlevél 446.
Nagyrévi czimer 149.
 nagyruta 102.
 nap 163.
 „ arcz 163.
 „ fölkelő-, 163.
 „ komor-, 163.
 „ nyugvó-, 163.
 nap- és oroszlárend (Persa) 356.
I. Napoleon 20.
 „ Correspondance-jai a be-
 csületrend alapításáról 349.
I. Napoleon czimerekre vonatkozó ren-
 delete 20.
I. Napoleon és az új templomosok 330.
 nápolyi rendek 354.
 napraforgó 162.
 naranesszín 57.
 Nassani Adolf-rend 352.
 nassauai házi rend 352.
Navarra czimere 26.
Navarrai Eleonora Gaston de Foix fe-
 lesége 26.
 négy alak közül kettő fölül, kettő alul
 helyeztetik 121.
 negyedelés 14., 105.
 négylábú állatok leírása 294., 295., 296.
 négylevél 159.
 négyszög 114.
 nemes, fő-, 411.
 „ köz-, 404.
 „ osztályok, fokozatok 411., 412.,
 413.
 nemesek, Szentgáli-, 414.
 nemesítés adományozás, fiúsítás, örökbe-
 fogadás, hazafiúsítás által 406., 407.,
 408.
 nemesítése több személynek egy levél-
 lel 17.
 nemesi előnevek 419., 422., 423.
 nemesség 403.
 „ angol-, 429.

nemesség belga-, 432.
 „ dán-, 431.
 „ erdélyi-, 414.
 „ franczia-, 425.
 „ helybeli-, 414.
 „ lengyel-, 431.
 „ magyar-, eredete 405.
 „ (magyar) kiváltsága és jellege
 408., 409.
 nemesség (magyar) kiváltságairól lemond
 417.
 nemesség megalakulása Európában több-
 nyire feudális alapon történt 403.
 nemesség, német-, 427.
 „ németalföldi-, 432.
 „ nemzetségi-, 413., 414.
 „ norvég-, 432.
 „ okleveles-, kezdete Francia-
 országban 425.
 nemesség, olasz-, 431.
 „ orosz-, 432.
 „ spanyol-, 432.
 „ svéd-, 432.
 „ székely-, 414.
 nemességet nem jelent a *de* és *y* 420.
 nemességi fokozatok megalakulása 415.
 „ rangjelvények 235., 250.
 nemességről, Verbőczy 405.
 nemeslevelek, czimerlevelek szövege ma-
 gyar, a horvátországiaké is. 415.
 németalföldi czimer Codex 453.
 Németalföldi oroszlárend 354.
 Németalföldi rendek 354.
német császárság új czimere 156.
 német lovagrend 330.
 „ „ a Barczaságot kapja,
 de visszavétetik tőlük 330.
 német lovagrend a mai Poroszországba
 költözik 331.
 német lovagrend és a Jász-Kun kerület
 331.
 német lovagrend és a pesti invalidus-
 ház 331.
 német lovagrend és a pozsonyi béke
 331.
 német lovagrend főméltóságai 330.
 „ „ főmestere 330., 428.

- német lovagrend fő-és-németmestere 331.
 „ „ jelvénye 332.
 „ „ lovagrend rendeltetése az újabb időkben 331.
 német lovagrend szabályzata a mázokról 64.
 német lovagrend székhelye Velence, Marienburg, Königsberg, Freudenthal 331.
 német lovagrend tagozása 330., 331.
 német római birodalom czimeres paizsa 155.
 nemzeti szín 316.
 „ „ francia-, 316.
 „ „ magyar-, 317.
 nemzeti színről törvény Magyarországon 319.
 nemzetségből való származás 417.
 nemzetségek voltak idegen eredetűek is 418.
Nenkei czimer 95.
 Nesane Aftab-rend (Persia) 356.
 nevek, az állatvilágból vettek 422.
 „ ásványoktól vettek 422.
 „ birtok-, 421.
 „ családi-, 419., 420., 421.
 „ fegyvertől vagy más eszközöktől vettek 422.
 nevek, hivatalos-, 421.
 „ közszóktól kölcsönözöttek 422.
 „ lelki és testi tulajdonságoktól vettek 422.
 nevek, nemzet-, 421.
 „ a növényvilágból vettek 422.
 „ polgári foglalkozást jelentők 422.
 „ ragadvány-, 422.
 „ személy-, 421.
 „ szintől vettek 422.
 „ tiszttség-, 421.
 „ vármegye-, 421.
 német lovagrend alapítói 330.
 nevek, vérségi összeköttetésben állóké 423., 424., 425. és az oda mellékelte arbor consanguinitatis.
 nevek, vidék-, 421.
 nézet, téves-, mesteralakra vonatkozó, 71.
Niczky czimer 12.
 Nisan-el-Ifthikar-rend (Tunis) 361.
 „ „ „ „ (török) 361.
 Nisan-i-Imtiaz-rend (török) 361.
 Nisan-i-Sefkat- (török női) rend 361.
 nőági 423.
 nobiles servi 427.
 nobilitas communicata 414.
 „ gentilitiae 413., 414.
 „ localis 414.
 noblesse coutumière 426.
 „ de cloche 425.
 „ d'échevinage 425.
 „ d'épée 426.
 „ de mairie 425.
 „ de nom et d'armes 425.
 „ de parage 426.
 „ de privilège 425.
 „ d'office 425.
 „ de race 425.
 „ de robe 425.
 „ de ville 425.
 „ féodale 425.
 „ immémorable 425.
 „ irréprochable 425.
 „ municipale 425.
 „ palatine 425.
 „ paternelle 426.
 „ utérine 426.
 női alak, növekvő-, 29.
 „ „ szarvason 136.
 nők czimeres paizsa 51.
 norma 105
Nouvelle Hongrie 390.
 növekvő 126., 139., 150.
 növények 123., 157.
Nugent czimer 59.
Nürnberg czimere 152.
 nyakék (monília) 191.
 „ kit illet meg 192.
Nyáry Albert 19., 34., 62., 508.
 „ A heraldika vezérfonala 155., 507.
 „ a rangkoronáról 258.
 „ Albert véleménye a magyar czimer vágásairól s az apostoli kereszt-ről 390.
 nyest 139.

nyíl 165.
nyírfa 158.
Nyíri István Tudományos öszveségé-
gében a heraldikáról 507.
nyolcz alak elhelyezése 122.
Nyúl czimer 137.

O

obrero 334.
Oberstwachmeister 413.
Ó-Buda czimere 22.
Oceania csillagrendje 350.
ököl 125.
ökör 135.
oláhországi vajdák oltalomczimere 21.,
388.
olajfa 158.
Olaszországi rendek 355.
oldal 78.
oldalaz paizsfej 108.
Oldenburgi rendek 355.
Olga-rend (Württemberg) 362.
Olsvai cz. levél 443.
öltöny 167.
Ombo 160.
Omode nádor pecsété 87., 239.
„ „ paizstartója 239.
örgrófk 428.
oriflamme 306.
Orkaditák érmei 155.
Orléans-ok czimertörése 286.
örökbe fogadás 406., 408.
oromdisz 4., 179., 197 – 234.
„ pávatollas-, 160.
„ „ Lőrincz vajda pe-
csétén 392.
oromdisz, pávatollas-, magyar a Züricher
Wappenrolléban 392.
oromdisz régebben nem öröklődött apá-
ról fiúra 47.
oromdisz, sturcztooll, zászló, struczfej,
magyar Anjouk sisakjain 393.
oromdisz, Barócok-, 234.
„ Eresztvényiek-, 234.
„ V. László-, 234.
„ Méreyek-, 234.

oromdisz, Szlopnaiak-, 234.
„ Tétényiek-, 234.
oromdiszes sisak, magyar-, a Züricher
Wappenrolléban 392.
oromdiszül használt zárt korona 256.
Oroszországi rendek 355.
oroszlán 12., 32. 45., 126.
„ ágaskodó-, 126., 132., 133.
„ a cseh czimerben 33. 132.
„ csikos-, 128.
„ fej 127.
„ fejét szembe kell fordítani 132.
„ a görzi atyafiság révén került
a Blagajok czimerébe 378.
oroszlán helyzetének megváltoztatása
házasfelek czimerében 132.
oroszlán Imre és II. András pecsétén
kívül egy magyar királyén sem fordul
elő 377.
oroszlán, kék-, 128.
„ kétfarkú-, 132.
„ koczkás-, 128.
„ leggyakoribb máza: arany,
ezüst, fekete, vörös 128.
oroszlán leírása 295.
„ leopárdos-, 128.
„ és leopárd között az élő heral-
dika korában nem tettek különbséget
128.
oroszlán, menve 126.
„ mint czimerkép legrégibb alkal-
mazása 129.
oroszlán mint czimerkép, nem tekinté-
lyesebb, mint a számár 139.
oroszlán naturalistikus ábrázolása 132.
„ növekvő-, 127.
„ a rajnai Pfalz czimerben 139.
„ szembefordított-, 126.
„ Szt. Márk-, 154.
„ a Szilyek czimerében 132.
„ talp 127.
„ tengeri-, 154.
„ stylizálásának módjai 128.
„ thüringiai- 128., 380., 381.
„ ugráshoz készülve 126.
„ valószínűleg az Árpád-ház czi-
mere 378.

- oroszlán, valószínűleg keraldika előtti
 jelvénye az Árpád-háznak 378.
 oroszlán, Henrik-rend (Brunswick) 347.
 oroszlános leopárd 133.
 oroszlánról, a thüringiaiáról Lipsius 382.
 oroszlánt csak Imre és II. András hasz-
 náltak czimerükben 391.
 oroszlánt stylizálni kell 173.
 orrjegy 225., 267.
 „ akantusvirágszerű-, 229.
 „ alakja nem öröklődik apáról
 fiúra 47.
 orrjegy csak sisak körül lehet, ha paizs-
 tartó van 232.
 orrjegy, czifra szélű-, 228.
 „ Dürer rajzain 230.
 „ hárommázú-, kétmázú-, 232.
 „ keletkezése 225., 226.
 „ különféle neveiről 226., 232.
 „ mázai 232.
 „ mázainak a czimer mázaival
 egyeznie kell 233.
 orrjegy megerősítése a sisakon 233.
 „ miként ábrázolása 230.
 „ naturalistikus ábrázolása 229.
 „ négymázú-, 233.
 „ ornamentumszerű-, 228., 231.
 „ takarószerű-, 232.
 „ Zsigmondkori-, 232.
 „ tollból 230.
 orrjegye, mellétei Baróczok-, 229.
 „ Leoprechting család-, 228.
 „ Lesztemérik-, 232.
 „ Tétényi-, 229.
 „ Woller család-, 230.
 „ Zemlénnyek-, 229.
 orrjegy a színnek kívül, a fémnek be-
 lül kell lenni, hibás fölfogáson alapul
 233.
 orrjegyes sisak, legrégibb pecséten 227.
 orrjegyre nem vonatkozik azon herald.
 szab., mely szerint színet színre, fémre
 fémre nem szabad festeni 232., 233.
 orrjegyről általában 225.
 Orsini paizstartó 239.
 Ország (güthi) czimer 8., 308.
 országbárai 415.
 országbíró 415.
 országnagyok 415.
 országrendeinek koronája 267.
 „ „ pecsété 267., 374.
 Ortband 172.
 Ősi cs. czimere 12.
 Ostfi (asszonyfalvi) czimer 15.
 ostromgerenda 95., 167., 174.
 ostromló kos 167.
 Osl nemzetségbeli családok 14., 146.
 „ „ czimerek főtyr usa 15.
 osztás 75., 98.
 osztrák, lásd Ausztia.
 Osztrák császárság czimere kétéjjű sas
 156.
 osztó vonal lásd vonal.
 öszvér 138.
 öt alak keresztmentén helyeztetik 121.
 ötlevél 159.
 Ottó magdeburgi érsek pecségei 382.
 öz 137.
 Ozorai Pipo a sárkányrend főlovagja 338.
 Ozmanie-rend 361.
- P**
- pacsirta 149.
 Paczolay czimer 137.
 Paczali Peres czimer 146.
 „ „ czimerlevél 444.
 paizs alakja 49.
 „ „ megtartása nem kötelező 47.
 „ „ melyik ajánlható 48.
 „ „ nem öröklődik át 47.
 „ „ állásai 67.
 „ általában 45.
 „ amazon-, 52.
 „ II. András pecsétén 49.
 „ átlóival párhuzamos osztás, lásd
 harántosztás.
 paizs baloldala 70.
 „ baradólt-, 65.
 „ barokkrámás-, 52.
 „ boglár-, 33., 67.
 „ csücsköstalpú-, 47., 50.
 „ „ formálása 54.
 „ czeremonia temetéskor 66.

paizs czifra-, 52.

„ czimeres-, alakja 48.

„ „ behúzása 48.

„ „ formálása 48., 53.

„ czölöphelye 70.

„ egyenesen álló-, 65.

„ egymásra tett-, 67.

„ egyszínű incognito megörzésének
óhajtását jelentette 61.

paizs eltemetése 66.

„ Ernő osztrák örgrófé 45.

„ Esztergom város pecsétén 50.

„ felfordított-, 65.

„ felső széle 69.

„ felső szélével párhuzamos osztás,
lásd vágás.

paizs festett-, 49.

„ Garai Miklós pecsétén 51.

„ háromszögű-, 45., 46., 49.

„ „ formálása 53., 54.

„ háromszor olyan széles, mint arang-
korona 258.

paizs hegyestalpú-, 47., 50.

„ „ formálása 55.

„ Henrik tartománygrófi-, a Marburgi
templomban 46.

paizs, heraldikai-, 45.

„ Imre pecsétén 49.

„ István szlav. bán pecsétén 49.

„ jobboldala 70.

„ jobb- és baloldala hol van 45.

„ jobbra dőlt-, 65.

„ jobb széle 69.

„ kerekialpú-, 47., 50.

„ „ formálása 55.

„ Konrád thüringiai tartománygrófé
46.

paizs, lőfejalakú-, 52.

„ magassága 46.

„ a marburgi Szent-Erzsébet tem-
plomban 46.

paizs Mária királyné pecsétén 50.

„ merőleges szélével párhuzamos osz-
tás, lásd hasítás.

paizsmező részekre osztása 71.

„ négyszögű-, 46., 51.

„ női-, 51.

paizs, öreg-, 67.

„ összetétele 67., 68.

„ pereme 69.

„ Pestújhegy pecsétén 50.

„ pólyahelye 69.

„ részei 69.

„ Róbert flandriai grófé 45.

„ ruta-, 51.

„ spanyol, francia stb. nem helyes 52

„ a szász egyetem pecsétén 50.

„ szélessége az ember teste széles-
ségének megfelelő 129.

paizs, szív-, 33., 67.

„ tar-, 71.

„ tárcsa-, 47.

„ tatár-, 52.

„ tojásdad alakú-, 51.

„ „ formálása 55.

„ zászlósúráké 51.

paizsderék 69.

„ eleje 70.

„ hátsó tagja 70.

„ közepe 70.

paizsfej 69., 87.

„ bal szöglete 70.

„ ékekre osztott-, 101.

„ eleje 70.

„ hátsó tagja 70.

„ jobb szöglete 70.

„ koczkákból összerovott- 89.

„ közepe 70.

„ ormó 88.

„ paszomántos-, 89.

„ szerepe a napoleoni heraldiká-
ban 89.

paizsban (hasított) vágások és ap. ke-
reszt 391.

paizson előforduló képek 71.

paizs ör 246.

paizspár, egymásfelé dőlt-, 68.

„ szorosan egymás mellé állított-,
67.

paizspár, egymás mellé állított-, 67.

Paizsrend statutumai 453.

paizstalp 69., 87.

„ bal szöglete 70.

„ eleje 70.

paizstalp hátsó tagja 70.
 „ jobb szöglete 70.
 „ közepe 70.
 paizstalpon harántpólya 108.
 paizstartó 235., 241., 267.
 „ adományozás tárgya 236.
 „ alapja 238.
 „ angyal 242., 243.
 paizstartója, *Apaft*-, 241.
 paizstartó aránya a paizshoz 243.
 paizstartója, *Balassa*-, 241.
 „ *Báthori*-, 241.
 „ *Bern* város-, 245.
 „ *Berzeviczy*-, 241.
 „ *Bethlen*-, 241.
 „ *Bocskai*-, 241.
 „ *Cornecallis* Richardé 238.
 paizstartó, *Corvin* Jánosé 243.
 „ fejedelmi és főnemesi családok jellemző vonása-e? 237.
 paizstartó, *Henrik* báné 239.
 „ *Hohenlohe* Albrechté 245.
 „ *Kanizsai* Lászlóé 241.
 paizstartója, *Kapi*-, 241.
 „ *Károlyi*-, 241.
 paizstartó *V. László* pecsétén 242.
 „ *Lotharingiai* hercegeké 243.
 „ magánosok címere mellett sem ritka a XV. században 240.
 paizstartó, magyar czimer körül 396.
 „ megváltoztatásáról 236., 237.
 „ *Monaco* 239.
 „ *Nagy Lajosé* 239
 „ *Orsiniaké* 239.
 „ *Omode* nádoré 239.
 „ *Perényi* Imréné 243.
 „ *Radvánszky*-, 241.
 „ *Róbert Rápolyé* 239.
 „ *Szapolyai* Imréné 243.
 „ *Száva Szent Demeter* városé 243.
 paizstartó, *Sztárayaké* 241.
 „ *Ujlaki* Lőrinczé 246.
 „ *Zsigmond* pecsétein 239., 240., 242.
 paizstartók a XIV., XV. és XVI-ik században 238.

Paksy, pákosi-, czimer 16.
 palánk 167.
 páleza. lebegő-, 286., 287.
Paleologus IX. János armalistad Viannini k. Jánosnak 1722., 37., 38.
Pálffy János rangkoronája 258.
Pallavicini czimer 95., 113., 167.
 „ „ paizsfejében nem kereszt, hanem ostromgerenda van 174.
 pallós 165.
 Pallovnia-rend 351.
Palma F. K. *Heraldicae Regni Hungariae Specimen* etc. 507.
 pálmafa 158.
 Pálmarend 362.
Pál orosz csár és a János vitézek 325.
Pálóczi, az utolsó-, sírköve 66.
Palugyai czimerlevél 447.
Paoli Sebastiano „Cod. Dipl. del Sacro Militare Ordine Gerosolimitano“ kiadásában II. András pecsétének 1266. évi leírása hibás 376.
 pápa méltósági rangjelvénye 252.
 papagáj 149.
 pápai kamarások rangjelvénye 254.
 „ rendek 359.
 papok nemessége Erdélyben és a Partiumban 414.
 párduez, heraldikai-, nem hasonlít a természeteshez 153.
Parisot János, lásd *La Valette*.
Párizs város címere 21.
Páriz-Pápai „Ars Heraldica seu consuetudinum Heraldicarum, quarum Crebrior passim et usus et in Historiis praecipue Europaeis mentio Synopsi“ 62., 507.
 Pármai rendek 356.
 parolázó kéz 125.
Parr Katalin badge-e 273.
 páros számú harántosztó vonalak által keletkezett részek nem harántpólyák, ha mindenik másszínű 96.
 pártá 109.
 partiumbeli ref. papok nemessége 414.
Patafia Péter 1238. évi pecsége 2.
Pataki czimer 97.

- Pataky Nagy János* armalisa egyszer-
mind nemeslevél 41.
- patás* 139.
- patkó* 167.
- „ *a lengyel czimerekben gyakori* 177.
- Pátrohi czimerlevél* 445.
- Pauler Gyula a magyar nemességről* 409.
- Paulik czimerlevél* 451.
- páva* 148.
- „ *sátorozó*, 148.
- Payens Hugó, a templomosok egyik ala-
pitója és nagymestere* 328.
- pázsit* 165.
- Pechmann czimer* 21.
- pecsét* 475.
- „ *alakja* 477.
- „ *Ágnesé* 369.
- „ *Alberté* 365.
- „ *II. Andrásé* 121., 126., 363., 365.
- „ *III. Andrásé* 367.
- „ *anyaga* 475.
- „ *arczképes*-, 481.
- pecséte, Aufsesz Ottó*-, 228.
- „ *augsburgi zsidóközség*-, 155.
- „ *Báthori István*-, 290.
- „ *bélyege* 479.
- „ *Benedek comes*-, 77.
- „ *IV. Béla*-, 367.
- „ *Bohun Olivér*-, 280.
- „ *Borbála*-, 373.
- „ *Demeter mester* 87., 126.
- „ *Dénes, a Széchyek őse*-, 157.
- „ *Dózsa nádor*-, 254.
- „ *Dugeth Miklós*-, 227.
- „ „ *Vilmos* 227.
- „ *Eberhard zágrábi püspök*-, 130.
- „ *Erzsébet*-, 369.
- „ „ *titkos*-, 371.
- „ „ *(Albert felesége)* 365.
- „ *földrása* 481.
- „ *Fürstenberg Henrik*-, 227.
- „ *Gátkeled nemzetség*-, 290.
- „ *Győrnemzetségbeli Konrád*-, 161.
- „ *heraldikai kútforrás*-, 441.
- „ *Hodus comes*-, 290.
- „ *Imre király*-, 126., 363.
- „ *István ifjabb király*-, 367.
- pecséte, István szlav. bán*-, 290.
- „ *János király*-, 374.
- „ „ *szlavoniai bán*-, 77.
- „ *képes*-, 481.
- „ *IV. László*-, 367.
- „ *V. „* 242.
- „ *László szabolcsi főispán*-, 227
- „ *leírás 1266-ból (II. Andrásé)* 375.
- „ *Lorántfi Mihály*-, 289.
- „ *lovas*-, 178., 482.
- „ *Luitpold stiria fejedelme*-, 154.
- „ *Lukács boszniai püspök*-, 130.
- „ *Mária*-, 369.
- „ „ *titkos*-, 371.
- „ *I. Mátyás*-, 267., 365.
- „ „ *titkos*-, 374.
- „ *Mokianus*-, 289., 387.
- „ *Nagy Lajos*-, 239., 369.
- „ „ „ *gyűrű*-, 371.
- „ *Nagymartoni Pál*-, 140., 143.
- „ *Nekchei Demeter*-, 289.
- „ *oklevélre való erősítése* 482.
- „ *Omode nádor*-, 87., 239., 289.
- „ *orsz. rendei*-, 267., 374., 383.
- „ *Ottó magdeburgi érsek*-, 382.
- „ *Róbert Károly*-, 239., 369.
- „ *Roland nádor*-, 289.
- „ *Saarwerden Lajos*-, 155.
- „ *Somi Józsa*-, 161.
- „ *Szász egyetem*-, 22., 267.
- „ *Széchenyi Tamás*-, 227.
- „ *Széchy Miklós*-, 157.
- „ „ *Tamás*-, 157.
- „ *Trentul Miklós*-, 113.
- „ *Truhendingen Fridrik*-, 228.
- „ *typusai* 480.
- „ *Ulászló*-, 365.
- „ *Venezel*-, 367.
- „ *Vetési Albert*-, 148.
- „ *Vitéz János*-, 126.
- „ *Sir Walter Hungerford*-, 280.
- „ *Warrenne János özvegye*-, 279
- „ *Wittelsbach Ottó*-, 139.
- „ *Zsigmond*-, 242., 371., 373.
- pecsétnyomó, szétszedhető*-, 19.
- Pécz nemzetség czimere* 96.
- Pedro-rend (Brazília)* 347.

- peerek rangja 430.
 Peerség 430.
 Pegli Pál, a sárkányrend főlovagja 338.
 Pegoing „Armorial universel des principales armes de l'Europe“ 62.
 Pegoing vonalkázási módszere 62.
 Pejacevics czímer 104.
 pelikán 148.
 Pempflinger czímer 92.
 Pencz György Dürer tanítványa 152.
 pennon 307.
 pénze, János király-, 374.
 „ János Zsigmond-, 374.
 „ V. László-, 374.
 „ Nagy Lajos-, 371., 374., 383.
 „ Róbert Károly-, 371.
 „ Zsigmond-, 365.
 Pera czímer 152.
 perem 69.
 Perényi czímer 153.
 „ Imre paizstartója 243.
 „ Péter, a sárkányrend főlovagja 338.
 Perlaki czímer 169.
 perjelek rangjelvénye 254.
 Perneszi czímerlevél 445.
 perspektívára nem szabad tekintettel lennünk a paizs festésekor 176.
 Perzsa rendek 356.
 pesti invalidus-ház és a német lovagrend 331.
 Pest-Újhegy czímere 22.
 „ peesétén a paizs 50.
 Péter Frigyes Lajos házi és érdemrendje (Oldenburg) 355.
 Pethő czímerlevél 448.
 Petneházi czímerlevél 442.
 Petra Sancta 172.
 „ „ „Tesseræ gentilitiæ ex legitimis facialium descriptæ Roma 1638.“ 61., 493.
 Petra Sancta vonalkázási módszere 61.
 Petrécz czímerlevél 449.
 Peverel badge-e 273.
 Pfalz (rajnai) czímer 129.
 „ Lehenbuch 458.
 Pignatelli sicíliai király és a János vitézek 324.
 pihenő 139.
 pikonhóg 179.
 pillér 103.
 pirouette 437.
 pisztoly 166.
 piócza 150.
 Pius-rend (pápai) 360.
 pixidarii 414.
 planeták jelei a mázok föltörtetésére 61.
 planta genista 272.
 „ „ badge 274.
 Pogány czímerlevél 445.
 pohárnokmester 415.
 „ birodalmi, fő-, 251.
 poindre 436.
 pólya 6., 12., 85., 89.
 „ alsó-, 95.
 „ áttört-, 93.
 „ balharánt-, 96.
 „ baloldali széttolt-, 92.
 „ diszített-, 90.
 „ dongás haránt-, 97.
 „ falazott-, 91.
 „ felső-, 95.
 „ fölfelé dongás-, 92.
 „ gyakori a magyarországi czímerekben 87.
 pólya, ha több, megfelelően keskenyebb a rendesnél 85.
 pólya, haránt-, 95., 145.
 „ (koczkás) 97.
 „ harántrutás-, 91.
 „ hármas-, 94.
 „ három-, 94.
 „ hasított-, 90.
 „ helye, paizs-, 69.
 „ hullámos szélű, haránt-, 97.
 „ iker-, 93.
 „ jobboldali széttolt-, 92.
 „ kétszer szétvált-, 93.
 „ koczkákból összerovott-, 90.
 „ koczkás-, 91.
 „ lebegő-, 93.
 „ léczközti-, 94.
 „ lefelé dongás-, 92.
 „ lefelé rövidülő hármas lebegő-, 94.
 „ leírása 294.

pólya, mankós-, 95.
 „ meglekelt-, 93.
 „ mérete 89.
 „ négy felé osztott-, 91.
 „ osztrák az Albert czimerében 391.
 „ szélessége 85.
 „ szétvált-, 93.
 „ amezőnél magasabb sikon fekszik 120
 pólya, párosszámú vágással keletkezik 85.
 pólya, széttolt-, 92., 97.
 „ vágott-, 90.
 „ vagy vágás az Aba nemzetségbeli és más származású főemberek czimerében tisztségi czimer 387., 388.
 pólyamentén 297.
 pólyamenti ékkel osztott 101.
 pólyapár 93.
 Pompa funebris optimi potentiss. principis Alberti Pii archiduci Austriae stb. 61.
 de *Ponte* czimerlevél 447.
Pontius, a templomosok nagymestere pénzzel segíti *II Andrást* 328.
 ponty 150.
 poroszkék 60.
 „ árnyékolásra való 60., 61.
 Porosz rendek 356.
 Porosz Szent János-rend 357.
 Portugalliai rendek 357.
 Pour le mérite (Porosz) 356.
 poynder 436.
Pozsony vár. czimerlevél 445.
 pozsonyi béke és a német lovagrend 331.
 „ gróf 415.
 „ tornák 438.
 praedicatum, lásd nemesi előnév 419.
 praelatus 428.
Prágai békekötés és Báthori Zs. armálisai 42
Princeault „*Traité du Blason*“ 486.
Pribek családbeliek anyjuk czimerét használják 67.
Pribek család a Nagymihályiak czimerét bitorolja 42.
 primates 415.
 primipili 414.
Prinisser, Suchenwirt kiadója az Anjouk struczáról 393.
 primores 414.

prince 426.
 principe 431.
 principes 415.
 „principes in Hungariae“ kik neveztetnek 415.
 pisztráng 150.
 puneiz 436.
 puska 166.
 püspök 428.
 püspöki rangjelvény 252.
Putnoki czimer 16.
Pyber czimerlevél 447.
 Pyramis oder Wappenbuch 469.

Q

Quartiermeister 413.
Querfurt, Die Züricher Wappenrolle 456.
 „ „Kritisches Wörterbuch der herald. Terminologie“ 502.

R.

rács 113.
 rácsos szalag 113.
Radaak czimerlevél 448.
 Radák czimer 157.
Ráday czimer 16.
Radézi István egri püspök 30.
Radisics czimer 165.
Radvánszky czimere körül sárkány 339.
 b. Radvánszky Béla 508.
Rajcsányi-féle czimergyűjtemény 475.
 rajnai pfalzgróf rangjelvénye 251.
 rák 151.
Rákóczi czimer 170.
 „ Ferencz pecsétén látjuk a vonalkázást legelőbb 62.
Rákóczi Ferencz zászlaja 316.
 „ György czimert adományoz Molnár Szanthai Mihálynak és Milipao Józsefnek 17.
Rákóczi Zsigmond zászlaja 312.
 ráma 104.
 ráma, belső-, 104.
 rangezim Franciaországban a majortussal jár 426.

- rangkorona 4.
 „ aránya a paizshoz 258.
 „ Bánfi Kristóf czimeres paizsa fölöött 258.
 rangkorona csak újabbi időben czimer-födél 267.
 rangkorona czimerfödél 255.
 „ Draskovits János czimeres paizsa fölöött 258.
 rangkorona Esterházy Miklós czimeres paizsa fölöött 258.
 rangkorona fölöött sisaknak nincs helye 268.
 „ formájára nem volt megállapodás 257.
 rangkorona francia találmány 256.
 „ Hochburg czimeres paizsa fölöött 257.
 rangkorona Kerckering paizsa fölöött. 257.
 „ Kesselstadt czimeres paizsa fölöött 257.
 rangkorona köznemesek czimeres paizsa fölöött 258.
 rangkorona Magyarországon az első bárói és grófi rangemelések után jött divathá 257.
 rangkorona Melith György czimeres paizsa fölöött 258.
 rangkoronák nem mindenütt egyenlők 258.
 „ Pálffy János czimeres paizsa fölöött 258.
 rangkorona Schallenföld czimeres paizsa fölöött 257.
 rangkorona Schönborn paizsa fölöött 257
 „ sisakra nem jöhet 267.
 „ Stadion czimeres paizsa fölöött 257.
 rangkorona szélessége egy harmada a paizs szélességének 258.
 rangkorona Ulfeld czim. paizsa fölöött 257.
 rangjelvény 235., 250.
 „ föltüntetése a czimmerrel kapcsolatosan 250.
 rangjelvénye, egyházi személyek-, 252.
 „ a mainzi, kölni és trieri érsekeknek, cseh királynak, rajnai pfalzgrófnak, a szász hercegeknek, a brandenburgi örgrófnak 250., 251.
 Ráskai czimer 9.
 Rátky czimerlevél 450.
 Rátót nemzetség czimere 159.
 „ nemzetségbeli családok 15.
 „ „ czimerekfőtypusa 16.
 Rawen czimerlevél 444.
 rebattement 78.
 Recherches des antiquités et nobles de Flandre 62.
 Recsky czimerlevél 450.
 Recueil d'Armoiries des Maisons nobles par Gourdon de Genouillac 503.
 Recueil des Armes et Blasons etc. de l'anc. cher. Lorraine etc. 453.
 Redvitz czimer 97.
 Regesta Sepulchrorum 467.
 Regensburger Wappenbuch 470.
 Reichenau krónika 466.
 Reichsfrei 428.
 Reichskanzley Wappenbuch 470.
 Reichsmittelbar 428.
 Reichsständisch 428.
 Reichsunmittelbar 428.
 Reinwald Cysatus kézirata 467.
 Remus 134.
 rendek badge-e 280., 282.
 „ egyházi-, 322.
 „ egyházi lovag-, 322.
 „ németbirodalmi-, 428.
 „ peccéte 383.
 „ és rendjelek 322.
 „ világi lovag-, 322.
 rendjelek föltüntetése a czimmerrel kapcsolatosan 250.
 rendjelvény 4.
 „ a czimer körül 267.
 rendjelvénye, Alcantara-, 334.
 „ Calatrava-rend-, 334.
 „ János vitézek-, 326.
 „ német lovagrend-, 332.
 „ Sárkány-, 337.
 „ „ 340.
 „ Szent György ismeretlen-, 336.
 rendjelvénye, Szent Jakab-, 335.
 „ templomosok-, 328.
 Renesse Th. „Dictionnaire des Figures Héraldiques“ 503.

Rennen fest angezogen 435.
 répa 159.
 resolutio, lásd csatakiáltás 259.
Retberg Ralf 152.
 „ Die Geschichte der deutschen
 Wappenbilder 502.
Rezegei cz. levél 443.
 rézrozsda 61.
Rhédey czímer 6.
 rhodusi lovagok, lásd johanniták 324.
Rietter János armálisa 39.
 I. és II. Richard badge-e 272.
 Ricos Hombres 432.
 riddare 432.
 rigó 149.
 „ csonka-, 149.
 Ritter, einschild-, 427.
 „ mässig 427., 428.
 Rittmeister 413.
Róbert Károly 39.
 „ „ három falut ad Istvánnak
 a tornában kiütközött fogaiért 438.
 Róbert Károly pecsétjei 239., 369.
 „ „ pénze 371.
 „ „ paizstartója 239.
 „ „ és a Szent György lovag-
 rend 336.
Roggendorf czímer, Dürertől 132.
Rohan, a János vitézek tudománykedvelő
 nagymestere 325.
Rohonczi czímer 11.
 róka 134.
 rókát a farkastól nehéz megkülönböz-
 tetni 134.
 rokon, fiági-, 423.
 „ nőági-, 423.
Roland nádor pecsétje 289.
 Románia csillaga 357.
 Romániai rendjelek 357.
 Romfart Kaiser Heinrichs VII. 452.
Romulus 134.
Roskoványi czímer 124., 136.
Rosályi czímer 9.
Rouck Tamás vonalkázási módszere 62.
 roy de Ongherie 440.
 rózsza 159.
 „ mindig heraldikai rózsza 159.

rózsza, természetes-, 159.
 „ Tudor 273.
 Rózsarend (Brazília) 347.
 rueza 14.
Rudolphi a paizstartó megváltoztatásáról
 236.
Rudnay czímer 7.
Rudnyánszky czímer 8.
 ruházat 102.
runkersdorfi falfestmény 373.
Ruprecht császár 39., 40.
 ruta 112.
 „ hosszú-, 112.
 Rutakorona kir. házi rend 359.
 rutakoszorú 162., 172.
 „ meghatározásáról való néze-
 tek 172.
 rutakoszorú nevének semmi köze a ru-
 tához (rhombus) 162.
 rutakoszorúról véleménye Hefner, Sacken,
 Zollmann, Michelsen és Winkelnek 162.,
 163.
 ruta montona 162., 172.
 ruta, nagy-, 102.
 „ vágott-, 112.
 rutás 112.

S

accii czímerlevél 447.
Sachsenspiegel a Heerschildekről 427.
Sacken a rutakoszorúról 162.
Saint-Amand Odo a templomosok nagy-
 mestere 329.
Saint Croix a János vitézek tengerentúli
 birtoka 325.
Saint Jean d'Acre (Acca, Acco, Ptole-
 mais) a János vitézek székhelye 324.
Saint-Omer-, Gottfrid a templomosok
 egyik alapítója 328.
 saját jogon használt czímer 36.
 salade (sisak) 186.
 salap 179.
 Salvatierrai rend 334.
 San Bento d'Aviz rend (Portugallia) 357.
 San Carlos-rend (Mexico) 352.
 San Marinói lovagrend 358.

III. Sancho a calatravarend alapítója 332.
 Sancti Christophori am Arlperg Bruederschafftssbuch 460.
 sáncz 167.
 Sándi czimerlevél 445.
 Sándor-rend (bolgár) 347.
 Buthkai Sándor czimer.
 Sánkfalvay gúnyos czimer 27., 30., 138.
 Sánkfalvai czimerlevél 446., 447.
 Santa Rosa-rend Honduras) 351.
 Santiago de Compostella 335.
 „ de Espada, I. Szent Jakab-rend.
 Sant Jago-rend 358.
 Santiago-rend alapítói 335.
 „ „ nagymestere 334., 335.
 „ „ Brazília 347.
 Santa Maria della Latina 323.
 sárga, chrom-, 60.
 „ chrom-. a zöld világos részeinek festésére 61.
 sarkantyú 167.
 sarkantyúcsatt 167.
 sárkány 154.
 „ a Berzeviczyek czimere körül 339.
 sárkány Garai Miklós czimere mellett 339.
 sárkány a Radvánszkyak czimere körül 339.
 sárkány Róbert Károly czimere mellett 396.
 sárkány a Sztárayak czimere körül 339.
 sárkányrend 336.
 „ alapító levele 336.
 „ első magyar főlovagjai 337., 338.
 sárkányrend és Zsigmond 336., 337.
 sárkányrend jelvénye 337., 340.
 „ adományozása Mátyás alatt lásd Tuskanigh de Clisia.
 saruzás 102.
 Sarwerden Lajos pecsége 155.
 sas 6., 45., 139.
 „ csonka-, 145.
 „ Dürer modorában 143.
 „ egyes részei mint czímerkép 146.

sas, fejetlen-, 146.
 „ háromfejű-, 155.
 „ Kassa czimerében 25.
 „ kétfejű-, 7., 155.
 „ „ az osztrák császárság czimere 1806 óta 155.
 sas, kétfejű-, kisázsiai romokon 155.
 „ „ magán emberek czimereiben régibb, mint a német római császárságban 155.
 sas, kétfejű-, mint a német római császárság czimere csak Zsigmond idejétől használtatik 156.
 sas, kétfejű-, nem a most Magyarország fölött uralkodó Lotharingiai ház czimere, hanem az e század elején proclamált osztrák császárságé 156.
 sas, kétfejű-, orkaditák érmein 155.
 „ „ Oroszország czimere 156.
 „ kettő-, három-, elhelyezése 145.
 „ leírása 296.
 „ lengyel-, 31.
 „ II. Ulászló czimerében 391.
 „ mázai 146.
 „ (morva) az Albert czimerében 391.
 „ naturalistikus ábrázolása 143.
 „ növekvő 142., 145.
 „ stylizálásának módja 141., 142., 143., 145.
 sas, szárnyait kifeszítő pánt 144.
 „ zöld-, 146.
 „ Zsigmond czimerében 391.
 sasember 153.
 sasfej 146.
 sasszárny 146.
 sasnak, kétfejű-, nincs symbolikus jelentése 155.
 Sasocska 145.
 sast, kétfejű-, Vaszilijevits Iván kezdi Oroszországban használni 156.
 sast stylizálni kell 173.
 sáska 150.
 Sasszorok czimere 146.
 sátor 4., 235., 246.
 Savoyai czimer 98.
 Savoyai katona érdemrend 355.
 „ polgári érdemrend 355.

Schallenföld rangkoronája 257.
Schaumburg-Lippe házi rend 358.
Scheibler-féle címereskönyv 461.
Schilling Dépold-féle kézirat 245.
Schirmer címerlevél 448.
Schmeizel Márton heraldikai művei 507.
Schönbörn rangkoronája 257.
Schongau város zsoldosainak paizsa 142.
Schönherr Gyula V., 508.
Schweifrennen 435.
Schweinfurt zöld 61.
See, Sey aliter *Demetör* címerlevél 443.
Seffen, Dit is dat Wapenbouch van den,
 címeres könyv 457.
Segnyei címer 6., 290.
Semsey címerlevele 40.
senatus populusque romanus 260.
Serényi címerlevél 450.
Seyler Geschichte der Heraldik 155.
 „ véleménye a magyar címer és a
 thüringiai közti viszonyról 381.
Seymour Johanna badge-e 273.
Shakespeare a badge-ről 270.
Sibmacher, Siebmacher 172.
 „ *Grosses und allgemeines*
Wappenbuch 508.
Siebmacher, máz-föltüntetési módszere
 61.
Siciliani Constantin-rend 354.
Sienai emlékkönyv 470.
signum szónak nem lehet címer ér-
 telme a heraldika előtti időben 388.
 „*Sir*“ cím 430.
siremlék, Fekete herczegé 277.
sírköve, Gagy Lászlóé 289.
 „ *Szapolyai Imréé* 313.
 „ *Tudor Arthur*-, 274.
Sírokai címer 6., 290.
sisak 178., 267.
 „ aczél, kékre futtatott 189.
 „ alkalmazása 187.
 „ anyaga 188.
 „ arany-, nem mindig kitüntetés a
 heraldikában, hanem gyakran a címer-
 festő szeszélye 188.
sisak aránya a paizshoz 192., 269.
 „ belése 189.

sisak, burgundi, vízires-, 186.
 „ csak annyi való a paizs fölé, a
 hány a felső szélén elfér 188.
sisak csak egy volt a paizs fölött az
élő heraldika korában 187.
sisak, csata-, 179.
 „ „ némelyek szerint polgá-
 riakat illet meg egyedül, de ez téve-
 dés 190.
sisak, csöbör-, 179., 181.
 „ csörös-, 179., 182., 183., 184., 186.
 „ csupor-, 179., 180.
 „ eleintén nem volt a városok, tes-
 tületek és polgári személyek címe-
 res paizsa fölött 178.
sisak elhelyezése a paizs fölött 189.
 „ fontossága a heraldikában 178.
 „ ha felül nem fér el a paizstartó
 fejére vagy kezébe teendő 238.
sisak, keraldikai kelléke-, 179.
 „ inkább nagy legyen mint kicsi 192.
 „ királyi-, 187.
 „ különbözö nemfiek heraldikai ér-
 téke egyenlő 190.
sisak, Nagy Lajos-, 227.
 „ nem lehet a korona fölött 189.
 „ nyílt-, nem megfelelő elnevezés
 179.
sisak, ó assyr-, 160.
 „ orondiszes-, magyar a Züricher
Wappenrolléban 392.
sisak pántjainak száma Franciaország-
ban 191.
sisak, pántos-, 179., 182., 184.
 „ pántos-, némelyek szerint kizárólag
 nemesi sisak, de ez tévedés 190.
sisak, rostos-, 179., 182., 184.
 „ (salade) 186.
 „ torna-, 179., 184., 186.
 „ vizsgálat 465.
 „ zárt-, elnevezés nem megfelelő 179.
sisakdisz, lásd orondisz.
sisakkorona 24., 255., 267.
 „ „ a sisaktól el nem választ-
 ható 255.
sisakkorona csak a sisakkal kapcsola-
latosan jöhet elő 269.

- sisakkorona egyedül nem fordulhat elő 267.
 sisakkorona nem rangkorona 255., 256.
 „ „ tulajdonkép királyi korona ennek félreértése 256.
 sisaknaknak, egynél több-, elhelyezése 190.
 sisakot, kinek czimeres paizsa fölé lehet helyezni? 178.
 sisakot közvetlen a paizs szélére kell tenni 189.
 sisakra csak sisakkorona jöhet 269.
 sisaktakaró, l. orrjegy.
Sitkey (kis és nagy sitkei) czimer 12.
Skótország badge-e 274.
Skót szerzetesrend cimere 39.
 skorpio 151.
 slachezicz 431.
Smithmer über den Drachenorden 470.
Soldos czimerlevél 445.
Solis: mázok föltüntetési módszere 61.
Sólyagi czimer 167.
Solymosi czimer 61., 290.
 sólyom 147.
 „ paizstartó *V. László* pecsétén 397.
 sólyom, sapka nélkül 147.
Somi Józsa pecsége 161.
Somogy vármegye czimerlevele 447.
Somosi czimer 61., 290.
Sóos czimer (közös a Csapiakkal stb.) 18.
 „ czimerjavítás 24.
 „ család czimer mondája 29.
 „ czimer színei 321.
 „ czimerlevél 443.
 „ Elemér II. 508.
 „ Miklós 24.
 soutiens 246.
Spangenberg „Adels Spiegel“ 492.
 Spanyolországi rendek 358.
Spectabilis és *Magnificus* 415.
Spener 174.
 „ heraldikai művei 496.
*Spener*ről, Tentzel 497.
Speyeri érsekség hűbérkönyve 466.
Sphragistische Aphorismen 501.
 „Sphragistische Aphorismen“ von C. P. *Lipsius* 382.
Sphinx 153.
Spissich czimerlevél 450.
Spittler 330.
 squire 429.
 srenner 432.
Stadion rangkoronája 257.
Stibor a sárkányrend főlovagja 338.
Stiria cimere 153.
Stollberg-féle czimereskönyv 466
Strucz 149.
Struczfej oromdisz, a magyar Anjouk sisakján 393.
Struczról, a magyar Anjoukéről véleménye *Primissernek* 393.
 strucz toll 7.
 „ badge 274., 276.
 „ badge, három toll koronába foglalva 277.
 strucz toll badge a *fekete herczeg* sirem-lékén 277.
 strucz toll oromdisz a magyar Anjouk sisakján 393.
Sturm-féle czimereskönyv 470.
Suchenwirt Péter leírása a magyar király czimeréről 393.
Suchenwirt a *Walse* czimerről 454.
Surányi czimer 12.
 sustentaentum 246.
 sündisznó 138.
 süveg 167.
 süvegezés 101.
 Svéd és norvég rendek 358.
Sybrik czimerlevél 446.
Sywkowyth czimerlevél 447.
 supports 246.

Sz
 szabadok 427.
 szabadtelek 100.
Szabari czimer 10.
 szalag 109.
Szalaházy czimer 90., 135.
 szalamander 154.
 szamarat öszvérnek nevezik gyakran a czimerleirők 139.
 számszerij 165.

Szapolyai, lásd János.
 „ Imre paizstartója 243.
 „ „ sírkövén zászló 313.
szárazfa 158.
szarka 149.
szárnyasláb 15., 146.
szárny, sas-, 146.
szarufa 28., 98., 99.
 „ leírása 294.
szarufácska 110.
szarufás 98.
szarufás osztás 98., 99.
szarv, *szarvas*-, 136.
 „ női fejen 29.
Szarvady czimer 116.
szarvas 136.
szarvasfej 136.
szarvasszarv 136.
 „ emberi testtel összefüggés-
 ben 136.
szarvason női alak 136.
szász-egyetem pecsége 22., 267.
 „ „ pecsétén a paizs 50.
Szász fejedelmek czimere 172.
 „ „ rangjelvénye 251.
Szász rendek 359.
szász, senkinek sem jobbágya de nem
 nemes 414.
Száva Szent Demeter paizstartója 243.
Széchi (Gál-) czimer 18.
 „ (rimaszécsi) czimer 7., 156.
 „ Györgyné sírkövén a paizs 52.
 „ Miklós a sárkányrend főlovagja
 338.
Széchy Miklós pecsége 157.
 „ Tamás pecsége 157.
Szécsényi Tamás pecsége 12., 227.
Szecsödy czimer 97., 159.
 „ czimer zászlón 308.
 „ czimerlevél 443.
székelyek ispánja 415.
 „ nemessége 414.
szél 164.
szelés 75., 95.
szemközt fordított 126., 139.
Szent András-rend (lásd Bogács-rend)
 353.

Szent András-rend (orosz) 355.
Szent Anna női-rend (bajor) 346.
Szent Anna-rend (orosz) 355.
Szentbenedeki czimerlevél 445.
Szent Cecilia-rend (pápai) 360.
Szent Erzsébet női rend (bajor) 346.
Szent Erzsébettől való leszármazása a
 thüringiai és hesseni tartomány gró-
 foknak 382.
Szent Ferdinánd rendje (Nápoly) 354.
 „ „ katonai-rend (spanyol) 358.
Szentgáli nemesek 414.
Szent Gergely-rend (pápai) 359.
 „ György confraternitas 336.
Szentgyörgyi czimer 11.
 „ János pecsége 143.
Szent György-rend (hannoveri) 350.
 „ „ „ (luccai) 352.
 „ „ „ magyar 335.
 „ „ „ alapítója 336.
 „ „ „ jele ismeretlen 336.
 „ „ „ megerősítőlevele 336.
Szent György rend (orosz) 356.
 (Egyesületi) *Szent György* katonai rend
 (Nápoly) 354.
Szent Hermenegildo katonai rendje (Spa-
 nyol) 358.
Szent Henrik katonai rend (Szászkirály-
 ság) 359.
Szent Hubert-rend (bajor) 346.
 „ „ „ (francia) 348.
Szent Hubert-féle kézirat 458.
Szent István czimere a Constanzi con-
 silium krónikájában 459.
Szent István-rend (osztrák) 342.
 „ „ „ (Toscana) 360.
 „ Izabella rendje (Portugallia) 357.
 „ Jakab-rend 334.
 „ „ „ jelvénye 335.
 „ „ „ (Portugallia, lásd Spa-
 nyolország) 357.
Szent Januarius rendje 354.
 „ József-rend (Toscana) 360.
 „ Károly-rend (monacoi) 353.
 „ Katalin-rend (orosz) 355.
 „ Kristóf, a János vitézek tengeren-
 túli birtoka 325.

- Szent Lajos* 382.
Szent Lajos katonai rend (francia) 348.
 „ *Lajos-rend* (Parma) 356.
 „ *Lázár-rend* (francia) 348.
Szent László címere az augsburgi concilium kronikájában Nagy Lajoséval összetévesztve 458.
Szent László Videt legyőzi egy tornában 438.
Szent Lázár-rend (szerb) 360.
Szentlélekrend (francia) 348.
 „ statútumai 453.
Szent Margit festett címere 371.
Szent Mária német ispotályosai, lásd német lovagrend.
Szt. Márk oroszán 154.
Szent Márton a János vitézek tengerentúli birtoka 325.
Szent Mihály-rend (bajor) 346.
 „ „ „ (francia) 348.
 „ „ és *Szent György-rend* (Nagy-Britannia) 353.
Szent Mórész és Lázár-rend 355.
 „ *Newszki Sándor-rend* 355.
Szent Olaf-rend 359.
Szent Patrik rendje 353.
 „ *Péter házi rend* (Montenegró) 353.
Szentrend (Sziám) 360.
Szent Sylvester-rend (pápai) 360.
 „ *Szaniszló-rend* 356.
 „ *Száva-rend* (szerb) 360.
 „ *Teréz női rend* (bajor) 346.
 „ *Vladimir-rend* (orosz) 356.
Szepesi címerlevél 446.
szepesi szászok címere 22.
Szép Fülöp 39.
Szerafin-rend (Svéd. Norv.) 358.
Szerbia zászlaja 316.
Szerb rendek 360.
Szerdahelyi címer 18.
Szerecsen 124.
Szerecsenrend (pápai) 360.
szerszám 167.
Sziami koronarend 360.
 „ *rendek* 360.
Szidonia-rend (Szász királyság) 359.
Szigethi címerlevél 449.
szigony 169.
szikla 165.
Szily címer 90.
 „ „ *oroszlánja* 132.
Szuly Emlék albuma 474.
színcserélő 34., 111.
 „ *mesteralakok* 110.
szín, 56.
 „ *családi*-, 320.
 „ *címer* 316.
 „ *kettőnél kevesebb szabályellenes* 61.
szín, *kettőnél több, kivételes* 61.
szín, *nemzeti*-, 316.
 „ *természetes*-, 57.
Színnek színre helyezése 64.
 „ „ *fémnek fémre tevéséttiltó szabály* nem vonatkozik az alakok vagy képek kiegészítő részeire s a címer-törést jelentő alakokra 65.
színre vonatkozó szabályok alóli kivételek 64., 65.
Sziren 153.
Szirmay Antal 19.
 „ *címer* 151.
 „ *István* 23.
szív 125.
szív, *szárnycs*-, 125.
szívárvány 164.
Szlavonia cz. levél 447.
Szlopnai cz. levél 444.
 „ *címer* 166., 186.
 „ *oromdísz* 234.
szögmérő 167.
Szögyényi címer 22.
Szokoli címer 9.
szolgafa Hannoverben, Braunschweigban kedvelt címerkép 177.
szőlőgerezd 159.
szőlőtőke 158.
Szomolyai címer 119.
szörényi bán 415.
Szörény vármegye címere 319.
szövet, *brokát*-, 56.
 „ *színes*-, 56.
Sztáray-ak bárói címere 22.
 „ *címere körül sárkány* 339.

szürkemál 56., 59.

szurony 166.

Szürtey czimer 18.

T.

tábornagy rangjelvénye 254.

Tagányi Károly V., 225., 508.

„ „ Magyarország czimer-
tára 508.

Tailhades, Augustin-, 160.

Takova-rend 360.

Tamás vajda vágásos cimere méltósági
czimer 387., 388.

Tamássi czimer 11.

társa 47., 50.

„ jellemző részét nálunk gyakran
elfelejtették megfesteni 50.

Tarczai czimer 137.

Tarkasis czimer 17.

„ cz. levél 444.

Tarnóczai cz. levél 446.

tárnokmester 415.

tarpaizs 71.

tartománygrófok 428.

tartomány mesterei német lovagrend 330.

Tegzes, anaresi-, czimer 9.

tehen 135.

teknősbéka 150.

telamon 246.

telek 99.

„ szabad-, 100.

Teleki czimer 21.

Telkibánya cimere 22.

temesi gróf 415.

templomosok alapítói 328.

„ II. Andrástól Gecske vár-
megyét kapják 328.

templomosok birtokainak lefoglalása 329.

„ cimere 328.

„ ellen támasztott vádak 329.

„ eltörlése 329.

„ erkölestelen élete 329.

„ generalis káptalanja 328.

„ Krisztus-rend és bogács-
rend név alatt 329.

templomosok nagymesterei 328., 329.

templomosok nagy perjelei 328.

(új) templomosok Napoleon alatt 330.

templomosok Párisba költöznek 329.

„ pecsége 328.

(új) templomosok rendje 329.

templomosok szabályzatai 328.

„ tagozása 328.

„ viselete 328.

„ rendjelvénye 328.

tenants 246.

tengeri oroszlán 154.

„ szűz 154.

tenyér 124.

Térdszalagrend 353.

természetes színhez legközelebb álló
heraldikai színek használtattak a régi
festők által 57.

Tesserae gentilitiae ex legibus fecialium
descriptae 61.

Tétényi czimer 17., 149.

„ czimerlevél legrégibb czimer-
festésű 40., 442.

Tétényi oromdisz 234.

„ orrjegye 229.

teve 139.

téves nézet, mesteralakra vonatkozó-, 71.

Thakaró cz. levél 448.

Thallóczy Lajos a Blagajok hamis czimer-
leveléről, czimeréről stb. 377., 378.

Thalý Kálmán 508.

Thamásfalvi cz. levél 442.

Thari czimer 16.

Thelegdi czimer körül a Szent-Mihály-
rend láncza 348.

Thelegdi Istvánnak XII. Lajostól kapott
armálisa 42.

Therek cz. levél 448.

Thokai czimer 95.

Thököli czimer 21.

Tholdalaghi cz. levél 450.

thorni Corvina Codex magyar czimerén
a mázok sorrendje 387.

Thoroczkay czimer 170.

thüringiai és hesseni tartománygrófok
leszármazása Szent Erzsébettől 382.

thüringiai és magyar czimer közti vi-
szonyról véleménye Hohenlohenek és
Seylernek 381.

- thüringiai oroszlánról Lipsius 382.
 „ oroszlánon (ezimerképen) van-
 nak a vágások (mesteralakok) 380.
 „ tartom.-grófok ezimerébe az orosz-
 lánok Szent Erzsébet révén kerültek 379.
 Tirolis czimere 144.
 timbre, lásd ezimerfödél és 190., 258.
 tisztségi rangjelvények 250., 235.
 titulados 332.
 tíz alak elhelyezése 122.
 tiznél több alak elhelyezése 122.
 tjoszt 435.
 toboz 159.
 tölgyfa 158.
Tomaj nemzetség czimere 152.
Tongue Gerhard 323.
Tordasi Bálint czimere 18.
 törés jele a strucz toll badge-en 278.
 torna 159.
 torna 5., 433.
 „ állítólagos föltalálója 433.
 „ Báthori Zsigmond udvarában 439.
 „ 1464-ben Boroszlón 438.
 „ 1396-ban Budán 438.
 „ 1469-ben Budán 438.
 „ Canterburyben, melyben Bodna
 Ulászló, Váradi Frigyes és erdélyi
 László vettek részt 438.
 torna IV. Eduárd angol király udvarában,
 melyben magyarok is résztvettek 438.
 tornafölszerelés, magyar királyé 365., 440.
 tornagallér 93.
 „ leírása 294.
 torna hatása a ezimerügyre nálunk 440.
 „ huszár-, 439.
 tornakerületek 439.
 torna Pozsonyban 1220-ban 438.
 „ szó ethymológiája 434.
 tornakönyv, Freydal-féle 435.
 „ a XVI. századból 469.
 „ mint a heraldika kútforrásai 441.
 tornakönyvek 451.
 tornában *Mátyás* Holubárt legyőzi 438.
 „ kiűtött három fogért három
 falut ad *Róbert Károly* Istvánnak 439.
 tornában résztvevők egyházi átokkal
 sújtatnak 439.
 tornában Videt legyőzi Szent László 438.
 tornáról, utolsó-, eltérő vélemények 439.
 torneamentum 434.
 Tornallyay ezimer 166.
 „ ezimerlevél 448.
 Török (enyingi) ezimerlevél 447.
 Török (lászlókaresai) ezimer 127.
 „ „ ezimerlevél 443.
 Török rendek 361.
 torony 28., 166.
 Toronyrend (Portugallia) 357.
 Toscanai rendek 360.
 Tótország bánya 415.
 Trappier 330.
 travers 436.
 Tremelay Bernát, a templomosok nagy-
 nagymestere 328.
 Treszler 330.
Treutl Miklós pecsété 113.
 trevers 436.
 tricolor 318.
 „ magyar-, 318.
 „ Schlezwig Holsteini-, 318.
 trieri érsek rangjelvénye 250.
 Trinitariusok albuma 473.
*Tripolis*ről szóló adománylevél 324., 325.
 triviers 436.
Tromburg Lambert Wappenbuchja 469.
 Truchsesz, lásd főasztalnok.
Truhendingen Fridrik pecsété 228.
Tudor Arthur sirköve 274.
Tudor rózsza 273.
 tulipán 162.
 turul 232.
 turulról Nagy Gyula 383.
Tuskanigh de Clisia nevű dalmát nemest
 Mátyás a Sárkányrenddel tünteti ki 339.
 Tunisi rendek 361.
 Tükör-rend 351.
 Tycho de Hofmann Danske Adelsmaend 166.

U

- Uffalussy*, divékujfalusi-, ezimer 8.
Ujhelyi, tiszaujhelyi-, ezimer 11.
Ujlaki Lőrincz paizstartója 246.
 Ulászló ezimerében a lengyel sas 391.

Ulászló formulái 20.

„ idejebeli huszárok zászlaja 313

„ Kassa város czímerét bővíti 25.

„ pecsége 365.

Ulfeld rangkoronája 257.

ülő 139.

ülő, ágon-, 150.

Ulrich apát czímereskönyve 459.

Upton Miklós „de *Heraldica anglice*“ 488.

Ursino István armalisa hamisítvány 39
üstökös 164.

uszó 150.

uszószárnyas 150.

Útczarend, I. Bogácsrend.

Útmutatás új czímerverszerzőknek 35.

Uzovity czimer 97.

V

Vadcseresznye 158.

Vadember 124.

*Vadkert*i Benedek

„ czimerlevél 41., 442.

Vadkan 138.

Vadkanfej 138.

vágás 6., 33., 75., 85.

„ gyakori a régibb magyarországi
régibb czímerekben 87.

vágások az *Aba* nemzetség czímerében
meltósági jelvény 250.

vágások a királyi ház nemzetségi czí-
merével egyesítve 371.

vágások a magyar czímerben nem jel-
képezik hazánk négy főfolyóját 392.

vágások egyedül (Magyarország czímere)
365., 383.

vágások egyesítve a királyi ház nem-
zetségi czímerével 391.

vágások és az apostoli kereszt egy
paizsban egyesítve 374.

vágások és ap. kereszt hasított paizsban
391.

vágások és oroszlánok egy paizsban
egyesítve (Magyarország) 363., 374.

vágások mázainak sorrendje a képes
krónikában 384.

vágások mázainak sorrendje Kassa czi-
merében 384.

vágások mázainak sorrendje a magyar
czímerben 384., 385., 386.

vágások, méltósági czímer *Mokianus*,
Amadé, *Dózsa* nádorok, továbbá a
Demeter tárnokmester, *Miklós* erdélyi
vajda, *Lőrincz* vajda, *Tamás* vajda
pecségein 387., 388.

vágások, nem régibb, mint a XII. század
utolsó tizedei 383.

vágások száma czímerünkben 383.

„ száma és mázainak sorrendje
Kassa czímerében 384.

vágások vagy pólyák az *Aba* és más
nemzetségbeli főemberek pecsétén
tiszttségük czímere 388.

vágott, falcúcsosan-, 88.

vágásos 86., 87.

vágásos része országos czímerünknek a
régibb s tekintélyesebb 390.

vágással, páros számúval keletkezett ta-
gok nem pólyák, ha minden tag más
színű 85.

vágott farkú 139.

„ fenn hasított 106.

„ házesúcsosan-, 88.

„ paizsmező 33.

vágóvonal, páratlan számú 86.

„ párosszámú-, 85.

vágtató 139.

vajdák 415.

Vajdai czimer 11.

„ czimerlevél 444.

választó fejedelmek 428.

„ „ egyházi-, 428.

Valetta, I. La *Valetta* város 325.

váltakozó színű mesteralakok 110.
vár 166.

Várallyai czimer 118.

vár leírása 296.

*Várad*i Frigyes, lásd torna *Canterbury*-
ban 438.

Varasd czimerlevél 446.

Várday czimer 9

várgrófok 428.

Varju Elemér VI., 224., 484., 508.

- Várkonyi* czimerlevél 449.
 vasajtó, Leleszen a magyar czimerrel 374.
 vassgallér 167.
 vaskönyvek 167.
 vaskoronarend olasz 355.
 „ „ osztrák 344.
 Vaskeresztrend (Porosz) 357.
 vasmell 167.
 vassarrú 167.
 vasszár 167.
 vasszín 57.
 vastérd 167.
Vasziljevics Iván kezdi a kétfejű sast használni 156.
Vátyoni czimerlevél 448.
 „ czimer 147.
Vaudémont czimer, lásd Lotharingia.
Vay czimerlevél 443., 448.
Veér czimerlevél 450.
 Velencei anémetlovagrend székhelye 331.
 venatores Regii de Szent Gál 414.
Venczel pecsége 367.
Vendéggy czimer 6.
 Vendkorona házi rendje (Mecklenburg-Strelitz) 352.
 Venezuelai rendek 361.
Verbőczy czimer 136.
 „ hármaskönyve 18., 408., 415.
 „ hármaskönyve a czimerekről 38.
Verbőczy a magyar nemességről 405.
 veres 56.
 veres, festése 60.
Veresmarthy czimer 118.
Verssendi czimerlevél 448.
 vérszín 57.
Vetési czimer 148.
 „ Albert pecsége 148.
Viannini K. János armálisa 37., 38.
 vicecondes 432.
 vicomte 426.
 Victoria kereszt 354.
 Victoria és Albert-rend 353.
Viczay czimer 15.
 vidame 191.
 vidra 139.
 világi lovagrendek 341.
 Villaret Fulco a János vitézek nagymestere 324.
 Villaviciosai Boldogasszony rendje (Portugallia) 357.
 Villiers de l'Isle Adam Fülöp nagymesterré választása Rhodusban 324.
 Vilmos katonai rend (Németalföld) 354.
 Vilmos rend (hesseni) 350.
 Vinceze, Vadkerti és szentgyörgyi. czimer 167.
 világi lovagrendek 322.
 világi méltóságok rangjelvénye Franciaországban 254.
 világitás felülről és jobbról 120.
 villám 164.
 Villani följegyzése a magyar czimer-mázokról 385.
 Villani érthetetlen blasonálását megvilágítja Gelre 385.
 Villani a magyar czimer mázairól 383.
 Villani a magyar czimer mázairól 385.
 vérségfája negyedizig 424.
 virágkoszorú 162.
 Virágrend 362.
 viscount 439.
 Vitéz czimer 6.
 „ 124.
 Vitéz János pecsége 126.
 vizires burgundi sisak 186.
 volge 436.
 von particula 419.
 vonal, domború-, 73.
 „ domborúan fodros-, 73.
 „ felhős-, 74.
 „ fogas-, 73.
 „ homorúan fodros-, 73.
 „ homorú-, 72.
 „ hullámos-, 72.
 „ kigyós-, 72.
 „ lángszerű-, 73.
 „ lépcsős-, 73.
 „ ormós-, 73.
 „ palánkos-, 74.
 „ rovátkolt-, 73.
 „ sarlós-, 74.
 vonalak, melyek a pólyát határolják 95.
 vonalkázás 61., 62.

vonalkázás nálunk, magán czimereken,
lásd *Rákóczi* Ferencz 62.
Vöröskereszt-rend (orosz) 356.
„ (Nagy-Britannia) 354.
vörös peccsétviasz szabadalom 412.
Vörös sasrend (Porosz) 356.
vörössel és fejjérrel **vágottak a képes**
krónika magyar zászlói 386.
Vossberg „Geschichte der Preussischen
Münzen und Siegel“ 64.
Vrana, lásd *Warjú*.
Vránai perjel 328.
Vránai perjelség a templomosok kezéből
a János vitézekébe kerül 328.

W

Waldbott-Bassenheim, a heraldikai paizs-
tartókról 237.
Waldeck és Pyrmonti érdemrend 361.
Wales-i herezeg Tudor Arthur 275.
Wälschesgestech 435.
Walse czimer 454.
Wapenboeck ou Armorial de 1334—1372.
lásd *Gelre*. 457.
Wappenrolle von Zürich, die-, von Ernst
Edl. von Franzenshuld 456.
Warde „The whole art of armury etc“
493.
Warene János Surrey gróf özvegyének
pecsége 279.
Warjú czimerlevél 449.
Warnecke, Heraldisches Handbuch 155.,
187., 502.
Wasa-rend 359.
Wasserburg város tanácsházában czimer-
festésű ablak 126., 127.
Weingarter Liederhandschrift 452.
Weigel Erhard heraldikai égtekéje 504.
Weiss „Bemerkungen zur Züricher Wap-
penrolle“ 456.
Wesselényi czimerlevél 450.
Westerházy czimerlevél 445.
Westphaliai korona-rend 361.
Windeck a sárkányrend jelvényéről 337.
Winkel G. G. Gewerbe und Kunstge-
werbe in der Heraldik 163.

Wittelsbach Otto pecsége 139.
Woller család orrjegye 230.
Woodward, Heraldry 146.
Wörterbuch, kritisches-, der herald. Ter-
minologie 502.
Württembergi rendek 361.
y betű a név végén j és i-ből keletkezett 420.

Z

zabla 169.
Zaehringi Bertold rendjele 345.
Zaehringi oroszlán-rend 346.
Zalzer czimerlevél 449.
Zangemeister „Die Wappen etc. der Gros-
sen Heidelberger Liederhandschrift 456.
Zanzibari sugárvó csillagrend 362.
zárt korona 256.
„ „ mint oromdisz a Burza czi-
mer fölött 256.
zárt koronának vétetett tévedésből a
heraldikai királyi korona 256.
zászlók 165., 235., 248., 306.
„ alakja 307.
„ *Báthori-féle*-, 312.
„ *Bethlen* Gáboré 314.
„ cseh királyi-, 307.
„ *Dózsa* nádor czimeres paizsa
mellett 249., 312.
zászló, *Esterházyé* 313.
„ *Garai* Miklós czimerén 249.
„ hadi-, színe *Mária Terézia* ide-
jében 319.
zászlók huszár-, 313.
„ *István* ifjabb király pecsétén 313.
„ kerete, alapja a czimerképnek
306.
zászlók, magyar-, 307., 310.
„ magyar-, a bécsi képes kroniká-
ban 310.
zászló, német birodalmi-, 307.
„ *Rákóczi* Ferenczé 316.
„ *Rákóczi* Zsigmondé 312.
„ *Szapolyai* Imre sarkövén 313.
„ a szentmiklósi korsón 310.
„ Szerbia 316.
„ színe 307.

- zászlók mázai a képes krónikában 384.
 „ a goroszlói csatában német kézbe került 312.
 zászlón állatok helyzete 309.
 „ complicált címer 308.
 „ a *Kőrógyi, gúthi Ország, Sze-csődi, Borsod vármegyei* címer 308.
 zászlón mesteralak és címerkép elhelyezése 307.
 zászlóra festett állatok helyzete 176.
 zászlós oromdísz a magyar Anjouk sisakján 393.
 zászlós urak 415.
 „ urak paizsa 51.
Zavcrsyei címerlevél 442.
Zavodszky címerlevél 446.
Zcambai 12.
Zeitblom kézirata 466.
Zemlényi címer 113., 147.
 „ címerlevél 443.
 „ orrjegy 229.
Zenoburg 144.
Zenthe címerlevél 446.
Z'entmuoten 436.
Zerge 135.
Zewleusi címerlevél 448.
Zichy címer 137.
 „ címeralbum 473.
Zmeskál címer 135.
 zöld 56.
 „ festése 61.
 „ orosz-, a zöld árnyékolására 61.
 „ árnyékolása 61.
 „ szín a *Züricher Wappenrolléban* 57.
 „ schweinfurti 61.
Zollmann 162.
Zóvárdi címer 11.
Zsigmond király a címerbitorlás ellen 43.
- Zsigmond* birodalmi pecsége 365.
 „ címerében a brandenburgi sas 391.
Zsigmond címerez leveleiről Csoma 256.
 „ címerében a cseh oroszlán 391.
 „ *Dürertől* festett arczképe 365.
 „ első pecsége 371.
 „ és a sárkányrend 336., 337.
 „ kormányzói pecsége 33.
 „ paizstartója 232., 239., 242.
 „ pecsége 373.
 „ pénzei 365.
 „ tirolai herczeg 143.
Zsigmondkori armalisok között csak kettő nemesítőlevél 41.
Zsigmondkori festett armalisok 175. 442—445.
 „ orrjegyek 232.
Zsindelyes 112.
Züricher Wappenrolle 128., 153., 160., 173., 453.
Züricher Wappenrolle von C. O. von Querfurt 456.
Züricher Wappenrolle Bemerkungen zur, 456.
Züricher Wappenrolle, Culturhistorische Bilder aus der-, von Hohenlohe 456.
Züricher Wappenrolléban a magyar címer 386.
Züricher Wappenrolléban a magyar címer mázai 386.
Züricher Wappenrolléban pávatollas magyar oromdísz 392.
Züricher Wappenrolléban a zöld szín 57.
Zürichi Geschlechterbuch 470.
 „ zum Loch ház címerfestményei 467.

TARTALOMJEGYZÉK.

<i>Első fejezet :</i>	Lap
A czimer fogalma	1
A czimer különféle nevei	5
Czimeregyesítés, czimerösszetétel	31
Czimerjog	36

<i>Második fejezet :</i>	
A paizsról általában	45
A czimeres paizsok készítmódja	48
A paizs alakjai	49
A czimeres paizs formálása	53
Mázok	56
A mázok feltüntetése szintelen képeken	61
A mázok alkalmazására vonatkozó négy szabály	64
A paizs állásai	65
A paizsok összetételei	67

<i>Harmadik fejezet :</i>	
A paizs részei	69
A paizson előforduló képek	71
Mesteralakok	71
Hasítás	76
Vágás	85
Harántosztás	95
Hasítás, vágás és harántosztás összetételei	105
Keskenyebb méretű alakok	109
Váltakozó színű és színcserélő mesteralakok	110
Keresztek	114
A mesteralakok feltüntetése és elhelyezése a paizsmezőn	120
Czimerképek	122
Képzleti alakok	151
Növények	157
Égi és földi testek	163
Műalakok	165

Negyedik fejezet:

	Lap
A sisakról általában	178
Csatasisak	179
Tornasisak	184
A sisak alkalmazása	187
A sisak aránya a paizshoz	192

Ötödik fejezet:

Az oromdiszről általában	197
Az oromdisz nevei	207

Hatodik fejezet:

Az orrjegyről általában	225
Az orrjegy mázai	232
Az orrjegy megerősítése a sisakon	234

Hetedik fejezet:

A külső diszekről általában	234
Paizstartók, czimersátor, czimerpalást	234
Méltósági, tisztségi és nemességi rangjelvények	250
Csatakiáltás és devise	259
A czimer főalkotórészei s külső diszei között való viszony	267
Badge	269
A badge-ek használatáról pecséteken a czimeres paizsszal vagy oromdiszszel kapcsolatosan	279

Nyolczadik fejezet:

Czimertörés	283
-----------------------	-----

Kilenczedik fejezet:

Czimerleírás	291
Czimersymbolika	302

Tizedik fejezet:

A zászlókról általában	306
A zászló alakja és színe	307
A mesteralak vagy czimerkép elhelyezése a zászlón	307
A magyar zászló	310
Czimer- és nemzeti színek (mázok)	316

Tizenegyedik fejezet:

Rendek és rendjelek	322
Egyházi lovagrendek	323
Világi lovagrendek	335
Világi lovagrendek és érdemrendek	341

Tizenkettedik fejezet:

Magyarország czimere	362
Vágások és oroszlánok egyesítése	374
A vágások	383
Az apostoli kereszt	388
A vágások egyesítése a királyi-ház nemzetségi czimerével	391
A vágások és az apostoli kereszt	391
Magyarország czimerének külső járulécai	392

Tizenharmadik fejezet:

Nemesség	403
Magyar nemesség	405
Magyar nemesség kiváltságai és jellege	408
A nemesi fokozatok megalakulása	415
Nemzetségből való származás	417
A családi nevek és nemesi előnevek	419
A vérségi összeköttetésben állók egymáshoz való viszonyát jelző nevek	423
Francia nemesség	425
Német	427
Angol	427
Dán	431
Lengyel	431
Olasz	431
Spanyol és portugall nemesség	432
Orosz nemesség	432
Svéd- és norvég nemesség	432
Németalföldi és belga nemesség	432

Tizennegyedik fejezet:

Torna	433
-----------------	-----

Tizenötödik fejezet:

A heraldika kútforrásai	441
Czimerlevelek	441
Czimeres könyvek, tekercsek, tornakönyvek	451
Pecsétek	475
Műtárgyak, melyeken czimer van	483
Heraldikai irodalom	483

Heraldikai szótár:

	Lap
Magyarnyelvű rész	510
Idegennyelvű rész	555

Betűsoros ábramutató	637
Betűsoros név- és tárgymutató	650

SAJTÓHIBÁK JEGYZÉKE.

65. lap. felülről a 8. sorban VIII. helyett *VII.* olvasandó.
67. lap. felülről a 7. sorban IX. helyett *VIII.* olvasandó.
159. lap. a legalsó sorban 432. helyett *434.* olvasandó.
159. lap. alulról a 14. sorban 431. helyett *430.* olvasandó.
161. lap. alulról a 10. sorban pecsétel után „a nő-ágon“ beszurandó.
246. lap. felülről a 17. sorban Giléthy helyett *Gilétfi* olvasandó.
279. lap. felülről a 6. sorban 603. helyett *604.* olvasandó.
302. lap. alulról a 3. sorban ezimereit helyett „*ezimerét*“ olvasandó.
363. lap. felülről az 1. sorban négy helyett „*öt*“ olvasandó.
443. lap. felülről a 13. sorban Mylyki helyett „*Mileki*“ olvasandó.
-

Bárczay Oszkár

A

Heraldika

Kézikönyve

